Coperta : *Andrei Ohufiev*

EUGEN SARBU

ŞOSEAUA NORDULUI

RCMAN

v.,i. n

1567

f- U I / U R A I' E N T R L LITE,"! A T U R A

1

Vara asta plină de primejdii nu-i plăcea de loc inspectorului Mizdrache. începînd cu 4 aprilie, viaţa lui se schimbase considerabil. Bucureştiul devenise un oraş oarecare, un oraş aproape părăsit, pentru că evacuările continuau masiv şi localurile de petrecere se închideau pe rînd. îşi petrecea dimineţile în biroul lui cu storurile trase, aşteptînd fatidica oră il cînd, cu o punctualitate ireproşabilă, sunau sirenele şi trebuia să coboare în adîncul, tristul, sinistrul, dar sigurul adăpost al Siguranţei, ţinînd într-o servietă actele cele mai importante, să asculte plictisit conversaţia insipidă a subalternilor care pomeneau despre case darîmate, morţi, internaţi în spitale şi evacuări urgente către locuri mai liniştite.

Ar fi plecat şi el, chiar făcuse cîteva rapoarte în sensul acesta, dar în instituţia unde lucra, plecarea din Bucureşti era probabil ultima alternativă studiată de mai marii de la Ministerul de Interne, aşa că, resemnat, gîndindu-se bine şi cu grijă la viitor, inspectorul studia posibilitatea de a supravieţui unei catastrofe ce i se părea iminente.

Ciripoi, mai optimist într-un fel, dădea semne de irascibilitate, parcă nu mai răspundea tot atît de politicos la salut, începînd parcă să înţeleagă ce fel de instrument fusese în mîinile sale. Conflictul dintre ei creştea lent, dar sigur. Mizdrache nu-şi putea însă permite să se arate slab tocmai în împrejurări ca acestea, cînd fiecare şovăială se putea plăti cu viaţa. Ştia din experienţă că in astfel de momente laşitatea tuturor creşte şi că a te lăsa descoperit era egal cu moartea. Mareşalul nu

glumea, şi dacă la un ministru s-ar mai fi uitat, la un pîrlit de funcţionar nici n-ar fi ridicat măcar un deget, dimpotrivă, lui Mizdrache i se părea că tocmai categoria de oameni căreia aparţinea adună laolaltă cele mai fericite calităţi ca să iie pedepsiţi fără cruţare de către autorităţi pentru darea de exemplu şi inircoşarea şovăitorilor. Sub priviri ii treceau o serie de acte complicate, de rapoarte secrete din care rezulta limpede că se pregătea ceva, că anumite persoane din guvern şo\ăiau şi că ar fi dorit să treacă de partea anglo-americanilor sau tă se tocmeau cu toată lumea în schimbul scăpării pielii. l:l înaintase mai departe rapoartele sale, urmare a îndelungilor observări făcute şi răspunsuri nu soseau de loc, măsuri nu se luau, ceea ce era limpede pentru un vechi copoi că însemna un oarecare consimţămînt tacit al unui ştab. şi el ştia chiar cine era acel ştab şi se mira că Mareşalul nu face ca Mussolini şi nu-l împuşca mai degrabă.

într-o asemenea stare sufletească îi rămîneau femeile şi băutura, barurile, vreo două, deschise cu riscuri mari şi accesibile unui public disperat, neînstare să se despartă de Bucureşti, pentru că era legat de afaceri pe picior, prospere la ora aceea din pricina primejdiei sporite, de unde cîştiguri fabuloase, rasrurnări la bursa neagră şi alte lucruri deocheate în care era mai bine să nu te-amesteci ca să nu dai peste cine ştie ce niînă, a cine ştie cui. capabil să te arunce pe drumuri cu un telefon, dat unde trebuie.

într-o miercuri, spre seară, inspectorul avu cu Ciripoi, subalternul şi pmă la un punct asociatul său în cele mai neplăcute ataceri, o conversaţie neaşteptată. Fusese o zi înăbuşitoare de sfîrşit de iulie, cu un vînt pustiu şi inutil umblînd brambura prin coridoarele de asfalt şi piatră ale oraşului, cu zgomot enervant de tablă smulsă de pe acoperişuri şi cu rîcîit de pomi pe ziduri, nişte pomi fierţi în dogorile verii, mirosind a praf şi a zădu!. adică una din acele zile cînd iemeile pleacă minate de instincte de acasă şi se dau frenetic amanţilor, urîi'nd cu geamurile deschise, zi nebună cînd toată lumea umblă bezmetică şi ar omorî pe cineva, cînd se bea ceasuri întregi sub perdelele tărcate ale cîrciumilor ce sfidau pericolele bombardamentelor şi cînd nimeni nu mai răspundea de nimic. Pe la şapte, cînd soarele cobora pe ziduri maiestuos, încă strălucitor, aprinzînd ferestrele cu o lumină delirantă căreia nu-i rezişti, ca şi cînd această lumină insistentă ar vrea să perforeze toate

obloanele şi să arate celorlalţi tot ce se ascunde in case : adică oameni toropiţi, năuciţi de căldură sau bătrîni speriaţi de noaptea care sosea ameninţător, Mizdrache abia sosit din garsoniera sa, istovit şi el, stors de o femeie de 30 de ani, lacomă şi fără cruţare, beată de două ceasuri, şi acum dormind goală pe o canapea, intră în birou şi-l găsi pe Ciripoi umblîndu-i in hirtii.

— Scuzaţi ! zisese repede acesta, încereînd să ascundă un dosar.

— Ce citeai ? *temei celebre* sau *Submarinul Dox ?*

îi luă cartonul în care stăteau cîteva hîrtii răsfoite la repezeală, se uită la ce-l interesa pe subaltern şi zîmbi ameninţător.

— Să vedeţi, îngăimă celălalt, sertarul era deschis şi o curiozitate...

— înţeleg, înţeleg, spuse moale şi deci şi ameninţător inspectorul. în scurte cuvinte, cam ce vrei să afli ? Dar înainte de a-mi spune asta, dă-mi te rog dublura cheii, măcar cu atit să m-aleg.

Ciripoi, palid, îi aruncă o cheie vale, mică şi asudată. Inspectorul o cercetă pe toate feţele şi întrebă candid :

— Bine lucrată, unde ?

— Tot acolo, zise criptic celălalt.

— Vreasăzică borfaşul ăsta vrea să aibă de-a face cu mine. Biiine ! De cînd te ocupi cu treburile astea ?

— Nu prea demult, zise cu o linişte neaşteptată Ciripoi, abia atunci înţelegînd că nu mai avea rost să o facă pe fricosul cu şei ciJ său, de îndată ce lucrurile fuseseră date pe faţă.

•— Pentru cine lucrezi ***i***

Celălalt tăcu.

Mizdrache se enerva încet, încet.

— Să-ţi spun eu şi tu să dai numai din cap ca să n-ai aerul că trădezi pe cineva. Ne-am înţeles ?

Ciripoi căzuse pe un fotoliu. Mizdrache se făcu că nu bagă de seamă lipsa de respect a celuilalt şi continuă interogatoriul :

— Pentru ministrul nostru ?

— Pentru nemţi ?

— De aici înainte miroase a trădare de patrie, Ciripoi, şi nu-mi place...

— Nu vă mai osteniţi, n-am să vă spun nimic.

— Pentru anglo-americani ?

— Pentru ruşi ?

— Să ştii de la mine că şi tăcerea te costă. Ajunge numai să spun un cuvînt şi gata...

— Nu mai ne aflăm în situaţia de altă dată, răspunse calm celălalt.

Asta nu semăna cu o obrăznicie, era o siguranţă care-l scotea pe inspector din sărite. Dacă vorbea aşa însemnau două lucruri : că lucra pentru Gestapo ori că i se pregătise înlocuirea şi că Ciripoi căuta dovezile de incapacitate sau de trădare pe care să le furnizeze ministrului. Oricum, situaţia era destul de proastă. Trebuia să joace tare, aşa cum era obişnuit. Mai întîi o luă pe vechea coardă sentimentală :

— Măi, Ciripoi, e neplăcut pentru tine că te-am prins, după cum va fi neplăcut pentru mine să te raportez, *să te spun unde ştiu eu,* că doar nu-ţi închipui că aici sînt ţinut de către ministru, am şi eu sfinţii mei. Unul din doi, dacă înţeleg bine e de prisos. Vrei fotoliul ăsta, îl capeţi, dar să ştii că nu-i nici o pricopseală...

Ciripoi tăcea atent, pîndindu-i fiecare vorbă. Nu mai avea de loc aerul unui subaltern docil, dimpotrivă. Pentru inspector, era limpede ; trebuia să facă ceva, să scape de acest individ periculos sau să fugă. La această din urmă alternativa se gîndea de multă vreme. Războiul după socotelile lui nu mai putea dura mai mult decît cîteva luni. încă o iarnă ar fi fost prea mult, aşa că cel mai tîrziu în luna noiembrie el trebuia să se afle undeva departe de acest oraş. Mai liniştit puţin, dar nu lipsit de curiozitate întrebă încă o dată :

— Ce vrei tu, Ciripoi ?

— Vreau să scap ca şi dumneavoastră. Şi nu există decît o singură cale.

— Care-i, băiatule ?

Celălalt tăcu cîteva minute, privind absent la ferestrele mînjite de seara care cobora peste oraş.

— Cineva legat de cercurile aliate îmi cere să-i dau numele celor mai interesanţi oameni internaţi în lagărul de la Tirgu-Jiu...

Mizdrache zîmbi uşor : acum îl prindea, cît ai zice peşte.

— Şi comunişti sau numai simpatizanţi pentru anglo-americani ?

— Şi comunişti !

„Mai ales comunişti ! Asta vrei tu, cîteva capete de comunişti ! Buuun, al meu eşti, băiatule !"

Era clar, era în serviciul Gestapoului. Apropierea frontului îi făcuse activi pe nemţotei, îşi luau măsurile de rigoare, pe dobitocul acesta, cine ştie de cînd şi cu ce îl aveau la mînă şi, ştjind că pe cale oficială nu vor putea obţine nici o informaţie serioasă, recurgeau la serviciile oricui.

—. Şi dacă predăm această listă, *exacta !* accentua, ce primim în schimb ?

— Libertatea, în caz de Doamne fereşte !

Mizdrache rîse crîncen, tăcut, ameninţător. Se uită fix în ochii celuilalt şi spuse :

— Ciripoi, cu cele ce-am auzit de la tine pot să te trimit la Curtea Marţială cît ai zice peşte. Lucrezi, e limpede, pentru nemţi, dar asta n-are nici o importanţă ! Evident că şi pe tine în cazul acesta te-ar salva cineva, că nu eşti prost. *Din necesitate,* ţine minte, dţn necesitate n-am să spun nimănui nimic. Cît priveşte lista celot mai însemnaţi oameni din lagărul de k Tîrgu-Jiu, ea poate fi obţinută pe o cale foarte uşoară. O simplă circulară adresată comandantului lagărului şi totul e în regulă...

— Aparent aşa e, domnule inspector, am şi trimis aceasta circulară şi am primit şi răspunsul. Ciţiva căcăcioşi de intelectuali, oameni de seamă, nimic de zis, dar eu am nevoie de altfel de informaţii. După cum aţi ghicit, nemţii se interesează de asta...

Mizdrache îşi scoase din sertar broasca lui verde de tablă, îşi ascuţi distrat un creion şi aşa destul de ascuţit şi lăsă jucăria să salte printre hîrtiile dosarului uitat deschis la vedere.

— Ciripoi, nu-mi place în ce rahat te-ai băgat. Te ştiam băiat deştept. Nu e bine, mă, să dăm pe mîna nemţilor pe oricine. Ei nu au nevoie de nişte profesori universitari care s-au apucat să scrie memorii Mareşalului, pe ăştia se pişă, dragă. Lor le trebuie nişte capete şi le vor avea, te rog să mă crezi,

dacă autoritățile noastre se vor dovedi slabe, dar pînă acum așa ceva nu se vede ! Uite unde greșești tu : greșești acolo că nu-i cunoști pe militarii noștri, domnule ; eu am lucrat și pentru guvernele civile și pentru răstiții ăștia. Ei bine, mai toți ofițerii superiori și-au făcut studiile în Franța și în Anglia. Ei sint aliați de nevoie cu nemții și nu vor da pe mîna *boșilor* nici măcar un profesoraș de latina. Chiar comandantul lagărului pactizează cu ei și vii tu, un nărod, și vrei sâ-i dai pe nuna celor de la Gestapo ! Ești și antipatriot pe deasupra !

Ciripoi izbucni într-un rîs fără oprire.

— Aveți haz, domnule inspector, să fiu al dracului ca aveți haz, uite de-asta vă iubește lumea pe dumneavoastră, înțelegeți ? Aveți haz !

Hohotea, era obraznic, era necuviincios, dar complimentul îi făcea plăcere lui Mizdrache, auzea ceva plăcut în acest birou după multă vreme.

— Chiar crezi că am haz, Ciripoi ? se miră ipocrit.

— Păi dacă v-ați auzi cum vorbiți !

Tăcură o clipă. Zăduful ultim al zilei de vară bucureșteană intra în valuri prin ferestrele deschise. Ascultară pios liniștea de început de noapte, lipsită de zgomotul familiar al vehiculelor grăbite de altă dată. O dată cu căldura se simțea și vechiul miros de incendii din luna mai, cînd bombardamentele fuseseră mai intense și arseseră multe case.

— Ei, Ciripoi, unde sînt clipele de altă dată cînd toate cîrciumile din jur răsunau de cîntece ! Ce țigani, ce femei, ce vinuri scumpe ! Și noi avem numai borfași d-ăștia de mîna a doua, cu spionaj la Arsenal, cu fleacuri... Pe urmă a venit războiul, au venit apucații ăștia de__comuniști, s-a stricat vînzarea... Dar tot era mai bine ca acum, că parcă e la spartul tîrgului...

Ciripoi îi răspunse repede, fără melancolia din glasul șefului :

— Păi dumneavoastră ce vă pasă. Dacă se răstoarnă căruța, vă suiți într-un avion și p-aici vă e drumul !

— Crezi tu, Ciripoi, că sînt în stare să părăsesc țara, mă ? **Și** unde să mă duc ? în Elveția, în Franța, în America ? Cu ce, mă, că tot ce-am băgat în buzunar, cu curvele-am cheltuit, mă, că mi-a plăcut viața !

— Nu vă vait eu pe dumneavoastră ! zise cam cu regret celălalt, privind afară la luminile camullate care lăsau primele lor di re albastre pe trotuare.

— De ce nu mă vaiți, mă ?

— Yă ia ministrul sub aripă, că doar pe el îl sfătuiați toată ziua să puie ceva la băncile din Ziirich, să nu doarmă pe el !

Deci nu era omul ministrului, era limpede, de ăsta se ferea. Ciripoi al lui voia să-i servească pe nemți, de găinar ce era. Cit îl privea pe el, Mizdrache îi era indiferent, pentru că în fond omul clin fața sa avea dreptate : la prima bănuială, el avea de gînd s-o șteargă unde vedea cu cehii, pentru că prea purta multe pe suflet.

Ciripoi, ușor amețit de lumina turbure a nopții ce se înstăpînea. de leneșa căldură a serii amestecată cu rafalele ultime ale vuitului, își reveni.

— în concluzie : acum că știm fiecare ce știm, ce-i de făcut ?

— Deci nu asculți de sfaturile mele ?

— Nu pot. Dacă se întorc lucrurile sîntem pierduți, domnule inspector și nu sînt prost să mă las prins ca o găină...

— Bine gîndit, dar ce-i de făcut ?

^— Vreau lista exactă, pe care știu c-o aveți. Pe aceea **o** căutam.

Mizdrache'simți că trebuie să fie poate o singură dată sincer cu un subaltern al său :

— Ciripoi, iat-o, dar să știi că nu ajută la nimic. Sînt 54 de nume, pe tine te interesează nucleul de conducere. Pe-acesta nu-l știu nici eu și nici nu cred că-l vom ști vreodată.

— Sinteți pesimist, domnule inspector. Nu cunoașteți metodele Gestapoului. Noi ne-am purtat cu mănuși cu ei, ne **și** temeni de ei, ce-i drept, dar nemții nu se vor juca...

-- îi vor împușca pe toți și tot nu vor afla nimic.

— Credeți ?

— Sînt sigur.

— Cu_ toate acestea sînt silit să încerc. îmi dați lista ?

— Poftim.

Ciripoi era puțin dezamăgit, asta se vedea bine pe chîpul lui.

— Domnule inspector, dacă trimit un om în lagăr să afle cum stau lucrurile ? Dacă aș afla eu, personal, nucleul de conducere al comuniștilor, credeți că aș face un rău țării ?

La o asemenea întrebare nu se putea răspunde în nici un fel, aşa încît inspectorul Mizdrache dădu din umeri şi-1 lăsă să dispară în odăile alăturate, tăcute, ca nişte morminte, gîndindu-se că şi pe o corabie care se scufundă ambiţiile oamenilor rămîn aceleaşi pînă în clipa naufragiului. N-avea decît să se ducă în lagăr şi să afle ce voia. Totul era pierdut în vara aceea călduroasă, frenetică, plină de groază şi de morţi, el avea la ce să se gîndească, trebuia să-şi pregătească şi încă destul de urgent o retragere cît se poate de rapidă, o fugă onorabilă şi mai ales la timpul potrivit. Nu se mai afla la vîrsta aventurilor, nu-şi mai putea permite să fie idealist ca acest Ciripoi care vorbea despre patriotism ca un negustor oarecare. Aşa că se simţi bine că rămăsese singur. Somnola ca totdeauna la ora asta. S-ar fi întins puţin pe canapeaua de alături, dar parcă nu se făcea. în clipa aceea sună telefonul. „Ce-o mai fi ?" Ţîrîitul insistent nu-1 scoase din placiditatea lui obişnuită. „Ho ! înjură birjereşte. Ho, că nu dau turcii !" Pe urmă răspunse rece :

— Alo ! Cine e ? Cine ? A, vă salut, vă salut...

Era Mastacan cu vocea lui neplăcută din zilele cînd îi anunţa veştile cele mai proastei

— Ai ziarele de azi ? îl întrebă celălalt de la capătul firului său.

— Le am, cum nu ?

— De citit le-ai citit ?

— încă nu.

— Evident, se stropşi brusc inspectorul-şef.

— Dar ce s-a mai întîmplat ?

Cu mîna căută în vraful de hîrtii de pe birou.

— O sa vezi, caută...

Găsi *Universul* şi citi rapid un comunicat discret din josul paginii întîi :

„Marele Stat Major al Aviaţiei Germane aduce la cunoştinţă opiniei publice că în urma unui mîrşav atentat, generalul Manfred von Mulhard, colonelul Joachim Faltin şi colonelul Benedikt Funk din comandamentul aviatic al regiunii Balcani, împreună cu însoţitorii şi-au pierdut viaţa într-un tragic accident de aviaţie deasupra teritoriului României. Din ancheta întreprinsă s-a constatat că e vorba de un sabotaj. Cercetările continuă."

— îţi place ? se auzi iac după o pauză vocea uscată, rece, nesuferită, a lui Mastacan.

— Cum o să-mi placă ? se miră Mizdrache cu toată ipocrizia de care putea să dea dovadă în clipele acelea.

— Şi-atunci ? Eu cît pot să mai rabd toate astea ? Pe mine mă freacă Gestapoul, mă freacă ministrul, mă freacă Ică, mă freacă Mareşalul, dar cine p... mă-sii nu mă freacă şi ce să le răspund ? Că am un om incapabil ca tine ? Că o să vă trimit pe front, că o să vă dau dracului afară o dată ?

— Permiteţi ?

— Nu permit nimic. în chestiunea de la Piatra Olt cred că am dovedit destulă răbdare, deşi din rapoartele tale reieşea că ai o urmă. Ştii de asemenea cît ne dau de furcă partizanii din munţii Vrancei şi ce s-a întîmplat la Brăila. Iată, astăzi, Gestapoul îmi comunică, să vezi şi tu ce rapizi .sînt, că de la aerodromul din Craiova, unde trebuia să aterizeze flotila cu oamenii ucişi de mînă criminală a sabotorilor a dispărut un sergent care lucra chiar cu comandantul şi care cu siguranţă a comunicat traseul şi ora plecării şi sosirii nemţilor. Ce mai ai de spus ?

— Nimic, domnule inspector-şef, nimic, absolut nimic.

— Cum nimic ? Cum nimic ? Ăsta e răspuns ? Am să te trimit în faţa tribunalului militar, dumneata glumeşti.

— Domnule inspector-şef, ştiţi bine că în situaţia actuală numai un idiot ca mine îşi mai pune pielea în saramură ca să-i prindă pe indivizii ăştia. Nu mai sîntem în 41, domnule inspector-şef. Uitaţi mereu acest lucru foarte important. în ce mă priveşte, mă voi strădui în continuare să dau de o urmă, am indicii, dar îmi trebuie timp. Vreau să vă ofer un peşte mare, nu pe un oarecare. Dumneavoastră, să mă iertaţi, de fiecare dată vreţi să scot din pămînt, din iarbă verde cîţiva vinovaţi, dar ăsta e lucrul cel mai uşor, am mai făcut-o de cîteva ori, şi la ce ne-a folosit ?

— Lasă literatura, imbecilule, că nu sîntem la Ministerul Propagandei al domnului Ică Antonescu. Aici vorbim pe şleau.

— Cum doriţi, dar eu asta vă recomand... Răbdare, răbdare şi iar răbdare...

Mastacan nu-1 mai ascultă, se auzi iar una din înjurăturile lui teribile şi pocnitura telefonului în furcă.

„Asta mă termină într-o zi, două, trebuie să-i dau ceva in labă, altfel e moarte de om..."

Şi enervat, plictisit de toată ziua asta mizerabilă începută atît de prost il chemă la el pe Ciripoi, sâ-1 mai frece şi el, că destul fusese frecat la rîndul său...

2

înainte de începutul lumi august, într-o seară prăfoasa, uscată, printr-o barieră a Bucureştiului intra o motocicletă cu cauciucurile cam dezumflate, plina toată de noroi, condusă de un om oacheş, slab, îmbrăcat într-o cămaşă cu mineci scurte, pătate de sudoare. în ataş dormita un bărbat cam de 50 de ani, cu părul tuns foarte scurt, albit pe la tîmple, cu o .faţă obosită, mahmur ca după o beţie, cu obrazul ascuns în reverul unei scurte de pînza de vînt. plină de colb. Motocicleta venea de la Craiova după un drum de cîteva ore şi cine s-ar fi uitai bine la ea s-ar fi întrebat cum de reuşise să străbată o astfel de distanţă, pentru ca părea gata-gata să se desfacă în bucăţi.

Ajuns într-un bulevard lateral, vehiculul opri. Strada era pustie la ora aceea, o lungă linie de asfalt muşcat pe alocuri de bombe, cu trunchiuri rupte de copaci prăbuşiţi în margini, cu frunzişul ucis, uscat pretimpuriu, risipit în marginea trotuarelor.

Omul din ataş scoase cîteva hîrtii pe care i le întinse celui de pe şa şi se salutară scurt. Motocicleta porni mai departe.

Cădea seara. începea o noapte plină de spaime, de aşteptare încordată pentru cei rămaşi în oraş. Prin curţile părăsite, cîte un locatar uitat de Dumnezeu stropea cu furtunul florile rare, pălite de arşiţă. Aerul se umezea puţin, părea mai proaspăt dar numai cîteva clipe, pentru că pe urmă, în nările omului îmbrăcat în scurta kaki de pînză de vînt stăruia iar mirosul aspru de moloz şi de fum vechi, de zid udat cu furtunul la incendii.

Dumitrana nu se grăbea. Umbla cu paşi uşori, fără sa privească în urmă. După un sfert de ceas intră într-o curte plină

de pomi : mai mulţi gutui încărcaţi cu fructe ca nişte clopote verzi — gutui sălbatici care se culeg devreme — şi după ce rămase puţin lîngă poartă, prefăcîndu-se că priveşte un răsad de flori, intră într-o casă făcută cu abia zece ani în urmă. o casă galbenă, oribilă, cu faţada stropită cu ciment peste care se aruncase varul colorat. Locuia aici de cîtva timp. sub un nume fals şi abia în seara asta, cînd umbrelele nopţii făceau şi mai nesuferită culoarea zidului, îşi dăduse seama că stătuse pînă atunci într-o casă urîtă. în vestibulul rece, mobilat numai cu un cuier cu patru braţe, ca nişte coarne, cu o litografie ieftină pe un perete, sub tabloul de consum al electricităţii, se opri puţin, îşi scoase scurta încinsă de căldura de peste zi şi şi-o agăţă în vîrful de lemn din apropiere. Era foarte obosit şi se privi în treacăt într-o oglindă din camera de alături, o odaie strimtă, zugrăvită în albastru, în mijlocul căreia se afla o masă de şase persoane şi un pat pe-o margine. Aprinse lumina : două becuri palide, fără strălucire. Trase perdeaua de camuflaj şi se aşeză pe un scaun şi aşteptă să audă paşii nevestei.

Dumitrana privi vitrina sărăcăcioasă în care se aflau cîteva pahare de sticlă şi după aceea se aşeză pe un scaun. în momentul acela intră Ina.

— Bună seara, spuse ea cu glas uşor. Ai venit de mult ?

— Acum am picat.

Dumitrana o privi lung cu ochii obosiţi, fără să se ridice, căutînd să ghicească ce se petrecuse în lipsa lui.

— Cum a fost ?

El nu-i răspunse. Scoase tabachera ieftină cu închizători coclite de aramă şi cînd termină de răsucit o ţigară, o chemă mai aproape cu un gest al mîinii mari şi bătucite.

— A întrebat cineva de mine ?

— Nu, nimeni.

Bărbatul îi văzu faţa asudată şi părul umezit ce-i cădea pe frunte.

— Ce-a făcut băiatul ăla, Niculescu, a adus ?

— A adus» Am trimis mai departe.

— Altfel, cum se simt ?

— Mareş nu mai are răbdare.

— Bine, bine.

— Au întrebat cînd mai dai ochii cu ei !

Ţigara se dezlipise. Hirtia galbena, groasa, abia înmuiată între degete se uscase. Femeia i-o luă şi i-o umezi stîngaci cu limba. Apoi, i-o întinse. După aceea, işi lipi obrazul de palma lui aspra.

— Ei, ce e r Ce e : întrebă Dumitrana cu o bucurie stapîniia.

— Mi-a fost frica.

Bărbatid îşi aprinse ţigara cu o brichetă grosolană de alamă, o brichetă de vînâtor. cu o flacără mare, mirositoare.

— Băieţii trebuie să mai aştepte puţin, o să ne vedem mai rar.

lrase fumul în piept, arunca privirile în jur şi spuse repede.

— Ştii la ce mă gîndeam acum ?

— De unde să ştiu ?

— Că stăm într-o casă fosrte uiîta. Aşa se întîmplă întotdeauna, parcă-i un tăcut. Croitorul are haine urite, cizmarul pantofii scîlciaţi... Eu. care am construit toată viaţa case pentru alţii, trebuie să stau într-o haraba ca asta...

îna rămase lingă el, pe podele, cu capul pe genunchii lui, ţinindu-i mîna.

— Nu mi-am dat seama, spuse cu puţină dezamăgire şi îndoială.

— Da, e foarte urită. E o casă făcută de un şmecher din ăştia de antreprenori pentru care cîştigul a fost primul scop. Eu ştiu ce materiale s-au băgat aici şi cît au costat...

— Ce ne pasă nouă ? Noi sîntem chiriaşi, atît. N-o să murim aici.

Femeia aştepta să audă ce făcuse la Craiova, dar lăsă **să** mai treacă puţin timp.

— Cum ce ne pasă noua ? îmi plac casele frumoase, oraşele frumoase. Cînd totul este frumos în jurul tău, viaţa ţi se pare altfel. Prostii ! se certa, apoi se răzgîndi. La drept vorbind, nici mobila noastră nu-mi place ! Ar trebui să ne cumpărăm ceva ţeapăn, nu ştiu dacă mă-nţeîegi. Ceva de nuc sau de stejar...

— Ce te-a găsit acum ? Cînd vom avea bani, sigur că da. dar...

Dumitrana se uita la ea. mirat că e întrerupt.

— Sigur că atunci. De ce nu mă laşi să visez puţin ?

— Uite, am sa te las, îngădui femeia, lipindu-şi din nou obrazul de palma lui.

— o mobilă făcută parcă cu toporul. Ceva ţărănesc. Un dulap în care poţi să joci dacă ai chef **şi** nişte scaune grozave, să nu scîrţîie cînd cazi ca din pod pe ele. Nu-**i** bine ?

— Ba da.

— Ei, **şi** pe urmă. un pat lat şi mare, să pot încăpea şi eu în el, să adorm de-a curmezişul.

Ina îl opn.

— Ajunge. VJiţi că ne mutăm cam des ?

— Trebuie. Poate te plictiseşte treaba asta. dar n-am ce-ţi face. Cînd te-am luat de nevastă, ţi-am spus ce te aşteaptă.

— Mi-ai spus. Nu sînt plictisită, parcă-mi place şi mie. Ţii minte prima proprietăreasa ? Cea din \ itan ?

Bărbatul se gîndi puţin.

— Au fost atîtea ! Bătrînica surdă şi pisaloagă ?

— Da. Cea care avea patru nepoate nemăritate... Cred că în casa aceea mi-a plăcut cel mai mult să stau. Eram şi mai tineri.

— E adevărat. Cîţi ani au trecut de atunci ?

— Poate opt. Sau mai puţini. Sau mai mulţi...

— îmbătrînim...

Femeia îi privi tîmpielele, faţa aspră şi inimile mari. Nu se schimbase prea mult. Abia dacă sub gura plină **i** se mai săpaseră cîteva cute.

—• Nu e adevărat. Tu eşti acelaşi.

— Şi tu.

Dumitrana trase un fum de ţigară şi femeia îi simţi răsuflarea puternică mirosind a tutun ieftin. Era mai în virstă decît ea, nu se mai putea numi un om tînăr şi Ina începea să capete tot mai mult chipul unei femei care suferise mult şi se maturiza. Nu se întrebase niciodată pentru ce o luase de nevastă. Pentru că era frumoasa, sau pentru că avea o graţie de om tînăr, mai mult vesel decît trist, o copilă zburdalnică, care cu ani în urmă iubise pe un altul.

— Spune-mi, ce-i cu Mareş ? întrebă pe neaşteptate, fără să ştie de ce.

Ea ghici la ce se gindise şi claca ar fi vrut să-i ascundă ceva s-ar fi prefăcut că nu pricepe şi-ar fi spus că şederea atît de

îndelungată tn odăița studentului î] scosese din sărite pe mecanic. Își privi drept în ochi bărbatul şi-l întrebă la rîndul ei ;

- Ce-i cu tine ?

— Te mai iubeşte ?

— Nu cred. Dar de ce mă întrebi ?

Țigara ii ardea între degete. Bărbatul o strivi într-o scrumieră de metal, de pe masa de lîngă el.

— Noi trăim anapoda. Nu prea avem timp. Şi, la drept vorbind, ce, astea-s probleme ?

— Spune-mi, a fost rău că am primit să mă mărit, cînd m-ai întrebat dacă nu vreau să stăm împreună ?

— Nu, nu cred. Poate că dacă l-ai fi aşteptat, viața lui ar fi iost alta...

făcură amindoi cîteva clipe.

— Citeodată nu poți să te împotriveşti întîmplării. La început nu te iubeam cît îl iubisem pe el. Mi-era frică de tine. Erai mai în virstă. Mai puternic. Parca mă striveai. Poate tocmai asta mi-a plăcut cel mai mult după aceea. Ție îți reuşeşte tot ceea ce Iaci. Crezi că e întîmplător că nu te-au prins decît o dată ?

Bărbatul o mîngîie uşor pe păr.

— Sînt mai norocos, atîta tot. Sau am dat peste nişte copoi mai proşti.

îşi aduse aminte :

— Spui că nu m-a căutat nimeni ?

— Nimeni.

— Totuşi trebuia să întrebe cineva de mine...

Se ridică şi se plimbă de cîteva ori în jurul mesei.

— Nu-mi place ce se întîmplă. E prea multă primejdie şi prea nu se iveşte nimic. Să ştii de la mine, cînd merg toate sfoara, trebuie să te aştepți la neplăceri.

— Crezi~*i*

Dumitrana nu-i răspunse. Se uită pe fereastră.

•— Au mai trecut avioane ?

— Au fost două bombardamente. Unul de zi şi unul de noapte.

•— Pe aici au căzut bombe ?

— Nu. E un cartier liniştit. Ce se aude ?

•— în ceea ce ne priveşte, noi ştim ce avem de făcut, dar sîntem siliți sa ne alăturăm unor tipi foarte şireți. Există cîțiva oameni care vor cu cricc chip să scoată castanele din toc cu mîinile comuniştilor.

Era îngrijorat, se vedea bine, nu numai oboseala '1 tăcea bănuitor.

— Se duc tratative în vederea unui armistițiu, dar peste capul nostru. Vor să isprăvească cu porcăria lor de război, cu aerul că n-au fost amestecați şi, dacă s-o putea, să fim lăsați de-o parte, deşi sîntem singurul partid care a luptat cu arma în mînă împotriva nemților.

— E ceea ce mi-a spus şi Niculescu. A venit de la Brăila cu un ministru. Se vorbea despre nişte tratative duse la Cairo..

— E adevărat.

Bărbatul îşi mai aprinse o țigară, după ce o bătu bine de capacul de tablă al tabacherei.

— Ai să-mi afumi casa, spuse Ina, fără să pară totuşi supărată.

— Ce să-ți fac ! Tutunul ăsta e iute ca un rachiu. Nu-mi plac tutunurile fără gust.

— **Si**

întrebarea fusese pusă într-un anumit fel.

— Am predat totul.

— E ceva nou ?

— Da. Mai se află ceva în casă ?

— Nu. Am cărat totul încă de acum două zile.

— Bine-ai făcut.

Ina îi apucă din nou mîna.

— Ce-i cu tine ? Eşti obosit ?

— Puțin.

îşi privi țigara abia aprinsă şi spuse rar :

— Totul poate să meargă strună.

Se întunecase bine. Abia îşi maî vedeau fețele. Er'a destul de cald. Nu bătea nici o undă de vînt. Oraşul părea mort. Nu trecea nici un vehicul. Rar se auzea cîte un pas grăbit şi furişat pe sub garduri.

— Prea multă linişte ! spuse bărbatul. în astfel de nopți, pe front, inamicul îşi pregăteşte atacul, sapă tranşee, se strecoară printre linii...

— Dar nu sîntem pe front.

•— Ba da. Pretutindeni în lume astăzi sînt fronturi.

— Ar trebui să-ți fac ceva de mîncare. Nu ți-e foame ?

— Nu prea. La oboseală mare, mîncarea nu este cel mai bun lucru.

— Atunci de ce nu te culci puțin ?

— Sînt ostenit, dar somn nu-mi este.

Femeia se uita stînjenită la el.

— Nu te supăra pe mine, Ina. Nici nu te-am sărutat.

Avea pe chip o înduioșare gravă. O strînse în brațe lîngă el, ca pe o ființă mică și caldă.

— Țin foarte mult la tine, zise după aceea încet. N-am însă timp să ți-o spun, poate mai încolo, vom vedea...

Rîse ușor, parcă și cu puțină tristețe.

— Lasă prostiile.

— Nu sînt prostii. Dragostea are legile ei vechi. N-o să le schimbăm noi. De multe ori te-am părăsit, am dormit lîngă tine ca un străin, deși sînt bărbatul tău, dar eram obosit, o știi bine.

Ina îl sărută și rămase cîteva minute lipită de el, cu lacrimi pe obrazul palid.

— Taci, nu mai spune nimic.

Avea un trup pietros, fierbinte, de femeie în puterea vîrstei și bărbatul o aduse lîngă el.

Nu aprinseseră lumina. Stăteau unul lîngă celălalt, cu umerii lipiți. De afară venea o boare ușoară. Perna era fierbinte. De aici, de pe pat, se vedea dreptunghiul ferestrei deschise, un dreptunghi indigo de aer punctat cu lumini mici și schimbătoare. Lîngă gardul înalt de piatră foșneau frunzele gutuilor și dacă s-ar fi ridicat în coate, bărbatul ar fi văzut fructele acelea ciudate, ca niște clopote, lucind ușor în lumina săracă a nopții fără lună. Undeva, în vecini, se auzea scurgerea unei guri de cișmea. Cînd nu mai băgai de seamă zgomotul, liniștea nopții devenea exasperantă.

Lîngă el, Ina ațipise. Sub cearșaful alb abia respira trupul ei mic. Bărbatul îi privi brațele lungi și își aduse aminte înduioșat că în urmă cu vreo trei ani rămăsese însărcinată și că trebuise să avorteze. Și el și ea țineau foarte mult să aibă un copil și poate l-ar fi avut, dacă în perioada aceea n-ar fi fost atît de hăituiți. Nopți întregi stătuseră de vorbă întrebîndu-se ce le rămînea de făcut. în situația lor de atunci era destul de greu ca Ina să fi purtat sarcina atîtea

luni. Trebuiau străbătute drumuri lungi, în provincie. Aveau de cărat unele materiale, trebuiau să fie pregătiți în orice clipă de luptă, să cadă sau să încerce să scape. După trei luni, femeia se hotărîse. Nu-i spusese nimic. Se dusese singură la un doctor și se întorsese abia seara, sfîrșită, cu dureri surde în trup. Dumitrana înțelesese. Despre lucrul acesta nu vorbiseră decît foarte tîrziu, peste vreo doi ani, cînd el își dăduse seama că Ina nu mai rămînea însărcinată.

— Crezi că ai să mai poți să faci vreodată un copil ? o întrebase neliniștit.

— Da, îi răspunsese ea cu atîta lipsă de convingere încît bărbatul tăcuse.

Timpul trecea și între ei rămînea mereu punctul acela negru, amintirea dureroasă a zilei în care Ina se întorsese acasă, zdrobită, obosită, zăcînd după aceea multă vreme în pat.

Femeia se trezi, simțind că e pîndită în întuneric.

— Nu dormi ? îl întrebă.

— Nu. Nu mi-e somn.

— Vrei s-aprind lumina ?

— Nu. Stăm așa. Nu e bine ?

— Ba da. Te gîndeai la ceva ?

— Nu știu, cred că nu. Sînt foarte obosit, dar o să-mi treacă.

— A fost mătușa-mea ieri pe aici. A întrebat de tine. La ei au bombardat alaltăieri. Au murit o mulțime de oameni. Voia să știe de la mine cît o să mai dureze pacostea asta de război și i-am spus că habar n-am.

Dumitrana îi apucă umărul fierbinte și o trase încet pe pieptul său gol, mîngîindu-i încet tîmplele.

— E bolnavă și obosită. A muncit destul...

— Cît o fi ceasul ? întrebă femeia...

— Aproape zece.

— Am adormit puțin...

— Da.

— Tot nu ți-e foame ?

— Ba, parcă...

— Să mă scol să-ți dau ceva ?

— Mai încolo, mai stai lîngă mine...

Simțea nevoia să aprindă iar o țigară, dar nu se mișcă.

— Nu eşti în apele tale, zise femeia mai tîrziu.
— M-aş duce să mă plimb puţin.
— Dacă vrei î Eu am să pregătesc masa. Dar să nu pleci prea departe.
— Nu. îmi trebuie măcar o jumătate de ceas de mişcare. Face bine. Tare n-aş mai dorini noaptea asta acasă. AH, dacă ar fi venit omul acela pe care-1 aşteptam ! Aşa e mai prost, trebuie sa-l caut eu...

Era pentru prima oară de cînd stăteau împreună cînd Niculescu îl văzu pe Mareş neliniştit. Mecanicul nu spunea nimic, fixa cu încăpăţînare tavanul afumat de focurile iernilor trecute. Prin geamul deschis se auzeau paşii rari ai trecătorilor şi lînga fereastră foşneau frunzele castanului.
— Ce-i cu dumneata ? îl întrebă, dîndu-şi seama că nu putea să-i spună totuşi pe nume.
— Nimic, nimic, făcu celălalt fără sa-l privească.
— Te întrebi poate cît mai trebuie sa stai în colivia asta ?
Mecanicul răspunse cu silnicie :
— Nu, nu-i asta.
Tăcură amîndoi. Mecanicul se ridică şi se apropie de fereastră. Era devreme. Opt şi jumătate, dacă nu nouă, seara. Strada aproape pustie avea un ecou de odaie goală. Bătrînele magazine ale Griviţei îşi căscau uşile sparte şi vitrinele incendiate. Răsărise luna, o lună fantomatică, palidă, verzuie, aluuecînd repede peste acoperişuri.
— Crezi că o să mai fie bombardament ? întrebă studentul.
—- Nu, nu cred.
— De fapt, m-am obişnuit cu treaba asta. E ca la teatru.
Mareş se întoarse cu faţa spre el.
-— L'ltima oară, mi se pare că ţi-a fost frică.
—• Dacă mă gîndesc bine, da.
*~ Atunci ?
___Vezi, e atît de uşor să vorbeşti despre moarte cînd eşti ca mine...
___Stiu. E ciudat cit de mult dispreţuiesc tinerii moartea.
Dădu din umeri şi îşi vîrî mîinile în buzunarele pantalonilor.
— De ce m-ai întrebat în cîte sîntem astăzi ?
— Cînd l-ai văzut ultima oară pe Dumitrana ?
— Cînd am fost împreună în gara de triaj. Niculescu deveni dintr-o dată bănuitor. De ce mă întrebi ?
— Ina nu trebuia să vină după ce ţi-a luat trotilul ?
— Ba da. Drace, nu cumva...
Iar se făcu tăcere, o tăcere îngrozitoare în care se amesteca teama şi bănuiala.
— Oare crezi că tocmai acum...
— Nu cred nimic, spuse Mareş enervat brusc.
— Ar trebui să mă duc să văd ce-i cu ei...
— Ai face cel mai mare rău din cîte se pot face...
Studentul se opri şi văzînd chipul celuilalt îşi dădu seama că se gîndcau la acelaşi lucru. Se apropie de aparatele lui şi răsuci butonul Philettei. Se auzi un zbîrnîit uşor şi după cîtva timp mica încăpere se umplu de muzică.
— *Pastorala,* spuse necăjit. *Pastorala* la sufletul meu d<? ciine.'Mi-ar trebui marşuri...
Răsuci violent butonul şi se trînti pe pat cu faţa în sus. în clipa aceea se auziră cîteva bătăi în uşă. Mareş se uită la student. Niculescu întrebă gîtuit :
— Cine-i'•
Se auzi o voce bărbătească. înginind ceva.
Studentul, după o scurtă ezitare, deschise uşa pe jumătate, în. prag sta un bătrîn cu părul cărunt, bărbierit proaspăt, cu un obraz de hepatic, aproape vînăt, palid şi tras, cu o gură strinsa intr-o grimasă de suferinţă provocată de urcarea scărilor.
— Pe cine căutaţi ? întrebă ceva mai liniştit.
Omul intră fără să mai întrebe ceva şi se uită în jm ui o •. uriozitate nestăpmită. Cerceta tavanul şi zidurile ca şi cînd ar li vrut să se încredinţeze că ele mai existau încă. Nu spunea nimic şi cei doi se priviră cu mirare. Mareş aruncă o privire pe scara aflată în întuneric şi se linişti. Omul era singur. Siguranţa nu trimitea niciodată pe cineva singur. Vru să vadă

dacă lui Niculescu îi este frică şi îl privi atent. Studentul îşi revenise şi se apropiase de necunoscut cu un aer bătăios.

— Ascultă, domnule, cine eşti şi ce vrei ? Ai putea să deschizi o dată gura...

Necunoscutul căută cu privirile un scaun şi cînd îl găsi, fără să mai ceară voie se aşeză, tot cu ochii pe pereţi, muncit de aceeaşi curiozitate ciudată.

— Am auzit că iarna ţineţi lemnele în casă, zise în cele din urmă cu o voce uşoară, abia auzită;

Studentul se uita la el ca la un nebun.

— Şi, ce-i cu asta ?

— Păi sînt proprietarul, domnule, nu înţelegi ? Am venit să-mi văd casa. Să ştiu dacă n-a lovit-o vreo bombă...

Mareş izbucni în rîs spre mirarea musafirului.

— Dar dumneata cine mai eşti, şi de ce rîzi ? în cartea de imobil figurează numai dumnealui (şi ezitînd, privindu-i pe amîndoi) ; sau numai dumneata...

Niculescu căzu pe pat rîzînd şi el cît putea.

— Şi-acum ţi-ai găsit, domnule, să vii să-ţi vezi casa ?

Omul nu pricepea nimic.

— Păi cînd să vin ? Sînt ocupat, locuiesc în provincie. Nu m-a lăsat nevasta că aş fi sosit mai devreme, dar cu bombardamentele astea s-a speriat...

— Bată-te Dumnezeu să te bată, dumneata erai proprietarul ?

— Eu, încuviinţă omul cu bun simţ.

— Şi zici că nu te-a lăsat nevasta ?

— Cum o să mă lase ? Păi m-am speriat de ce-am văzut de la gara Triaj şi pînă aici. Am luat o trăsură. Chisăliţă au făcut Bucureştiul...

Cei doi se potoliseră.

— De cînd vreau eu să te cunosc, domnule, şi tot n-am reuşit. De ce nu treci pe-aici mai des, c-o să-ţi vîndă cineva casa...

— Nu se poate.

— Aşa crezi ? Cîte am văzut eu, să fi sănătos..

Mareş tăcea şi se uita cu atenţie la omul din faţa lor. Era îmbrăcat într-un costum de stofă maron, boţit uşor din cauza călătoriei.

— Şi ce faci dumneata pe unde staî, dacă-mi este îngăduit ? mai întrebă Niculescu.

— Sînt profesor.

— A, bun, ce fel de profesor ?

— De limba română.

— Ne pare bine. Pe mine ştii cum mă cheamă...

— Da, Niculescu.

— Dînsul e fratele meu mai mare.

— Şi de ce nu plecaţi undeva, la ţară, cum au făcut alţii ? Nu vă e frică să staţi aici, sub bombe...

Omul părea sincer îngrijorat. îşi scoase o batistă albă şi îşi şterse fruntea de sudoare.

— Doar n-oi vrea să ne evacuezi ? întrebă studentul.

— Nici gînd, domnule. Poate aveţi servicii şi nu puteţi părăsi Bucureştiul, dar eu, peste un ceas am şi şters-o acasă. Nu-mi place ce-am văzut. Auzisem de bombardamente dar nu credeam că a fost chiar aşa...

Mecanicul se întoarse spre Niculescu, cerînd o încuviinţare mută.

— Nu vreţi o cafea ? Nici nu ştiţi ce plăcere ne-aţi făcut că aţi venit...

— Adevărat ? se miră profesorul.

— Cît se poate de adevărat. Aşteptam pe altcineva.

— Atunci să plec, să nu vă deranjez...

— Nu, nu, vă rugăm să rămîneţi cu noi... E cît se poate de plăcut că vă vedem pe dumneavoastră.

Glasul studentului avea în el ceva de neînţeles pentru proprietar. Acesta îşi dădea seama că se întâmplase un lucru neobişnuit, dar nu întrebă nimic. Protestă numai moale :

— N-ar trebui să-mi daţi cafea pentru că nu-mi face bîne. Am mai băut una.

— Cînd ?

— Acum un sfert de ceas.

— Unde ?

— Jos, la domnul dentist.

Niculescu, care aprinsese primusul, se opri dintr-o dată.

— Nu cred să fi fost dentistul. Era o rudă apropiată de-a lui.

— Ba da. Chiar domnul Weiner, aşa mi-a spus...

Mecanicul îl privi scurt pe Niculescu.

— Nu se poate, zise acesta. Weiner a plecat de mult.

Profesorul clipea nedumerit.

— Dacă spuneți dumneavoastră... Dar am stat la dînşii o jumătate de oră şi între timp a scos şi o măsea cuiva...

Niculescu lăsă primusul, spunîndu-i lui Mareş :

— Ai grijă, cobor şi vin îndată. Mor de curiozitate. Asta-i o zi nemaipomenită. Cînd dracu s-a întors ? l-aş fi auzit motorul lui electric...

Şi dispăru pe uşă. Mecanicul puse apă în ceainicul plesnit, turnă puțin surogat „Garofița" şi aşteptă să fiarbă.

— Locuiți de mult cu fratele dumneavoastră ? întrebă profesorul, aşezîndu-şi mai bine dunga pantalonilor.

Mareş îl privi dintr-o dată bănuitor. Nu, omul părea liniştit. Nici vorbă, era un provincial speriat puțin de cîte i se întîmpiase.

— Acum două zile am venit şi eu de la Piteşti. Nu stau în Bucureşti.

— Da, e mai bine. Şi acolo se dau alarme ca pe la noi ?

— Destul de des.

— Cînd credeți că o să se termine războiul ăsta ?

— Cine ştie ? făcu mecanicul amestecând cu o linguriță surogatul din ceainic.

— E un dezastru. N-am venit de trei ani la Bucureşti, încă de pe vremea cînd fratele dumitale nu se mutase. Aici a stat mai înainte o studentă...

— Da, ştiu, făcu mecanicul atent.

— Nu prea vin la Bucureşti. Nici nu e nevoie. Imobilul ăsta e al nevestei.

A-lecanicul îl privi. Avea o față de om cumsecade, puțin acrită de necazuri. îşi frămînta palmele albe, slabe, lustruite.

— ...nevastă-mea, spunea proprietarul, este un om ciudat. Cînd a moştenit casa asta de la socru-meu, Dumnezeu sa-l ierte, eu i-am spus : „Haide s-o vindem. Ce ne trebuie nouă casă la Bucureşti ? Aici o să murim, în tîrgul ăsta nenorocit." Ea nu, şi nu, şi nu.

— Păi de ce ? întrebă Mareş turnînd cafeaua fierbinte în trei ceşti.

— Domnule, are şi ea o gărgăriță în cap, cum spun eu. Cică dacă a muncit taică-său să le facă, de ce să ne batem noi.

ioc de munca lui, aşa încît, lasă-le, deşî drept să-ți spun, acum le-aş vinde... dar cine dracu să mi le cumpere pe bombardamentele astea ?

Mareş ii întinse o ceaşcă plină cu cafea fierbinte.

— Poftim. Bea, n-o să-ți mai tie somn la noapte...

— Adevărat. Cît e ceasul ? Am tren peste cincizeci şi cinci de minute, spuse privindu-şi Tellus-ul legat cu lanț la brîu. Acum sînt ceva mai liniştit. Am văzut casa, pot să-i spun nevestei c-am avut noroc.

— Da, e un adevărat noroc.

•— Parcă Dumnezeu a ținut cu noi. Ori unde stați şi dumneavoastră aici. Din tot imobilul numai ghicitoarea de jos s-a dispersat, aşa mi-a spus domnul Weiner.

Profesorul bău încet lichidul lierbinte şi întrebă mirat că Niculescu nu s-a întors încă :

— Dar fratele dumitale unde-a plecat ?

— Jos, l-ai făcut curios. Vorbeşte cu dentistul...

Tăcură puțin. Proprietarul mai cercetă încă o dată pereții.

— E adevărat că iarna fratele dumitale ține lemnele în casă ? întrebă cu o curiozitate întristată.

— Nu ştiu. Eu stau la el de cîteva zile. N-am văzut.

— Ar fi păcat. Se degradează imobilul...

Lui Mareş îi veni să rîdă.

— Crezi dumneata că mai are vreo importanță treaba asta acum ? întrebă cu puțină mînie, abia ascunsă.

— E adevărat, dar oricum. O casă e un lucru, cum să-ți spun eu dumitale, care cere, care a cerut, mare cheltuială...

Pe uşă intră Niculescu.

— Ei ? întrebă curios profesorul, era chiar domnul dentist?

— Chiar el, în carne şi oase.

— S-a întors ?

— Azi noapte.

— Şi ? întrebă Mareş.

•— O să-ți povestesc. Unde-i cafeaua mea ?

— Aici.

Sorbi puțin. Profesorul mulțumi şi-şi lăsă ceaşca pe un raft.

— Apăi eu am să plec, spuse. îmi parc bine că v-am cunoscut. Sper să ne mai vedem...

— Şi noi, pentru că altfel, imobilul dumitale

Studentul suflă în palme, cu un gest care însemna : „Altfel, imobilul va fi şters de pe suprafaţa pămîntului şi ne vom întîlni pe lumea cealaltă".

— I-am spus fratelui, continuă, că dacă ai vrea, iarna ar fi bine să nu mai aduci lemne aici, că se degradează pereţii, şi-i păcat. Asta doream să-ţi spun... E o pivniţă, jos...

Niculescu îl privi cu o ironie ce nu-i scăpă celuilalt.

— Cred că la iarna viitoare n-o să mai stăm aici...

— Nu-i nimic. Nu-i nimic...

în uşă, proprietarul îşi aduse aminte de ceva.

— Apropo, arn văzut că vă ocupaţi de repararea "aparatelor de radio, şi arătă masa plină de lămpi şi sîrmuliţe. Ce se mai aude ?

Mareş dădu din umeri.

— Mai nimic. Nemţii bruiază totul.

— Nu vă supăraţi, credeam că ştiţi ceva. Se vorbeşte de încheierea unui tratat de pace...

— Da, parcă aşa am auzit şi noi...

— La revedere. Bună seara...

Privi peste umăr perdeaua neagră de camuflaj şi adăugă începînd să coboare :

— Şi aveţi grijă de lumină, să nu treacă o rază afară, că dacă, Doamne fereşte, cade o bombă şi vă omoară...

îl auziră cîtva timp şi Mareş rîse iar, rece, scurt, aproape cu răutate :

— Iată un om „cumsecade" ! E fericit că zidurile astea mai stau în picioare, că poate să spună prietenilor şi cunoscuţilor : am un imobil la Bucureşti, a scăpat neatins dîn bombardamente. Pentru oameni ca el mor alţii pe front, la Iaşi, să apere proprietatea sacră şi inviolabilă, garantată de Constituţie. Ah, dacă aş putea să le spun ce cred despre proprietatea lor sacră şi inviolabilă...

Niculescu rămăsese cu ceaşca de cafea în mînă. Spuse cînd celălalt tăcu :

— Ei bine, aşa-mi place.

— Indivizi ca ăştia mă scot din sărite, deşi, aşa cum l-ai văzut, n-ar fi în stare să strivească o muscă. La ei nu e stricat sufletul, altceva e stricat. Au o filozofie care-i face urîţi. Dar

s-o lăsăm naibii de afacere. Ia spune mai bine, l-ai găsit pe Weiner?

— în carne şî oase.

— Şi ?

— j\T u e r a sîngur. Era cu nevastă-sa şi cu celălalt. Cînd am rămas singuri mi-a spus: „Nu ştiu ce vei fi crezînd dumneata, clar să ştii că e fratele meu. I-a bombardat casa şi a venit la noi. N-a avut unde să fugă..."

— Deci hu e ce credem noi...

— Fleacuri.

— Şi patefonul ?

— Poate sînt dintr-o familie muzicală...

Mareş rîse.

— Eşti niţel dezamăgit, nu ?

— Totul seamănă cu un sfîrşit de roman, d-aia am un suflet negru, un suflet de cîine. Miroase a final de film ; *şi toţi merseră acasă fericiţi,* nu simţi ? E în aer ceva ce se pierde, un lucru stupid care mă doare. Dacă dentiştii periculoşi pentru ordinea statului sînt trimişi acasă, dacă pînă şi proprietarii fricoşi din provincie au început să vină la Bucureşti să vadă dacă mai stau imobilele lor în picioare, înseamnă că războiul e pe drojdie, că nu mai e primejdie şi mie nu-mi mai place, domnule ! Vreau să mă bat, mi-ajunge ! Destul cu condensatorii şi cu lămpile de radio ! Am fost făcut pentru altceva. Trebuia să mă* fi născut pe vremea lui Robespierre.

— Ce mai discursuri ai fi ţinut!

— Ba bine că nu ! Trebuie să vorbim mult, domnule...

— Sînt de părere să închidem fereastra...

Studentul îl privi cu tristeţe.

— Ce epocă ! Ptiu, mi-e silă ! Să închizi geamurile cînd trebuîe să spui adevărul...

Se ridică de pe pat.

— Uite, vine toamna. Iar am sa mă duc după lemne, iar o să stau la coadă o dimineaţă întreagă pentru nişte amărîte de buturugi pe care tot o să le ardem.!..

— Parcă erai mai optimist...

Tăcu puţin. Se auzeau frunzele bătrînului castan frecîndu-se de zid, sus, sub streaşină.

— Curînd or sa înceapă să cadă castanele. Primul semn al toamnei. Pe vremuri cînd nu mă mulasem aici, la logodnica mea, îmi plăcea să ascult zgomotul ăsta. Era romantic. Acum e ceva nesuferit. Era frumoasă camera asta. Ah, o temeie iace cît trei bărbaţi cînd e vorba de îngrijit un lucru. Soseam cam la amurg spre septembrie. Lumina era mai miloasă. Ştiu intre zidurile astea o umbră şi o răcoare, pe la cinci !... în odaia asia mirosea a femeie, nu a doi trîntori care o aşteaptă pe Tereza sau pe Ina ca să le măture. Vezi dumneata, odăile în care stau femeile sînt cum e cafeaua. Ştiai că dacă laşî cafeaua lîngă vanilie, începe să miroasă a vanilie ? E ciudat, dar adevărat. Deşi miroase foarte puternic, împrumută celelalte mirosuri. Mimetism vegetal, aşa se numeşte. Nu te plictisesc ?

— Nu. Am învăţat o mulţime de lucruri ascultindu-te.

— Bine atunci.

îşi căută o ţigară. Pe urmă nu găsi chibriturile. Mecanicul îi aruncă cutia ascunsă între cărţi.

— Asta e. Odaia luase mirosul ei. îmi plăcea cînd se însera. Nu aprindeam niciodată lampa de noapte. De jos venea un fel de boare caldă, de fum luminos, ca răşina. Era plăcut să stai nemişcat. Pe urmă îi auzeam foşnetul rochiei, cînd se dezbrăca. Asta e ceea ce ţinem cel mai bine minte de la o iemeie. Zgomotul veşmintelor...

— Spune...

— Nu-i nevoie să mă îndemni. Astă-scară am chei de vorbă... Eram fericit. Aici mi se părea locul cel mai calc! din lume. Fiecare îşi găseşte pe lume un loc cald. Pe urmă totul s-a terminat, clar atît de repede, atît de necrezut ! Fata aceea avea o pasăre, o pasăre pe care o îmblînzise, o pasăre pe care n-o puteam suferi la început, pentru că lăsa urme pe toate lucrurile. Zbura între aceşti patru pereţi şi cînta în felul ei. O întrebam, nu pe pasăre, pe fată : „De ce o ţii ?" Stătea prea mult singură. Am înţeles că trebuia să mă mut aici, şi într-o seară am venit cu boarfele mele puţine şi i-am spus că nu mai plec. Pasărea a mai rămas o săptămînă şi a fugit. Simţise ca nu pot s-o sufăr. Mi-a părut rău, dracu ştie de ce. Ciudat mai e făcut sufletul omenesc, nu-i aşa ?

Mecanicul tăcu.

— Ce-i cu dumneata ?

— Nimic. Stăm aici şi flecărim şi în jurul nostru cine ştie ce se întîmplă...

— Ce să facem ? Hai să-ţi mai povestesc ori nu mai ai răbdare ?

— Cum să n-am răbdare ? Are să-mî pară rău dacă ne vom despărţi vreodată...

— Şi mie. E adevărat, te rog să mă crezi...

Afară, în stradă, fluierau sergenţii.

— Iar unu care a uitat să camufleze !

— Să stingem lumina, putem vorbi şi pe întuneric. Parca ar sta să plouă.

Stinseră becul şi deschiseră geamul. Deasupra Bucureştilor, în depărtare, fulgera.

— Cel puţin în noaptea asta sîntem asiguraţi, înseamnă că nu vom avea bombardament.

Se auziră cîteva tunete înfundate. Crengile uscate ale copacului de lîngă fereastră se frecară mai tare de zid.

— Vine toamna, aveai dreptate.

— Nu-i aşa ? se bucură Niculescu fără să ştie prea bine de ce. Cum îţi spuneam. Pe urmă venea iarna. Ah, numai două ierni am stat împreună. Prima nînsoare. Dumitale nu-ţi place prima ninsoare ?... Era aici un felinar care mai ardea pe vremea aia, cînd nu erau atît de severi cu camuflajul. Un felinar ce atrăgea fulgii ca un magnet. Chiar aşa îmi plăcea să spun ; că e o ninsoare magnetică. Pe urmă totul se liniştea, nu mai bătea vîntul. în doi ani a fost numai un viscol mare, atît. Pe urmă, zăpadă multă. De ce dracu îţi povestesc toate astea ?...

Jos, se auzea motorul electric al dentistului.

— Nici n-a venit bine şi a şi început cu zbîrnîitoarele lui, zise Mareş.

— Poate vrei *Pastorala ?*

— Nu, te-ascult.

— Ţi-am vorbit o dată despre filmul meu, *Strada...*

— Da, nu era prea rău.

De fapt se putea numi numai *Casa.* Nu ştiu dacă-1 vezi jos, Aramian : *La Vapor,* magazin de desfăcut cafea braziliană. Trei ibrice de alamă, doi munţi de cafea boabe, doi munţi de cafea pisată. Frumoasă e cafeaua. El m-a învăţat chestia cu mirosurile. Era un bătrîn lacom de bani. Singur, cu o babă. Tăcere. Magazinul mort. Trei clienţi dimineaţa, zece după masa. Citea dintr-o *Biblie* de-a lor. Vorbea frumos. Armeana e o limbă veche, o limbă cu sunet...

Mareş nu ridica ochii. îşi aprinse o ţigara, cerînd mut chibriturile.

— Şi noi, aici sus, cu pasărea care se muta de pe şifonier pe masă..;

Afară tunetele nu se mai auzeau. Sub stelele albastre fugeau turme de nori.

— Deci armeanul meu, cu limba lui de patriarh : nici o ambiţie în afară de aceea **de** a strînge bani pentru a se întoarce în Armenia bogat. Deasupra, deasupra, uite acolo unde mai este o fereastră acoperită **de** scînduri, stătea o bătrînă. Ţinea flori în nişte cratiţe caraghioase de tablă, ceva ce înjosea frumuseţea florilor, dar le îngrijea aşa cum ai creşte un copil. Avea ore lixe cînd le uda, cînd le smulgea frunzuliţele uscate. Iarna punea perne de molton cu vată pe unde se strecura curentul, ca să nu degere. Florile, nişte flori roşii, muşcate îmi pare, ca frunzele ca o spuzeală verde, se lipeau de geamuri şi cind îngheţeau mi-era teamă că se vor rupe. în odaia bătrinei nu era prea cald. Se vedea după cum se abureşte fereastra. îi trimiteam cîteodată mîncare de la noi printr-un băieţaş care locuia în gang aici. Mulţumea muteşte de dincolo de geam. A murit pe neştiute într-o zi. Au venit alţi oameni, au luat florile. O istorie în trei cuvinte. Atît. Nu-ţi place, nu e trist ?

Mai sus, un doctor. Cabinet rece, lustruit, cu scaune de piele, cu tablourî proaste pe pereţi. Rîdeam de el cind uita perdeaua necoborîtâ. Era stingaci cu femeile care-i plăceau. *Casa,* film de lung metraj, douăzeci şi patru de acte, succes garantat... Cam asta. Pe urma, strada. Iar nunţile de duminica cu nişte taxiuri prăbuşite, cu strigătul nebunului de Gică de la ora opt : „Ai să mori ! Ai să mori !". Unde o fi Gica de nu-l mai aud ? Ce ciudat ! L-am intilnit acum cîteva zile. Sta pe nişte moloz şi se uita pe Griviţa. S-a dus dracului strada noastră !

Terminase ţigara. De afară venea răcoarea nopţii. Nu mai fulgera de loc şi nicî nu se mai auzeau bubuituri. Luna se mutase deasupra altor acoperişuri, lăsa numai o dira galbena, o potecă metalică întreruptă de mari goluri de aer. Cerul era străveziu, adînc şi limpede.

— Duminica se auzeau strigătele de la Venus. Era după amiază. Pe fruntea de piatră a doctorului Botescu urca lumina soarelui şi noi verificam după ceas ce oră este. La şase, cînd bustul lui părea incendiat, deşteptătorul ţîrîia. Prostii î Am răma^ singur. Dacă mi-ar fi plăcut să beau deveneam un beţiv. Singurătatea nu e bună pentru oameni ca mine. Ţi se potriveşte rr.ai curînd dumitale.

— Crezi ?

— Eşti un om ciudat.

— N-aş zice.

— Tipul revoluţionar. Am şi scris cîte ceva despre asta în cartea mea : *Necesitatea revoluţiilor...*

— Eşti un filozof ?

— Aş, de unde ! Am încercat să pun o oarecare ordine în gînduri. Pe cînd eram student şi nu mă dăduseră încă afară pentru ideile mele, mai credeam într-o împăcare a oamenilor. Sărăcia o admiteam ca pe o fatalitate, ba chiar şi inegalitatea ; pe urmă, cînd am înţeles de unde vin ele, mi-a fost mai greu să tac...

— I-ai citit pe anarhişti ?

— Şi pe ei. Mă enervează proza geală, cărţile idealiştilor cu care sînt îndopaţi studenţii. Am protestat, am avut gură mare, m-au bătut, m-au alungat, mi-au interzis să învăţ mai departe, lăudîndu-se în acelaşi timp cu *democraţia* lor, cu libertăţile lor de opinie...

— Şi cartea dumitale ?

— Stă în rafturile astea, sub c maşina de călcat. Ştii ce spunea Marx despre *Capitalul* său ? Că n-o să-i aducă niciodată atîţia bani cît îl costă ţigările fumate în timp ce-l scria... Dar eu nu te las să dormi, am chef de trăncăneală, iartă-mă !

— Timp o să am destul după cît se pare, o să te rog să-mi dai şi mie să citesc cartea dumitale... M-ai făcut curios.

Studentul încheie brusc :

— Somn uşor, haide încearcă să adormi că acuşî trece noaptea şi ies tramvaiele şi fac un zgomot...

II

1

Bâtrînul buldog, Mastacan, parcă se împuținase, hainele ascundeau un trup slăbit, sacoul îi aluneca în jurul vechiului pîntec bine hrănit: „Ori s-a apucat de tenis, ori are cancer *l*" gîndi pe neaşteptate Mizdrache cu o surpriză dureroasă în priviri de cum îl văzu. Nu-şi mai seamănă ! Salută cu pălăria de paie de orez, albă, ireproşabilă pe care o aruncă neglijent pe biroul şefului său şi se aşeză fără să mai fie poftit, pentru că atita lucru ştia şi el : respectul devine un lux cînd tuturor le merge prost.

— Ei ? întrebă celălalt cu glas schimbat, fără măreție, fără acea fermitate poruncitoare care nu că-i impunea ; îi făcea frică altă dată. Era întrebarea cea mai obişnuită a acestor zile din vara lui 1944, cînd toți cei din societatea lor voiau o certitudine, cînd căutau ceva în aer, cînd visau la o minune, la o armă secretă descoperită de cine ştie ce savant neamț în cine ştie ce hrubă din munții întunecați ai Germaniei, dar vestea nu mai sosea, comunicatele de pe fronturile de luptă fiind catastrofale, conținînd în ele negrul vîitor ce-i aştepta implacabil pe toți. Supărarea îi trecuse, totul era ca de la început.

— Nimic, spuse leneş Mizdrache, căscînd discret în palmă şi privind portretul Mareşalului din perete.

— Bei ceva ? întrebă celălalt.

— Iar ?

Pe Mastacan nu-1 ştia dedat la astfel de îndeletniciri, mai ales dimîneața. Cu părul lui alb, părea mai curînd un profesor de educație fizică decît temutul deținător al atîtor secrete.

„Ce meserie o fi avînd omul ăsta de fapt i" se întrebă, privindu-1 cum sună pe secretară şi cum îi face un semn discret. „Probabil că a nimerit aici dîn întîmplare", deşi lucrul părea puţin posibil că a nimerit aci, din întîmplare, pentru că postul pe care-l deţinea era politic mai întîi. „Are nevastă, relaţii, rude, ceva, nu se poate." în afara unei cruzimi nedezminţite pină acum nu trăda prea multe calităţi. îi plăceau femeile pe care, bineînţeles, el i le furniza, credea chiar că nimeni nu ştie despre asta nimic, se orienta destul de prost în treburile zilnice şi, paradoxal, nu înţelegea prea multe din cele ce se întimplau în jurul lui.

Sosise coniacul şi fata îmbrăcată în negru dispăruse aşa cum intrase, abia auzindu-i-se paşii pe covorul gros de lînă.

— Cum a fost ? întrebă în cele din urmă Mizdrache, ca să-i uşureze celuilalt spovedania. Se simţea complice cu el de-acum, prietenia lor se consolida, gîndi cu ironie, dar atît de tîrziu !

— Nemţii sînt borş făcuţi. Vorbesc deschis despre sabotaj, despre lipsă de loialitate etc, etc.

O spunea sîsîit, pe nas, îşi căuta ţigările lui de foi şi foarfecă. O găsi şi reteză un trabuc, grăbit, nervos, crispat.

— Recunoaşte că nu e plăcut de loc.

— Dar... reteză ferm Mizdrache.

— Ştiu ce vrei să-mi spui, e inutil să insişti. Eu le iau după ceafă şi vin la tine şî te cert şi ăia îşi fac de cap...

- - L a drept vorbind a fost o lovitură magistrală...

— Te referi la prăbuşirea acelui avion ?

— Chiar aşa.

—• Trebuie să recunosc că ai dreptate. Dar bine, dragă, pină aici merg ?

Se făcu tăcere, o tăcere leneşe de amiază bucureşteană de vară. Prin ferestrele acoperite cu perdele galbene de mătase pătrundea o lumină aurie, dar ei nu mai aveau chef să observe tenta tragică a lui august, plină de melancolie şi prevestiri.

— Ce li s-a răspuns ?

— Ministrul î-a contracarat zdravăn, le-a amîntit că există un Gestapo pe lumea asta şi că puterile poliţiei noastre secrete merg pînă la un anumit punct...

— Bine gîndit.

— Da, dar asta nu i-a mulţumit de loc. Mareşalul însuşi -a supărat şi ne putem trezi cu un minister de mînă forte şi vom zbura de aici cît ai zice peşte...

Mizdrache îşi privi unghiile bine îngrijite, sorbi puţin din păhărelul de coniac şi spuse căscînd din nou cu discreţie :

— Drept să vă spun, plecarea noastră a tuturor din această instituţie ar fi foarte oportună, mi-ajunge. Cît priveşte sperietoarea cu frontul, nu mai cred de loc în ea.

— Dar ţie îţi place tăcerea asta sinîstră ? întrebă neliniştit celălalt.

— Nu-mi place, dar ce pot să fac ?

— Cred că undeva în secret se duc tratative...

„Idiotul, nici atîta lucru nu ştia ! Sigur că undeva se duceau tratative şi încă ce tratative !" Ministrul lui Mastacan işi şi comandase avionul pentru Madrid, aparatul aştepta gata pus la punct într-un hangar de lîngă Căciulaţi, unde avea o moşie şi pilotul se îngrăşase tot pîndind momentul potrivit, oamenii lui îi trimeteau rapoarte zilnice, dar ce, era nebun să-i spună toate astea şefului său ? Cînd o să fie cazul, se va sui în maşină, o să-şi ia cu el un pilot al său, şi-o să-1 arunce pe trîntorul ăla la gunoi, instalîndu-se lîngă ministru : ..Domnule, asta-i situaţia ! Nu am chef să cad în mîinile comuniştilor ! Am nevoie de relaţiile dumitale din străinătate, nu vrei să mă iei, te las aici !" Dar ora 24 nu venise încă. Toată lumea se prefăcea că-şi vede de treabă, deşi lui Mizdrache nu-i scăpa o oarecare slăbire a fermităţii poliţiei secrete. Buna noastră soră, frica, lucrează, lucrează...

Şi dintr-o neaşteptată solicitudine îl întrebă :

— La drept vorbind, dumneavoastră nu v-aţi gîndit la o retragere strategică, aşa ca să întrebuinţăm un termen binecunoscut...

Buldogul păru deodată o biată javră :

— Cum îţi închipui că pot părăsi scena cu voia mea numai ? Orice retragere în cazul nostru (apăsă pe ultimul cuvînt) ar părea o trădare. Tră-da-re, scanda cuvîntul Mastacan...

— Evident, evident! cîntă inspectorul pe nas, spunîndu-şi in gînd : „E un cretin ! Nu înţelege nimic !"

Era timpul să plece, dar cum să pleci cînd Mastacan avea nevoie de cîteva veşti care să-1 reanimeze ? Dormea puţin, se vedea foarte bine. Faţa îi era lividă, cearcănele îl urîţeau,

buzele i se învineţiseră şi doar nu era băutor ca el, ori, cine ştie, se apucase de prostii, acum la sfîrşitul carierei. îşi aminti că Mastacan ţinea în spate o familie numeroasă ; fete încă la liceu, una studentă la Medicină, băieţi prin şcolile militare, ba unul chiar în Germania, bun de ostatic în caz de defecţiuni, ce complicată era viaţa unora...

— Nu mi-ai dat raportul, îşi aminti inspectorul-şef.

— Fleacuri, zise Mizdrache. Ciripoi a prins un tipograf pe unul Dobre — nunţi, botezuri, care ţine o tipografie particulară, îl bate de azi dimineaţă să scoată ceva de la el, dar ăştia sînt tare încăpăţînaţi, n-o să afle mare lucru.

— Crezi ?

— Sînt convins. Au o piele de elefant. Şi la drept vorbind nici nu se mai poartă tratamentul dur, după cum ştiţi...

Mastacan fuma cu sete din trabucul ce scotea un fum puturos.

— Recomadarile noastre sînt mai mult formale, dacă e vorba de un caz interesant te autorizez să foloseşti totul pentru a afla adevărul...

„Asta s-o crezi tu, taman acuşi la spartul tîrgului !" îşi zise Mizdrache şi cîntă rapid pe nas ca să nu-l bănuiască celălalt de slăbiciune :

— Evident, evident !

— Altceva ?

— Nu-mi place mişcarea din armată. Contrainformatorii noştri sînt tare neliniştiţi.

— Adică ?

— Bănuiesc că foarte mulţi ofiţeri sînt capabili de o defecţiune la un moment dat...

— Te gîndeşti la o întoarcere a armelor ?

— Spuneţi-i cum vreţi, dar tot greutatea aceea o va avea.

— Mareşalul ştie că nu e iubit, dar, oricum, contează pe loialitatea celor ce i-au depus jurămîntul...

— O, jurămintele ! făcu celălalt. Noi ştim cît valorează jurămintele.

— Şi crezi că e bine să facem o sesizare ?

— Cum, nu l-aţi informat pe ministru şi acesta n-a spus Mareşalului ?

— Cred că ceva a existat, parcă mi-ai dat un dosar prin martie...

— Exact!

— Da, l-am înaintat, dar totul pare atît de incredibil...

Mizdrache privi chipul şefului său, obrajii îi căzuseră, ochii aveau nişte ape triste şi fălcile falnice de altă dată parcă se prăbuşiseră. „Nenorocitul, cu ăsta nu mai e nimic de făcut *V*

— Dar, domnule inspector-şef, se hotărî deodată să devină ameninţător, nu vă daţi seama, e vorba de specularea unei vechi rivalităţi între casa regală şi partizanii Mareşalului... Asta e o breşă, dacă mi se dă voie să spun mi se pare o acţiune politică bine gîndită. Opoziţia...

— Vrei să spui comuniştii ?

— Ei, bine, mai întîi comuniştii, dar nu numai ei, pentru că ei au lucrat foarte bine, unind toate grupările de opoziţie, deci opoziţia a reuşit să cîştige o parte a ofiţerilor şi asta e foarte primejdios...

îi făcea plăcere sa-1 vadă pe celălalt descoperind că stă pe un vulcan.

— Totuşi, dacă îmi aduc bine aminte, nu mi-ai prezentat lucrurile chiar aşa, recunoaşte, pentru că altfel aş fi spus şi eu mai departe şi chiar cred că am spus...

„Ramola, cîntă în gînd Mizdrache. Evenimentele l-au tîmpit cu totul. în locul lui mi-aş face bagajele şi m-aş urca în primul tren pretextînd ceva care nu funcţionează bine şi nu m-aş opri decît în Elveţia, la umbră, pentru că acolo nu-i nici durere şi nici întristare..."

— V-am spus, domnule inspector-şef, reluă cît se poate de politicos. Cum nu, ia reamintiţi-vă. Numai că mi-aţi răspuns că de fapt de militari se ocupa Biroul lor 2 !

— Şi nu e aşa ?

— Este, dar la ce ne foloseşte nouă, pentru că noi răspundem global de Siguranţa statului...

Mastacan se ridică, stinse ţigara de foi cu un gest violent şi spuse cu o hotărire stranie.

— Am plecat ! îl caut pe ministru şi cînd mă întorc te sun, unde te găsesc ?

— La locul meu, ca de obicei, dar pe ministru nu-1 căutaţi, că nu e în Bucureşti.

— Dar unde dracu umblă ?

Fusese ireverenţios cu şeful său direct în prezenţa unui subaltern şi cuvîntul ăsta putea să-1 coste, dar acum amănuntele nu mai aveau nici o importanţă.

— Cred că e la vînătoare, spuse celălalt rece, ridicîndu-se şi el...

Mastacan căzu iar în fotoliu.

— Nu se poate !

— Daţi un telefon şi convingeţi-vă...

— Dar sîntem în război, avem probleme...

îşi chemă secretara şi îi ceru să-1 găsească pe ministru.

— E sîmbătă, preciza Mizdrache. Şi orice om care se respectă se duce şi el la vînătoare, mai ales dacă are cîţiva prieteni în diplomaţie cu care poate să stabilească nişte contacte. E şi foarte plăcut, domnule inspector-şef, aer curat, fazani, iepuri...

— La dracu : fazani, vara ! Habar n-ai cînd e sezonul de vînat. Asta nu e vînătoare, seamănă maî curînd cu o trădare...

— Nu e în Bucureşti ! spuse secretara intrînd încă o dată tot în vîrful picioarelor, tot în rochia ei neagră, sumbră, tot cu o expresie şovăitoare în priviri.

— Ei ? făcu Mizdrache triumfător.

— Ascultă, ne cunoaştem de atîta vreme, să lăsăm dracului convenienţele deoparte, tu crezi că ăsta, ministrul, ar fi în stare, în caz de...

Nu mai rosti nici un cuvînt, de groază.

— Da, da, zise celălalt, am toate motivele să cred asta ! adăugă cu voce tare după aceea...

— Şi de ce nu mi-ai spus ?

— Pentru că bănuiam că ştiaţi...

— Ei, nu că eşti nebun ! Stai jos şi vorbeşte !

— Păi cam asta-i. Toată lumea caută în dreapta şi-n stînga ceva sigur pentru ziua de mîine...

— Bea !

Mastacan îi turnă imperios şi-i făcu un semn : „Haide, îţi poruncesc ! Fără multă vorbă !"

— Domnule inspector-şef, noi sîntem nîşte copii de trupă faţă de şacalii ăştia. Noi sîntem cei care execută. Ei dau ordine şi-atît, şi dacă le cauţi, ele nici nu mai există, s-au luat măsuri ca orice hîrtie să dispară. Şî s-ar putea ca într-o zi, Doamne fereşte, să răspundem...

— Ei, bine, există o lege, noi doar am respectat-o, nu am ieşit din litera ei...

Mizdrache se bine dispuse dintr-o dată. Parcă individul mai păstra o urmă de naivitate în fundul sufletului său, ceea ce era foarte rar în meseria lor.

— Dar legea asta cine-a făcut-o ? Cine a aprobat-o ? Dumneata cunoşti cum se organizează un plebiscit. Cu jandarmii la uşa şi cu adusul obligatoriu de-acasă, vin că te tai ! Poţi să-1 taci pe oricine să voteze cu ochii închişi...

Mastacan îşi căută o nouă ţigară de foi şi cînd o găsi bîjbîi pe birou ca un orb în căutarea forfecuţei cu care reteza capetele groase ale trabucului.

—^M-ai tulburat, să ştii. Spune-mi, dar fără menajamente, ne aflăm într-o primejdie chiar atît de mare ?

Mizdrache se ridică, îşi luă pălăria, salută cu eleganţa sa înnăscută şi spuse :

— Cred că maî avem maxîmum două luni pînă la prăbuşirea acestui regim !

Lovise ca la teatru. Mastacan scuipă ţigara de foi şi se ridică în picioare :

— Eşti nebun, nu se poate ! De ce nu mi-ai spus nimic pînă acum ?

— Totul e scris în dosarele pe care le aveţi în faţă. Evîdent, într-un stil respectuos, pe care vi-1 datorez. Bună ziua, vă teleionez mai tîrziu dacă aflu ceva interesant...

Dispăru, lăsîndu-1 pe celălalt într-o stupoare ce nu putea f: descrisă. Jos îl aştepta Costea cu maşina lui neagră. îi făcu un semn • „Mă duc pe jos, e aproape, ia-o înainte, am chef să mă plimb puţin !" Şoferul porni uşor motorul şi el rămase singur pe trotuarul luminat violent de soarele fierbinte. în aer plutea un miros de moloz şi de lemn ars, mirosul vechilor bombardamente. Pe trotuare apăruseră cîteva scaune în faţa puţinelor cofetării ce se redeschiseseră şi a bodegilor. Ar fi ayut chef să bea ceva rece, să stea la pălăvrăgeală, dar nu găsi nici un cunoscut printre puţinîi trecători pe care-i întîlni. Oraşul avea ceva mort, stins în aerul lui festiv de vară. Nu mai era tristeţea părăsirii de sezon de altădată, cînd toată lumea bună fugea la mare şi rămîneau odăile acestea de beton şi sticla nelocuite şi fără viaţă, cu obloanele lor de lemn acoperind terestrele — acum lipsea ceva parcă, lipseau claxoanele veseie ale automobilelor, deşi automobilele maî umblau printre ruinele bulevardelor, nu se auzeau vorbele vesele, strigătele vîn^âtorilor de ziare, micile ţîpete de surpriză ale femeilor ce se

întîlneau ca din întîmplare sub perdele tărcate de pînză, lipsea acel miros de asfalt bine încins şi apoi stropit cu apă, lipsea explozia de parfumuri aruncate spre stradă prin uşile de sticlă deschise şi mereu închise de intrarea şi ieşirea febrilă a cumpărătoarelor grăbite, lipseau foarte multe lucruri din acest oraş, el nu mai trăia parcă de multă vreme, paralizase, fusese abandonat şi nu-şi mai semăna, nu-i mai semăna nici măcar propriului trecut, era numai o aşezare abandonată, nu de toată lumea, doar de acea parte a lumii, pe care el, Mizdrache, o credea singura demnă să trăiască într-o astfel de capitală a lumii.

După un sfert de ceas, obosit, toropît de căldura sălbatică a soarelui, cuprins de-o scîrbă iremediabilă faţă de tot ce-l înconjura, de amintirea meseriei ce-l obliga să facă ceva totuşi, să se apere inconştient de toate plăcerile şi neplăcerile ei — urcă cu liftul spre biroul lui.

îl întîmpină Ciripoi, fără slugărnicia-i veche, şi ea pierită aşa cum pierise respectul lui faţă de Mastacan.

— Domn' şef, am surprize...

— Ce spui ?

— Chestii mari...

— S-aud.

îşi aruncă pălăria într-un cuier şi se aşează în fotoliul său încăpător. Deschise distrat radioul, căută undele scurte şi se uită la ceas. Era ora cînd Londra transmitea un buletin de ştiri. Zgomotul bruiajului îl enervă însă şi închise violent.

— Mama lor de huidume cu tinichelele lor ! Asta-i treabă de militari ! Mai bine ne-ar lăsa să ascultăm, să ştim şi noi cum stăm...

— Adică ce, nu stăm bine, domnule inspector ? se miră tîmp, dar şiret Ciripoi.

— Stăm al dracului de bine. Habar n-ai tu ce bine stăm, Ciripoi...

— Nu mai spuneţi, or fi dat iar cu V-ul ăla nemţii pe Londra...

— Mai rău, băiatule, au o armă acum de fac pulbere tot globul.

„Dobitocul e în stare să mă creadă !" îşi zise în gînd şi întrebă după aceea tare :

— Despre ce surpriză vorbeai ?

— Lucruri mari, băieţii mei nu dorm.

— Să te vedem. A ghersuit clientul de azi dimineaţă ?

— Da, de unde ! Nici nu m-aşteptam la mare lucru, dar mi-am luat măsuri.

Mizdrache se plictisise de atîta vorbărie.

— Spune, domnule, o dată şi nu mai mă fierbe...

Subalternul scoase din buzunar un plic şi începu să înşire pe masă nişte fotografii.

— Iată tipografia Coresi, a ăstuia, *Dobre-nunţi-botezuri,* o recunoaşteţi ?

— Scrie şi pe firmă !

— Exact! se miră celălalt de perspicacitatea lui Mizdrache. Aici avem postul nostru fix, clădirea de vizavi, de unde s-au făcut fotografiile...

— Mă, ne-am modernizat, mă Ciripoi, parcă-am fi la Scotland-Yard, nu alta !

— Treabă curată, domn'şef, nu pospăială de ageamii.

— La subiect că n-am timp...

— Aici avem fotografia primului muşteriu ; patronul tipografiei pe care l-am umflat ieri...

— Bine, bine, şi...

— Aici îl vedeţi pe vînzătorul ăla de ziare care ne-a dat atîta de furcă...

— Cine ? Gică-hau-hau ?

— El.

— E amestecat în afacerea asta ?

— De ce nu ?

— Un nebun, un iresponsabil ?

— Păi tocmai ăsta-i hazul, că o face pe nebunul, dar nu e nebun de loc.

— Nu mai înţeleg nimic...

— Dacă aveţi puţină răbdare vă dau toate firele în mîna...

— Deci ?

— Aici aveţi fotografia unui copil care aducea, chipurile, mincarea cu sufertaşul bătrînului.

— Vrei să spui că în sufertaş se aflau în realitate...

— Nişte manifeste tipărite de babacu...

— Fleacuri, mă, nu se mai poartă ! O să-i batem, o să-i băgăm la gherlă, ei, şi ? Mie de ăştia îmi arde ? Dă-mi tu mie un crăpcean, atunci să te văd...

— Dacă n-aveţi răbdare, domn' şef...

Ciripoi puse pe masă o altă fotografie.

— Pe ăsta îl cunoaşteţi ?

Mizdrache privi îndelung la fotografia mărită a unuî bărbat de 30 de ani îmbrăcat corect, cu aerul unui funcţionar. Memoria lui fenomenală funcţiona încă.

—^Se numeşte Mareş Gheorghe şi l-am eliberat chiar eu de la închisoare, propunîndu-i un contract avantajos...

— Exact.

— Nu înţeleg încă.

Ciripoi se roşise de plăcere.

— Dar pe femeia asta o cunoaşteţi ?

— Cîntăreaţa de la Piatra Olt, Marta Duşescu, nu-i aşa ?

— Jos pălăria !

— Mai departe.

— Aici puteţi vedea fotografia locuinţei vedetei în momentul cînd omul nostru intră să-i facă o vizită.

Mizdrache şuieră admirativ.

— Ciripoi, te avansez, băiatu'e. Sherlock Holmes era un găinar pe lîngă tine.

— N-am terminat încă...

— Dar e un adevărat film !

— Şi încă ce film !... Ce se vede pe acest cartonaş delicios, opera unui fotograf amator ?

Inspectorul privi îndelung chipul celor doi bărbaţi care traversau tocmai o încrucişare de străzi. Unul dintre ei era Mareş, celălalt un necunoscut, dar nu chiar un necunoscut. Excitat Mizdrache se ridică în picioare, se plimbă îndelung în jurul biroului acoperit cu cristal şi deodată chipul i se lumină :

— Ciripoi, adu-mi dosarele cu fotografiile celor care au luptat în Spania, rapid, băiatule...

Subalternul dispăru şi se reîntoarse în cinci mînute cu un teanc de dosare. Inspectorul avea pe faţă un surîs triumfător ca şi cînd ar fi cîştigat un pariu făcut cu el însuşi.

— Ştiu cine este, nu mai e nevoie să verific. Caută la numele Dumitrana Vasile.

Ciripoi se aruncă asupra dosarului, căutînd ferbil şi scoase un urlet :

— Ce memorie ! Ce memorie ! Să ne trăiţi, domn' şef. El e ! Dumitrana. Mortul ! Dar asta-i senzaţional, senzaţional !

— Linişteşte-te ! Deci să recapitulăm. Acum e clar. Ăsta-i cel scăpat de sub escortă. A doua piesă se numeşte Mareş, cel care a dat foc Depoului de la Piatra Olt şi i-a lăsat pe nemţi

fără arme. Pînă aici e bine. Ăl de le furnizează acte fa\'e pare acest tipograf care, între altele, în timpul liber (îi veni să rîdă spunînd toate astea) mai dă şi nenorocitului de Gică-hau-hau manifeste să le împartă în gară celor care pleacă cu trenul... Buuun, pînă aici iar e bine, dar asta, cîntăreaţa, ce rol are în toată tărăşenia ?

— Ar trebui aflat, pe ea n-am arestat-o.

— Sper că nici pe Mareş ăsta şi nici pe Dumitrana...

— Evident, dom'şef, deocamdată facem o supraveghere discretă să mai vedem şi alte legături...

— Ciripoi, te-ai deşteptat rău de tot, mă, tu nu vrei să-mi iei, mă, locul ?

— Se poate, domn'şef ? Cum mi-aş permite măcar un asemenea gînd ? Cu dumneavoastră pînă în pînzele albe !

— Băiatule, lasă declaraţiile de dragoste şi ascultă la mine. Ce-ai făcut pînă acum reprezintă un mare succes al tău, personal. Numai că acest succes trebuie exploatat. Trebuie prins peştele cel mare : omul care le dă ordinele. Există un asemenea indivîd şi la el trebuie să ajungem.

— Dar cum ?

— Pune totul la bătaie şî nu-i scăpa din ochi pe ăştia doi. Ştii unde locuiesc ?

— Pe unul l-am dibuit. Mecanicul Mareş e ascuns în casa unui reparator de aparte de radio, celălalt a scăpat supravegherii, dar bănuiesc că se vor mai întîlnî...

— Dacă n-ai să trimiţi pe urma lor pe cine ştie ce găgăuţă care să-i facă să se alarmeze.

— Nici o grîjă, domn'şef că mă cunoaşteţi...

— De cunoscut, te cunosc, dar asta n-ajunge. Şi-acum lasă-mă singur...

Ciripoi ieşi discret pe uşă, uitîndu-şi ca din întîmplare pe birou fotografiile. Mizdrache le răsfoi distrat pînă căpătă legătura cu Mastacan. Cînd îi auzi vocea pierită la telefon spuse sigur de ei :

— în cinci minute sînî la dumneavoastră. Pregătiţi un coniac mare, dăm lovitura ! Am pe masă cazul despre care vă vorbesc de doi ani.

Celălalt mormăi ceva şi se auzi după un scurt „te aştept" clacul telefonului. Mizdrache se ridică, strînse fotografiile, ie vîrî în plicul lui Ciripoi şi coborî grăbit scările.

2

Deşi căldura se anunţa înăbuşitoare, ferestrele odăilor spaţioase ale casei generalului Dănciulescu erau acoperite cu obloane de lemn. Ziua părea necruţătoare şi parcă şi lumina becurilor din tavan sporea zăduful. Inginerul Comşa, într-o haină albă, bine croită, ocupa un fotoliu foarte apropiat de lunga masă florentină a sufrageriei plină de tablouri de Dărâscu. Luchian şi Iser, mai într-o parte sta un ofiţer de Stat Major care se recomandase convenţional — Cristescu, iar lingă uşa gazda, care privea cu atenţie un bibelou.

— Dacă înţeleg bine, repetă inginerul ca pentru ei, comandanţii de regiment nu au nimic împotrivă dacă insurecţia armată începe incă înainte de stirşitul lunii.

— Exact, zise ofiţerul de Stat Major, privindu-1 parca fără curiozitate.

— Este pregătit totul :

— Aşa cum ne-am înţeles. Regimentele pot interveni în orice moment.

— Şi cel din Braşov şi cel din Ploieşti ? Băgaţi de seamă, răspundeţi cu capul de orice greşeală.

— Garantez.

— Credeţi că trupa are spiritul necesar unei asemenea acţiuni ?

— Să nu aveţi nici o îndoială. Şcoala şi educaţia profranceze au făcut din toată lumea un duşman tradiţional al nemţilor. Cit ii priveşte pe soldaţi, ei nu pot uita umilirile de pe front, nu pot uita tratamentul de falsă superioritate...

— Biiine. domnule Cristescu, sîntem deci înţe'eşi. Data şi ora începerii acţiunii vor fi comunicate conform codului stabilit. Trebuie rapiditate şi hotărîre mai ales. După părera mea moralul trupelor germane nu e destul de scăzut, aşa încît ne putem aştepta la o rezistenţă dirză...

— Asta am avut şi noi in vedere cînd v-arn propus punctele strategice ce trebuiesc ocupate...

Vorbeau fără să se uite ia cel de-al treilea, la generalul Dănciulescu. care părea absent de la această convorbire, dar care in realitate o asculta cu cel mai mare interes, deşi se preiăcea că se uită acum prin interstiţiile obloanelor lăsate la strada pustie, umbrită de castani.

— Bun, am căzut de acord. Cît priveşte regimentele din Bucureşti, ele mi se par sigure, nu-i aşa ?

— Contaţi pe armată ! Numai că în privinţa grupului de şoc avem nevoie de oameni hotărîţi şi încă într-un loc principal. Priviţi această hartă.

Ofiţerul scoase un creion lung, bine ascuţit, şi marcă cu roşu cîteva puncte.

— Aici sînt sediile regimentelor germane, aici Statul lor Major. Puse în alarmă, ele constituie un pericol de loc de neglijat. Cu efectivele pe care le au, cu buna instrucţie de război ce o posedă şi chiar cu armamentul lor superior pot zădărnici tentativa noastră, dacă nu sînt puse in inferioritate de la început. Ce spuneţi, domnule general!

Dănciulescu nu voia să se amestece, mormăi ceva la început, apoi preciza :

— Y-am rugat doar să mă socotiţî un intermediar, cît priveşte strategia ea vă priveşte. La vîrsta mea, cum spunea un înţelept : dacă nu mai pot da exemple rele aş putea să vă ofer sfaturi bune, dar într-o astfel de treabă e mai bine să hotărîţi singuri...

îl lăsară să supravegheze mai departe strada liniştită.

— Şi-atunci, ce-mi cereţi ? tăie scurt inginerul.

— Să interveniţi aici !

Puse creionul pe un punct al hărţii şi făcu o cruce deasupra.

— Este vorba despre un post de telecomandă, aflat pe şoseaua Clinceni, chiar lîngă aeroport. Grupului fixat de dumneavoastră i-ar reveni sarcina importantă de a scoate din luptă încă de la început acest Comandament şi de a face prizonier tot personalul aflat in dispozitiv.

Comşa înţelegea foarte bine pentru că nu era străin de treburile militarilor, dar voia precizări.

— Fii bun şi explică-mî în detaliu despre ce este vorba...

— Acest post controlează toate regimentele germane aflate în Capitală şî în afara ei. Un semnal de alarmă şi ne-am trezit cu ei pe străzi şî la bariere. Aruncarea în aer a micii uzine aflate în teritoriul Comandamentului ar face inutilizabil postul...

— Şs aparatura radio "r

— Trebuie distrusă în acelaşi timp. Iată, aveţi aici harta amănunţită a postului de telecomandă, modul de funcţionare, sistemul de apărare. Vă previn că e foarte bine păzit şi că orice alarmare a personalului ar zădărnici totul. După cum ştiţi, jumătate din reuşită în asemenea cazuri **o** datorăm surprizei.

— Şi cum credeţi că putem pătrunde înăuntru ?

— E o chestiune care vă priveşte. **Nu** ajunge după părerea mei numai forţa. Ca să lucrăm cu militari este exclus. **Am** face cea mai mare imprudenţă posibilă. în caz de nereuşită putem da vina pe sabotorii cu care nemţii s-au mai întîlnit adesea. înţelegeţi ? Trebuie să ne luăm toate măsurile.

— înţeleg, acceptă inginerul. Asta-i tot ?

— Tot.

— Atunci eu am să plec primul. Dumneavoastră e bine să mai intîrziaţi cel puţin o jumătate de oră. în caz de desconspirare să ştiţi că nu v-am văzut niciodată.

— Nici eu pe dumneavoastră.

îşi strînseră mîinile şi se despărţiră. Generalul Dănciulescu îl conduse pe Comşa pînă la uşă.

— Vă mulţumesc mult, îi spuse **cu** afecţiune oaspetele.

— Nu aveţi de ce, răspunse aproape distrat gazda. Crede-mă, domnule Comşa, am trecuat prin clipe şi mai grele.

— O să ne aducem aminte cu multă recunoştinţă de dumneavoastră totdeauna...

— Vorbiţi ca şi cînd nu ne-am mai vedea niciodată. Cît priveşte recunoştinţa, ea e rară, domnule, şi cine se aşteaptă la aşa ceva înseamnă că e un copil. Există numai necesităţi. Eu simt că nu se poate altfel, dumneavoastră de asemenea. Se poate şi muri dintr-un lucru ca ăsta, dar cum să nu-1 faci r I-am urît toată viaţa pe **nemţi, ce** vină am ? Şi ura îşi are datoriile ei, te salut.

Peste un ceas, inginerul se afla într-un birou al Uzînei electrice Grozăveşti. Ceasornicul arăta 8,30. Telefonul sună prelung, cu o precizie matematică.

— Alo, se auzi **o** voce depărtată, cunoscută. Aş dori să vorbesc cu inginerul Comşa.

— Da, eu sînt, dragă, spune-mi ce face sora dumitale, s-a însănătoşit, e bine ?

— Ceva mai bine, mă duc Ia spital după masă s-o scot !

— Vrei să te iau cu maşina mea ?

— Daca puteţi, ar li foarte bine.

— Bun, atunci să trec pe la 4 să te duc la spital. E internată tot la Colţea ?

— Tot.

— Bun, ne-am înţeles, multa sănătate.

— Noroc...

în realitate, conform înţelegerii dintre ei, întîlnirea dintre inginer şi Dumitrana avu loc la **5** şi nu fu vorba de nici un spital şi de nici **o** soră. Celălalt îl aştepta lîngă un squar. Comşa sosise cu o maşină decapotabilă de tip mai vechi, un Ford cam hodorogit, e drept, dar putînd să ia şi 80 de kilometri la oră cînd era nevoie. Dumitrana se urcă rapid, privind in urmă.

— Bună ziua, după cine te uiţi ?

— Am impresia, spuse celălalt, că de cîteva zile sînt filat...

— Nu ţi se pare ?

Inginerul privi prin oglinda retrovizoare după ce ambreie. în spatele lor, foarte departe, se vedea o maşină de piaţă, neagră, îndesată, leneşă pe care o lăsară în urmă.

— încotro mergem ?

— Ştii aeroportul de la Clincenî ?

— Vag...

— Am o treabă foarte delîcată pentru dumneata...

Conducea acum numai cu o mînă, cu cealaltă se căută în buzunar şî scoase de acolo o mîcă hartă însemnată cu puncte roşii, o copie a hărţii luate la plecare de la ofîţerul de Stat Major.

— Uită-te la ea !

Dumitrana privi mica hartă cu atenţîe.

— Se vede şoseaua spre Clinceni şi unde e însemnata o cruce, ceva ce o să privim împreună cînd ajungem acolo...

— Am înţeles.

— Ascunde-o bine şî la nevoie arde-o. Ar fi mai nimerit să memorezî toate detaliile. Pe dos sînt însemnate intrările, efectivul trupelor de pază şi sistemul de alarmare. în convorbirile noastre, acest punct pe care la **o** dată foarte apropiată trebuie să-**1** ocupi cu grupul dumitale şi să-**1** distrugi, pentru că e vorba de un post nemţesc de telecomandă, cel mai important din eşichierul ocupanţilor, îl vom numi ferma în vînzare. îţi convîne ?

— Totdeauna ne înțelegem repede şi fără multe explicații. Ce face taxiul ăla ? Nu întoarce capul, lasă-mă pe mine să văd...

Comşa îşi potrivi oglinda retrovîzoare şi mări viteza. Hai să le jucăm un renghîu, dacă sînt cu adevărat urmăritori. Ne oprim şi ne prefacem că umblăm pe jos. în apropiere e un drum vicinal. Cum se depărtează îi lăsăm *bouche-bee.* Maşina mea numai aparent e rablă. I-am păstrat vechea caroserie, dar motorul i l-am schimbat.

Frînă uşor şi trase la umbră exact după ce trecură de o cotitură. Din urmă se auzi curînd motorul furios al celeilalte maşini. Taxiul îi depăşi. înăuntru se aflau doi bărbaţi care îi văzură plimbîndu-se liniştiţi pe cîmp ca şi cînd n-ar fi observat că sînt urmăriţi. Abia după o jumătate de kilometru şoferul celei de-a doua maşini frînă simulînd o pană de motor. Multă vreme după aceea agenţii care-**1** urmăreau într-adevăr pe Dumitrana de cîteva zile aşteptară zadarnic trecerea bătrînului Ford al inginerului Comşa. El se afla demult pe o şosea laterală, gonind spre aeroportul Clinceni.

Clădirea vizată părea din depărtare o fermă oarecare, aşezată nu prea departe de şoseaua asfaltată. Era înconjurată de un gard înalt pe care ochii buni ai lui Dumitrana desluşiră de la acea distanţă sîrma de înaltă tensiune a reţelei electrice de apărare. Să nu fi fost antena înaltă de radio şi pomii plantaţi ostentativ în faţa clădirii cu un singur etaj, n-ai fi bănuit nimic. Un drum bine pavat ducea pe sub o alee de tei spre prima poartă metalică ce se zărea de aici. Un mic post de observaţie supraveghea şoseaua principală. Acolo, sub un acoperiş ţuguiat zeghea o sentinelă, dar cu siguranţă mai existau şi altele.

Inginerul Comşa încetinise viteza maşinii şi privea spre locul acela discret ales de Comandamentul german.

— Cred că eşti lămurit, ar fi bine să ne îndepărtăm cît mai repede. Sentinelele au desigur binocluri şi nu e bine să dăm impresia că am ghicit ce se află aici.

Dumitrana îşi privi ceasul. Făcea socoteala timpului trecut de la urcarea lui în maşină şi minutele scurse pînă la atingerea acestui punct.

— După părerea mea, ferma ar trebui atacată printr-un alt punct. Şoseaua e supravegheată...

— Nu numai şoseaua. Si celelalte împrejurimi. în iur s:nt numai ogoare, pe acolo mi se pare chiar mai dificil.

— Ai dreptate. Totuşi trebuie pătruns înăuntru, dar cum ?

— Să ne gindim...

— Cîte zile mai sînt pină atunci ?

— Maximum zece.

— Puţin.

•— A n i o idee...

Maşina luase iar viteza. Inginerul alese ak drum spre Bucureşti.

— Ascult.

— Ce face Tomulete ? El e aviator, nu cunoaşte pe nimeni de aici de la aeroport ? Nu se poate să n-aibă un prieten...

— Şi eu cred la fel, să-1 caut.

— Ştii de unde să-1 iei ?

— Am folosit una din adresele pe care mi le-ai cerut, dacă e nevoie pentru altceva am unde să-1 trimit.

— Foarte bine ai făcut, caută-1 şi spune-mi la ce te gîndeşti. N-avem prea mult timp. L'n singur lucru ma îngrijorează : cum de ţi-au dat de urmă ? Multă vreme ai stat liniştit, şi-acum, iată-i ; ce-i drept sînt şi proşti, dar oricum, ar fi păcat să le cazi în palmă...

— Nici o grijă, domnule inginer. Toată viaţa mea cam asta am făcut, am căutat să scap de cei care mă căutau. Cu timpul te deprinzi şi chiar sîmţi că devii inutil cînd nu întîlneşti puţină primejdîe. Deocamdată, la noapte am să-mi schimb casa. Nevesti-mi, cu care şi aşa mă văd ca studenţii, din an în paşte, am să-i scriu o carte poştală.

— Există posibilitatea ca insurecţia să fie declanşată şi mai devreme. Eu nu fac decît să coordonez totul, dar, crede-ma, ştiu atîţia oameni în primejdie încît nu mai dorm aproape de loc.

Ajunseră lîngă ecluză. Şoseaua era pustie în urma lor. Dumitrana coborî.

— Să ne vedem cu bine, spuse.

Nu aveau efuziuni unul faţa de celălalt, nu-şi arătau o grijă reciprocă pentru că ea i-ar fi jignit pe amîndoi. îşi spuneau pur şi simplu, bărbăteşte. la revedere sau „sa ne vedem cu bine" şi cu asta totul se termina.

— Ştii cum mă găseşti, mai zise de la volan Comşa.

— în caz că am să pic, sistemul de alarmare va funcţiona fara greş.

Vechea maşină ţîşni brusc înainte şi dispăru intr-un nor de fum albastru, mirositor.

Rămas singur, Dumitrana o porni încet pe jos pe sub umbra copacilor spre bariera din faţă. „Numai de n-ar suna alarma să pot ajunge mai repede la Tomulete." După un sfert de ceas găsi un taxi şi coborî într-un subsol de lîngă Foişorul de foc. Sergentul-major, dezbrăcat pînă la brîu din pricina căldurii, juca şah cu mecanicul de calorifere, gazda lui.

— Bine că te găsesc, spuse sec. Mă speriasem. Toată săpv^'uîna trecută te-am aşteptat. Credeam că te-au înhăţat.

— Da de unde. Am făcut turul de onoare şi iată-mă !

— Maşina a ajuns la Tg. Jiu ?

— Da.

— Totul e pregătit ?

— Da cum ?

Dumitrana îl scrută un minut lung.

— Nu există nici un risc ?

— Nici unul.

— Atunci săptămîna viitoare...

— Cum vreţi.

— Pînă atunci mai am o treabă cu tine. îmbracă-te...

Ieşiră, deşi era imprudent, pentru că patrulele controlau străzile, dar de faţă cu un al treilea nu puteau să vorbească. Dumitrana îi povesti pe scurt despre postul de telecomandă de Ia CHnceni.

— Cunoşti aeroportul ?

— Cum să nu ?

— Nu te lauzi ?

— Ce vorbă-i asta ! Am lucrat acelo, am prie-eni.

— Foarte bine. Ştii şi ce-i alături de aeroport ?

— Cum să nu ? Comandatura nemţească...

— Asta-i tot ?

— Cel puţin aşa spun friţiî !

— O să-ţi povestesc totul mai târziu, dar te întreb direct: cum se poate pătrunde înăuntru ?

— Rămîne de văzut, dar atît de greu nu poate fi.

— Mi s-a spus că postul de telecomandă, pentru că e vorba de un post de telecomandă, este strict supravegheat.

— Normal!

•— Nu cunoşti pe cineva care e prieten cu nemţii ?

— Mă laşî să mă fac luntre şi punte ?

— Te las.

— Bine, atunci pe mîine, dar unde ?

— Vin eu să te caut.

— S-a făcut...

Se despărţiră şi Dumitrana îşi spuse că mai avea un singur lucru de îndeplinit, să verifice dacă bănuiala lui ce începuse să prindă contur se adeverea : cine-i adusese în spînare iscoadele ? Cine era pus sub urmărire şi din pricina cui intrase şi el în raza urmăritorilor ? începu cu Niculescu. Totdeauna cînd se întîlneau îi dădea un telefon la o chiriaşă ce locuia în aceeaşi clădire. Pretindea că e un client şi vecina îl chema rapid. îşi spuneau cîteva cuvinte despre repararea unui aparat de radio, aflat într-o stare foarte rea şi stabileau unde să vină studentul să-l ridice. Se întîlneau în două sau treî locuri din apropierea pieţei Buzeşti, numîte convenţional altfel şi schimbau cîteva cuvinte, după care fiecare îşi vedea de treabă. în ziua aceasta, existînd bănuiala că treburile erau mai încurcate şi că se putea ca locuinţa lui Nîculescu să fie supravegheată îi spuse, tot după o veche înţelegere că l-ar ruga pe reparatorul de radio să vină cu un taxi, pentru că aparatul său era foarte greu şî trebuia transportat cu grijă. întîlnîrea fu fixată peste o oră, timp în care studentul, după o tehnică mai veche, avu vreme să se descotorosească într-adevăr de un trecător curios care-l urmărise încă de la ieşirea din casă.

Se aşezaseră într-o grădină de restaurant de pe strada Virgiliu.

Studentului nu-i plăcu de la început mutra şefului său direct. Dumitrana comandă două halbe cu guler şi un chelner moţăind pe picioare le şi aduse. Era aproape de prînz (Doamne, cîte se petrecuseră în dimineaţa asta !), muştele bîzîiau agresiv în jur, cei cîţlva clienţi îşi vedeau de-ale lor. Era o căldură care topea tabla de pe acoperişuri şi îţi venea s-o ştergi la gîrlă, undeva, departe de acest iad al verii.

— E ceva în neregulă ? pară de la început studentul.

— Ai făcut ce ţi-am spus la telefon ?

— Da, taxiul m-a costat o groază de bani, dar a meritat. Am avut impresia că se ţine cineva după mine...

— Deci aici e buba. Unde-i Mareş ?

întrebarea îl găsise complet nepregătit pe Niculescu. Ar fi putut să spună simplu : Acasă, bineînţeles ! dar nu putu să mintă.

— Nu cumva face plimbări de sănătate ?

Ochii mînioşi ai celuilalt îl hotărîră să nu mai ezite.

— Şefule, am impresia că eu am greşit. Acum o săptămînă s-a întâlnit în timpul unei alarme cu o veche cunoştinţă de la Piatra Olt...

— De unde ştii ?

— Mi-a spus singur.

— A dormit de vreo cîteva ori la ea...

Se făcu o tăcere asurzitoare, mai grea şi mai insuportabilă decît orice cuvînt greu sau răstit.

— Nu se poate, rosti grav, încet, apăsat Dumîtrana. Omul ăsta nu poate face aşa ceva... Acum nu-i acasă la tine ?

— Nu.

— De cînd lipseşte ?

— De aseară. Mi-a spus că se întoarce pe la 12.

— Cine este femeia ?

— Un fel de artistă. Le cîntă nemţilor într-un restaurant făcut pentru ei la Şosea...

— E nebun, nebun de legat ! scrîşni fără să se mai poată opri.

— O să-i spun cînd s-o întoarce...

— Când să-i mai spui ? Tu nu te mai întorci acasă la tîne, pentru că nu eşti nebun să te laşi prins ca un prostovan, numai pentru că lui i s-a făcut de femeî... începînd de astă seară dormi cu Tomulete la adresa asta : îi scrise ceva pe o bucăţică de hîrtie ruptă de pe masă, i-o arătă şi făcu bucăţele biletul. S-a înţeles ?

— Dacă e ordin ! Şi cu Mareş ce facem ? Cum îl înştiinţăm să nu mai vină în Buzeşti ?

Dumitrana se gîndi puţin şi spuse :

— Dă un telefon chiar acum vecinei tale şi spune-i că dacă se întoarce să te caute la vărul tău din Caracal. El ştie ce înseamnă asta ?

— Cum nu ?

— Bine că am avut prevederea să fixam un loc mai acătării. Roagă bineînţeles să-i atragă atenţia să ia un taxi pentru că are de cărat un pikup, inventează ceva, la dracu, că-mi vine să-1 omor.

Cît timp celălalt telefona, reconstitui totul. Vrasăzică asta era femeia pe care o cunoscuse la Piatra Olt, ştia cîte ceva despre toată încurcătura, dar mai ales el nu putuse să-i atragă atenţia asupra primejdiilor unei asemenea prietenii, aşa că totul era limpede : poliţia venise, constatase cele întîmplate la depoul german ; găsise vagonul devalizat, se interesase ce prieteni avusese în acel timp, constatase că mecanicul lor dispăruse, al lase de legătura lui cu această cîntăreaţa, pe care iadul i-o scosese nefericitului în cale, o urmărise la Bucureşti şi gata şi întîmplarea cu alarma aeriană ! îşi băgase naiba coada, era clar ca bună ziua, puteau să cadă de-acum cu toţii în capcană şi domnul ăsta, Mareş, să fluiere fericit că şi-a găsit şi el în sfîrşit un pat şi o pernă pe care să se odihnească de vreo cîteva nopţi. Ce încurcătură ! Ce încurcătură !

Bău cu lăcomie halba încălzită de-acum şi ceru chelnerului aţipit care păzea moţăind ieşirea să-i facă plata. Niculescu tocmai se întorcea.

— S-a făcut, şefule ! Diseară la 7 va fi în mijlocul nostru.

— Nu i-o doresc, din inimă ţi-o spun. Ce-au să-i audă urechile o să-1 vindece pe veci de femei...

— Oricum, de un singur lucru îmi pare rău, că părăsesc cuibul. Mă obişnuisem acolo.

— Trebuia să ţi se întîmple şi ţie o dată, noroc că nu s-a terminat altfel. Mergem ? Bea-ţi berea şi gata, n-am chef să-mi cadă careva în spinare din pricina amorezului nostru...

— Trebuie să înţelegi că multă vreme n-a prea avut timp de astfel de lucruri şi, de fier să fii, tot o mai scrînteşti.

— Te rog să nu-1 aperi ! De rest, dacă vrea Dumnezeu, am să am eu grijă, cît despre papara pe care o merită cu prisosinţă, nu-1 scapă nimeni. Ne vedem diseară, ştii unde. Vă doresc, şi ţie şi lui, mult noroc. în zile ca astea îmi spun că libertatea cere uneori un preţ chiar prea mare şi te rog să mă crezi că nu-mi este frică de loc de ce o să mi se întîmple, indiferent de ce avem fiecare înainte. Nu, nu am spaimă de moarte sau de suferinţă, de moartea sau de suferinţa mea sau a al-

r

tora, mi-e mai frică de ideea că am putea greşi prosteşte, că am putea cădea din greşeli din astea pe care le poţi înţelege, dar nu le poţi admite. Dacă ai priceput ceva din cele ce ţi-am spus, să-1 cerţi tu mai bine, să nu mă laşi pe mine să **o** fac Am toate motivele să ma port cu el cît se poate de bine, dar cum să uit că e în joc libertatea şi viaţa atîtor oameni care aşteaptă atîtea de la noi ?

în clipa următoare Dumitrana îl părăsi. Mergea drept, iute, grăbit spre cine ştie ce alt loc, în soarele dogoritor al zilei de august şi umbra lui descrescu puţin cîte puţin, se pierdu în umbra gardurilor şi după cîteva clipe Niculescu nu 1 mai văzu...

Ciripoi luase pe cont propriu afacerea Piatra Olt, cum scria cu litere mari, albastre pe dosar. O doză mare de dezinteres simţea la Mizdrache, dar tocmai asta îl^încuraja. Ca orice subaltern care visează să ia locul şefului său cît se poate de curînd, îşi făcuse socoteala că acum era momentul cel mai potrivit. Citea şi el ziarele şi îşi dădea seama că situaţia frontului nu era foarte strălucitoare, dar asta nu-l descurajă. Războiul merge cîteodată mai prost, cîteodată mai bine şi cu un mărunt slujbaş la împărăţie cine avea să aibă cîndva ceva ? îşi făcuse datoria şi atît. Arestase, bătuse. îi interesa să se ştie că e un om al datoriei, că el nu închide ochii cînd e vorba de slujbă, chit că această slujbă nu era cea mai curată de pe lume. Aşa încît pusese copoii pe urma cîntăreţei aceleia şi a impresarului eî. Socoteala nu era prea încurcată. Odată intrată în supravegherea lui nu se putea să nu apară şî omul cu care trăise, vrînd nevrînd, mai exista şi o întîmplare pe lumea asta şi el ţinea la credinţa că mai mult ţi-aduce norocul decît mintea. Cu cîteva fotografii copiate de pe afişele ce fuseseră lipite pe zidurile tîrgului ăla împuţit, multiplicate şi mărite, treaba merse mai repede decît se aşteptase. O găsiră într-un turneu pe la Piatra Neamţ, cu impresarul ei cu tot.

Ciripoi avusese la început un impuls ; ia să pună mîna pe ea şi să mî-o strîngă niţel cu uşa, să-i mărturisească unde se află omul căutat. Dar parcă tot mai învăţase ceva de la Mizdrache. Mai bine să aibă răbdare, că răbdarea nu costă bani. Ştiindu-se supravegheată, femeia ar face poate o imprudenţă şi totul s-ar da peste cap. Puse deci agenţii pe urmele ei şi timp de o lună citi rapoartele lor plictisitoare ca articolele de fond din ***„Uni-versul"***. Nu se întîmpla nimic, omul căutat nu apărea. Atunci făcu un lucru şi mai inteligent. Socotind că individul căutat, cum era şi normal, nu se putea ascunde decit într-un loc foarte aglomerat, care loc foarte aglomerat era Bucureştiul, vru să-şi ajute norocul şi într-o dimineaţă intră într-un local păduchios de lîngă hotelul Tranzit, aflat în gura Gării de Nord, numit nu se ştie de ce Caledonia, coborî cele trei trepte de ciment şi străbătu un perete gros de fum, izbindu-se de hamali beţi, de marinari în concediu şî soldaţi în drum spre front. Patronul acestei bombe sordide care aducea bani frumoşi, din care şi el îşi avea partea sub formă de cadouri scumpe, trimise discret şi la timp, unul Cernavodeanu, fost traficant, intrat de mulţi ani în slujba poliţiei, îl întîmpinase cu un surîs unsuros pe chip şî cît te-ai şterge la ochi adusese un păhărel bombat, cu mastică grecească, moartea lui Ciripoi.

— Să trăiţi, cu ce să vă fiu agreabil ?

Vorbea respectuos, aplecat de şale, gata să intre parcă în duşumelele murdare, mereu spălate cu gazolină.

Ciripoi bău lichidul alb dintr-o înghiţitură şi se prefăcu că nu mai doreşte un altul.

— Băiatule, am o daravelă cu tine, m-asculţi ?

' — Se poate ? Ochi şi urechi.

• — Mă, tu n-ai putea angaja aici în spelunca asta a ta pe mia de cîntă pă gură, una Marta Duşescu, ai auzit de ea ?

• — Ce-i drept, nu !

" — N-are a face ! De arătoasă e arătoasă. O s-o vezi tu. Ce-ţi cer eu ţie e să-mi trimiţi un om de-al nostru care să facă pe impresarul şi s-o vrăjească să vină încoace la Bucureşti, să ciripească :la dezertorii ăştia de-i jecmăneştî tu...

— Se poate, domn' şef, să spuneţi vorbe urite despre un om onorabil ? îl certă cu simpatie patronul localului, turnînd incă o dată din sticla de mastică.

'— Atunci ne-am înţeles ?

— înțeles, numai că să-mi spuneți unde s-o găsesc ?

— Umblă pantaraura prin țară. Acuşi o fi pe la Dorohoi, noi am dibuit-o la Piatra Neamț. Are şi unul după ea, Romeo lorgulescu, de bea şi untdelemnul din candelă. Cu el trebuie potrivită chestia, să nu simtă muierea că am pus geana pe ea, pricepi ?

— Se poa, domn' şef !

— Atunci trimite pe cineva, fă-i un contract, bagă-i în mînă nişte biştari şi ad-o la Bucureşti, că am eu o treabă importantă cu ea...

— Nu cumva vă place, că am marfă, slavă Domnului!

— Prost eşti, Cernavodene, la tine caut eu, mă, marfă dacă-mi trebuie ? E virîtă într-o afacere, mă, şi nu mai întreba că dracu te ia, ori nu mai mă ştii de frică ? Salut...

Peste o săptămînă, Ciripoi se înființa iar în local, spre seară şi o văzu pe Marta. Nu părea de 30 de ani, era obosită puțin, vocea şi-o cam pierduse, ce-i drept, dar avea pe vino-ncoa şi trebui să recunoască că lucrătorul ăla, Matei, Mareş, cum dracu îl chema, nu era prost. Ascultase de la o masă cîntecele femeii ~~şi-l~~ chemase pe patron, alături :

— Ei?

— Domne nu-i rea, domne ! Cîntă binişor. Vine lumea, gîrlă !

— Nu mai spune ! Ai dat lovitura...

— Să fiu al dracului dacă mint !

— Bine, să lăsăm prostiile, spune-mi cum stă cu morala, cu toate socotelile...

— Păi de încurcat cu hodorogul ăsta de impresar nu cred să mai fie încurcată. Ce-o fi fost între ei, îi priveşte ; acuşica, Romeo lorgulescu al nostru, să mă scuzi, am impresia că e cam poponel, se uită la femei ca la glastra de flori, aşa că Maica Domnului ! Fata şi-a închiriat o casă de la unii care s-au evacuat şi stă cuminte în banca ei...

— Sper că nu te-ai atins de ea, că te belesc !

— Se poate domn' şef ? Am şi eu o conştiință, nu trăiesc, domne, cu salariatele... Dacă vreți să pun o vorbuliță...

Ciripoi clipi vag.

— Deocamdată nu. Mă descurc eu cînd o trebui, dar aşa, nu i-ai umblat şi tu prin rufe, n-ai aflat ce-a făcut, cu cine s-a ținut, ce e în pipota ei, că te plăteşte siguranța degeaba...

— Chestia e cam complicată. A avut un tată de-a murit, e femeie de familie, vorbeşte cu nemții din local, cum vorbesc eu cu dumneata...

— Ce spui ?

— Da, are pensionul la Sibiu. A fugit de-acasă. I-a plăcut viața, cam vagaboandă, dar, ce-i drept, de condiție !

— Ei, şi ? N-a scos şi ea vreun cuvințel despre vreo dragoste aşa, vreun amor, că asta mă interesează, dacă nu se ține cu unul din Calea Ferată, care a lucrat pe la Piatra Olt, la Depou, da' te faci că plouă, nu-i vinzi chestia, o laşi pe ea să spună, pricepi ?

— Pricep. Vreasăzică asta e ! Vrei să dai de plevuşcă. Politic ?

— Gura ! Ştîi de ce mă ocup, că doar nu verific condicuțe, sigur că e politic, da nu aşa, unu de-i grangur...

— Bine, domne Ciripoi, te servesc !

— Vezi ia-l şi pe decavatul ăla de impresar, poate cu el e prieten, poate îi mai spune cîte ceva. Am nevoie de client, da repede...

— S-a făcut...

Trecuseră iar vreo două-trei săptămini dar Cernavodeanu nu aflase mare lucru. Femeia trăia retrasă, vorbea rău despre bărbați, pe impresar îl scotea pe brînci din casa ei cînd se obrăznicea. Clientul lui Ciripoi nu se arăta. începuse chiar sâ-şi facă socoteala că o bătaie ar fi mult mai bună decît politica asta în stil mare care aduce a maniera lui Mizdrache. Şi pe cînd se tot gîndea cum să dea mai repede peste omul de la Piatra Olt, un noroc neaşteptat îl puse pe o altă pistă. într-o dimineață, prin iunie era, veni la el unul din fîlaj care lucra în Gara de Nord şi-i spuse că are să-i „facă confidențe".

— Zi-i, mă, băiatule, dezleagă-te la limbă ca la sfînta împărtăşanie.

— în gară, pe peron, e unu Gică-hau-hau !

— Ăla de-i umblă mintea cu sorcova ?

— Ala. Ce credeți că face ?

— Vinde ziare, ce dracu să facă ?

— Vinde *Signal,* domn' şef.

— Şi ce-i cu asta ? Revistă nemțească, în regulă, cu ştampilă de la cenzură, ce-ai căpiat ?

— Ei, nu-i chiar aşa, domn'şef. O să vedeţi dumnevoastră. Ia veniţi cu mine acuşica în gara...

Se dusese, se aşezase cu omul lui lîngă un stîlp şî aşteptase, în jurul unui tren care trebuia să plece era o îmbulzeală neobişnuită. La ferestre stăteau soldaţi înghesuiţi unul într-altul, căutînd să-şi mai vadă pînă la pornire încă o dată femeile care-i însoţiseră pînă aici. Prin geamurile sparte erau aruncate raniţe şi puşti, copiii strigau de ţi se sfîşia inima căutîndu-şi părinţii care plecau, era o harababură de nu mai înţelegeai nimic. O alarma mai trebuia şi un bombardament ca la 4 aprilie şi se duceau dracului cu toţii. Pînă să dea şeful staţiei semnalul, apăru dinspre peroane Gică-hau-hau, strigînd cît îl ţineau puterile :

— Ia cu comunicatul, ia cu comunicatul !'Luptele de pe front şi de la Baia Centrală, ia cu comunicatul !

Vînzătorul de ziare se strecura prin mulţime şi se vîra spre ferestrele soldaţilor.

— Na, camarade, revista *Ţignal,* striga repede şi iscusit, cu ilustraţii, cu artiste din filme, cu *Fubrer-ul* ! De pomană v-o dau, că e număr vechi şi nu se vinde, de bună, ce e ! Caiită-nuntru, camarade şi citeşte ! Ia cu comunicatul, ia cu comunicatul, ia cu moartea americanilor !

— Ei ? întrebă omul din serviciul de filaj, ce spuneţi ?

— Ţi-a dat şi ţie vreo revistă ?

— Mi-a dai.

— Şi ce vrea el să citească soldaţii ăştia înăuntru ?

— Poftiţi !

îi întinse un bileţel alb pe care era scris cu litere mari de tipar: TRĂIASCĂ ROMÂNIA LIBERĂ! ROMÂNI LUPTAŢI ÎMPOTRIVA COTROPITORILOR NEMŢI !

— Vă place ?

— Zî d-ăştia îmi este domnu Gică ? Bravo, mă băiatule !

— Să-1 umflu ?

— Ce-ai căpiat ? Lasă-1 uşor puişorule, ia-1 din urmă, vezi de unde-şi procură marfa asta, ai răbdare, cînd e totul gata, cheamă-mă şi pe mine, că de-aici vine binele nostru, avan-sarea, pîinică albă pentru copilaşi, ori n-ai copilaşi ***i***

— Am domn'şef !

— Să-ţi trăiască !

— Şi dumneavoastră...

Peste o săptămînă Ciripoi începuse să vorbească cu Mizdrache cam de sus, ca orice om care are impresia că stă pe o ladă cu aur. Inspectorul îl simţise ş-1 chemase la el ;

—- Ciripoi, mă înşel eu, ori tu ai mirosit ceva, că ai început să te umfli ca un curcan. Ia agrăieşte !

— Vi se pare, domnule inspector, nu s-a întîmplat nimic, să fiu al dracului...

O înghiţise Mîzdrache şî Ciripoi îşi văzuse de treabă. Trecuseră cîteva zile de la întîmplarea aceea şi vînzătorul de ziare tot mai striga pe peroanele Gării de Nord sub nasul copoilor :

— Ia cu comunicatul ! Ia cu al doilea prieten al lui Mussolini, ia revista *Ţignal,* camarade, cea mai bîne informată din lume, ştie tot, vede tot, chiar şi ce nu e ! Ce te holbezi aşa, camarade ? Na revista c-o dau ieftin, nu ţi-o place, n-o citeşti, da-nuntru să te uiţi bine !

Nenorocitul nu ştia că fără să vrea îi adusese pe oamenii lui Ciripoi la tipografia Coresi a lui nenea *Dobre-nunţi-botezuri* care îşi vedea liniştit de lucru, crezînd că nimănui nu-i trecea prin cap că în sufertaşul unui copil, în loc de ciorbă se găseau manifestele pe care împăratul Grivîţei le dădea soldaţilor ce mergeau spre front, ascunse în revista *Signal.*

Filarea dură mai mult de o lună. Fu instalat un post fix intr-o casă de vizavi de atelier şi un laborant scotea poze după poze, fotografiind chipurile celor care intrau în atelierul bătrînului. Cînd Ciripoi avu o colecţie întreagă, făcu trierea. Foarte mulţi dintre cei care intrau în tipografia Coresi erau clienţii obişnuiţi ai tipografiei : negustori de pe Grîviţa, ori ccmis-voiajori ce-şi comandau cărţi de vizită. Rămaseră pe masă cincî suspecţi, între care, spre stupefacţia lui Ciripoi, şi unul care aducea cu cel căutat de către Mizdrache, omul de la Piatra Olt, dacă ar fi fost să se ia după portretul vorbit, făcut de cei interogaţi la Depou. Gluma începea să se îngroaşe şi multă vreme nu mai putea să-i ascundă inspectorului toate acestea. Nici nu avea vreo raţiune, dar ardea de nerăbdare să-i pună în faţă întreaga reţea ! Cam în aceeaşi vreme, la cel de-al doilea post fix, un alt fotograf îi prezentă chipul aceluiaşi individ, ieşind din casa cîntăreţei. Maî mult decît atîta nici nu visase. Astfel că într-o dimineaţă pe la unsprezece trimîse pe un sergent la tipografia Coresi, invitîndu-**1** pe tipograf la prefectura poliţiei în legătură cu o încurcătură îa un Buletin de populaţie. *Dobre-nunţi-botezuri* nu mai ieşi

de acolo şi în aceeaşi seară fu transportat cu o maşină la Siguranţa Statului, în clădirea din apropiere. Pe Gică-hau-hau îl umflară doi agenţi, chiar de pe peron pe cind nebunul striga încă :

_ — Ia cu comunicatul, ia *Ţignal,* ia revistă ilustrată cu cinci lei, ia cu lupta de la Sevastopol, că-i de anul trecut, ia cu Tigrul, ia cu tancul ! Ia cu arma secretă a *Fiihrer-\Au\,* nu i-ar mai muri mulţi înainte !

După două zile de bătaie sănătoasă, Ciripoi făcu confruntarea între cei doi. De la tipograf nu reuşise sa scoată nimic, răbda ca un catîr.

— Cu ăsta o să fie greu ! îi spuse ajutorului său, Teică, unul chelbos şi umil care fusese boxer în tinereţe şi ştia să lovească numai în ficaţi.

— Greu, domne Ciripoi, a mai trecut el prin maşina noastră, rabdă şi tace.

— Şi alălat ?

— Nebunul cînd plînge, cînd cîntă. Zice că nu ştie nimic.

— Ia aduceţi-i pe rînd, că vine şi domnul inspector mai tîrziu, să vedem ce putem să scoatem de la ei...

îi prezentase lui Mizdrache un raport amănunţit şi-1 lăsase cu gura căscată. încă acesta se mirase cît era el de-al dracului : „Mă, Ciripoi, tu te-ai emancipat, mă, ai devenit discret, n-ai scos o vorbuliţă. Şi zici că aşa stau lucrurile ?"

împăratul Griviţei, numai vînătăi, fusese coborît cu ascensorul în biroul comisarului, care venise îmbrăcat într-un costum alb, atunci scos de la croitor, ca şi cînd ar fi picat la o kermeză, nu la o confruntare. Şi cum se aflau în continuarea unor convorbiri nu tocmai amicale, Ciripoi îl luă pe arestat subţire :

^ — Vreasăzică tu nu ştii nimic ? Nu ? Nici usturoi n-ai mîncat, nici gura nu-ţi miroase !

— Domn şef, să trăiţi, habar n-am ! Mie *Ţignal* îmi dă să vînd, *Ţignal* vînd !

Ciripoi luase dintr-un dosar un manifest şi-1 fluturase pe deasupra biroului :

— Da vreun manifest d-ăsta n-ai văzut tu, niciodată ?

— Să moară mama aia din groapă, care-a dat ortu popii în 34, dacă ştiu ceva...

— Mă, pe cine vrei tu, mă, să minţi ?

— Domn şef, se căina vînzătorul de ziare, ce nevoie am cu să m-amcstcc in politică ? Ce, îmi dă mie cineva să mănînc ***i***

— Asta-i, mă, Gică, nu-ţi dă nimeni, mă ! Da vreo carte de vizită nu ţi-ai făcut niciodată ? Aşa, vreo comandă, că te văd băiat luxos...

— Vă bateţi joc de mine, domn şef, şi e păcat. Mănînc şi cu o pîine amărîtă şi vreţi să mi-o luaţi şi p-aia ! Spagă la comisari dau, este domnu' Teică ?

Agentul se făcu galben. Pe uşă tocmai intrase inspectorul.

— Cum, tu iei bacşiş de la un păduchios ca ăsta ? se miră cu o indignare care însemna moartea pentru fostul boxer. Ia să mi-1 treci la Asigurări Sociale, Ciripoi. Aici sîntem la Siguranţa Statului, cretinule, nu la secţia curve.

Teică izbucni disperat de lîngă comisar.

— Nu se poate, domnule inspector, nu mă nenorociţi ! închideţi şi dumneavoastră o pleoapă, acolo, că am cinci copii, casă grea, unul acuşi intră la facultate !

— Ia uită-te la el cum vorbeşte, să închid o pleoapă, exprimă-te frumos că ne-aude lumea streină şî crede că a nimerit în altă parte, nu la o instituţie serioasă. Continuaţi ! se adresă iui Ciripoi, fără să-1 mai privească pe celălalt care suspina pe îa uşă de-acum...

Subalternul Iui Mizdrache luase o curea din cui şi se apropiase de Gică.

— Ei, vorbeşti ? Că n-aveam timp de pierdut ! Ia spune de unde luai tu manifestele astea de le-am găsit noi în revista *Signal f*

— Ce manifeste, domn şef, să fiu al dracului dacă ştiu ceva !

— Gurrrra ! Nu mai face pe prostul că nu stai de vorbă cu ciollingarii tai !

îl şi cîrpise peste faţă cu cureaua şî acum se apropiase de el ameninţător.

— Ce-aveţi cu mine, domn comisar, că pe dinainte nu v-am trecut ! De ce vă bateţi joc de mine ? E un Dumnezeu în cer care le vede pe toate !

— Gică, dacă mai faci pe nebunu se supără domnul inspector şi cînd s-o supăra el, dracu ne ia pe-amîndoi ! Mai bine spune ce strigi tu despre *Flibrer* în Gara de Nord cînd vinzi revista ?

— Epigrame, domn şef, epigrame !

îl iovi iar cu cureaua cît putea de tare.

— Cum, ticălosule, tu nu ştii că sîntem aliaţi cu Marele Reich German ?

— Ştiu, domn şef, să mor că ştiu ! Da dacă nu dau din clanţă nu-mi cumpără nimeni ziarilii, că românu-i al dracului, trebuie să-l facî să rîdă şi cînd îţi dă 3 lei pe-o foaie spurcată...

Ciripoi vru să-i arate lui Mizdrache ce politică înaltă ştie el să facă cu infractorii, aşa că o luă mai dulce :

— Ma, Gică, uite, eu îţi dau ţie drumul, mă, că-mi place de tine, ai doxă, nu eşti nici prost, nici nebun, dar să-mi spui tu, sincer, aşa, ca de la om la om. Cunoşti, mă, vreun comunist ?

— Eu ? Domn şef ? Un comunist ? Păi ăia dacă vin mă pun la muncă şi mie nu-mi place să muncesc, domn şef, că sînt întreprindere particulară, capital canei, cîştig ce pîcă, trăiesc din dividenie...

Eforturile acestea îndelungate de bunăvoinţă îl sleiseră pe Ciripoi. Făcu un semn cuiva care aştepta la uşă :

— Adu-l.

în uşă se ivi *Dobre-nunţi-botezuri* cu faţa sfîşiată de lovituri.

— Da pe dumnealui îl cunoşti ?

Pe chipul vânzătorului de ziare nu tresări nici un muşchî. Se apropie de tipograf ca şi cînd nu vedea bine.

— Ce să spun, l-aţi cam umflatără cu vînătăile astea ! De...

,,Mare actor !" îşi spuse în gînd cu sinceră admiraţie Mizdrache.

„Asta face toţi banii, ia te uită la el, parcă-î prezbit".

— Nu te-am cunoscut eu pe dumneata la nunta lui Zdrenghe, în Banu-Manta ? se miră împăratul Griviţei cu gura pînă la urechi.

Cureaua lui Ciripoi sfîşie aerul şi-l lovi peste ochî.

— Destul ! Nu mai face pe idiotul că nu-ţi merge cu mine. Nu mergi tu la tipografia Coresi de două ori pe săptămînă şi iei de la el manifeste comuniste ? Dobitocule, crezi că noi dormim ? Ia-l !

Agentul îl şi înşfăcase de umeri în timp ce vînzătorul de ziare tot mai striga cu o indignare parcă neprefăcută :

— Şi la urma urmelor, cine e dumnealui ? Nu-l cunosc, domn şef ! Să moară mama, aia care a dat ortu popii în 34, dacă ştiu cine e ! Puneţi-mă la bătaie, schingiuiţi-mă, daţi-mi apa sfântului Antonie s-o-nghit pe nemestecate, nu-l cunosc !

— Duceţi-l, se auzi de alături vocea poruncitoare a lui Mizdrache. Destul cu comedia ! Inspectorul se apropiase de tipograf şi-l măsură cu o curiozitate plină de milă.

— Ai putea sa-mi fii tată, şi uite cum şi-au bătut joc de dumneata, te-au maltratat, mama lor de huidume ! Să nu mai văd asemenea procedee, că mă supăr, Ciripoi, s-aude ? Ce-i brutalitatea asta ? Domnule Dobre, eşti om serios, aî o tipografie, plăteşti dări la Stat, trebuie s-ajuţi Statul să-i descoperim pe infractorii care atentează la siguranţa lui, cred că o să ne înţelegem...

Luă de pe masa lui Ciripoi dosarul cu fotografiile făcute de oamenii comisarului. Scoase cu un gest rapid una şi i-o întinse :

— P-ăsta îl cunoşti ?

— Da, e un negustor de pe Griviţa.

— Foarte bine. Dar pe ăsta ?

— E domnul Herghelegiu de ţine un magazin prin Buzeştî, pe aproape...

— Bine, e foarte bîne, dar pe ăsta ?

Era fotografia lui Mareş.

— Nu ştiu cine e !

— Ia gîndeşte-te olecuţă, ca să nu te-ajutăm noi pe urmă...

— Nu-l cunosc !

— E ultimul dumitale cuvînt ?

— Dacă nu-l cunosc, nu-l cunosc, asta e !

— Eşti om bătrîn, domnule Dobre, cum dracu oî putea să minţi aşa ! Uite aici o fotografie care-l înfăţişează ieşind din atelierul dumitale.

Dobre-nunţi-botezuri privi faţada tipografiei şî văzu instantaneul luat de omul Siguranţei. „Joacă tare ăştia !" îşi zise.

— La mine intră şi iese lume multă, de unde să-î îau pe toţi ? O fi vreunul comis-voiajor, vreunul care face afaceri. Aşa, după chip, parcă l-am mai văzut, dar cum îl cheamă, nu Ştiu !

— Precis ?

— Precis.

— N-a lucrat el în Calea Ferată şi-a făcut şi niţică puşcărie ?

— O fi făcut ! Parcă cine n-a făcut puţină puşcărie în zilele noastre ? Se poartă !

— îmi place, eşti descuiat ! Şi nu a fost el angajat la Piatra Olt, la Depou, cu nişte acte false pe care dumneata i le-ai tipărit ?

— Nu-mi amintesc !

Mizdrache începuse să se înfurie.

— Negi deci totul ?

— Neg, ce să fac !

Se gîndi fulgerător dacă ascunsese bine şpalturile de buletine şi clişeele adeverinţelor de scutire de front şi toate angaralele. Numai dracu putea să dea de ele, cît îl privea pe el, n-or să scoată un cuvînt, chit că-1 pun la cazne !

— Biiine ! încheie celălalt cu o silă dezamăgită. Duceţi-1 jos şi aveţi grijă de el !

Tipograful ştia ce însemnau cuvintele astea, dar plecă cu capul sus. O mai păţise şi altă dată ! Să nu-i dea Dumnezeu omului cîte poate să îndure.

Cei doi rămaseră singuri în biroul luminat de soarele zilei de vară.

— Ce dracu au ăştîa, domnule, de nu poţi să scoţi nimic de la ei ? se miră în gura mare Ciripoi.

— Cine ştie ! Poate o convingere adîncă... spuse cu un imens regret inspectorul. Ei cred în ceva, Ciripoi, în ceva ce noi nu putem înţelege.

— în ce cred, domnule inspector ? în Dumnezeu nu. în rege, de ! în cuvîntul Mareşalului, asta-i obligatoriu ! Şi mai departe ?

— Vorbim degeaba, Ciripoi. Nu-i mai bate, n-o să scoţi nimic de la ei. Uite vagabondul ăla, Gică ! De ce crezi că-i ajută ? Că-i dau ceva ? Pe naiba-i dau ! Numai promisiunea unei lumi viitoare ! Noi îi învăţăm la şcoală pe copiii noştri că Dumnezeu veghează de sus cu dreptate, dar fiecare îşi face de cap, sperînd că pe lumea ailaltă o să fie iertat. Ei le spun amărîţilor, aici e traiul, fraţilor, pe pămînt, puneţi mîna pe ce apucaţi, asta-i tot, restul vorbe goale ! Zi-mi mai bine ce facem cu cîntăreaţa aîa şi cu Făt-Frumosul ei ? Cînd îi arestăm ?

— Cînd porunciţi.

— Parcă ar mai trebui puţină răbdare, poate se iveşte crăpceanul de mi l-ai promis...

— Şi eu spun la fel, domn şef...

— Bine, mă băiatule, păi eu mă duc, că e cald şi-aş face o baie şi-aş bea ceva, că mi s-a făcut sete...

Ieşi cu mersul lui leneş şi-1 lăsă singur pe celălalt. Ciripoi privi uşa ce se închisese şi monologa ca prostul : „Ia te uită, domnule, vrasăzică ăstora, comuniştilor, nici leafă nu le dă ! Cu o vorbuliţă, acolo, i-a convins ! Şi dacă, la urma urmelor, tocmai ei or să reuşească ? Ce mă fac, că am viaţa înainte şi-or să mă întrebe cam ce-am făcut ? E o întrebare, domnule. E o întrebare..."

4

Ziua de august se termina zăpuşitor. Soarele pierise undeva dincolo de acoperişuri şi pe bulevardele pustii rămăsese numai o lumină aurie, o miere roşcată plutînd între coroanele copacilor arşi. în grădinile părăsite florile se uscau, praful aşternuse peste ele un linţoliu cenuşiu. Treceau rar tramvaie şi trecători aşteptau cu înfrigurare noaptea. Bombardamentele încetaseră de cîteva săptămîni, dar ameninţarea stăruia undeva în bănuiala comună a celor ce nu părăsiseră Bucureştii; Mareş auzi zgomotul tîrşit al unei maşini vechi pe caldarîm şi, incredibil, fîşîitul apei spulberate pe o stradă asfaltată.

— Asta-i bună ! stropeşte...

— Ca în vremurile bune, zise femeia şi lăsă paharul uşor pe covorul gălbui.

Fuma absent privind tavanul înalt. Avea ochii strălucitori şi părul ei platinat strălucea uşor în penumbra odăii cu obloanele lăsate. Era frumoasă, cu aerul ei trist, cu privirea aceea pierdută, cu sînii tineri abia acoperiţi. Mareş îi simţea uşorul parfum şi vru să nu se mai gîndească la nimic. Ce ciudate lucruri i se mai întîmplau şi lui de la o vreme! Chinuitoarea aşteptare continua şi iată-1 aici, în vila necunoscută cu femeia

asta alături, într-o după-amiază de vară, sfidînd prudentele studentului.

— Dă-mi paharul, zise Marta.

— Nu bei prea mult ?

— A cîta oară mi-o spui ?

Se ridicase într-un cot. Avea un profil frumos, puţin tragic. Sub ochii daţi cu rimei se zăreau umbre viorii. „Nopţile pierdute", gîndi bărbatul. „Dar ea nu poate altfel", o ştia. Asta era viaţa ei, ceea ce o făcea să trăiască şi ceea ce o distrugea.

— La ce te gîndeşti ? îl întrebă.

— La tine.

— Ce drăguţ din partea ta...

îşi bătea joc de el, dar nu cu răutate, ci cu o bunăvoinţă parcă şi mai rea.

— Mă gîndeam că dacă nu aş fi prins în nişte chestiuni atît de încurcate, ar trebui să umblu să-ţi găsesc ceva de lucru, să te scap de viaţa scîrboasă pe care o duci...

Marta sorbi uşor din vinul roşcat şi lăsă iar paharul pe covorul de lîngă pat.

— N-am mai discutat noi asta odată ?

— Parcă...

— Şi mie mi se pare... Ce curios. Nu ai impresia că uneori trăieşti a doua oară aceleaşi lucruri ?

Mareş o scutură de umerii albi şi fragili :

— Vorbesc foarte serios.

Femeia trase uşor din ţigara aprinsă şi aruncă fumul verde spre tavan.

— Ce-ţi spune ţie că viaţa pe care o duc e scîrboasă ? Ce-ai vrea să fac ?... Kîse scurt şi-1 sărută pe gît. Iubeste-mă puţin, să uităm de ziua de ieri şi de azi, de ziua de mîine, de toate lucrurile care ne înconjoară, de toţi prietenii care nu ne convin...

Mareş o îndepărtă şî o privi lung, o iubea, o ştia bine, deşi o gelozie nebună îl rodea, şi ea, această gelozie, îl înverşuna şi mai mult.

— Poate as putea găsi altceva...

— Ce ciudat lucru, zîmbi trist femeia, aproape toţi bărbaţii îmi vorbesc la fel. După ce stau o vreme cu mine îi apucă grija : dar ce faci, dragă, de ce nu te apuci de ceva serios ?

— Cine, impresarul ăla imbecil ?

— Nu, nu el. Şi uite ce e : mai lasă-1 pe nenorocit. Să ştii că din partea iui nu e nici o primejdie. Iubeşte bărbaţii...

Mareş tăcu. *U:* sentiment turbure îl stăpînea. Cum puteau exista în acelaşi timp oameni ca Dumitrana, ca studentul lui, ca Ina şi Tereza şi aceşti indivizi murdari ca impresarul femeii de lîngă el ? Şi ce căuta el în vila asta părăsită, lîngă o astfel de femeie, care pe deasupra îi mai şi plăcea ? Ce neînţeles era totul...

— Şî dacă ţi-aş spune că se poate trăi şi altfel...

— Ştiu, ştiu totul... Nu-mi mai spune nimic, şi nu acum... L'ite, simt ca mor, de cîte ori vine seara şi întunericul înaintează prin ferestre ca acum, acoperind lucrurile, simt că ceva se duce din mine. E ca şi cum te-ar părăsi viaţa. Mi-e frică de noapte, de întunericul ei şi trebuie să fug undeva la lumină, undeva unde e lume multă. Sărută-mă...

Aproape plî'ngea, era disperată, dar nu stăpînită de o disperare vulgară, cum sînt toate disperările femeilor, ci de ceva profund deznădăjduit şi fără ieşire, ca o boală ce te macină încet şi te distruge sigur ! Acest om, această femeie tînără şi frumoasă va muri, gîndi bărbatul, ceva în fiinţa ei presimte şi se apăra. Sărutările pe care le cere sînt preţul pentru ceea ce va veni, lăcomia că nu va apuca zilele şi nopţile dorite...

O sărută uşor pe gură de cîteva ori şi o privi în întunericul ce se accentua.

— Să ridic obloanele ?

— Ridică-le.

De afară veni răcoarea copacilor prăfuiţi, mirosind incă a ars.

— Ce zăduf !

Aruncase cearşaful de pe ea, era goală, cu un trup prelung, alb, bine alcătuit, puternic şi plin de dorinţă.

Mareş ridică paharul şi sorbi şi el.

Femeia îl pîndea cu ochi bănuitori. Avea ceva devorator, ceva posesiv, toată fiinţa ei îl dorea şi avea să-1 prăbuşească repede într-un neant dulce şi prelung, dar acum îl pîndea numai cu privirile ei triste, cu bănuiala că ceva se va întîmpla şi nu se vor mai vedea poate niciodată.

— Ai ceva aspru şi ascuns, spuse cu voce uşoară. Strivi ţigara în scrumiera alăturată. Se vede că ai suferit mult, nu da din cap, că nu, pentru că mă pricep la oameni. Şi-mi placi

tocmai pentru câ eşti aşa, cu toate că nu meriţi Je loc, clar nimic, înţelegi ?... Ştiu ce vrei să zici (îi astupa gura cu palma umedă pentru că el se reîntorsese alături, era aproape, cu o privire dogoritoare, încărcată de dorinţi), ştiu, ştiu, nu spune nimic, sau spune-o mai tîrziu... sîntem atît de singuri, simţi cît sîntem de singuri ?

Afară se răcorea. Oraşul plutea într-o ceaţă albastră, iară lună, era mort, ascuns, prăbuşit parcă în pammt. Zgomotele vătuite ale maşinilor camuflate, fîşîitul cauciucurilor pe asfalt aminteau că aici încă mai exista viaţă, ca nu toate fiinţele îl părăsiseră.

— Dormi ? îl întrebă.

— Nu.

în întunericul odăii sclipea luminiţa ţigării.

— Dacă mă gîndesc bine noi nici nu ne cunoaştem, ştii ? zise iar femeia.

— Ce importanţă are asta ?

— Adevărat...

Nu era amărăciune în glasul ei, parcă s-ar fi mirat de ceva ce ar fi trebuit să fie foarte firesc.

— Ce ţi-ar conveni să fiu ? Un rentier uşuratic sau un patron de fabrică ?

— Nu ai aerul unui rentier, clar nici al unuia care a umblat numai cu trenurile. Ce faci cu adevărat ?

— Exact nici eu nu ştiu.

— Să te cred ?

Râseră amîndoi în acelaşi timp.

— Spune-mi, o întrebă după aceea Mareş, la plecarea mea de la Piatra Olt nu s-a interesat cineva de mine ?

Femeia se gîndi puţin, ca şi cînd ar fi fost vorba de viaţa altcuiva, plecat de mult din alt loc.

— Ba cred că da. Au arestat o mulţime de oameni...

— Şi pe tine cum de nu te-au arestat ?

•— Eu am plecat numaidecît ce-am fost abandonata...

Rîse cu răutate, şi-1 privi prin întuneric, insistent.

— Atunci de unde ştii ce au făcut ei acolo ?

•— Am mai trecut prin Piatra Olt şi am tras tot la hotelul acela, ce vrei, sînt o sentimentală ! Am dormit cîteva nopţi **tot** în odaia noastră în care rămăseseră amărîtele alea de perdele pe care ţi le adusesem. Portăreasa mi-a povestit tot...

Mareş se gmdea a ceva, o îngrijorare stapim dintr-o dată.

— Spune-mi, nu te-a întrebat vreodată ciue\a, ceva despre mine ?

— Şi nici n-ai avut impresia că eşti urmărită ?

— Nu, nu cred...

— Gîndeşte-te bine...

Femeia aprinse iar o ţigară.

— Aş fi bănuit ceva...

Afară era o tăcere ameninţătoare, neobişnuita.

— Aşadar tot bănuiam eu cite ceva.

— Femeile au prostul obicei de a umbla pe sub saltele.

— Nu e un obicei prea prost. Dar sa ştii că nu aş fi vorbit cu nimeni...

— Despre ce să vorbeşti ?

Marta ii intoarse spre ea. Bărbatul îî simţea răsuflarea.

— Sub perna ta nu am găsit nici *Vieţile Sfinţilor* nici *Sfinta Scriptura...*

— Citesc ce-mi cade în rnînă. Nu am timp s-aleg.

Femeia il sărută, oprindu-i iar potopul de proteste.

— Uite ce e, dacă nu-ţi place să vorbeşti despre lucrurile astea, putem sa uităm totul, nu-i aşa ? Aş vrea numai sa ai încredere în mine. Poţi ?

— Cred că da...

— Atunci mai bea un pahar cu mine...

Mareş turnă din sticla prelungă pe care o găsi în mtuneric.

— Noroc !

— Noroc !

Vinul licărea in lumina albăstruie ce intra prin fereastră. Avea un foşnet şi un parfum subtil, umplea odaia cu secreţia lui misterioasă şi decantată.

— îţi mai este frică r

— Acum nu.

— De ce?

— Pentru că eşti cu mine, pentru ca simt ca mă iubeşti..,

— Crezi că te iubesc ?

— De ce nu ? Nu-ţi place ?

— Ba da.

— Atunci *i*

— Atunci...
Bărbatul nu-i răspunse.
— înțeleg. Femeia aceea...
— A, nu... Sentimentul pentru ea a pierit, s-a transformat în altceva.
— Crezi ? Ești convins de asta ?
— De ce te bucuri atît ?
— Pentru că bărbații au un fel atît de caraghios de a nu uita...
începu să plîngă pe neașteptate.
— Ce ai ? o întrebă.
— Nimic, mă prostesc...
— Nu e prosteală, e altceva...
Era un sentiment imens de singurătate. El își dădea seama de asta.
— Aș vrea să te conving că măcar acum, în după-amiaza asta, te iubesc deși mi-e rușine de mine și de ceea ce simt...
— De ce ți-e rușine ?
Mareș nu-i răspunse.
^— Pentru că sînt o femeie Hșuratică ?
<— Nici măcar asta nu ești...
•— Dar ce sînt ?
*— Ceva și mai rău...
— Ceva și mai rău ?
— Da, o ființă fără scop, o femeie care nu știe pentru ce trăiește...
— Iar începe predica ?
— Nu-ți țin predici, vreau numai să te schimb și simt că nu am să pot niciodată s-o fac...
— Nu mai încerca, totul e pierdut... Să lăsăm să treacă zilele. Poate mîine se va întîmpla ceva, ceva ce-o să ne schimbe viața la fiecare... Tu ești puternic, tu știi pentru ce trăiești. S-ar putea ca eu să greșesc în ceea ce fac, dar mie atît îmi e dat...
Bărbatul se enervă dintr-o dată. Își dădea seama cît e de neajutorat. Ce putea să-i promită și la urma urmelor ce vroia de la ea ? De ce trebuie neapărat să-i schimbe pe ceilalți cînd ei nu doresc și nici nu pot s-o facă ?
— Marta, cred că ar trebui să am curajul să dispar, să nu tc mai văd niciodată...

Cuvintele erau brutale, nepotrivite, dar Mareș simțise că nu poate să nu le rostească.
— Dacă tu vrei...
— Și ce ai să faci după asta ?
— Știu eu ?
Avea un glas pierdut, sosind parcă de dincolo de ființa ei.
— Probabil că o să beau, că o ă cînt, mai am voce și pe urmă...
— Pe urmă ?
— Ca în filmele proaste, cîteva somnifere sau gazul..
— Ce cuvinte, ce poveste caraghioasă...
— Nu e de loc caraghioasă...
— Ești convinsă de ceea ce spui ?
— Cum să nu ? îți trebuie atît curaj ca să închei socotelile cu lumea asta...
Mareș se ridică, coborî oblonul de la fereastră și aprinse lumîna. Marta îl privea speriată. Pe chip avea o disperare fără margini. Se acoperi repede cu cearșaful.
— Ce faci ? îl întrebă.
— Vreau să te iau cu mine...
— Unde să mă iei ?
— Am o prietenă, vreau să i te încredințez...
După o clipă ea izbucni într-un rîs nestăpînit.
— Știi că ai haz ? Mă duci la un orfelinat ? rîse iar cu poftă, tăindu-i definitiv orice hotărîre. Dar uiți, scumpul meu, că peste un ceas trebuie să fîu la restaurant, să-mi fac meseria, să cînt...
Își privi ceasul de la mînă.
— Ce un ceas ? continuă, peste 35 de minute...
Sări din pat și începu să se îmbrace febril după ce făcu un scurt duș alături.
Cînd termină să-și pieptene părul auriu revărsat peste umeri îl întrebă :
— Nu mergi cu mine ?
— Unde ?
•— La restaurantul nemțesc !
Mareș era uluit.
— Știu, știu, nu face mutra asta. Ești urmărit, te caută poliția, dar ia gîndește-te, tocmai la nemți ești mai la adăpost. Așa ceva nu le trece prin cap. Haide, zău, vino cu mine...

Se apropiase de el, cu sînii aceia tineri, fierbinți, și tari sub rochia subțire de vară. Era numai flacără, numai o rătăcită și pieritoare ființă dornică să mai rămînă cîteva minute alături de el.

— ... o să stai la o masă și o să mă asculți, o să bei ceva. Lasă totul măcar pentru o seară... O merit, crede-mă...

— Nu-mi plac restaurantele și nu am timp de ele...

— Asta s-o spui prietenilor tăi. Haide...

Peste douăzeci de minute se aflau într-o grădină de la șosea sub niște copaci bătrîni, luminați de dedesubt cu becuri albastre de camuflaj, în mijlocul unei mulțimi amestecate de civili și de ofițeri germani. „Asta e cea mai mare nebunie pe care poate s-o facă un ilegalist", gîndea Mareș, „se vede treaba că sînt beat, că am băut prea mult astăzi". Marta îi arătă o masă în apropierea ringului de dans, o platformă de sticlă mată sub care lucea parcă o placă de mercur.

— îți place ?

— Sînt un idiot.

— Nu te mai căina atît. Nu te cunoaște nimeni. O să te prezint cîtorva prieteni...

— Ca logodnicul tău ? rîse Mareș.

— O să te dau drept ceva și mai rău.

Bărbatului îi fu frică de un cuvînt pe care nu ar fi dorit cu nici un chip ca femeia să-l rostească și ea nu-l rosti. înspre masă venise un bărbat rotofei, cu papion, îmbrăcat în smoking.

— Bună seara, spuse acesta, familiar, onctuos, privind spre necunoscut.

— Bună seara, domnul...

— Matei, spuse repede Mareș.

— Dumnealui e patronul meu...

Bărbatul se înclină neglijent, făcu un semn cu mîna peste umăr la un chelner care se apropie rapid.

— Ce beți ? Vin ? Vermut ? Ceva tare ?...

— Vin, spuse Marta pentru el...

— Bine... și ceva, o gustare... Ce lume și astă seară...

Vorbea profesional cu Marta, cu aceeași neglijență și familiaritate care-l scotea din sărite pe Mareș.

— Nu mai ai loc de ei... A, uite, neamțul tău, spuse mai încet, dar nu atît de încet să nu fie auzit de toată lumea.

— Bună seara, domnișoară...

Lîngă masă se ivise un ofițer subțire, înalt, cu o privire stinsă, depărtata... Vorbea românește cu eforturi, dar aproape corect, căutinclu-și cuvintele.

Marta ii întinse mîna și el î-o sărută cu solemnitate.

— îmi dai voie să-ți prezint pe prietenul meu ?

„Acum trebuie să mă țin bine", gîndi Mareș, „să nu par stingaci." îi strinse mîna ofițerului și-i auzi distinct numele :

— Glaeser...

— îmi pare bine...

Marta vorbea repede, precipitat cu el, ca să-l ajute să treacă peste momentul de surpriză.

— Tot nu mi-ai arătat florile dumitale... știi. Matei, î se adresă dintr-o dată lui Mareș, cu siguranță, dumnealui e cultivator de flori, la Bintz, nu-i așa, parcă nu ma înșel...

— Exact... La Bintz, undeva lîngă Marea Nordului...

— Interesant, interesant, spuse patronul restaurantului, și in clipa următoare dispăru în întunericul din jur, chemat la treburile lui...

— Promisiunea rămîne promisiune. E o chestiune de zile. Comandantul nostru va pleca în curînd la Marele Stat Major și-atunci, cum se spune la dumneavoastră, cînd pisiche nu-i acasă, roade-mulții joache pe mase. A fost bine ?

Era chiar simpatic ca orice om care pocește o limbă.

— Merge ! acceptă Marta, pentru cineva care se află numai de un an în România e chiar foarte bine.

— îmi permiteți să mă retrag, făcu solemn locotenentul, pentru că locotenent era, cum văzu Mareș prin slaba lumină a grădinii. Omagiile mele, voim să vă auzim în seara asta, ca deobicei dacă după aceea ne veți face cinstea să poftiți la masa noastră... Domnule... bătu scurt din cizme și se retrase.

Chelnerul adusese tacîmurile și turnase vinul în două pahare.

— Prietenii tăi ? întrebă Mareș arătînd discret grupul de ofițeri spre care mersese Glaeser.

— E cam mult spus. Niște cunoștințe, vin aici în fiecare seară și simt din cînd în cînd nevoia să fie curtenitori.

— înțeleg, înțeleg, făcu amar bărbatul.

— Nu lua aerul ăsta că știi totul despre mine...

Lui Mareș îi venea să rîdă gîndindu-se ce ridicol ar fi fost să i-o aducă Terezei pe Marta. O blondă platinată, prietena cu niște nemți alături de niște ilegaliști.

'— De ce zimbeşti ? îl întrebă femeia.

—• Aşa, mi-am adus aminte ca prostul de ceva... Noroc !

Ridică paharul şi-i privi chipul tras şi cehii aceea trişti şi frumoşi.

— Ce spunea neamţul ăsta că e ? întrebă după aceea Mareş.

— Horticultor, dar eu cred că nu a venit în România ca să îngrijească de nişte sere...

— Cu mutrele lor de profesori, de cantori, de contabili, conduc lagăre, omoară oameni...

— Nu vrei să vorbim despre ceva mai vesel ?

^ — Ştii ce nu-mi place la femei ? o întrebă pe neaşteptate. Că toate nu doresc decît să le spui lucruri drăguţe, ca şi cum viaţa asta ar fi o prăjitură din care trebuie să ronţăim cu toţii, tot timpul...

Marta rîdea în hohote. Cei de la mesele vecine îi priviră curioşi.

— Astîmpără-te, zise Mareş...

— Asta mi-a plăcut, să ştii. Ai umor cîteodată !

îşi bătea joc de el sau numai i se părea ? îi luă mîna.

^ — Sînt un idiot, o recunosc. Vreau ca toată lumea să mă ia în serios... N-am să-ţi mai ţin discursuri pentru că nu-şi au rostul. Tu eşti făcută pentru viaţa asta, cu puţin cîntec, cu lume în jur, cu puţină dragoste, cu tot ce se poate întîmpla azi şi nu mîine...

— Nu, nu-i adevărat : protesta ea..

— Ba da...

—^Nu-ţ adevărat. Dar trebuie să trăiesc, nu înţelegi Şi cum să trăiesc decît făcînd ceea ce ştiu ?

— Iartă-mă, sînt urîcios. Haide, ciocneşte cu mine un pahar...

— Nu, nu acum. Acum trebuie să cînt...

Se ridică de la masă şi păşi spre ringul luminat ca un acvariu. Avea un mers elastic, trupul prelung şi cu forme frumoase transmitea acel magnetism secret de care nu-şi dau seama niciodată bărbaţii, dar pe care-1 simt totdeauna ca pe o chemare secretă, imperioasă şi fără ieşire. Părul platinat seînteia în noaptea plină de o ciudată încărcătură de dorinţi, de frică şi pornire seminală. Pe urmă îi auzi vocea nu prea puternică, patetică, plină de o ciudată rezonanţă amplificată de microfon. Cînta *Pattendrai,* melodia aceea plină de disperarea timpului, melodramatică, dar atît de uşor de mers la

inimă, chit că Marta o interpreta puţin fals, chit că pianul tapat paralel cînta şi el fals. In jur era o mulţime şoptitoare. o orchestă de doi bani cu ifose, îmbrăcată în smokinguri, erau aceşti nemţi cu tîrfele Bucureştiului sau tîrfeîe lor de front, era şi el, picat dintr-o lume cufundată, ieşită în afara legii, după o atît de absurdă hotărîre, de a o urma, de a vedea în ce viaţă e amestecată fiinţa aceasta la care ţinea, oricît i-ar fi fost de greu să recunoască...

„Beau paharul ăsta şi plec, dispar! Am făcut o gugumănie cît mine de mare ! Mă vor certa, mă vor da afară din partid, dar ce pot să mai fac acum ?" dar. după ce bău, nu se ridică. Marta cînta altceva, un slow deşelat care-i plăcu mult, cum îi plăcea toată noaptea asta asudată, plină de fluturi ce roiau în jurul becurilor albastre şi verzi, ascunse sub copaci, lumea spectrală ce-i era streină şi avea să-i rămînă streină poate toată viaţa. Trăia o experienţă ciudată, fără precedent şi trebuia s-o ducă pînă la capăt... Ofiţerii aplaudau, acum femeia cînta ceva în nemţeşte şi ei scandau refrenul în cor şi se bălăceau cu buzele lacome în cupele de şampanie. Undeva noaptea fierbinte, uscată, plină de şoapte şi sărutări date pe furiş dincolo de boschetele frumos tunse de un grădinar dibaci îl tulbura. Departe era frontul cu morţii lui, cu primejdia bombardamentelor. Frontul era poate şi aici, deasupra lui, războiul trona şi peste acest oraş, moartea putea cobori din cer într-un minut, numaidecît, dar deocamdată, nu exista moarte, nu exista decît cîntecul ritmat al Martei care-i însufleţea pe nemţii cu figuri puhave, palizi în lumina verde şi albastră de acvariu...

Totul se terminase, răsunau aplauze şi se auzeau şoapte. Două femei grase vorbeau tare la o masă alăturată.

— O talangă-i mai trebuie la gît, încolo nu-i nîmic de capul ei...

— Ce fiţe ! Ce chestii...

Mareş rîse încet, singur. Marta vorbea cu cineva care o acostase în drum spre masa lor... Aprinse o ţigara şi aşteptă. Nu dură mult dar timpul scurs îl duru, nu ştia de ce.

— Cine era ?

— Un prieten. Omul care mi-a oferit angajamentul asta, E cam trecut, nu te speria, nu fii gelos...

Nu atingea treapta trivialităţii, dar nu era departe de ea.

— I-am vorbit despre tine. Era curios...

Ceva suna ca o alarma secretă în ființa lui.

— Şi ce i-ai spus ?

— - Că pleci totdeauna prea repede şi fără să-ţi iei rămas bun.

— Asta e foarte neplăcut să recunoşti.

— El m-a scos de la Caledonia, bomba aia unde am cintat. E un tip distins. Nu cere nimic, îmi face numai o curte discretă, atît cit îi şade bine unui bărbat ca să nu fie bănuit de cine ştie ce şi să nu supere...

Mai voia să spună ceva şi el nu o opri.

— A apărut imediat ce ai dispărut tu, lăsîndu-mă ca pe o caraghioasă la Piatra Olt, deşi eu voiam sincer să termin cu viaţa pe care o duceam...

îi făcea un reproş, era adevărat ? Nu ştiu niciodată de atunci încolo.

— Totdeauna mi se întimpîă aşa : cum mă despart de un bărbat, apare altul...

Spunea ceva dureros, voia să se răzbune, minţea, el o ştia bine.

— Noroc !

— Noroc !

Ciocniră.

— Nu mi-ai spus cum cînt.

— Destul de prost după părerea mea...

— Nu eşti de loc drăguţ...

De la masa ofiţerilor nemţi, Glaeser îi făcea semne cu mîna. Trei bărbaţi se ridicaseră în picioare şi în poziţie de drepţi baura din cupele de şampanie în cinstea ei.

Marta ridică paharul şi îl goli.

— Ce fac de fapt oamenii ăştia ?

— Nu ştiu nici eu prea bine. Lucrează la Clinceni, parcă aşa-i zice. Au acolo un fel de comandament... Cînd scapă, vin aici şi petrec. Drăguţi, nu ?

— Drăguţi, acceptă bărbatul şi în clipa aceea se hotărî s-o părăsească.

— Trebuie să cînt iar, spuse ea, mă aştepţi, nu ? Nu te superi ?

— Nu, zise el cu un glas sugrumat de regret.

II sărută uşor pe obraz şi se ridică.

„Ce caraghios trebuie să fiu ! gîndi Mareş, dacă î-aş povesti studentului ce mi s-a îinimplat ar ride de mine de s-ar tăvăli..."

De pe ringul de sticlă încă neocupat de dansatori se auzi iar vocea femeii, pierdută parcă sub copacii bătrini, căutînd ceva, sfîşiind noaptea de august. Mareş se ridică fără să privească în urmă şi ieşi singur pe sub lămpile albastre spînzurînd pretutindeni, reci, absente ca într-un decor de teatru.

5

A doua zi dimineaţă se afla încă în casa Martei. O aşteptase în curtea vilei pînă pe la 2. O adusese un taxi pînă la poartă. Era singură şi plînsese cînd îl zărise sub copacii grelei grădini bătrîneşti.

— Ce a fost asta ? îl întrebase.

— Destul, nu mai spune nimic.

Plecase de la ea foarte devreme. Avea în buzunar un buletin de identitate — unul din acele blancuri folosite de partidul comunist în epoca aceea — pe numele de Sava Ion, de meserie vopsitor, cu domiciliul pe o stradă din marginea Bucureştiului, şi-i spusese femeii că se va întoarce pînă seara.

Se despărţiră fără un cuvînt. Mareş o sărută scurt pe obraz, îi răvăşi părul de pe frunte şi închise repede uşa în spatele său. Bărbatul străbătu grădina neîngrijită, privi răsadurile amorţite de căldură, cu flori pălite, pămîntul albicios, fără sevă şi faţada incertă a casei.

Era 7 de dimineaţă sau mai devreme. Soarele ardea foarte puternic. Undeva, spre centrul oraşului, se aglomerau nori, o pîclă alburie la care privea cu speranţă. Se opri lîngă un gard, cîţiva metri mai departe şi se uită la frunzele trecute, carbonizate de arşiţă, ale unui tei. Strada era pustie. Dincolo de un gard de lemn se auzea la radio vocea unui cîntăreţ de tangouri. Trecu o birjă hodorogită. Grăbi paşii. Poate ar fi fost mai bine să fi plecat înainte de 7, îşi spuse, dar studentul nu se scula atît de devreme.

Străbătu o stradă umbroasă, lunga şi dreaptă. în locul acesta căzuseră foarte puţine bombe. Curţile erau intacte. în

geamuri sclipeau raze de soare şi se auzeau voci înăbuşite de femei. După un sfert de ceas ajunse în piaţa Sfintul Gheorghe. Treceau rar tramvaie — numai cîte un singur vagon, pentru securitate - şi cîte un taxi. Oamenii mergeau grăbiţi, atenţi la balcoanele de deasupra trotuarelor, cu o teama instinctivă să nu fie striviţi de vreun zid gata-gata sa se prăbuşească. Strada era plină de grămezi de cărămizi acoperite cu moloz, de stîlpi puternici de lemn care susţineau cîte o faţadă, de b>ie rotunde aruncate sub portalurile intrărilor incendiate.

Mare? se uita la citeva vitrine jalnice, pline de praf, cu geamurile sparte pe jumătate şi înlocuite cu bucăţi de placaj şi în cele din urmă se hotărî să intre într-o iaurgerie. Ceru un pahar de lapte şi întrebă pe patroana birtului cît face, plătind pe Ioc. După ce bău privi afară. Cineva îl urmărea încă de la plecarea din casa Martei. Acum o ştia bine.

Sorbise laptele cald, acru, cam cu dezgust, ridieîndu-se în cele din urma şi dind bună ziua. Afară, pe trotuar, căută din ochi pe urmăritor dar nu-l mai zări ! Pe lîngă el trecură cîţiva bărbaţi grăbiţi. Se apropia un sergent şî se hotărî dintr-o dată. Intră în gangul clădirii pe cate o cunoştea demult şi căută scara. Mai fusese aici de cîteva ori. Ştia că imobilul avea cinci etaje şi nu-i rămînea decît să urce pînă sus, la ultimul şi de acolo, Dumnezeu cu mila. Scările erau murdare. Pe primul palier : o uşă deschisa. O femeie spăla duşumelele. Mirosea a leşie. Mareş urcă mai departe. Cobora un domn îmbrăcat în haine de doc, cu o servietă de piele la subţioară. îi făcu loc. Amînă cît putu să ajungă pe platforma etajului al patrulea. Printr-un geam spart intra soarele, numai cît să lumineze o bucată de perete. Rampa şubredă scîrţîia. Se opri de cîteva ori şi începu să tluiere uşor un cîntec oarecare. De sus, de deasupra lui, se auzeau glasuri de femei. Nu-i era frică, se gîndea numai că totul era pierdut pentru el dacă nu scapă ***ds*** urmăritor. Se auzea un plînset înăbuşit şi iar voci de femei.

Cînd ajunse in faţa uşii ultimului apartament de la etajul cinci văzu ca e dată de perete şi că dincolo de prag ardeau citeva luminări. Se închină. O femeie îmbrăcată în negru îl întrebă curioasa.

— îl căutaţi de domnul Petrescu }

— Nu. Dar ce s-a întîmplat : Vestibulul era pun de rudele proaspătului răposat. Dinăuntru venea dogoarea luminărilor aprinse.

— A murit ieri după prinz, mai spuse femeia.

— Ei, cum aşa, ca bombardament n-a lost :

— Inima. La 4 încă trăia, era vesel, a stat de vorbă cu noi, tocmai rîdea, spunea că dacă scapă de bombe o să trăiască o suta de am.

Mareş nu o asculta. Privea dincolo de pragul vestibulului îngust. Mobila veche, bătrinească. fusese trasă mtr-o parte şi pe o masă, într-un coşciug, văzu faţa palidă a necunoscutului, îşi mai făcu o cruce şi spuse încet :

•— Dumnezeu să-l ierte ! « -

Era atît de absurd, că-i venea sa fugă în geană pe scări. Femeile — erau vreo patru — se uitau la el, de lapt îi părea bine că în încăperea în care se afla mortul nu se găsea nici un bărbat şi una îl întrebă, fără motiv, mai mult din amabilitate :

— Dar dumneata pe cine căutai ?

— Pe domnul Năstase Dumitru, inventă la iuţeala un nume, de la etajul 5...

— Domnul Năstase ? se miră altă femeie. Nu stă nici un Năstase aici, că eu cunosc pe toată lumea...

Mareş se uită le ele mirîndu-se ipocrit ;

— Nu e aici numărul 78 ?

(Ştia bine că se afla la numărul *76.)*

— Nu, ai greşit dumneata, vezi alături...

— Scuzaţi-mă.

Porni încet pe scări. în stradă se mai uită odată la tîbliţa de email albastru, bătută în faţa intrării. Cel mai prost lucru era faptul că nu-l vedea pe urmăritor. Grăbi paşiî, deşi nu ştia prea bine încotro trebuia s-o apuce. Căldura **îi** uscase gîtul. Se opri în faţa unei tarabe cu limonada şi ceru un sirop. Bău lacom, cu înghiţituri mari, lichidul dulceag, nu prea rece.

„Merge al dracului, după lapte", gîndi si în clipa aceea **simţi** că e privit cu insistenţă. Lăsă paharul pe marginile căruia **mai** rămăseseră urme de spumă şi porni liniştit pe trotuarul nu prea aglomerat. Omul carc-l fixase nu era singur. Nu-l cunoştea. în fracţiunea aceea de secundă îşi aminti de toate chipurile celor care îl urmăriseră pînă atunci. Tra-

versă strada lată, auzi un clopot de tramvai aproape de el şi în clipa următoare fu pe scara de lemn a unui vagon. Era obişnuit cu manevra aceasta. Privi de pe platforma îngustă chipurile urmăritorilor. Nu mai exista nici o îndoială, erau mai mulţi. Agenţii alergau după vagonul de tramvai. Le vedea feţele asudate. în spate se afla unul pirpiriu, care fluiera întors spre trotuar. Urmăritorii căutau o birjă sau un taxi. Strada avea porţiuni sparte de bombe. „Ah, de ce nu sună sirenele acum", se gîndi. „O alarmă ar produce puţină înghesuială". Tramvaiul îşi încetinise mersul. Trebuia să coboare, îl despărţeau cam două sute de metri de agenţi. Se lăsă uşor pe lîngă spatele vagonului galben şi în clipa următoare auzi un claxon. Ţîşni spre trotuar. Din spate, un glas bărbătesc înjura grosolan. Căută din ochi. O femeie se uită aiurită la el. O izbise cu cotul. „Nu vezi, boule !" spuse ea. îi veni să rîdă. Se auzeau fluiere. Mulţimea privea nedumerită. Urmăritorii îl arătau cu mîna. Trebuia să intre repede undeva. Mai făcu cinci sau şase paşi şi găsi un gang. Era răcoare. Se auzea iar vocea cîntăreţului de tangouri. Găsi o rampă lucioasă de lemn. Se obişnuise cu întunericul. Urcă încet, pisiceşte. Dacă avea să-1 întrebe cineva pe cine căuta, o să spună iar numele acelui Năstase de adineauri. Dar cum dracu nu-i văzuse ? Stătuseră, desigur, dincolo de geamul unei prăvălii de peste drum. Un filaj ca lumea aşa se face. Cu mai mulţi, cu semnale, cu pînde fixe. Trase, cu urechea în jos. Glasuri. Aici ! Aici a intrat ! Apoi un tropot grăbit. Se afla la etajul 3 al unei clădiri necunoscute şi nu ştia cît mai putea să urce. Se opri şi privi în sus. încă două etaje. Mai urcă unul, reţinîndu-şi respiraţia. Găsi o uşă deschisă. Vru să bată, dar se răzgîndi. Dincolo de ea era o altă uşă. închisă. în dreapta, un balcon cu grilajul metalic rupt la un bombardament, numai o platformă de ciment scrijelat de schije. Alături : cîteva ferestre acoperite cu placaj, oarbe. Noroc cu radioul care acoperea zgomotele de jos. Privi dincolo de extremitatea balconului ; gol haotic între două blocuri cu faţadele cenuşii, mîncate de ploi. Jos, la douăzeci de metri adîncime, o ladă de gunoi în care scurmau pisici ; o salcie crescută anapoda încercînd să-şi ridice crengile în sus, spre cer, în locul fără soare o sfoară de rufe, cîteva cămăşi ţepene şi acoperişurile din jur, prea depărtate ca să poată sări. Se auzeau gîfîiturile urmăritorilor, încă două. secunde şi era pierdut. Se lipi de zid şi îi auzi. Lăsaseră, probabil, pe cineva jos. Erau numai doi. Mergeau, desigur, pînă la ultimul etaj şi de acolo aveau să coboare în cîteva minute. Se uită la ferestrele deschise. Se afla lipit de una dintre ele cu spatele la palier. Din casă, o femeie alarmată de glasurile de pe scară ieşi şi întrebă speriată : „Cine este ?" în clipa următoare Mareş privi în interiorul unei camere întunecoase, mirosind a mîncare. Găsise ce-i trebuia, într-o clipă fu înăuntru. Smulse de pe spătarul unui scaun o haină de vară, uşoară şi albă, căutînd şi perechea ei de pantaloni aruncată alătfuri. „Am să-i înapoiez vreodată", gîndi, „caz de forţă majoră."

Ajuns iar pe balcon, zvîrli haina şi se dezbrăcă. îşi trase repede pantalonii şi îşi puse haina uşoară de doc, încheind-o la un nasture. Se strecură pe lîngă uşa care dădea spre palier. Femeia care ieşise din odaia de lîngă el urcase cîteva trepte, întrebînd pe cineva ce se întîmplase. Se strecură uşor pe lîngă zid, în aşa fel încît să nu fie văzut în spirala scării şi coborî repede. Avea noroc că plecase de atrasă încălţat cu nişte sandale uşoare de pînză. Cînd ajunse deasupra intrării, la etajul 1, auzi vocea unui agent, întrebînd : „Ce dracu, nu l-au găsit ?" Pipăi instinctiv buzunarele hainei străine pe care o luase şi găsi o brichetă şi o hîrtie de 5 lei mototolită. Sus, uşile se închideau şi se deschideau cu zgomot. Trebuia să coboare, în buzunarul de la piept al hainei dădu peste o pereche de ochelari. Şi-i puse repede la oehi şi coborî.

Lentilele lustruite îi aşezară o ceaţă uşoară pe ochi. Cînd ajunse în faţa uşii abia desluşi două chipuri de bărbaţi. Spuse repede :

— Vă cheamă şeful sus !

Unul din agenţi se năpusti pe trepte. Fu urmat de al doilea, care avu o clipă de şovăială. Mareş nu putu să-i vadă ochii curioşi care se fixaseră pe sandalele de vară. O clipă acesta bănui ceva. Haina curată, călcată bine, contrasta cu încălţămintea veche, plină de praf şi cu cămaşa lui cadrilată. Necunoscutul urcă puţin şi fluieră dintr-o dată, lovindu-şi fruntea cu palma :

— El era. Cheamă pe şef, ne-a dus!

Se făcu o larmă scurtă şi se auziră tropăituri.

Mareş îşi spuse : „Trebuie să fiu liniştit, să nu mă pripesc. Acum trebuie să dispar. Ah, unde să găsesc o stradă

aglomerata ?" Vru să traverseze dar se răzgîndi. Nu-şi scoase ochelarii şi se hotărî să râmină pe acelaşi trotuar, dar auzi în spate paşii urmăritorilor. Haina alba îl prefăcuse într-o ţintă vie. Mai merse repede cam zece paşi şi îşi smulse ochelarii. Vedea din nou ca lumea şi caută o intrare cu multe uşi. Se afla în faţa unei prăvălii. Intră, pentru că nu mai avea ce tace. Străbătu magazinul. Căută o seară şi o găsi. Era înghesuială şi asta-i convenea. Urmăritorii se aflau acum la uşa. Cineva strigă tare :

— Staţi pe loc ! Pe unde este altă ieşire .-

Se produse o larma scurtă şi mecanicul urca patru sau cinci trepte. Se trezi faţă in faţă cu un bărbat gras şi chel, dezbrăcat de haină, numai în cămaşă care-l întrebă :

— Pe cine căutaţi ?

— Sînt comisarul Năstase (ii veni să rîdă iar, dar se stăpîni şi făcu un gest vag spre rever). Spune-mi unde este ieşirea a doua r

— Pe aici, pe aici, făcu funcţionarul.

Mai urcară cîteva trepte şi ajunseră într-un coridor. Prăvălia avea numai un etaj şi asta era prost.

— Bine, mulţumesc.

Privi curtea înghesuită. Cea de-a doua ieşire dădea spre un gang. Afara se vedea strada luminată de soare şi trecătorii grăbiţi. în spate era numai un zid înalt, de netrecut. Dacă îi aşteptau la uşa magazinului, era pierdut, pentru că gangul era orientat în aceeaşi direcţie. Se auziră glasuri aproape. Se hotărî. Trebuia să rişte.

6

Ziua întreagă, avea s-o ţină minte toată viaţa, era într-o miercuri, rătăci prin Bucureşti, către periferii, acolo unde o urmărire era mai uşor de observat şi abia tîrziu, cînd căzu seara şi se convinse că scăpase ca prin minune de agenţi, se urcă într-un tramvai care făcea linia de centură şi se dădu jos din el cu două staţii înainte de locul unde se afla casa Terezei. Fusele singurul pasager al unui vagon dărăpănat.

Străzile erau pustii, nu ardeau decit becurile triste, chioare, albastre de camuflaj şi cînd ajunse m curtea gazde; tot mai ascultă ecourile străzii, să se convingă daca ***nu*** se luase cineva după el.

— Cine e ? întrebă din casă Tereza, cu vocea nesigură.

— Eu, Mareş, da-mi drumul înăuntru.

Femeia ii deschise cu precauţie, îl recunoscu şi-i făcu loc.

— Ce-i cu dumneata r

Sub tavanul scund, văruit proaspăt, ardea o lampă cu lumina mică. în ferestre tot mai străluceau garoafele ei roşu, puse în vase albastre de tablă.

— Poţi sa mă adăposteşti noaptea asta aici ?

— Da, dar umblă încet să nu-nu trezeşti fata. Ce s-a întîmplat ?

Mareş scutură din umeri cu un gest vechi :

— Mi-e teama c-am greşit.

— Nu cumva ? întreba femeia făcîndu-i patui cu gesturi mecanice.

— Nu avea nici o grijă.

— Şi cum a fost ?

— E o poveste întreagă. Spune-mi, poţi să-l găseşti mi ine dimineaţă pe Dumitrana şi să-i spui să vina încoace ?

— O să încerc, dar dracu ştie de unde o sa-l iau că schimbă casele ca muierile rochiile.

A doua zi acesta sosi pe la prînz. Nu părea furios, se stăpînea, Mareş îl cunoştea. Tereza îi lăsase singuri. Fetiţa ei se juca pe afară cu un cerc. Nu se certară sau, cel puţin, aşa se părea. Dumitrana îl privea abătut, sătul încă dinainte de cele ce avea şi trebuia să-i spună. îşi scosese tabacherea lui cu încheieturi coclite de aramă şi bătuse o ţigară ieftină în cele două capete. Părul alb şi tuns scurt lucea in lumina puternică de august ce intra biruitoare prin perdele.

— Ascult, zisese rece, cu o voce egală, fară nuanţe.

— întîi şi întîi, te rog să mă crezi că nu vreau să mă scuz pentru cele ce am făcut. O să răspund, dar asta e altceva...

— Aşadar, îl îngînă celălat, parcă absent, cu ochii săi reci, pustii, fără sa-l privească.

— Aşadar, la Piatra Olt m-am încurcat cu o cîntăreaţa...

— Ştiu...

— îmi pare bine că ştii totul...

Era duşmănos, rău, pornit, deşi ştia că nu are nici un drept să fie aşa, dar parcă nu-l mai interesa nimic. Nu-i fusese frică, avea de o zi senzaţia unei remuşcări poate stupide pentru că era tardivă, dar o remuşcare violentă, născută din ideea că se purtase absolut ca un idiot şi că nu merita nici măcar iertarea sau scuza tovarăşilor lui.

— Aşadar... repetă celălalt inflexibil.

— Aşadar m-am încurcat cu ea la Piatra Olt. în urmă cu vreo zece zile, în timpul unei alarme...

— După ce ai părăsit domiciliul fixat...

— După ce am părăsit domiciliul fixat... am întîlnit-o întîmplător într-un adăpost... Era cu o prietenă...

— Ş? .

— M-a invitat la ea acasă...

— Şî ?

— Şi-am rămas o noapte...

— Şi ?

— Şi pe urmă m-am întors...

— Deşi ştiai că la Piatra Olt poliţia o să-i ia urma pentru că era firesc să facă aşa...

Vorbea fără să ridice tonul şi de aceea era şi mai nesuferit, dar Mareş trebuia sa-l rabde şi ştia că va răbda mult.

— Să admitem, continuă cu aceeaşi voce egală, că totul a mers cum trebuie, că ai scăpat de agentul care te urmărea, după cum mi-a spus Tereza, dar asta ajunge ? Şi dacă te prindeau ? Şi dacă nu dădeai de un ageamiu ?

— Erau mai mulţi...

— De nişte ageamii, poftim, dacă-ţi place aşa... De ce nu te gîndeşti şi la ceilalţi ? Dacă nu băgai de seamă şi-i duceai în cîrcă pe urmăritori acasă la Niculescu unde vine şi Ina, vin şi eu, vin şi alţii ? Că o să stai dat la fund o vreme, e o pagubă foarte însemnată, regret dar nu ştiu cum o să te folosesc, mai ales acum cînd e atîta nevoie de oameni, ştii cît sîntem de aproape de ziua pe care cu toţii o aşteptăm şi ce-mi faci ?

Mai bine l-ar fi pălmuit, mai bine...

— O casă conspirativă pierdută, un om scos din circulaţie şi toate astea pentru ce ? Pentru un fund de muieruşcă...

Mareş nu mai putu să rabde. Se ridică în picioare şi spuse cu toată furia de care era capabil :

— Nu tuturor le merge bine în privinţa asta ! Nu oricine poate să-şi aranjeze viaţa aşa cum vrea şi cu cine vrea...

Se făcu o tăcere înfiorătoare. Nu se auzea decît un tren gîfîind greu pe o linie secundară, undeva pe aproape, dînd semnale repetate.

— Mă aşteptam să aud într-o zi şi lucrurile astea de la dumneata. E firesc. Te înţeleg. Dar de dat socoteală pentru Ina, n-am să-ţi dau socoteală niciodată. Ăsta este un lucru care ţine de trecut şi nu numai de voinţa noastră. Nu am avut niciodată senzaţia că ţi-am luat femeia. Am aflat mai tîrziu totul şi nici ea nu e atît de vinovată. Să nu facem o porcărie dintr-un lucru care se poate întîmpla şi altora, să privim cu demnitate situaţia şi dacă vom mai avea ceva să ne spunem, să ne spunem la timpul potrivit. Am venit aici ca să discutăm despre o muncă de partid.

— Aştept judecata tovarăşilor şi cu asta am terminat! izbucni iar, pătimaş, celălalt.

Dumitrana nu se ridică de pe scaun, nu se arătă iritat, vocea lui era la fel de seacă şi domoală, dar asta-i făcea şi mai rău lui Mareş.

— N-am să termin de loc, n-am de loc chef să termin. Şi ar fi bine să înţelegi că de aici înainte orice lucru asemănător mă va sili să iau măsuri şi mai drastice.

— Dar pentru Dumnezeu, cum să te fac să înţelegi că dacă aş fi ştiut că femeia asta e urmărită nu m-aş fi dus la ea în vecii vecilor.

— O cunoşteai de la Piatra Olt şi încă de acolo ar fi trebuit să-ţi dai seama că poliţia nu e atît de idioată încît să nu folosească orice mijloace ca să te găsească. Doar nu le-ai dus trandafiri în depoul acela, le-ai aruncat în aer atelierul de reparaţii, le-ai făcut pagube de sute de mii de lei, i-ai silit pe nemţi să le frece ridichea celor de la Siguranţă, ai devalizat un tren cu arme ; ce, astea sînt fapte de sugaci sau ce dracu sînt ? Dumneata crezi că avem de-a face cu ţînci, cu bîlbîiţi, cu ce naiba ? Dispar arme de sub nasul Gestapoului, sar în aer locomotive şi lor le pretinzi să stea liniştiţi pe scaun, să viseze. Au făcut exact ceea ce era firesc să facă şi fără puţin noroc eram daţi peste cap.

Dumitrana tăcu. Ţigara arsese singură între degetele lui scurte şi boante, nu o fumase, curgea numai un scrum cenuşiu din ea, pe masa Terezei.

— Uite ce, spuse celălalt, fără a avea aerul că regretă ceva, deşi regreta totul, sîntem amîndoi bărbaţi, pune-mă să fac ceva nemaipomenit, dă-mi o muncă îngrozitoare, aruncă-mă în cea mai mare primejdie şi cu asta să terminăm, primesc orice, numai să nu te mai aud...

— Ce uşor ar fi aşa ! Dar eu răspund cu capul pentru fiecare comunist. Sîntem puţini, o ştii bine, şi nu-mi este indiferent dacă mîine îţi frîngi gîtul, te rog să ma crezi.

— Şi atunci ? O să-mi scoţi ochii toată viaţa pentru că am dormit cîteva nopţi în patul unei muieri ? La atîta am avut şi eu dreptul !

Dumitrana îi luă încheietura mîinii şi-i spuse cu o sinceritate dureroasă :

— Ba chiar la mai mult, nu maî striga atît, dar nu era vremea acum pentru aşa ceva. Şi ca s-o scurtăm : dă-mi mîna şi ascultă-mă ! Nu sînt un om chiar atît de rău : o să găsesc ceva şi pentru dumneata de făcut, dar pentru Cel de Sus, cum ar spune babele, fără femei, măcar acum cînd sîntem atît de aproape de eliberare...

1

înainte de a se fi sfirşit prima jumătate a lunii august, Dumitrana încă figura pe lista de artificieri ai unei secţii speciale a uzinelor Malaxa sub numele de Ionete Gheorghe. Angajarea se făcuse cu complicitatea unui tovarăş aflat aici de multă vreme, om de nădejde care admisese că actele noului salariat, de altfel bine falsificate, împreună cu dovezile de vechime şi recomandările altor directori, erau în regulă. **în** dimineaţa unei zile călduroase omul acela îl întîmpinase in uşa halei de lucru, foarte agitat. Dumitrana îl vedea pentru prima oară atît de neliniştit.

— Ce s-a întîmplat, nene ? făcuse cu un calm aparent sub care se ascundea de fapt destulă grijă.

— E fierbere mare. Nemţii au reclamat că din trei proiectile, numai unul face explozie, ca să nu mai vorbim despre decalibrări...

— **Şi ?**

— Vor veni in anchetă.

— Cînd ?

— Azi.

Era prost, prost de tot pentru că de dispărut fără să nască bănuieli nu putea să dispară de vreme ce intrase în incinta uzinei şi rămînînd putea să piardă întilnirea de la 12 pe care o avea cu inginerul Comşa. Trebuia să aştepte să vadă cum se vor desfăşura lucrurile. Şi cum nemţii se sculau ca totdeauna de dimineaţă, pe la 8 şi jumătate pe pavajul curţii apăru o maşina din care coborîră trei ofiţeri, raşi la sînge,

gravi, bătînd din cizme, nervoşi, cercetînd furioşi geamurile Direcţiei Generale. Se ivi un bărbat cu parul alb, roşcovan, adus puţintele spate, politicos şi meticulos, vorbind încet ceea ce îi enervă încă de la început pe noii sosiţi.

— Unde este domnul Malaxa ? întrebase agresiv şeful lor, un căpitan uscăţiv, lung şi discutînd cu gesturi rupte.

— în concediu, răspunsese placid inginerul-şef al uzinelor într-c germană perfecta.

— Cum, doninui Malaxa mai pleacă în concediu în astfel de împrejurări ? se mirase ofiţerul.

— De ce nu ? întrebă puţin ironic bărbatul cu părul alb. Este foarte ocupat tet timpul anului şi în luna august lipseşte de obicei.

— Şi dumneavoastră cine sînîeţi ?

— Inginerul-şef al uzinei. Numele meu este Şerban.

Nu-şi strînseseră mîinile, ofiţerii nu mai aveau timp să fie politicoşi.

— Cu ce vă pot fi de folos ?

— Sa ne arătaţi secţia în care se lucrează materialul pe care ni-l livraţi.

Nu spusese bombe, ca şi cînd acest cuvînt ar fi fost trivial şi inginerul-şef aprecie decenţa oaspeţilor.

— Poftiţi după mine.

Dumitrana privea de la un geam al halei toată această scenă.

— Ce-au făcut trepăduşii lui Malaxa de azi de dimineaţă ? întrebase.

— Ne-au scos din ateliere ca să cerceteze bancurile.

— Şi lăzile alea ?

Maistrul lucrase de unul singur, dovedind o iniţiativă rapida.

— Le-am pus pe coridor şi le-am acoperit cu nisip. Dacă o să întrebe cineva vom spune că sînt ale pompierilor şi au fost aşezate acolo în vederea exerciţiilor de apărare pasivă.

Inginerul urmat de ofiţerii germani şi de şefii de ateliere intraseră în imensa hală afumată. Mergeau agitat. Cineva explica febril procesul de producţie, adaptările făcute în vederea „livrării materialului" pentru regimentele de artilerie ale Marelui Reich. Căpitanul se oprise în faţa carcerei de lemn, nelipsite la vremea aceea din nici o întreprindere românească.

Ce este asta ? întrebase cu mîna în şold, puţin surprins de ceea ce vedea.

— O carceră pentru muncitori.

— A, iată ! Deci aveam dreptate, la dumneavoastră nu există disciplină.

— Este o măsură preventivă, de obicei n-o folosim;

— Foarte rău, remarcă interlocutorul.

Se sună sirena de apel şi muncitorii se adunară într-o mişcare lentă, plictisită, ce nu scăpă noilor sosiţi. Erau mulţi, neţ;ri, cu feţe încruntate. Ştiau ce avea să urmeze şi nu le făcea nici o plăcere să audă iar discursul inginerului-şef. Agenţii Siguranţei îi mînau din urmă cu îndemnuri şi înjurături scurte.

— Mişcă, măi camarade, că ne apucă prînzul, ori n-auziţi apelul ?

— Haide, haide, maî repede că n-aveţi oase în burtă.

Maiştrii mai bătrîni scuipau cu silă la picioarele lor şi îi întrebau cu o falsă naivitate :

— Mă, ţîcă, da pe mămiţica aia a ta de ce n-o aduci, mă, aici să facă ordine ?

— Mai ai fraţi pe-acasă tot atît de deştepţi ?

într-un sfert de ceas hala fu aproape plină. Sosiseră şî cei din alte secţii, unii numai din curiozitate, alţii gata să spună la înghesuială ce nu le convenea. Dumitrana privea mulţimea asta neagră, tăcută deocamdată, adunată sub geamurile negre de zgură ale acoperişului înalt. Inginerul-şef se ^urcase pe o mică platformă de fier şi căuta cu privirea absentă peste grămada de oameni. în spate, ţepeni, stăteau cei trei ofiţeri germani, înmănuşaţi, gravi, palizi, cu feţele bine bărbierite, parcă atunci lăsate din brici. Un interpret de ocazie traducea micul discurs al inginerului-şef care vorbea acum fără o prea mare convingere.

— Domnilor, din rapoartele sosite de la Marele Stat Major al Comandamentului german rezultă că în uzina noastră au loc sabotaje. între noî, mai precis, în mijlocul dumneavoastră, lucrează bolşevici, oameni vînduţi inamicului, adică acea categorie de indivizî care trădează înaltele interese ale ţării. Am să vă arăt ce a livrat uzina noastră săptămîna trecută armatei. Gurguţă, adu lada aia !

în faţa platformei apăru un lucrător blond şi spătos, împingînd un cărucior cu piese demontate. Inginerul-şef se apleca,

era încă suplu, şi ridică o tijă metalică din care lăsă să cadă un pumn de nisip.

— Vă place ? întrebă puţin patetic, atît cît îi cerea rolul **lui.**

— Frumos lucrat ! şopti cineva în spatele lui Dumitrana.

Cuvintele oratorului de ocazie curgeau acum monoton, fără convingere ;

— Vă aduc la cunoştinţă că orice tentativă de sabotaj va fi surprinsă de aici înainte şi că vinovaţii vor fi înaintaţi Curţii Marţiale. Dumneavoastră, deşi civili, sînteţi supuşi legilor militare, care, aşa cum ştiţi, nu cruţă cînd e vorba de trădare de patrie. Vreau să vă mai spun că deşi v-am mărit salariile şi că sînteţi scutiţi de front, atitudinea dumneavoastră ne dă de gîndit. Se lucrează încet, fără dragoste de muncă...

— Adică cum vine asta ? întrebă cineva din fundul halei.

— Dragoste de muncă ? se miră altul, doar nu facem biscuiţi, facem bombe !

Agenţii se precipitară prin mulţime cu ochii aprinşi, curioşi să ştie cine a vorbit :

— Care eşti, mă ăla ? întrebau în dreapta şi-n stînga.

— Mutu de la Manutanţă, făceau lucrătorii, dîndu-şi coate.

— Mă, spune, mă, că puşcăria vă mănîncă ! Mama voastră de bolşevici şi trădători...

Ofiţerilor li se traducea cuvînt cu cuvint ce se spunea şi de o parte şi de cealaltă. Căpitanul se precipită spre inginerul-şef şi îi spuse marţial :

— Poftiţi, uitaţi-vă ce spirit anarhic domneşte in uzina dumneavoastră ! Iată de ce duşmanul se află la graniţele ţării şi asta pentru că prin ceea ce faceţi, mai bine zis prin ceea ce nu faceţi, îl ajutaţi pe inamic. Dar vă previn că dacă nu aveţi dumneavoastră, noi vom găsi destule lagăre şi puşcării pentru ei!

Inginerul-şef se întorsese dezgustat spre ofiţer şi-i spusese ritos :

— Las-o dracului, domnule ! Nu-mi mai ţine discursuri. Ce să le fac ? Sînt mulţi şi uniţi !

Ofiţerul, apucat subit de un elan oratoric, se precipită spre mica balustradă de fier a platformei şi începu să vorbească, cerînd insistent traducătorului să-1 tălmăcească în româneşte. Urmă o jumătate de oră de imprecaţii, de ameninţări, de lăudăroşenie găunoasă despre forţa recunoscută a armatei ger-

mane, fu invocată alianţa sfîntă a României cu Marele Reich şi totul se termină printr-o patetica şi răstită promisiune de cijtigare a războiului datorită ultimelor arme secrete.

Mulţimea lucrătorilor asculta, nu în tăcere, dar nici protestind, bărbaţii aceia plini de zgură şi de unsori aveau pe chip ceva nesuierit, ironic, batjocoritor şi asta nu mai putu suporta multa vreme nici falnicul ofiţer al Wehrmachtului. Salută deci cu braţul ridicat, strigînd gutural :

— *Heil Hitler !* după care părăsi estrada improvizată cu o întoarcere pe călcîie demnă de invidiat.

îl urmară precipitat ceilalţi doi ofiţeri, inginerul-şef, abia tinindu-se după ei, şi trepăduşii, năduşiţi toţi, importanţi, plini de ei, gesticulînd. ameninţind şi promiţînd o ordine exemplară in viitorul cel mai apropiat.

— Scăparam uşor ! spusese maistrul privindu-1 pe Dumitrana.

— Nu mai au nici ei convingerea de la început ! remarcă celălalt. Au obosit. Maşina scîrţîie.

Avea alte lucruri mai importante de întrebat, aşa că îi "asarâ pe ceilalţi să se înghesuie spre ieşirea halei şi se retraseră într-un colţ mai terit.

— Nene Stanică, ia spune mai bine cum stai cu omenii de aici ?

— Daca aş zice bine aş minţi... Binişor.

— Ştiu despre ce este vorba ?

— Pe ocolite. Vorbesc şi eu în dodii, ei se mai prefac că nu pricep, oricum le place...

Maistrul avea şi el de pus o întrebare.

— Mi-e una să-mi spui : cînd ?

— Nu mai e mult !

— Dar aşa, cam cît ?

— Nene Stanică, cine ştie multe moare. M-am dus. Ai grnă pe aici, dacă întreabă cineva de mine, spui că am certificat medical : amigdalita cronică. M-am înţeles cu doctorul, ştie ce să cînte dacă o să-1 ia din scurt.

Peste o oră se afla în Cotroceni în faţa casei generalului Dănciulescu. Sosise, conform înţelegerii, la un sfert de ceas după inginerul Comşa care discuta cu gazda. în odăi era cald, mirosea a piele încinsă şi a tutun bun. întîlnirea cu ceilalţi

trebuia să aibă loc abia peste un ceas. Generalul îi explica ceva lui Comşa care-l asculta atent, era vorba despre cunoştinţele lui din armată, pe urmă vorbiră despre şansa de a putea folosi această casă atît de liniştită.

— Te rog să mă crezi, zicea Dănciulescu, dacă nevastă-mea nu ar fi plecat la băi, cum face de obicei în luna asta, mi-era mai greu s-o conving să părăsească locuinţa pe o astfel de vipie...

— Evident, evident, aproba inginerul privind biblioteca cu cărţi legate în piele de Cordova.

Dumitrana îi salutase, le strînsese mîinile la amîndoi şi rămăsese lîngă fereastră privind grădina opărită de căldură din curte. Strada era pustie, lumea din acest car ,r aristocratic al Bucureştiului se evacuase de mult de frica bombardamentelor. Comşa, înainte ca gazda să părăsească locuinţa, îl mai întrebă pe general, parcă să se asigure de un lucru mai vechi stabilit între ei :

— Şi situaţia la palat care mai e ?

'— Bună. Regele e permeabil.

— Ce se înţelege prin această permeabilitate ?

— Că va face tot ce i se va cere.

— Domnule general, sînt convins că ajutorul dumneavoastră, ca în toate ocaziile, va fi substanţial...

— îmi permiteţi să mă retrag ? Cheile ştiţi unde să le lăsaţi, voi reveni peste două ore...

Rămăseseră singuri.

— Ei ? făcu inginerul. Cum stăm ?

— Binişor, îl imită fără să vrea Dumitrana pe maistrul lui.

— Eşti desigur curios să ştii pentru ce te-am convocat ?

•— Cu voia dumneavoastră poate o **să** aflu.

— E vorba de un act politic.

Dumitrana înţelegea uşor ce i se spunea, dar aici trebuiau mai multe amănunte.

— Iată despre ce este vorba. O **să** ne întîlnim cu cîţiva reprezentanţi ai fostelor partide politice, dizolvate de Antonescu. Trebuie ajuns la un acord, la o coordonare a acţiunilor.

— Contaţi pe oamenii aceştia ?

— într-o insurecţie şi o neutralitate valorează ceva, darămi-te un acord ?

— înţeleg.

— în ce mă priveşte sînt la fel de sceptic ca şi dumneata, dar am o indicaţie superioară. Trebuie să raportez ce mi se va spune astăzi.

— Şi credeţi că vor pune condiţii ?

— Dar, bineînţeles. Sînt redutabili, mai ales în materie de negocieri.

— Nu tot ei lucrează peste capul tuturor cu aliaţii

Inginerul zîmbi uşor.

— Aliaţii ca şi noi contează numai pe grupuri în stare să acţioneze ..Je discutat se poate discuta la infinit. Unde vrei şi unde nu vrei. Nu există atîtea guverne în exil ? Te asigur că în ce ne priveşte vom ştii să hotărîm singuri. De altfel, important în tot ce avem de gînd să facem este tocmai această dovadă că putem să ne hotărîm singuri soarta viitoare.

începuseră să sosească, în ordinea stabilită, la intervale de zece minute. Peste o jumătate de oră erau la masă, faţă în faţă : inginerul Comşa, Dumitrana, şi trei bărbaţi necunoscuţi ; unul gras, mic, chel, agitat, vorbind uşor ardeleneşte, al doilea un domn cărunt, distant, îmbrăcat în alb, cu o graseiere accentuată, un adevărat om de cabinet, cum se spunea la vremea aceea. Al treilea, insignifiant, şters, mut, cu o falcă căzută avea să vorbească foarte puţin. Lui Dumitrana nu-i plăcu nici unul dintre ei şi le arătă de la început o antipatie nedisimulată.

— Sîntem toţi ? întrebă omul în haine albe.

— Toţi. Putem începe.

Chelul deschise focurile **LU** precizie :

— Domnilor, sper ca întîlnirea noastră să fie scurtă şi eficace. Nu e nevoie să pledez prea mult cauza bine precizată a partidului meu. Noi n-am fost niciodată de acord cu politica aventuristă a guvernului Mareşalului Antonescu. Aşa cum ştiţi, preşedintele nostru i-a atras atenţia în nenumărate rînduri domnului Mareşal asupra erorilor consecutive făcute de-a lungul timpului.

^Vorbea cursiv, avea gesturi de avocat, „clănţău" îl califică rapid Dumitrana. Ar fi vrut să-i spună cîte ceva în legătură cu dezaprobările preşedintelui său faţă de politica Mareşalului Antonescu, dar se abţinu. Inginerul Comşa îl privi rapid şi-i zîmbi uşor, complice. „Lasă-1 să trăncăne," spuneau ochii lui. „Mai învaţă ce-i pe lumea asta, ce dracu !"

—_ ...partidul nostru, aşa cum ştiţi, a stat totdeauna în opoziţie, evident, el Jiu-şi face un merit din asta, pentru că în politică totul e să construieşti, nu să te opui orbeşte, dar, recunoaşteţi şi dumneavoastră, forţele dictatoriale au fost mai puternice. Aşa cum ştiţi, am avut politica falimentară a regelui Carol, am avut politica de forţă a guvernului legionar, prigoana mai bine zis a acestui regim de mînă forte, şi în sfîrşit dictatura Mareşalului... Acum cînd ţara se află într-o primejdie, reală, accentua bine acest cuvînt, reala, repet, cînd fiecare român...

— Domnule Raţiu, îl întrerupse inginerul, tocmai de aceea ne-am adunat, am vrea să stabilim unele lucruri, să cădem de acord cu ele şi pe urmă totul va fi foarte bine...

— Vă atrag respectuos atenţia că lucrurile despre care vorbiţi sînt destul de periculoase...

— ^Dumneavoastră aţi vrea să nu se întîmple nimic ? Să meargă totul pe roate ?

^ — îmi permiteţi o întrebare ? făcu de alături omul îmbrăcat în alb.

Se adresase inginerului, pe Dumitrana îl ignora voit. Nu-i plăcea mutra lui brutală, decisă.

— Da, făcu Comşa.

— Va fi o lovitură de stat sau o acţiune armată, pur şi simplu ?

— Nu ştim precis nici noi, se scuză inginerul. Aceste amănunte vor fi stabilite de către cei însărcinaţi să le ducă la capăt.

— Atunci puteţi să-mi spuneţi măcar aii ceva?

— Cu plăcere.

— Pe armată se poate conta ?

— Desigur.

— Ştiţi, făcu domnul acela ticăît, omul de cabinet, în materie de lovituri de stat, de putschuri, totdeauna există un coeficient de risc. Noi nu ne putem permite nici măcar unu la sută dintr-un asemenea risc.

„Auzi-l cum vorbeşte !" făcu Dumitrana în gînd „ar vrea să vină la de-a gata, să nu existe, cum preciza cu atîta grijă, nici măcar coeficientul unu de risc în această afacere. Să nu care cumva, cine ştie cine, cine ştie cum să pună gheara pe acest domn preţios..."

Al treilea necunoscut, omul acela mohorît şi cu falca căzută întrebă şi el :

— Regele e de acord ?

— Cu ce să fie de acord ? întrebă la rîndul lui Comşa.

— Cu răsturnarea situaţiei.

— Da.

— Atunci e foarte bine...

— Ajunşi aici aş mai avea eu de pus o întrebare, spuse moale Raţiu.

— Puneţi.

— S-a stabilit şi amănuntul important ca miniştrii, în frunte cu Mareşalul să fie arestaţi ?

— Şi de ce nu ?

— Pentru că poate s-ar putea face un compromis. în general, în situaţia ce se va crea noi nu mai putem să le garantăm vieţile, dacă ei vor fi arestaţi...

Dumitrana interveni pentru prima oară, fără să ceară aprobarea inginerului, măcar din ochi.

— Adică dumneavoastră sînteţi îngrijoraţi de soarta miniştrilor şi a Mareşalului, nu de aceea a celor ce-şi riscă viaţa pentru eliberarea României ? Dar asta este caraghios, iertaţi-mă !

Comşa ridică palma lui albă şi-1 opri.

— Domnii s-au gîndit la oamenii despre care vorbeşti dîn motive umanitare, nu-i aşa ?

— Sigur că da, concedă avocatul, retezînd scurt aerul. Vreaiu să vă amintesc că Mareşalul nu a mers cu măsurile prea departe.:»

— Cînd a fost vorba de partidul dumneavoastră, spuse moale inginerul, dar nu fără o intenţie batjocoritoare.

— Sigur că au existat şi cîteva exagerări, că au murit cîţiva nevinovaţi, dar nu vă spun un lucru nou cînd afirm că în politică e nevoie şi de cîteva jertfe...

— Pe care e bine să le facă totdeauna ceilalţi, sublinie Dumitrana din nou spre disperarea mută a lui Comşa.

— Domnul este ironic, remarcă bărbatul în alb.

Avea manşete scrobite şi butoni de aur, aerul lui preocupat îl scotea din fire pe Dumitrana, dar se stăpîni cît putu.

— Să spunem că aveţi acordul nostru politic, reluă avocatul Raţiu. Pe ce oameni putem conta ?

— întîi pe partizanii dumneavoastră...

— Ooo ! făcu ardeleanul, este un lucru dificil să ştii care sînt partizanii unui partid care nu şi-a mai exercitat dreptul de a-şi aduna membrii atîta vreme. Sigur că ţara merge cu noi, cu democraţia, dar după cîte înţeleg se vor da lupte, trebuie întîi să fim siguri că oamenii dumneavoastră obişnuiţi cu o disciplină exercitată în ilegalitate vor fi primii care vor oferi un exemplu strălucit de abnegaţie...

— Oamenii noştri vor fi în stradă şi exact unde trebuie cînd va trebui şi chiar mai devreme ceva... preciza calm Comşa.

— Nu sînteţi prea optimist ? se miră şi omul cu falca căzută de la locul său.

— Nu

•— Pe ce vă bizuiţi r

— Pe forţa partidului nostru.

— Pe care noi o estimăm numai, dar nu o cunoaştem...

Vorbise iar Raţiu, gargarisind cuvintele ca un tenor. Omul în alb mai avea ceva de adăugat. îi venea greu să spună ce avea de spus, dar nu se putea altfel.

— Domnilor, aveţi de gînd să înarmaţi muncitorii dm fabrici ?

— Şi de ce nu ? se miră Dumitrana de la locul lui.

— Partidul nostru ar fi preferat ca acţiunea să lie executată numai de armată...

— De ce ? întrebă Comşa.

— Pentru că înarmînd muncitorii, după lovitula de stat, drepturile constituţionale nu vor mai fi îespectate. Va fi anarhie şi ni se va impune o altă dictatură, poate, sa mă iertaţi, mai odioasă decît aceea a Mareşalului...

Inginerul se stăpîni, dar nu se reţinu să afirme :

— îmi pare foarte rău că aveţi o părere atît de rea despre politica viitoare a'partidului nostru.

Dumitrana se amestecă şi el fără a mai cere permisiunea celuilalt.

Adică cum aţi vrea dumneavoastră, domnule, să se facă insurecţia asta sau lovitura de stat cum îi spuneţi ? Fără participarea maselor, aşa ca la operetă ? Cu două puşti şi un pistol ? Aveţi haz ! Noi contăm pe armată, dar nu pe toată armata. Fără masele de muncitori orice încercare de a răsturna situaţia e sortită pieirii. Uitaţi că armata germană nu este o armată oarecare, că acestor domni trebuie să li se rupă şira spinării ?

Omul de cabinet zîmbea subţire, nesuferit.

— Şi dumneavoastră, domnule, credeţi că înarmînd partidul comunist noi mai avem garanţia că democraţia va fi respectată ?

— Vorbiţi^ despre democraţie în sensul în care o înţelegeţi dumneavoastră, interveni Comşa, dar asta e o chestiune discutabilă... Important mi se pare să fim uniţi, să realizăm ceea ce este esenţial în momentul de faţă : unitatea naţională, unirea tuturor forţelor patriotice. Orice disensiune, orice dezacord nu poate decît să păgubească, iată de ce sînt de părere să lăsăm grijile de mîine şi să trecem la realităţi. Principalul obiect rămîne acela de a răsturna prin forţă acest guvern şi de a încheia pacea cu aliaţii. Omul care găzduieşte întâlnirea noastră Ş' care nu este de faţă m-a asigurat de sprijinul regelui. Am asigurări de la cîţiva generali că armata va fi cu noi. Contăm pe dragostea de ţară a naţiunii, pe forţa ei morală...

Se făcu o lungă tăcere după care avocatul Raţiu mai puse cîteva întrebări :

— Regimentele din Braşov, Ploieşti şi Tîrgovişte, spuneaţi că sînt prevenite, mai există şi altele ?

— Nu vă_ faceţi nici o grijă. în toate garnizoanele avem oamenii noştri.

— Vreţi să spuneţî, se îngrozi omul cu manşetele scrobite, că armata e bolşevizată ?

— Nu e vorbade o bolşevizare, e vorba de o voinţă unică de a scăpa de nemţi şi de trădători...

— Şi practic, cum se va desfăşura acţiunea ?

— Comandanţii aşteaptă semnalul cuvenit prin radio. E vorba de un anume text, difuzat la o oră anumită.

— Bun, asta e bine, dar cam pe cîţi oameni putem conta, aşa, aproximativ ?

— Pe vreo ÎS milioane, dacă am reținut bine cifra de la ultimul recensămînt, răspunse sec Comşa.

— îmi permit să vă întreb din nou, făcu omul de cabinet, dacă nu cumva sînteți prea optimist ?

— Cunosc poporul român, domnule Pherechide, el gîndeşte înaintea noastră că trebuie să scăpăm de nemți...

Se părea că discuția ajunsese la un punct mort, dar nu era **aşa.** Avocatul Rațiu mai avea ceva de spus.

— Domnule Comşa, din însărcinarea partidului pe care-l reprezint vreau să am confirmarea ca va fi acceptată o condiție. O condiție politică...

— Vă ascult.

— Ei, bine, domnilor, să spunem că un act suprem cum este eliberarea țării de sub ocupația germană presupune concesii chiar din partea unui partid atît de puternic cum este **al** nostru. Fie, zic : sîntem de acord ca în timpul loviturii de stat, **al** insurecției cum spuneți dumneavoastră, muncitorii să fie înarmați, dar după aceea? Partidul nostru vrea garanția **ca** după răsturnarea lui Antonescu aceşti oameni să depună armele. Cine îmi garantează mie asta ? Puteți să-mu spuneți ?

Comşa tăcu cîteva clipe. Ceilalți îl priveau cu încordare.

— Răspunsul la întrebarea dumneavoastră nu pot sa-l dau numai eu şi chiar aşa fiind vă întreb la rîndul meu : de ce se teme un partid ca al dumneavoastră, atît de puternic, cum ați spus singur, de înarmarea poporului ? Doar el nu face o politică, cel puțin aşa susține propaganda dumneavoastră, opusă intereselor poporului ?

— Domnule, făcu solemn, ridicol, fără să-i pese de asta — Rațiu, istoria o să vă răspundă la această întrebare !

Comşa izbucni în rîs :

— Cred că aveți dreptate, domnule î după care adăugă : Şi mai mi-aş permite o întrebare : dacă îmi dați voie, cu ce forțe propriu-zise va contribui partidul dumneavoastră atît de important la această lovitură de stat? Credeți că un apel la simpatizanții dumneavoastră va aduce după el şi angrenarea in luptă a unor luptători de mîna întîia ?

— Sînt convins că da ! făcu definitiv Rațiu.

— Şi forțele partidului dumneavoastră sînt la fel de Importante sau aveți modestia de a nu afirma atît de categoric ceva ce nu cunoaşteți bine ? se adresă inginerul omului cu manşetele scrobite.

— Cred că vom avea o participare masivă şi decisivă.

— *Cu* toate că tineretul partidului dumneavoastră încorporează în mod tradițional numai oameni de peste 50 de ani ?

— Glumiți, domnule, este o răutate anecdotică în ceea ce spuneți '

— Ba ceya mai rău : o realitate. Ori recunoaşteți şi dumneavoastră că nu se dau lovituri de stat cu oamenii de o asemenea vîrstă.

— Dar prestigiul acestui partid, domnule ? Prestigiul lui nu valorează cît o armată întreagă ? Sîntem recunoscuți de \nglia, de Franța, de America, de Marile Puteri, domnilor, >i nu de azi, de ieri. Liderul partidului nostru îşi poate contempla părintele de marmoră în centrul oraşului. El a făcut România^ .Mare şi dumneavoastră îmi cereți să scot soldați în stradă ? îi vom avea, vă asigur, la ceasul potrivit, dar nu asta mi se pare important. Nouă ne-a revenit misiunea de a obține pe cale diplomatică ceea ce nimeni n-a reuşit. Ducem de luni de zile la Ankara şi la Cairo, prin oamenii noştri, tratative cu aliații. Iată ce înseamnă să-ți iubeşti țara, patria. Nu totdeauna pumnul decide, o minte lucidă poate face mai mult decît o armată...

Comşa îi reteză elanul oratoric :

— Domnule, cunoaştem toate aceste activități patriotice despre care, dacă nu mă înşel, ştie chiar şi domnul Ică Antonescu...

— Cred că am intrat pe un teren gingaş, zise repede avocatul. Noi ne vom face cu toții datoria, fiecare în felul lui.

— Mai sînt şi alte întrebări ? reteză Comşa.

— Nu, făcu omul cu falca căzută după ce ascultă tăcerea celorlalți.

— Atunci nu trebuie decît să aşteptați comunicarea mea. Ziua şi ora exactă vă voi spune-o eu, personal.

— Şi dacă survine ceva, vreo amînare ?

— Nu va fi nici o amînare, domnilor. Este inutil să vă reamintesc că orice indiscreție v-ar pune şi pe dumneavoastră într-o primejdie de moarte.

Se ridicase în picioare şi ceilalți făcură la fel. într-o jumătate de oră, Dumitrana fu singur din nou cu inginerul.

— Ei ? Ce spui ?

— Complicați oamenî...

— Nu sînt obişnuiţi cu faptele. Ei vorbesc foarte mult şi atît.

— încă asta n-ar fi nimic, clar mi-e teamă că ne vor crea şi încurcături...

— Avem mijloace să-î silim să ne urmeze.

— Nu mă gîndesc la zilele insurecţiei. Mă gîndesc la viitor.

— O, viitorul, viitorul cine-1 cunoaşte ? Nu sînt adversari, te rog să mă crezi, numai nişte parteneri incomozi.

Trebuia să se despartă şi ei.

— Mai am o ultimă chestiune pentru dumneata, Dumitrana.

— Ascult.

— La Tîrgu Jiu totul e pregătit. Mergi acolo şi scoate-1 pe Fieraru din lagăr, răspunzi cu capul de viaţa lui...

— Numai pe el ?

— La început numai pe el. Pe urmă pe ceilalţi.

— Nu e o imprudenţă ? Dacă se află, vor lua măsuri, va fi mai greu.

— O evadare în masă nu e cu putinţă. Trebuie să avem răbdare !

— Maşina e gata.

— Atunci, mîine iei trenul, restul rezolvă cît mai repede.

— Contaţi pe mine. Plec eu întîi...

Şi ieşi.

într-un asemenea tîrg mic, înţesat de agenţî, de funcţionari ai unor instituţii superioare, evacuate din Bucureşti din cauza bombardamentelor, prezenţa unor streini putea fi uşor remarcată. Tomulete pregătise terenul încă înainte cu o săptămînă, luase legătură cu cei din lagăr şi aflase şi nişte lucruri care-1 puseseră pe gînduri. Cineva, vreun mahăr care lucra pentru nemţi, ceruse lista celor mai importanţi deţinuţi antifascişti. La autorităţile româneşti se simţea încă o rezistenţă faţă de curiozităţile şi doleanţele germane, dar cine putea garanta că într-o noapte, locul de detenţiune nu va fi evacuat şi deţinuţii luaţi de către SS şi duşi cine ştie unde ? Sergentul-major telegrafiase la Bucureşti după un cod stabilit şi ordinul venise urgent. Cineva, şi anume Dumitrana, avea să sosească la Tîrgu-Jiu. Evadarea trebuia pregătită cu grijă pentru că orice rateu ducea la desconspirare. Tomulete locuia într-un pod, pe o stradă ce dădea în plin cîmp, o cocioabă aproape părăsită a unui paznic la depozitul de armament al lagărului. Al doilea om de legătură era un achizitor de lucruri făcute de deţinuţi, un om mahmur, între două vîrste, şters şi fără personalitate, numai bun pentru asemenea lucruri, pentru că nu atrăgea atenţia şi fusese lăsat să intre cînd voia în lagăr. în şapte zile, Tomulete se văzuse de două ori cu Fieraru care lucra la instalaţiile electrice ale unui cămin în construcţie. Paza era slabă şi între cincizeci de lucrători de pe şantier, prezenţa încă a unuia, necunoscut, nu lusese depistată. Treaba se complica pentru că era vorba de scoaterea din lagăr a peste cincisprezece inşi, bineînţeles în grupe mici, eşalonate. Dispariţia dintr-o dată a unui număr atît de mare de deţinuţi era cu totul riscantă, aşa încît încă înainte de a se vedea cu Dumitrana, Tomulete hotărî de unul singur că întîi trebuîa dus undeva, la adăpost, Fieraru, pe urmă ceilalţi. Un învăţător din organizaţia regională de partid a Olteniei organizase casele conspiratîve în care puteau să fie adăpostiţi, în etape, evadaţii, case aflate departe de şoselele principale, în locuri retrase, lîngă păduri, putînd fi iute evacuate în caz de nevoie. Maî rămînea ca desfăşurarea acestei acţiuni să nu iie turburată de cine ştie ce întîmplare neprevăzută. Dar despre astfel de lucruri, în general, nu se discută înainte de o evadare, aşa încît şî Fieraru şi Tomulete trecuseră peste ele.

— Crezi că paznicii noştri nu bănuiesc încă nimic, zisese omul acela slab, palid, cu o faţă măslinie şi ochi negri, melancolici.

Nu avea aerul trist al unuia care se afla la capătul unei detenţiuni îndelungate. Păstra în spiritul său o vioiciune mărită şi de febrilitatea apropiatei evadări. Cînd vorbea nu-i tremurau mîinile, dar ele nu se astîmpărau, lucrau mecanic, pentru că şi el şi Tomulete, ca să nu fie surprinşi în timpul convorbirii, lucrau într-adevăr la instalaţia electrică a acelei clădiri noi, cu seriozitate, cu aplicaţie, fără a avea aerul că fac altceva decît ceea ce făceau.

— Nu citesc ziarele ? întrebase Tomulete.

— Le citesc, dar aici tot propaganda lui Ică Antonescu e de vină că nu-i alarmează. Comunicatele de pe front sînt liniştitoare. Bătălii locale, mici incursiuni, asta nu mai nelinişteşte pe nimeni.

— E-adevărat.

— Pe urmă mai avem şi noi grijă să le ridicam moralul...

Fieraru zîmbea într-un fel al Iui. Era moldovean, avea farmec şi o anumită moliciune a vorbei care mergea direct la inima celorlalţi.

— Nu înţeleg...

Era surprinzător să-1 auzi pe un internat în lagăr spunind că deţinuţii ridică moralul paznicilor lor, dar la data aceea nimic nu mai trebuia să-ţi dea de gîndit, de fapt.

— Băieţii (spunea băieţii într-un fel posesiv, aşa cum i-ar fi avut în buzunar pe toţi şi ar fi dispus de libertatea şi fericirea lor), băieţii, repetă el, nu prea sînt duşi Ia biserică, iau şi bani din gros, nu se uită, mai doresc să se şi pună bine cu noi, degeaba crezi dumneata că nu citesc ziarele. Le citesc al dracului şi-şî dau seama că situaţia e rea, aşa că au mai muiat-o cu autoritatea, cu pedepsele. Comandanţii ne fac curte, săracii, bine au mai ajuns ! Dar nici să riscam să credem că nişte dulăi ce sînt au devenit peste noapte mieluşei nu se cuvine. La primul ordin ne-ar curăţa fără prea multe discuţii...

— Din informaţiile noastre, adăugase Tomulete, reiese că nemţii se interesează de şefii mişcării antifasciste...

— Ei, aici e mult de făcut, rise iar Fieraru, cu dinţii lui sănătoşi, cu faţa aceea oacheşe şi cu ochii săi migdalaţi. în ce ne priveşte pe noi, ierarhia în partid încă n-au aflat-o. Poate că nici nu există aşa ceva. E întîmplător că voi trebuie să mă scoateţi întîi pe mine de aici. Toţi tovarăşii noştri sînt oameni de nădejde şi va trebui să aveţi grijă de ei ca de ochii din cap...

Tomulete încă nu era lămurit cam în ce fel le ridicau deţinuţii moralul paznicilor lor. Curiozitatea îl mînca pe dinăuntru. Celălalt ghici şi îi întinse un fasung (se aflau pe o scară, sub un plafon mirosind încă proaspăt a var).

— O să rîzi de noi, dar i-am spurcat la şezători. Din două în două seri organizăm cîte o serbare cu cîntece, cu recitări, „să mai treacă timpul". Le place, mai petrec şî ei, le dăm bani de rachiu, închid ochii.

— O dulce fraternitate...

— Nici chiar aşa, dar te faci frate cu dracul pînă treci puntea. Fieraru se gîndise într-un minut la toţi şefii lui de puşcărie şi lagăre, la cei doisprezece ani grei de întuneric **şi** umilinţe. Totul trecuse, se ştersese sau, cine ştie, nu se ştersese din memorie.

— Cine vine de la Bucureştî ?

— Dumitrana.

— E un băiat bun, sper că nu se va arăta pe aici...

— Nu, nu aveţi nici o grijă.

— Şi ceilalţi ?

— Omul care vinde lucrurile făcute de deţinuţi şi paznicul de la depozitul de arme din incinta lagărului.

— Cînd o să aibă loc plecarea ?

— Imediat ce vine Dumitrana. Totul e pregătit. Avem o maşină pe care o voi conduce eu. învăţătorul acela ne aşteaptă într-un punct fix, paznicul de la depozit vă va escorta şi scoate clin lagăr. Nu vă revine decît să aveţi grijă de paza interioară.

—• Tovarăşii sînt pregătiţi. Tot lagărul este pregătit. N-o sa ne lăsăm măcelăriţi dacă le vine vreo idee. Sîntem o mie de deţinuţi, ne-am organizat pe detaşamente de luptă. E drept că arme prea multe nu avem, dar garda e uşor de dezarmat. Avem superioritatea numerică...

— Să sperăm că nu va fi nevoie.

A doua convorbire cu Fieraru avusese loc în curtea mînăstirii Tismana peste cîteva zile, în condiţii asemănătoare. Părea aproape incredibil să discute amîndoî lîngă arhondaric, tot prefăcîndu-se că lucrează cu sîrg, sub nasul jandarmilor **şi** paznicilor, mai numeroşi decît în oricare loc, dar ca adesea în viaţă locurile cele mai dificile sînt cele mai sigure.

—• Ce-i cu lumea asta în jur ? întrebase Tomulete privind soldaţii de gardă, parcă sîntem la paradă...

— Aici a fost evacuat tezaurul Băncii Naţionale şi după cum ştii unde sînt bani mulţi se află şi niţică pază...

Iar rîdea cu ochii lui întunecaţi, ironici, calzi.

— Care e situaţia ? întrebase celălalt.

— Bună. în ce ne priveşte, noi sîntem gata.

— Aţi stabilit grupele ?

— Stabilit.

— Şi lipsurile la apelurile zilnîce cum de nu vor fi observate ?

— Sînt foarte multe dispersări. Se lucrează la Cărbuneşti, aici şi în oraş. Numai o parte din cei ce ştiu o meserie se întorc seara în lagăr, alţii dorm la Tismana sau la Cărbuneşti, păziţi, bineînţeles. Aşa că putem să-i păcălim cîteva zile, dacă nu timp de o săptămînă.

— Asta e foarte bine.

Tomulete mai avea ceva de întrebat :

— Şi pe dumneavoastră de unde să vă luăm ?

— Ar fi fost bine să plecăm de aici, e mai multă gălăgie, lume amestecată, dar de mîine mă retrimit în lagăr. Cineva mai deştept s-a alarmat.

— Atunci să rămînă Tîrgu-Jiul.

— Unde o să ne întîlnim ?

— In spatele lagărului **e** un cîmp plin de porumb, am studiat totul. Dacă trecem cu bine şi de locul acesta, ajungem dincolo de parcul comunal, lîngă coloană. Acolo voi aştepta eu cu maşina, şi cu Dumitrana.

— Paznicul de la depozit **e** sigur ?

— Sigur. L-am verificat noi, de mult.

Totul părea stabilit în cele mai mici amănunte, dar Tomulete mai voia să se asigure de ceva.

— Şi dacă se dă alarma ?

Fieraru ascultă cîteva clipe clopotele mînăstirii care începuseră să sune insistent şi repetat pentru slujba de la prînz. După aceea spuse :

— Ceilalţi vor simula o nemulţumire generală, vor atrage atenţia gărzii spre ei...

— Să nu se termine prost...

— Nu are cum să se termine prost, **e** şi multă dezordine în lagăr. O să vezî că totul va merge şnur...

Avea o încredere de neclintit, surprinzătoare la un om pe care-**1** despărţeau atît de multe lucruri de lîbertate.

— Bine. Atunci mîine seară, după zece...

Dumitrana sosise a doua zi după amiază. Era îmbrăcat în haine militare, avea ca şi Tomulete acte bine ticluite, cu ştampilele unor regimente din Craiova, precum şi delegaţiile respective. Se întîlniseră în podul acela părăginit, la marginea oraşului şi ca să nu se arate nici unul dintre ei emoţionat vorbiseră mai întîi despre căldurile infernale din Bucureşti, despre mersul

prost al trenurilor şi alte fleacuri. în cele din urmă, Dumitrana întrebase :

— Totul e gata ?

— Tot.

— Maşina unde e ?

— Sub noi...

— Cu paznicul ai vorbit ?

— Vorbit.

— La ce oră este întîlnirea ?

— La zece şi un sfert, dacă se întîmplă ceva el o să-l duca pe Fieraru la depozit. Pînă în zori trebuie să plecăm de acolo, cu orice mijloace...

— Crezi că s-ar putea întîmplă ceva ?

— După părerea mea, nu.

— Maşina e pusă la punct ?

— Ultima oară era...

— Bine, atunci să aşteptăm...

Privit din afară, lagărul avea un aspect de gospodărie bine întemeiată. Şanţurile de canalizare erau bine îngrijite, punţile din faţa barăcilor erau date cu var, geamurile sticleau de curăţenie. Răsărise şi o lună de august, rotundă, luminoasă, numai bună de înjurat într-o astfel de împrejurare. Se sunase stingerea, ca de obicei la **9,30,** şi peste cîmpul albastru din jur cădea o lumină veche, aurie, moale şi blîndă. Sentinelele fluierau în post a pagubă. Era o noapte de umblat hai-hui cu muierile, pe undeva, dincolo de sîrmele ghimpate. Luminile se stinseseră ca de obicei în dormitoarele încinse, dar după aerisirea obligatorie se trăseseră iar obloanele de camuflaj şi începuseră discuţiile de seară sau jocurile de şah cu piese din pîine întărită, la lumina lanternelor, strecurate cu grijă sub pături. Plantoanele se oţărîseră niţel ca să capete ce aveau de căpătat şi părăsiseră încăperile năduşite de căldură.

în uşa barăcii nr. **3** se ivise exact la **9,35** armurierul lagărului şi strigase cu un glas plictisit :

— Fieraru, la comandant !

De pe priciuri apăruseră chipuri curioase. Cei mai mulţi ştiau despre ce era vorba, dar nu toţi, pentru că trebuia să ai în socoteală şi eventualii spioni ai lagărului.

— Acum, după ce s-a dat stingerea ?

Fieraru părea nemulțumit, ba mai spuse şi ceva pe româneşte, verde, pentru că abia aştepta să se culce întrucît lucrase toată ziua la o bina din oraş şi ar fi vrut să doarmă bine cîteva ceasuri înainte de a auzi iar goarna sunînd deşteptarea.

— Du-te. domne, ți-o fi venit vreun pachet ! zisese careva.

— Sau vrea comandantul să fie atent cu dumneata...

Răsunaseră rîsete înfundate, complice.

— Vreo acadea acolo, vreo invitație la vreun bal...

Fieraru se îmbrăcase fără grabă, cu atenție, ca şi cînd ar fi avut cu adevărat o întilnire importantă. Le tăcu un semn ştiut numai de cei mai apropiați şi îl urmă pe paznicul depozitului de arme.

Atară se mai răcorise, bătea un vînticel neaşteptat.

—- Ce lună ! făcuse deținutul. îmi vine să cînt, cum îi zice la cîntecul ăla : Bagă, Doamne, luna în nori...

îi mai ardea de glumă, călca sigur, fără grabă in urma soldatului, trăgînd cu coada ochiului în stînga şi-n dreapta. Pe potecile pietruite nu era nimeni. La poartă, sentinelele fluierau să-şi sperie somnul.

Se pierdură amîndoi în umbra barăcilor şi apucară spre ei.mpul din spatele lagărului. De-abia acum începură să se enerveze. Luna lumina ca ziua iarba din jurul gardului de sirmă ghimpată. Paznicul înjură gospodăreşte şi pe urmă îi făcu semn lui Fieraru să se lase în şanțul alăturat. Mirosea a pral şi a pamînt uscat. Cîntau greierii în draci şi sentinelele de la cele doua colțuri ale împrejmuirii strigau unui la celălalt :

— Numărul unu e biine !

— Numărui doi e biiiiiine !

Trebuiau să aştepte şi aşteptară. Timpul trecea greu, apăsător.

— Mai stau şi ei ce mai stau şi pun capu-n piept, şopti soldatul.

De undeva, de deasupra parcului comunal se arătă un nor mare, negru ca un balon captiv...

— Hai cu tata ! făcea paznicul parcă suflind spre el ca să-i grăbească mersul lent.

Trecu un stert de ceas greu, fără noimă.

„Tovarăşii aşteaptă şi noi pierdem vremea in şanțul ăsta !" gîndea Fieraru. ,.Uite, luna asta nu era în program". încă nu se enervase, dar nici nu mai avea mult.

— Cit sa fie ceasul ? întrebă in cele dm urmă.

— Unsprezece fără un sfert, spuse celalalt privindu-şi ceasul de tablă de la mină.

— O să pierdem maşina.

•— Aşteaptă ei, că doar nu întîrziem la o petrecere...

Vorbeau încet, abia desluşit. în siîrşit norul acoperi luna. Cimpul uscat, plm de bălani deveni negru.

— O sa mai nimereşti r

— Ba bine că nu ! Pe şanț.

Se tîrîră cam o suta de metri şi ajunseră la gardul de sîrmă ghimpata.

— Pe aici, tăcu soldatul. L-am slăbit eu azi-dimineață cu o foarfecă.

Trecură uşor, fără vreun incident. Mai trebuia ajuns in cimpul de porumb şi restul era un fleac.

— Să aşteptăm puțin, hotărî paznicul.

Iar trecură trei minute grele. Din gheretele sentinelelor nu se mai auzeau fluierături.

— Au pus-o şi ei cie mămăligă, şopti soldatul. Haide.

Trecură încet poteca de lut care-i despărțea de lanul de porumb, ca într-o plimbare. Erau dincolo.

— Gata ? Asta a fost tot ?

— Stai că mai e ceva. Sa găsim hainele.

— Ce haine ?

-— Că n-om merge aşa prin parc...

— Ai dreptate...

Uitase cum e îmbrăcat şi-i veni să rîdă. Nu avea încă sentimentul eliberării, nu simțea bucuria aceea fără marsiim a evadării. Paznicul se întoarse cu o grămadă de haine militare.

Luna lumina iar intens împrejurimile. Norul acela lung şi umflat ca un balon captiv trecuse de ea, călătorea pe marea liniştită a cerului de august.

Fieraru îşi schimba hainele şi îşi încheia centironul. Nu se grăbea, dar avea o precizie m mişcări care îl uimi pe soldat.

— Haidem, gata.

— Actele sînt în buzunarul de la piept.

Celălalt le pipăi cu mîna.

— E-n regulă.

Străbătură lanul de porumb, înainte soldatul cu grămada de haine a deținutului, grămadă ce trebuia arsă de către altcineva, un om a! lui, şi Fieraru in urmă, păşind ginditor peste

glodurile tari de pămînt. Se simțea răcoarea parcului și în lumina lunii văzură fusul de aur al coloanei lui Brâncuși, ridicîndu-se spre cerul de vară ca un fum...

Coloana arunca o umbră neagră și lungă pe iarbă. Soldatul nu zări mașina și se nelinişti. Ar fi trebuit să fie în apropiere, sub copacii întunecați ai parcului. Căutară un sfert de ceas zadarnic. Mașina nu venise.

— Crezi că li s-a întîmplat ceva ? întrebă Fieraru, fără grijă în aparență, dar tulburat pentru^că simțea că ceva zădărnicește toată această muncă migăloasă a celorlalți.

— Naiba s-o ia de mașină ! Ar fi trebuit să fie aici.

— Am întîrziat și noi și poate n-au mai așteptat. Poate s-a ivit cineva, vreun control și au șters-o.

— Trebuie să mergem la depozit. Acolo e al doilea punct de întîlnire.

— Mergem, nu e bine să stăm în drum...

Porniră grăbit spre depozitul de arme care se afla undeva în stînga parcului, nu prea departe de intrarea în lagăr.

— Mai e cineva acolo, acum ?

— Nu, nimeni. Nu e păzit.

— Asta-i bună ! se miră Fieraru. Dar siguri mai sînt pe eî domnii ăștia !

— Numai eu am cheia. Oricum, mîîne dimineață nu e bine să fim găsiți de vreun control.

— Și-atunci cu ce plecăm ?

— Cu o ocazie...

— Dar pierdem gazdele, legăturile...

Parcă nu mai avea umor. Totul se încurca și asta nu-i plăcea de loc.

— îi găsim noi, nu aveți nici o grijă. Vor venî oricum...

Depozitul nu era prea departe. Pe drum se întîlniră cu un ofițer din garda lagărului, cam băut, care cînta de mama focului de unul singur.

— Care ești, mă, la ora asta ? întrebase cu chef de vorbă spre disperarea soldatului.

— Eu, Pripasu, dom' locotenent.

— Și cu cine ești, mă ?

— Cu un camarad, ne ducem și noi la un basamac...

— Duceți-vă, mă, pînă nu închide... și-o luase în legea lui la vale, cîntînd la lună.

Intrară într-o curte îngustă, neîngrijită. Soldatul scoase cheia și descuie o ușă grea de lemn de stejar. înăuntru mirosea a unsoare de armă și în lumina unui bec chior Fieraru zări vreo douăzeci de puști așezate într-un rastel.

— Măcar sîntemJnarmați ! spuse ușor, cu glas iritat totuși.

— Păi să așteptăm, maica mă-sii ! făcu paznicul și-i întinse o țigară.

Noaptea se scurgea încet, părea fără sfîrșit. Nu-i ardea nici unuia de dormit. Pe la două și jumătate li se păru că aud motorul mașinii, dar nu era ea, treceau niște camioane pe o^ șosea lăturalnică. în lagăr nu mișca nimic, ceea ce însemna că nu se dăduse alarma. Era chinuitoare numai așteptarea asta absurdă, la doi pași de locul de detențiune cînd totul mersese atît de bine...

Cerul se albea încet, răcoarea zorilor pătrundea prin micul geam al depozitului. Fieraru își cercetase noile acte, memorase datele de pe livretul militar și plictisîndu-se începuse să numere în gînd cartușierele agățate într-un cui. Erau 49, nici una mai puțin. Cînd termină de numărat pentru a treia oară auzi deslușit un păcănit de motor. Veneau în sfîrșit ! Se ridicară in același timp. Fieraru îi strînse mîna lui Dumitrana și îi privi uniforma ușor mototolită. Nu se întîlniseră de atîta vreme ! Ar fi trebuit să se îmbrățișeze dar se abținură.

— Bine că vă văd !

— Și noi ! Ce-am pățit, ce-am pățit!

*i omulete să căina ca o femeie :

— Cauciucurile astea nenorocite ne-au făcut festa. Am scos mașina din ascunziș, totul era în regulă, numai că din cauza căldurii camerele s-au dezlipit la petice și țin-te ! Pînă nu am găsit altele nu a fost chip să ne urnim. Tot orașul l-am celindat, mama ei de viață...

— Mergem ? întrebă simplu, la capătul răbdării, Fieraru.

— Cum nu ? Gata !

_ Pe soldat îl lăsară la depozit. își strînseră grăbiți mîinile și-i spuseseră unde trebuiau să se găsească în București peste cinci sau șase zile, după ce va fi terminat și cu ceilalți.

Mașina porni spre bariera orașului în viteză. într-o casă din satul apropiat aștepta învățătorul care se ocupase de locuințele de etape. Peste două ceasuri ajunseră într-un cătun părăginit și traseră la o casă aflată în marginea cea mai re-

trasă. îi întîmpină un țăran cu obrazul roșu, guraliv, gata să spună snoave pe care nu le mai ascuJtă nimeni pentru că erau doborîți de oboseală. Abia cînd se așeză cu capul pe perna tare de paie, privind icoanele din perete, Fieraru avu sentimentul libertății. Era ceva amestecat, făcut din amintirea ultimului pat omenesc în care dormise și o lene ce-i punea plumb sub gene. Vechi amintiri ale pușcăriilor prin care trecuse, gîndul la cei rămași între gardurile de sîrmă ghimpată, imaginea celor două fete pe care le lăsase mici, acasă, totul într-o învălmășeală fără sfîrșit, după care urmă somnul, un somn adînc, fără vise...

— Dora, astîmpără-te, Dora nu fii nebună, dă-mi telefonul. E șeful meu sau ministrul, dă-mi telefonul, n-auzi ?

Femeia se lupta cu el, nu voia să-i lase pîlnia de ebonită, dorea să-1 excite, se răsturna de-a lungul patului, numai într-un furou alb care mai mult o dezvelea decît o acoperea. Ca de dincolo de un zid se auzea impacientat o voce :

— Alo, Alo... ce se întîmplă acolo ? Alo, Alo...

Dora avea niște picioare superbe, lungi, musculoase. Purta ciorapi deși era vară și prin fereastra apartamentului lui Mizdrache intra căldura zilei toride de august.

— Nu te las să vorbești, m-auzi ? gîfîia ea, smulgîndu-și și mai mult furoul, cu o tehnică veche, calculată.

„Ce sîni, domnule, și ce întărîtată e ! îl dau dracului de șef și de ministru și cine-o mai fi !", gîndea inspectorul, „dacă mă cheamă la el, ce fac cu nebuna ? E ca o iapă în călduri !" Și iar se îndârji și o rugă șoptit, persuasiv, umilindu-se cu voluptate :

— Dora, lasă telefonul, n-auzi ? Mă nenorocești, Dora !

Femeia ajunsese la marginea cealaltă a patului, îl privea cu ochii aceea prelungi de pisică, îl simțea al ei, mort de dorință și nu lăsa telefonul din mînă.

— Nu ! Acum te vreau, așa, îl dai dracului de ministru. acum te vreau !

Gîfîia, astupase pîlnia ascultătorului cu palma. Avea unghiile roșii parcă ar fi băgat mîna în sînge, își mușca buzele cărnoase și își arăta dinții umeziți, mătasea ciorapilor i se întinsese pe coapse, pleznea. O jartieră prelungă de panglică neagră, moartea lui, ceda încet, încet.

— Dora, n-auzi, mă nenorocești ? Dă telefonul...

— Ia-1 dacă poți !

Râdea provocator cu gura ei ca o crimă, cu dinții aceia perfecți. Asudase, pe frunte se scurgea ușor o dîră aproape invizibil de pudră. Mirosea puternic a parfum, un parfum greu ca mirosul crinilor vara, ceva care te scotea din sărite. Și soarele ăsta care ardea prin perdelele lăsate, care pătrundea prin obloanele ce dădeau spre stradă, și izul ăsta de benzină arsă, de asfalt încins, și părul ei lung și dezordonat, și acele lungi picioare, și sînii ieșind din cămășuța de mătase, zvîcnind de sînge și de poftă, și gîfîitul acela scurt și tulburător de lîngă el care îl chema și-1 făcea să-și piardă mințile...

— Alo, alo, făcea vocea, de ce nu răspunzi, ce se întîmplă ?

— Nu era ministru, era Mastacan, era Balaurul, Buldogul, Șeful, Dracul, Mama Dracului, Hoitul...

— Dora, telefonul, pentru Dumnezeu !

„încă o secundă și îi crap capul !" Obrazul i se roșise. Se întinse după ea, o ajunse, dar telefonul era acum undeva sub trupul puternic, trebuie că ebonită se încălzea la căldura cărnii ei superbe, albe și tremurătoare.

— Dora, Dora...

— Ia-1, ia-1 dacă poți !

îl ascunsese atît de bine că trebuia s-o răstoarne și era puternică și o simțea toată sub el, un metal încins, arzînd, scoțîndu-1 din minți.

— Dora te omor, te omor...

Reușise să găsească telefonul, fierbinte într-adevăr din pricina căldurii trupului ei, dar nu reușea să-i slăbească forța degetelor ce se încleștau cu disperare de ebonită.

— Alo, alo, făcea vocea pierdută de dincolo de casele din jur, sosind pe o sîrmă subțire, parcă de la o distanță foarte mare.

— Da, zise în cele din urmă, reușind să i-1 smulgă brutal. Eu sînt, Mizdrache...

— Dar ce dracu se-ntîmplă la tine ? Am sunat, a ridicat cineva şi de cinci minute fac apel...

Gîfîia, trebuia să se stăpînească şi abia reuşea.

— E o nepoţică a mea la mine, ea se joacă. Vă rog să mă scuzaţi..,

— O nepoţică, ai ? Cîţi anişori ? 18, 20, 23 ?

— Nu, are patru ani şi îmi face farse...

Dora era toată sub el, aruncase portjartierul şi îşi scosese ciorapii. Gura ei crispată nu scotea nici un sunet, în odaie era o linişte de moarte, se stăpînea formidabil, numai el încă mai respira greu.

— Ce ai ? Gîfîi ? făcea fals îngrijorat celălalt de la capătul firului. De ce nu te duci la un medic ? Nu-mi place, suferi de astm...

— N-am nimic, ştiţi bine, sînt sănătos ca un cal, dar mi-am făcut micuţa mea gimnastică...

— Micuţa ta gimnastică, ai haz, rîdea gros Mastacan şi-l auzi cum scuipă vîrful unui trabuc. Şi, mă rog, ce iei de gimnastică faci ? Ridici haltere, ai sac, pucingbol sau cum îi zice, sari coarda ?

Rîdea, slavă Domnului, nu era supărat, avusese o noapte uşoară, poate îi dădea o veste bună, că de cînd nu maî auzise o veste bună !

Dora îl dezbrăcase şî pe el pe jumătate, îi simţea gura fierbinte pe piept, pe braţe. Abia urmărea spusele şefului.

•— Uite de ce te-am chemat, e groasă. După masă, pe la 6 să fii la Snagov, la vila ministrului. Ştii unde este ?

— Ştiu.

— Nici un minut întîrziere...

— Se poate ?

— Trebuie să discutăm serios. Avem probleme mari...

,,Atunci de ce dracu e atît de bine dispus dacă avem probleme mari ?"

— Ne-am înţeles ?

•— Ne-am înţeles.

— La 6 fix.

— La 6 fix !

— Şi mai bateţi nepoţica aia şi n-o mai lăsa la telefon că ei a s-o înjur şi e păcat să stricam urechile copiilor cu vorbe urî te...

— Nu-i nimic, o urechez eu !

Nu mai putea, ar fi strigat, ar fi lovit-o pe Dora cu telefonul în cap pentru ca-l muşca cu dinţii ei sălbatici.

— Am onoarea !

— La revedere !

încă o secundă şi totul ar fi fost pierdut. Aruncă telefonul cu cotul şi se ocupă^de femeie, cu furie, cu deznădejde şi cu o plăcere necunoscută încă...

Sosise punctual, la 6 fix. Mastacan era acolo. Desigur, vorbiseră ej înainte un ceas împreună, acum lui nu aveau să-i lase decît rămăşiţele. Ministrul poliţiei secrete era un bărbat pirpiriu, slab, îngrijit, vorbind cu voce joasă, abia puteai să-1 auzi, Mizdrache se mai întîlnise de cîteva ori cu el şî de tot atîteaori i se făcuse frică. Era un om informat, avea spioni pretutindeni, specula cele mai mici neînţelegeri dintre subalternii lui, ba chiar încuraja aceste neînţelegeri, tocmai ca să-i aibă pe toţi în mînă, să-i manevreze cum vrea.

Mizdrache salută cu pălăria de orez şi se apropie de larga terasă care dădea spre lac. Căldura era încă zăpuşîtoare, apa verde şi stătută mirosea a canal şi a peşte. Dincolo, pe malul îndepărtat se zăreau cîteva siluete de pescari, solitari în ruga lor nemişcată din faţa undiţei.

— Bine-ai venit ! Ia un loc.

Le strînse mîinile şi se aşeză într-un fotolîu de trestie. Apăru o subretă şi aduse un pahar lung cu picior în care se afla o băutură albă, rece, cu gheaţă înăuntru. Mastacan într-un costum de alpaca părea slăbit şi pe faţă avea o expresie rătăcită, ochii nu se mai puteau fixa într-un punct. Era evident că de cînd îi telefonase lui şi pînă acum mai aflase lucruri proaspete şi încă nu din cele mai agreabile.

— Ce-i nou ? făcu ministrul cu glasul lui mic, pedant, parca tot timpul menajat de primejdia unei alterări necunoscute.

— Nimic, poate ştiţi dumneavoastră ceva. La noi în sector avem o afacere grasă, dar nu am ajuns la capăt, mai tîrziu, aşa cum am promis şefului vă voi aduce ceva *di granda...* Am siguranţa că sîntem pe un drum bun, foarte bun. Va fi afacerea vieţii mele...

Se făcu o clipă de tăcere. Se auzeau numai peştii cum sar din apă în soarele de sfîrşit de zi.

— Cred că nu va mai fi nici o afacere a vieții dumitale. Știrile sînt foarte proaste.

Ministrul își aranja cravata de mătase de culoarea muștarului. Avea un git de om bătrîn, subțire, negricios, plin de pielițe. Mizdrache îi observă finețea degetelor, mîna de pianist, gîndi.

— Ce sa cred ?

Mastacan pufăia furios din veșnica lui țigară de foi.

— O să ne facem bagajele ! Mareșalul e...

— Ce s-a mai întîmplat ?

— S-a întîmplat ca un grup mare de comuniști a evadat din lagărul de la Tîrgu-Jiu...

— Cînd ?

— Acum cîteva zile...

— Și paza, jandarmeria ce-a făcut ?

Mastacan scuipă trabucul șî se întoarse spre ministru :

— Eu v-am spus că Piki Vasiliu ăsta e un căcat !

-- Crezi că e numai incapacitatea la mijloc ? se mira pițigăiat excelența.

— Știu și eu !

— Adică să existe trădători pînă și în aparatul de represiune ? se miră sincer Mizdrache.

— De ce nu ? tăie ministrul. Nu mai mă mir de nimic. Doar știți și dumneavoastră că Ică duce tratative cu aliații peste capul Mareșalului. De ce n-ar face și Piki cele necesare pentru ziua de mîine...

Situația nu era disperată, era catastrofală, dacă pînă și ministrul spunea lucrurile acestea. Ar fi trebuit și el să se gîndească mai bine la ziua de mîine. E drept că socoteli își făcuse, ba chiar îi dăduse sfaturi lui Mastacan, dar ne aflam abia dincolo de jumătatea lui august și el credea că clipa asta disperată o să aibă loc abia prin noiembrie, dacă nu mai tîrziu...

— Și cum a fost ? Dacă-mi permiteți ?

— Păi vouă nu v-au venit rapoartele ?

— Nu.

— E drept că și eu am aflat abia pe la unsprezece. Nu se laudă nimeni cu astfel de lucruri ! Asta e !'

Nu-i spuseseră cum au evadat comuniștii aceia și Mizdrache murea de curiozitate.

Mastacan simțea asta și-l mai fierse puțin, discutînd despre bombardamente, despre situația războiului din apus unde aliații, după ușoare insuccese, înaintau spre inima Franței. In cele din urmă se întoarse spre el și spuse obosit :

— Au complici peste tot. Să nu te mii: că și șeiul lagărului e omul lor !

— Atîta de departe merg !

—_ Merg, nu merg, îată-i afara, liberi...

Ministrul sorbea din paharul lui și se uita la ei cu atenție.

— Voi nu credeți că ăsta e un semn ? întrebă in cele din urma cu același glas, umil parcă.

— Ce fel de semn ?

— Că evenimentele se precipită ?

— Ce fel de evenimente ? se miră Mastacan trădindu-și .tucă o dată imensa-i prostie.

Ministrul îl ciocăni cu degetul pe frunte :

— Multă materie cenușie îți mai trebuie, dragul meu. Dar îușii sînt la 300 de km ele București. Crezi că e o distanță atît de mare ?

— Eu aș zice să vă gîndiți bine la ce-aveți de făcut ! Nu e atît de simplu...

— Eu știu ce am de făcut, spuse sigur Mastacan.

„Știi tu, dar știu și eu !" îl îngînâ în gînd Mizdrache, „și nu-mi scapi, canalie !"

Ar fi trebuit să plece, dar mai aveau încă de sporovăit și nu putea să-i lase, l-ar fi crezut fricos și laş. Le mai spuse citeva anecdote, că era bun la de-al de-astea, bău cîteva pahare de uzo cu gheață, acum se lămurise ce-i oferise ministrul și spre seară, cînd începea să se întunece, îi lasă. Automobilul sau negru opri în fața Siguranței. Luă liftul și intră direct în biroul lui Ciripoi. Acesta vorbea cu cineva la telefon.

— Nu-mi pasă, spunea aproape strigînd. Va mut pe toți m provincie tir-ar mama voastră a ciracului de adventiști, că polițiști nu sînteți și nici n-o să fiți !

Trînti telefonul și salută automat :

— Sa trăiți, scuzați de cuvinte, dar am niște mameluci, nu subalterni. Cretini, asta-i cuvîntul, cretini. Știți afacerea Piatra Olt. Totul mergea pe roate, ca la bal, cînd clanc ! Un cretin mi l-a alarmat pe Matei ăla, mecanicul. Fără ordin s-a pus pe capul lui. Mușteriul s-a prins și a făcut roiul. Ia-l de uncie nu-i ! Pe dobitoc i-am trimis la Uioara, dar noi ce ne

facem ? lipografia e în supraveghere. De zece zile nu maî trece nimeni, numai clienți obişnuiți. înseamnă că s-a dat alarma. Casa studentului e goală ca o colivie, băieții s-au tras la cutie. Şi eram atit de aproape ! Doamne, îl mănînc pe boul ăla ! Că toți aşa fac, se grăbesc ca fata la măritat şi pe urmă o dăm în bară...

— Cu cei doi ce-ai mai făcut ?

— Nimic. I-am rupt în bătăi ; nu scot nimic mai mult de la ei. Ala, Gică hau-hau a făcut crize de isterie, mi-a măturat salonul, tăvălindu-se şi bătrînul nu scoate o vorbuliță. I-am separat, i-am chinuit. Nimic. Mai am pe cîntăreața aia, stau pe capul ei, mă fac că plouă, dar şi asta bănueşte ceva. Nu mai trece fantele ăla pe la ea, că doar n-o fi prost. N-am auzit încă de Romeo şi Julieta la comunişti...

Mizdrache asculta atent, cu plictis. Nici nu ştia de ce venise la Ciripoi, ba ştia, avea o idee. Oricum, ăstuia nu i-o vindea.

— Să-1 trimiți pe tipograf la mine, zisese moale.

— Bine, cum doriți. Şi cu ălălalt ce sa facem ?

— Om vedea noi.

îl lăsă nedumerit. Ciripoi se aştepta la o izbucnire a inspectorului la auzul veştilor proaste, dar se vede treaba că venea de undeva unde auzise lucruri şi mai proaste.

4

— Ne-aî dat de furcă, începuse prudent Mizdrache, jucîndu-se cu broasca lui de metal verde.

— Cu voia dumneavoastră, replicase *Dobre-nunți-botezuri,* calm.

— Uite ce e ! Procedeul folosit de cretinii ăştia ai meî de colaboratori nu-mi place, dar trebuie să mă înțelegi. Aici e Siguranța Statului, nu un salon de dans.

— înțeleg, surise bătrînul hîtru. Ce pot să mai fac eu acum ?

Dădu din umeri şi continuă : Doar n-o să-mi cereți scuze ?

— Ba chiar aşa fac... O țigară ?

Scoase tabacherea lui de aur, subțire, plată, elegantă.

Dobre refuză :

— Nu, mulțumesc.

— Nu fumezi ?

— Ba da, dar nu e cazul.

— Cum vrei...

Se enervase dar nu o arătă.

— De ce m-ați chemat ?

— Pentru că vreau să-ți uşurez situația.

— Ei, cum, doar sînteți convins de vinovăția mea...

— Omul se mai gîndeşte, mai cugetă.

— Aha... Şi cum o să-mi uşurați situația ?

— O să vă trimit, întîi pe dumneata şî pe urmă pe celălalt, în alte locuri decît aîci, la Prefectură, de pîldă...

— Cu hoții laolaltă ?

— N-are importanță. Siguranța nu e un loc prea plăcut. Deşi, aşa cum spuneai, sînt convins de vinovăția dumitale, vreau să te fac scăpat.

— De ce ?

— E bine pentru toată lumea în asemenea vremuri tulburi....

Tipograful zîmbea chinuitor pentru celălalt.

— Ştiu la ce te gîndeşti, dar nu mi-e frică de ziua de mîine... E vorba numai de o faptă bună...

— Aşa : tam-nesam ?

— Aşa tam-nesam...

— Interesant...

— Deci pleci chiar acum, la Prefectură. Celuilalt îi dau drumul peste cîteva zile. E bine ?

— E bine. Dacă credeți dumneavoastră. Mîe mi-era indiferent. Puşcăria tot puşcărie este, oriunde ai face-o...

— M-am gîndit că eşti om bătrîn, că oi **avea** familie, că cine mai ştie.

— De...

Chemase un agent, îi şoptise ceva şi se ridicase.

— La revedere, domnule Dobre, şi să ții minte că în Siguranța Statului mai există oameni...

— M-am convins, pe pielea mea, răspunsese tipograful şî părăsise încăperea,

— Ăsta-i costumul dumitale ? îl întrebase agentul.

— Ăsta.

— Nu-i tocmai călcat...

— Şi eu cred la fel, dar ce putem face ?

— Urmează-mă.

Dobre avea o faţa vînătă, muncită, nu părea înfăţişarea fericirii pe pămînt.

Străbătură coridoarele cenuşii, urcară cîteva trepte, ajunseră la un ascensor înghesuit şi în cele din urmă bătrînul se văzu în stradă. Era cald, într-o zi de august a anului 1944, în Bucureştiul jumătate părăsît, dar tot aglomerat şi murdar. Agentul opri un taxi.

— Unde mergem ? întrebă şoferul înspăîmîntat de prezenţa celor doi şi mai ales de apropierea clădirii pe care o cunoştea.

— La Prefectură.

— Şi cine plăteşte ?

— Mă-ta plăteşte. Aici e Siguranţa Statului, nu Centrul de Cercetări Agricole şî nu mai întreba atîta. Mişcă...

Prin geamul deschis al maşinii intra vîntuî fierbinte. Dobre privi trotuarele sparte la bombardamente, mulţimea nepăsătoare a trecătorilor şi işi făcu socotelile. Credea că n-o să mai iasă viu din clădirea aia sinistră. Dar se vede treaba că lucrurile mergeau prost de tot dacă pînă şi unul ca individul ăsta, Mizdrache, de la Siguranţă se gîndea la cele ce i se puteau întîmplă a doua zi.

Ajunseseră. Fu poftit să coboare. Se iviră cîţiva sergenţi, omul de lîngă el arătă o legitimaţie, dădu cîteva explicaţii şi fu împins în curtea pavată cu piatră cubică a Prefecturii. Era înghesuială, dar nimeni nu-l privea. Dubele poliţiei zăceau părăsite sub ziduri. De sus se auzea prin ferestrele larg deschise ţăcănitul maşinilor de scris. Ar mai fi stat afară. Trase adînc în piept o gură de aer. Cine ştie ce avea să mai urmeze.

Urmă un gang, cîteva scări, apoi alt lift care-i transportă spre subsolurile întunecoase. Fierul scîrţîia de neuns ce era, mirosul greu de mucezeală se simţea de departe. Undeva zidurile asudaseră de urină, ceva greţos se instalase în pereţii aceştia atît de vechi. Fu luat în primire de un gardian, bifat într-un registru şi împins într-o odaie întunecoasă, luminată de un bec chior. Locul era plin de o mulţime amestecată de hoţi şi vagabonzi, acea atît de cunoscută lume a decavaţilor pe care o cunoştea bine. îşi făcu loc şi se aşeză într-un colt.

„Iată-mă şi lîngă crema puşcăriilor." Alături se auzeau cîteva voci întărîtate de joc :

— Lasă şpaclu, dă-le curat !

— Să moară prinţu' Bibescu dacă nu le-am lăsat bine !

— De...

Doi cerşetori sforăiau. Mirosea cumplit a trupuri asudate. După cîteva minute numai, începu să-1 mănînce pielea şi îşi dădu seama că îl atacaseră păduchii. Se apropie un chip nedesluşit, cu doi ochi arzători într-un obraz neras, murdar. O gură ştirbă, o claie de păr neîngrijit şi o mînă întinsă. Tipograful auzi un glas parşiv, jumătate serios, jumătate glumeţ :

— Ce păţişi, neică ?

Dobre nu-i răspunse.

— Ţi-a zidit muzicuţa, ai ? Vrei să-ţi cardesc pă morse ?

Umbra se rezemă mai bine de peretele mucegăit.

— N-ai o ţigară ? On ţi-au luatără gardienii dijma ?

Noul venit îşi pipăi buzunarele, adueîndu-şi aminte că în haină îi lăsaseră tabacherea (cît îl bătuseră îl rugaseră să se dezbrace). O deschise şi văzu că e plină. Aruncă necunoscutului ceea ce găsise în buzunar şi spuse cu asprime:

— Ia-ţi cît îţi trebuie şi lasă-mi şi mie.

Umbra rîse cu gura ei ştirbă.

— Nici o grijă ! Nu mă-nfig în pomana dumitale.

Se aprinse un chibrit. Dobre văzu chipul slăbit de tuberculoză şi aşteptă să i se înapoieze ţigările. Mirosul de tutun îi aduse şi pe alţii mai aproape.

— Şi mie una...

— Un fum, se rugă altul.

— Chiştocul să mi-1 laşi mie, spuse a treia voce.

— E voie ? întrebă umil umbra.

— Dă-le ! zise tipograful.

— Na-vă, băftoşilor ! A venit Nababu' !...

Se auzî o încăierare scurtă, cîteva înjurături şi după aceea o lovitură în uşă. Era gardianul care le cerea să facă linişte. Viermuiala borfaşilor se potoli. Umbra se apropie.

— Ai prăduit ceva ? întrebă.

Dobre nu-i răspunse. Nu avea chef să stea de vorbă cu hoţii.

— Ori ai troznit vreo bancă ?

Tipograful tăcu mai departe. Se obişnuise cu întunericul şi vedea bine chipul palid, cu ochii înfundaţi în orbite al celuilalt.

— Eşti mîndru, ai ?

Glasul avea în el ceva duşmănos.

— N-am furat nimic, spuse in cele din urmă, rar, cu silă.

— Atunci ? Te văd barosan, ai lăsat vreo minoră cu burta mare ?

— Uite ce, n-am chef de vorbă ! Sînt obosit.

Umbra mai trase o dată cu lăcomie din ţigara spre sfîrşite.

— La cine-i tabacherea ? întrebă tare Dobre, să-mi daţi şi mie o ţigară.

Se auzi zgomotul unui obiect metalic căzînd pe cimentul acoperit cu rogojini.

— Dacă era de argint, n-o mai vedeai, zise o voce batjocoritoare.

Cel ce vorbise lăsă să treacă o vreme şi după aceea adăugă cu regret :

— îmi pare rău că nu mă bagi în seamă. Lală ! se prezentă. Lală-Diabolicul...

Avea o voce spartă şi ceea ce spunea era atît de caraghios, încît bătrînul nu mai rezistă şi izbucni în rîs.

— Aşa te vreau, nenică, spuse după aceea. Sînt de profesie liber. Frizer în particular. Dacă vrei, mîine de dimineaţă te bărbieresc, îţi fac faţa ca hîrtia. Cinci lei şi consideraţia ! Atît iau. Eu l-am ras şi pe domnul Brătianu, ăl bătrîn

Dobre auzi zornăitul unor foarfeci şi în întunericul vag sclipi iama unui brici.

— Cum de te lasă cu astea aici ? îl întrebă.

— Plătesc chirie, parcă dumneata nu ştii, că nu s-ar zice că acuma vii pentru prima oară la pension...

Cerşetorii care dormiseră pînă atunci se treziseră şi mormăiau alături.

—- Ce vreţi, mă, ce vreţi ? se certă Lală cu ei.

— Dă-te mai încolo !

— Vorbeşte frumos ! Ori n-ai ştiinţă de carte ?

— Cară-te. N-avem tîmp să te dăm la viermi.

Frizerul se mişcă într-o parte.

— Uite, de-aia îmi plac mie oameni ca dumneata, Sînt subţiri, domnule, să-ţi scoţi pălăria. Pe cînd cu pleava asta...

Nu mai vorbea ca înainte în graiul păsăresc al pungaşilor. Cerşetorii se întoarseră pe spate fără să le pese de vorbele vagabondului.



— Te fac mîine de dimineaţă un cap ? întrebă cu o speranţă profesională în glas, care-l făcea simpatic. Sînt cinstit. Nu cerşesc ca puturoşii ăştia. îmi cîştig pîinea muncind. Cînd. ţi-oi spune eu dumitale, ai să rămîi mască...

Dobre simţea că-i trece oboseala.

— Păcat că n-am mai găsit nici o ţigară !

— De, dacă eşti umanitarist ! Le-ai dat la flămînzii ăştia şi ei drept răsplată !

— Lasă-i, Lală. De ce-ţi zice Lală şi încă diabolicul ?

Vagabondul îşi ascunse foarfecele şi briciul în sîn.

— îţi spun, dacă-mi dai cinci lei.

— Parcă era vorba că-ţi cîştigi banii în mod cinstit...

— Păi ce, asta nu-i cinstit ? Cînd ţi-oi parigorisi eu prin cîte am trecut, ai să te cruceşti. O să mă doară gura povestindu-ţi. Uite, de-aia iau chirie. Nici pe gratis nu pot s-o lac

Tipograful se scotoci în buzunarul din care scosese tabacherea. Nu mai găsi nimic.

— S-au topit ? întrebă alarmat vagabondul.

— Da.

— Te-au găbjit paradiţii ăştia.

Se întoarse către grămada de borfaşi din jur :

— Mă, care-ai băgat laba în buzunarele mahărului ?

Cîţiva îl înjurară în gura mare.

— Aveai mult ? întrebă Lală.

— Nu prea. Dar de ce întrebi ?

— Pentru că dacă erau mulţi, mai bine ţi-i luam eu..».

— Stii să...

— Oho !

— Tot nu mi-ai spus, de ce îţi zice Lală-Diabolîcul ?

Vagabondul se foi puţin pe loc şi pe urmă izbucni cu disperare :

— Cum, domnule, vrei să-ţi spun pe daiboj ?

— Dacă vrei...

Cerşetorii se întoarseră spre frizer şi începură să-l batjocorească :

— Ta spune, ofticosule, de ce-ţi zice Diabolicul ?

Clănţănitul zarurilor de barbut nu se mai auzea.

— Zi-i, mă, n-auzi ?

— Nu spun !

— Mă, dă boala-n tine !

— Nu vă spun. Taxa-ntîi. Taxa şi consideraţia !

Cîţiva îl jnghesuiră în zid, încercînd să I lovească. Frizerul începu să urle ca din gură de şarpe

— Nu daţi, că strig la pază !

Pocniră cîteva lovituri înfundate şi se auzi glasul lui Dobre:

— Lăsaţi omul în pace !

— Da' tu, cine eşti ?

— Băă, gioablă bătrînă, băăă !

Tipograful se ridică în picioare. La lumina slabă a becului electric, îl văzură şi nu mai crîcniră.

— Vino aci lîngă mine, îi zise frizerul. Şi voi, vedeţi-vă de treabă, dacă nu vi s-a urît cu binele...

Uşa se deschise şi înăuntru mai fură aduşi încă cînci bărbaţi culeşi de pe drumuri.

— Înghesuială mare în noaptea asta ! spuse cineva.

— Las' că sună ea, magaoaia, acuşi-acuşi !

— Poate cade o pieaşcă şi pe puşcăria asta, să scăpăm şi noi la Domnul nostru Isus Cristos, mîntuitorul neamului omenesc !

— Puşchea-ţi pe limbă, afurisitule !

Frizerul sta rezemat de zidul umed.

— Uite, aşa îmi mănîncă mie zilele ăştia. Eu, care l-am tuns şi pe domnul Brătianu ăl bătrîn...

— Cîţi ani ai ?

— Să tot fie patruzeci şi cinci pe muche. Ce mai atelier aveam la^Roman, pe strada Mare. Frizerie de lux, a-ntîia, patru lucrători, două coafeze, nevasta la casă. Canari, oglinzi veneţiene, scaune de piele ca la dentist, uite-aşa se învîrteau...

Făcu un gest nevăzut prin aer.

— şi ?

— Curvele m-au mîncat.

— Nu mai spune !

— Ce ştu dumneata. Cine mai era ca Lală ! Tunsesem Brăila, Galaţii. îl cunoşteai dumneata pe colonelul Frascatti ? Nu-1 cunoşti. Eu îl bărbieream. Venea dimineaţa de la poker, cocă. Pînă să-1 rad eu, îl rădeau ăia la cărţi. O avere şi jumătate a păpat ! Ce om ! Fără doi poli nu se ridica de pe scaun. Eu îl sculam din afaniseală. Puţin spirt, un coniac şi se ducea la regiment ca nou născut ! Ţi-era mai mare dragul. M-asculţi ?

— Te-ascult.

-- Boîer. Avea o cucoană, să mă scuzi dumneata, cam parşivă. Se ţinea şi cu generalul, şi cu un locotenent mai mic. Eu ştiam, dar nu puteam să vorbesc. Frizerii, e mai bine să-şi taie limba decît să ciripească. Am strîns bănişori, m-am însurat, am deschis atelier. Ce vremuri !... Ce baluri ! A mers cît a mers. Am dat de o femeie. M-a întors. Vii a mîncat şi atelierul şi sculele. Cu astea am rămas.

Scoase foarfecele şi briciul, lovindu-le ca să le audă clinchetul.

— îi plăcea muzica de operă. Şi mie îmi place. Ce vrei să-ţi cînt ? Traviata, Tosca, Aida, Carmen, Laa, la, lala, lalala...

Cerşetorii îl înjurară iar, dar el nu se sinchisi.

— A mers un an, am băgat-o pe nevastă-mea în pămînt. După aia, cînd nu mai avea Lală bănişori, curva şi a găsit pe citul...

— Şi ?

— Am prins-o şi i-am tăiat gîtul ! Ca la un pui ck găină. Am stat închis zece ani. Mi-au dat drumul, dar nu mai sînt om. Am căzut la darul beţiei. îmi tremură mîna. Frizeria e artă delicată. Nu merge aşa. Nu mă primeşte nimeni, nicăieri-— şi atunci fac cîte o găinărie, mă prind, mă ţin sergenţii aici, în prevenţie. Ăsta-i atelierul meu. Mă cunosc toţi ca pe un cal breaz ! Cu cinci lei un cap, îmi ţin zilele. Unde-i mai bine ? Mîncărică, mîncărică. De căldurică să nu mai vorbesc ! Iarnă, vară, Lală îşi face meseria. La o puşcărie e nevoie şi de un frizer. Mă pun pe goană, îmi zic că m-am împuţit, eu ies afară, stau trei zîle, iar fac ceva şi mă întorc. Ce-mi trebuie mie libertate? Aici e libertatea mea. Să nu mă scoată nimeni din binele meu că fac crimă ! Am omorît o muiere, mai tai un gît de om. Asta-i : cinstea şi consideraţia. Să-mi dai cinci lei cînd oi avea, că ţi-am vorbit frumos. Şi-acum mă culc puţin. Am obosit. Am clientelă mare : unii merg la instrucţie, alţii la tribunal. Nu se face să ieşi în instanţă, aşa, cu obrazul ca peria... Trebuie să ştii cum să ciupeşti un an-doi mai puţin. Altfel se uită şi judecătorii la tine cînd te văd dichisit. Şi obrazul subţire, cu cheltuială se ţine, mă-nţelegi ?

— Te-nţeleg. Să ştii că banii ţi-i dau neapărat, măcar să scap eu de-aici...

— Dacă nu-ţi place, n-ai decît. Dar de spus, tot nu mi-ai spus ce-ai făcut ?

— Lasă, Culcă-te.

Lală se strînse covrig ca un ciinc lingă el, ascunzîndu-şi mai întîi instrumentele ele tuns şi de bărbierit.

Se făcuse linişte. Nu se mai auzea decît alunecarea pe asfalt a unor vehicule, undeva în stradă şi rar cîte un claxon. Căldura devenise sufocantă. „Ăştia nu dorm noaptea, îşi spuse Dobre, pentru că e mai răcoare".

Rar, icnea scurt, sugrumat, cîte cineva. Timpul trecea greu. **Vru** să ațipească, fără să reuşească. Oboseala de la în • ceput se transforma într-o enervare surdă.

Trecură cîteva ceasuri. Somnul bestial al celor din jur nu se isprăvise. Lîngă el, gemea Lală. **Visa,** desigur, că e bătut. **Se** zvfrcolea ca un epileptic şi mîrîia : „Nu, nu !" Tipograful îl scutură de umeri ca să-l trezească. Frizerul deschise puțin ochii şi după aceea adormi imediat.

Ar fi trebuit să ațipească şi el puțin, dar nu reuşea.

Pe cine prinseseră şi pe cine voiau să mai prindă ? Iar se speriaseră ? Oare suflase Gică vreo vorbă ? Dar ce ştie la urma urmelor Gică ? Nimic !

Lală începuse din nou să geamă. Spunea cuvinte rupte, se zvircolea şi tot trupul îi era zguduit de spaime. Poate îl băteau în fiecare zi.

Aerul se răcea. Dincolo de plasa de sîrmă care astupa becul lumina scădea. Filamentul părea şi mai palid, o pată galbenă, aruncată sub tavanul lustruit de vechime. Dobre privi zidurile murdare, acoperite cu iscălituri strîmbe. Nu lipseau cuvintele porcoase. Sute de nenorociți îşi caligrafiaseră numele, ca şi cînd s-ar li temut că n-or să **mai** vadă lumina zilei, nume caraghioase, nume de oameni cumsecade, nume vestite de borfaşi, pe care le găseai prin ziare. Pe unii dintre ei îi recunoscu în slaba lumină, acum cînd se obişnuise de mult cu semiîntunericul acesta trist. Erau murdari, nebărbieriți, plini de păduchi, înțelese de ce îl țineau aici. Voiau să-l umilească. Un adversar politic nu se lasă în mijlocul scursorii omeneşti care-l înconjura. îi veni să rîdă. Nu, nu era asta ! Pur şi simplu li se făcuse frică.

Lîngă fereastra îngustă care dădea spre un luminator orientat spre stradă, abia strecurînd puțin aer de afară, un aer închis de căldura de peste zi, un aer fierbinte ca un şuvoi de abur. treceau oameni ce nu **se** grăbeau, tîrîndu-şi paşii. Poate nişte tineri, poate femei. Aci nu se simțea decît căldura sufocantă a începutului de noapte. Sub becul strîns în plasa de sîrmă ruginită de mult, fumul făcea vîrcolaci, cercuri de fum verde, iute destrămate, pierind undeva sub plafonul jos.

Uşa subsolului se deschise şi înăuntru fură împinşi patru bărbați. Aproape nu mai era loc. Se auziră strigătele celor călcați în picioare, se iscă o ceartă scurtă şi urmă o bătaie de cîteva minute între noii sosiți şi cei de lîngă uşă. Intră şi un gardian care începu să lovească în dreapta şi-n stînga şi pe urmă se făcu linişte. Frizerul se trezi, căscă lung şi se ridică in coate.

— Bună seara, umanitaristule ! spuse leneş, căutîndu-şi cu gest învățat de mult sculele ascunse în sîn.

„Nu e agent, gîndi în clipa aceea Dobre. E un biet nenorocit care trăieşte aici ca o larvă..."

Borfaşii se trezeau pe rînd simțind răcoarea uşoară a nopții de afară luînd locul zăpuşelii de peste zi. Lală scuipă pe zidul vopsit cu albastru, se scutură bine de somn, îşi culese paiele lipite de haine şi se ridică în picioare. Subsolul se însufleți dintr-o dată. începură partidele de barbut şi jocul de cărți. Pe cimentul gol, acolo unde rogojinele erau date de o parte, se auzeau piesele de doi lei rostogolindu-se cu un clinchet metalic. Se aprinseră primele țigări.

— Care ai venit cu ultimul transport ? întrebă cineva din apropiere.

— Eu, eu, eu... spuseră cîteva glasuri.

— Fă raportul.

Se auzeau şoapte şi rîsete scurte.

Tipograful văzu chipul tăiat al unui hoț gras, cu o gură leneşă, buhăit în obraz, unul dintre acele chipuri pe care nu le mai uiți. Borfaşul purta un fular zdrențuit în jurul gîtului şi o cămaşă destul de curată, galbenă, cu mîneci scurte. Acesta îl privi în treacăt pe Dobre, spuse ceva, ceilalți rîseră şi totul se topi în larma puşcăriei.

Alături, Lală îşi zăngănea instrumentele, strigînd mulțimii care nu-l asculta :

— Care treci mîine la instrucție ? Care mergi la tribunal, care vrei să te fac un cap ? Vin la tuns ! Cinci lei, cinci lei. Repede, că mîine dimineață dorm, n-am timp, cinci lei un cap. Tunsu, tunsu', bărbierim', cinci lei, cinci lei...

Se apropiarâ ciţiva, călcind peste mîinile şi picioarele celor dimprejur. Erau somnoroşi, cu ochii cîrpiţi, cu părul plin de paie. Frizerul se întoarse spre bătrîn şi-i spuse :

— Uite ce-a ajuns Lală să tundă, priveşte la ei ! îmi stric bunătate de foarfeci în chicile lor !

Primul muşteriu fu aşezat turceşte, cu picioarele strînse unul lîngă altul, şi în curînd se auzi clănţănitul instrumentului vechi şi neascuţit. Ceilalţi aşteptară tăcuţi, alături, privind curioşi la mîinile frizerului care scosese, nu se ştie de unde, şi un pieptene de os, fără dinţi, murdar şi năclăit.

Somnul îl învinsese puţin cîte puţin şi pe Dobre. După cîteva minute, nu mai auzi larma din jur. Nu se trezi decît a doua zi, destul de tîrziu, cînd o mînă îl zgudui de umeri:

— Flei, umanitaristule, scoal'.

Timpul trecu greu după aceea, apăsător, cu ceasuri nesfîrşite. Ce se întîmplă cu ceilalţi ? Ce făceau ? Cît mai voiau sa-l ţină aici ? Gînduri chinuitoare, stupide, fără început şi fără sfîrşit. Adormi de cîteva ori în răgazuri scurte. Se trezi asudat, gîfîind. Visase urît. Pielea îi ardea de mîncărime. începea o altă noapte. Afara se auzea vîntul. Prin geamul mic, acoperit cu sîrmă, străluciră cîteva fulgere. Stătea să plouă. Se auzeau bubuituri înfundate şi un val de răcoare năpădi subsolul. Trecu însă, şi peste oraş căzu o noapte liniştită de august. Oamenii gîfîi'au, înjurau pentru că nîci măcar nu burase. Dinspre stradă, rafalele vîntului aduseseră miros de ars şi de moloz,

— Sună ea acuş-acuş, magaoaia ! striga cineva de lîngă scară. Să-i văd pe gardieni cum fug şi ne lasă aici încuiaţi şi poate cade o bombă, poate cade o bombă..

Un bătrîn bărbos, un milog necunoscut, cu o voce profundă de popă lipovan, cînta din Isaiia :

— „Eu voi merge înaintea ta şî căile cele de munte le voi netezi ; sfărîma-voi porţile cele de aramă şi zăvoarele cele de fier le voi rupe. Si-ţi voi da ţie visterii ascunse, bogăţii îngropate în pămînt ca să ştii că eu sînt Domnul Dumnezeul lui Israil, cel care tc-a chemat pe munte..."

Vocea era frumoasă, umplea toată încăperea aceasta şi răzbătea pînă afară. Gardienii loviră de cîteva ori în uşă şi apoi tăcură. Dobre simţea că i se rup tîmplele de enervare. Dar dacă îl predau nemţilor, şî se prefăceau numai că-1 lasă scăpat ? însemna că torul era pierdut. Pierdut ?

Avea puţină febră. Lipsa de somn, asta era, şi discuţia atît de dubioasă cu inspectorul...

— „Eu întocmesc lumina şi plămădesc întunericul ; eu sînt acela care urzeşte pacea şi aduce restriştea. Eu sînt Domnul care face toate acestea", cînta mai departe milogul.

„Ah, să tacă ! Să tacă ! Mama voastră !", striga în gînd Dobre, scos dintr-o dată din sărite.

— „Picuraţi rouă de sus, voi ceruri şi nourii să reverse ploaia dreptăţii. Pămîntul să-şi deschidă sînul ca să înflorească mîntuirea şi dragostea să-şi resfire mlădiţele."

— Cîntă-i lui Antonescu prohodul ! înjură în sfîrşit tipograful.

în stradă se auzea acum o larmă înăbuşită şi voci omeneşti. „Ce dracu se mai întîmplă ? Trebuie să fie trecut de zece, îşi spuse I-a apucat strechea pe toţi în seara asta. Căldura..."

IV

1

Inei îi venea foarte greu să vorbească despre legătura lui Mareş cu femeia aceea necunoscută şi studentul care bănuia ceva nu o încuraja de loc, ba, ceva şi mai mult, se prefăcea că nu înțelege nimic.

— Iartă-mă că te tot întreb, dar cînd a început să lipsească de acasă nu i-ai atras atenția că face ceva care ar putea pune în primejdie şi pe alții ?

— Mie unul nu mi se părea că lucrurile stau chiar aşa, şi la drept vorbind mi-a şi plăcut femeia.

— Deci ai văzut-o ?

Curiozitatea ei întrecuse orice prudență.

— Da... întîmplător.

— Şi ?

— Arăta destul de bine. Pentru un refugiat, cum îi spuneam eu lui Mareş, se prezenta destul de bine...

Ina tăcu.

— Mai vrei să ştii ceva ?

Sinceritatea lui o durea.

— Nu. Nu mai vreau să ştiu nimic.

Femeia îşi strînse cu un gest uitat părul şi mai privi odată ceasul de la mîna.

— Unde spui că-1 găsesc ?

— Pe Călăraşi la nr. 324. Ne-am separat. După ce m-a pus pe drumuri nu şi-a cerut nici măcar scuze. Mi-esie clor de el, păcătosul, te rog să mă crezi, în locul său aş fi făcut la fel..

— Şatenă, brunetă ?

— Blondă.
— Aha... Frumoasă ?
— îhîm...
— Artistă spuneai, parcă.i
— Nu spuneam nimic...
Tăcură. în refugiul caloriferistului de pe bulevardul Pache era foarte cald. Aerisirea se făcea greu. Cu Niculescu nu mai avea nimic de discutat, cu el trebuia să vorbească la cererea lui Dumitrana care se întorsese de la Tîrgu-Jiu de cîteva zile şi se apucase de treabă cu o febrilitate de posedat.
— Am să-1 caut, cum dau de el ?
— E o curte cam părăginită, dar are avantajul că nu sînt chiriaşi. Proprietarul e o veche gazdă de-a noastră. Mareş ni poate ieşi decît seara şi numai însoţit. Dispoziţiile sînt stricte.
— Ştiu. Trebuie să-1 văd însă.
Pînă se întuneca mai era vreme. Ceva încă o reţinea.
— Şi a rămas de multe ori la ea noaptea ?
— De cîteva ori.
— Crezi că o iubeşte ?
— Cine ştie ? E tăcut, nu vorbeşte mormolocul..,»
— Am plecat...
în uşă studentul o mai strigă de la locul lui îngust, cît uri cuib de pasăre.
— Ina, mi se pare mie, ori e ceva putred în Danemarca ?
— Nu e nimic putred în Danemarca, dar absolut nimic...
Ieşi, se plimbă multă vreme, nu absent, fără scop, ca să nu atragă atenţia cuiva, ci cu un fel de înverşunare ce se simţea în mersul energic cu care străbătu cîteva parcuri pustii pînă ce căzu seara. îl găsi fără greutate în fundul unei curţi acoperite de bălării. Proprietarul casei parcă ar fi murit sau ar fi plecat undeva în provincie de frica bombardamentelor. Bătu într-o uşă scorojită şi-i auzi glasul.
— Eu sînt, Ina.
Mareş îi deschise. Era mai palid şi mai slab, îşi lăsase o mustaţă care-i acoperea gura.
— Bună seara.
— Bună seara.
Nu avea nimic strein pe chip, nimic nu se schimbase în privirile lui. O privea ca totdeauna cu un fel de înduioşare în ochi, cu un fel de protecţie subînţeleasăi
— Ce-i cu tine ?

— M-a trimis Dumitrana.
Aproape niciodată nu spunea *bărbatul meu* cînd vorbea cu el.
— Vrei să intri ?
— N-ai dori să te plimbi puţin ? Ştiu că nu ai voie sa ieşi decît însoţit şi numai seara.
Mareş răspunse repede :
— Cred că e mai bine aşa. M-am săturat de atîta stat în casa. O, nu se mai termină o dată cu toate astea, simt că putrezesc.
încuie şi străbătură împreună curtea neîngrijită.
— Ce birlrig*! îl căina femeia.
— E comod. Nu vine nimeni. Vecini nu am, în dreapta şi-n stînga s-a bombardat, în spate e un cîmp.
O luă de braţ, cu o familiaritate veche, fără să ezite. Era zăpuşitor, de undeva venea un miros de gunoaie arse, greu, iute, pătrunzător.
— Eu te ţin de vorbă şi nu te întreb de ce te-a trimis.... băr... Dumitrana...
— Pentru un lucru foarte important. Insurecţia începe peste trei zile. Pînă atunci trebuie să ne ajuţi într-o chestiune.
— în ce chestiune ?
Mareş era mirat şi niţel intrigat de cele ce auzea.
— Este vorba despre femeia aceea de la Piatra Olt, prietena ta...
— Marta?
— Da. ^
Nu mai înţelgea nimic.
— Dar parcă Dumitrana era indignat că...
— Asta e o altă chestiune. Avem nevoie de ea.
Mecanicului îi venea să rîdă, dar se stăpîni şi mai intrigat.
— Ştie nemţeşte ?
— Da. ^ •
— Cîntă la o grădină de vară a Corpului german ?
— Da.
— Are prieteni printre ofiţerii care lucrează la un post de telecomandă de lîngă Clinceni ?
— Parcă aşa am auzit-o spunînd.
— E foarte'bine. '
— Dar de unde Dumnezeu ştie Dumitrana toate lucrurile astea ? Că doar nu e scamator...

— Nu e scamator, dar trebuie să le ştie.

Erau singuri pe strada pustie. Treceau rar tramvaie goale şi la cîte o răspîntie se zărea cîte o dîră albastră a becurilor de camuflaj.

— Tu, personal nu e indicat s-o vezi, dar scrie-i un bilet în care i-1 recomanzi pe Niculescu. Restul va face el...

— Asta e cel mai uşor lucru. Tot nu înţeleg însă cum ne poate ajuta o streină ?

— O sa înţelegi numaidecât. Grupului nostru îi revine sarcina de a scoate din uz postul de telecomandă de lîngă Clinceni. Va fi prima acţiune, sau una dintre primele ale insurecţiei. O dată daţi peste cap aici, le vom tăia comunicaţiile cu grupele germane care păzesc Bucureştii.

— Şi dacă vor da alarma totuşi ?

— Asta e, că nu trebuie să mai dea nimeni alarma...

— Şi femeia ce trebuie să facă ?

— Să-1 ajute pe student să pătrundă înăuntru.

Mareş se opri şi o întoarse spre el.

— Ina, dar e un post militar, e greu să crezi că acolo poate intra oricine. Şi mai ales o femeie...

— Vezi, de aici nu mai ştiu nici eu nimic, spuse încet Ina. Cei care-ţi încredinţează ducerea la capăt a unei misiuni nu-ţi dau şi soluţiile. Noi trebuie numai să încercăm. Hai să ne oprim la un debit de tutun şi să cerem puţină hîrtie pe care tu să-i scrii cîteva rînduri femeii aceleia...

Nu vorbea cu vreo pornire sau cu vreo urmă de reproş în glas, dar lui i se păru că trebuie să-i dea o explicaţie.

— Ştii, Ina, la Piatra Olt prietenia unei femei care vine chiar din necunoscut îţi face bine...

— Nu trebuie să-mi spui nimic,

— Nu vreau să mă scuz...

— Nu ţi-o cere nimeni...

— Hai să intrăm, iată un debit.

Intrară într-o mică dugheană de lemn şi cerură un plic şi o hîrtie pe care bărbatul aşternu cîteva rînduri.

— Poftim.

— Ia-i mai scris vreodată ?

Ina îl fixa necruţător in lumina palidă a unui bec, acoperit cu ţiplă verde.

— Nu, niciodată.

Ieşiră din mica prăvălie ce mirosea puternic a tutun şi a hîrtie veche, arsă de soare. Afară parcă se mai răcorise.

— Atunci cum o să ştie că rîndurile sînt chiar de la tine ?

— I-am amintit de ziua cînd am plecat pentru ultima oară de la ea şi am făcut-o atentă că e urmărită.

Vorbeau amîndoi despre un lucru care-1 privea poate numai pe el, dar tot atît de important şi pentru femeie.

— Şi crezi că o să primească să lucreze cu Niculescu ?

— Cred că da.

— I-ai scris şi despre ce este vorba ?

— Nu, dar ea bănuieşte că fac ceva primejdios*

— îşi poate pierde viaţa într-o astfel de încurcătură.

— Se plictiseşte prea mult de ceea ce face ca să ţină la viaţă.

— Nu s-ar zice că o iubeşti. Vorbeşti într-un fel îngrozitor.

— Nu-i adevărat. Din moment însă ce-mi cereţi mie s-o folosim, eu de ce să mă mai gîndesc la altceva ? S-ar părea că nu există nici o soluţie.

— Timpul e scurt.

— Foarte scurt.

Tăcură iar.

— Ne întoarcem ?

— Da. Nici tu n-ar trebui să întîrzii pe străzi.

— Mă gîndeam, mai spuse Mareş, că există totuşi şi posibilitatea ca într-un termen atît de scurt Niculescu şi cu Marta să nu reuşească să pătrundă în comandamentul nemţesc...

— Pentru împrejurarea asta, Dumitrana vorbea de forţă. O grupă de luptă condusa de Tomulete va ataca postul de telecomandă. El are prieteni pe aerodromul de la Clinceni care se află la doi paşi de nemţi. Dar asta ar fi mai periculos..,

— Nu ne rămîne decît să încercăm, după cîte mi se pare...

— Şi eu cred la fel...

Venise momentul să se despartă. Ina îi întinse mîna, simplu.

— La revedere...

— Nu, stai puţin. Simt că-mi porţi pică pentru ceva...

Femeia nu spuse nici da, nici nu. Privea numai peste el în întunericul fierbinte al serii de august,

— Te înşeli. Tu nu ai făcut decît să cauţi să scapi puţin de singurătate. Ştiu cît de rău te simţi cînd eşti singur. Am trăit mulţi ani singură, pînă cînd n-am mai avut curaj... Taci, nu spune nimic... Cred c-ar fi fost mai bine ca noi doi să nu ne fi revăzut niciodată...

Vorbea încet, aproape în şoapte.. . . . .

— De ce să nu ne fi revăzut ?

— Pentru ca să nu mai fim siliţi să vorbim cum vorbim...

Nu se mişca din loc, privea mai departe peste umerii lui, căutînd ceva în trecut sau în prezentul acesta atît de dureros.

— Ina, cel mai bun lucru pe care-1 avem de făcut e să încercăm încă o dată să uităm totul, dar absolut totul..4

— E atît de uşor de spus...

— Tu măcar eşti fericită şi eu nici nu încerc să te fac să-ţi pară rău pentru asta...

Ar fi trebuit demult să se despartă, dar o sete de a suferi îi ţinea unul în faţa celuilalt.

— Ştii ce, zise ea iar şi mai încet, înainte de a afla că trăieşti cu femeia asta nu mă gândeam niciodată ia tine decît ca la un om pe care l-am jignit mult şi cu care trebuie să mă port nespus de cu grijă. Pe urmă totul s-a schimbat, s-a otrăvit, a devenit rău şi urît...

— De ce ?

— Ştiu şi eu ?

— Te gîndeşti la un om pe care nu-1 cunoşti şi te simţi insultată, nu-i aşa ? Ţi-a luat locul nu o doamnă de bună condiţie, nu o femeie onorabilă, ci o oarecare artistă răguşită care a trăit cu impresarul ei şi cu cine mai ştie... Nu oricine însă îşi poate alege cum vrea şi cînd vrea prietenul, soţul, iubitul...

Era mînios, aproape striga şi simţea cum o urăşte din toată inima.

— Te rog, spuse încet şi înduioşată femeia. Te rog...

Mareş tăcu o secundă lungă şi monotonă, speriat mai mult că a jignit-o.

— Măcar e frumoasă ? mai întrebă, învinsă, Ina.

— Nu ştiu. Nu-mi dau seama.

— ...O iubeşti ?

întrebarea o costa destul, dar nu putea să riu-I întrebe. Mareş ezită şi faptul acesta o întrista şi mai mult.

— Poate sînt nebună, spuse. Eu am făcut ce-am vrut, eu te-am părăsit pe tine şi-ţi mai şi cer socoteală pentru că ai o femeie. Nu, hotărît lucru, sînt nebună. Dar nu puteam altfel, nu puteam să nu te întreb dacă o iubeşti sau nu. Oricine ar fi această femeie, dacă ţii la; ea îmi ajunge. Şi-acum dă-mi mîna. Nu te voi mai întreba niciodată, nimic. Mirişte greu să

cred că vom mai putea fi prieteni vreodată. Ce ciudat lucru. Ne. desparte tocmai vechea noastră prietenie. La revedere...

Se depărta şi dispăru cu mersul ei vechi, uşor, dansat,, pierdut în întunericul fierbinte al nopţii.

în după-amiaza zilei de 22 august, Comşa se întîlnî din nou cu Dumitrana într-o casă conspirativă de pe strada Armenească. Părea calm, deşi ochiul atent al celuilalt înregistra o oarecare crispare a gurii şi o abia-observată tremurare a mîinilor. Inginerul îi arătă o hartă a Bucureştilor, cu punctele de control, cu locurile unde nemţii aveau grupele de intervenţie, toate intrate în supravegherea unor regimente româneşti care de mai multă vreme, sub pretextul că fac manevre pentru descongestionarea Capitalei în cazul unui atac neprevăzut, recunoşteau itinerarele şi locurile de acces. Un cerc roşu arăta aerodromul Clinceni şi postul de telecomandă de alături.

..'— A rămas pe mîine seară. Dacă se întîmplă ceva neprevăzut o să te anunţ, dar trebuie să nu se întîmple...

— Am înţeles.

— Oamenii tăi au lucrat cum trebuie ?

— - Aproape...

— Ce înţelegi prin aproape ?

— Mai există şi întâmplarea, neprevăzutul. Oricum, vii sau;morţi, noi vom fi acolo, înăuntru. Tomulete are o grupă de 14 inşi, terenul e cunoscut. Deocamdată încercăm cu o formulă mai uşoară. Aţi adus minele ?

, — Da, sînt aici.

Inginerul ridică de pe un scaun o servietă. Scotoci în ea si scoase două obiecte metalice, prevăzute cu ceasuri.

'— Ştii cum se mînuiesc...

^— Da, sînt un ţip ceva mai'nou dar funcţionează după uh principiu cunoscut. Le-am folosit şi în Spania...

— Cine o să le mînuiască ?

'•'— Niculescu.

' — Cunoaşte tehaica ? •

— A lucrat in radiolocații, nu e o problemă pentru el.
— Atunci să le stăpîneşti sănătos, spuse surîzînd Comşa. Dacă nu funcționează una, ai şi o rezervă.

După un scurt răgaz de gîndire, inginerul mai întrebă odată :

— Şi dacă Niculescu nu reuşeşte să pătrundă înăuntru r
— Vom ataca postul. Totul e prevăzut. Din mica vilă a nemților nu va mai rămîne nimic, vă asigur.
— Cred că în socoteală sînt cuprinşi şi curierii şi restul de oameni. Şoseaua trebuie supravegheată. Primul lucru pe care trebuie să-I faceți este să Ie tăiați legăturile telefonice.
— Am prevăzut totul...
— Atunci sfaturi nu mai am de ce să-ți dau. Dumnezeu sa ne ajute J glumi iar inginerul şi-i întinse mîna.
— După ce terminați ştiți unde să vă întoarceți la Bucureşti, mai adăugă.
— Da.
— Semnalul prin radio îl cunoaşteți ?
— Da.
— Dacă e ceva neprevăzut, ştiți cum se anulează totul ?
— Da.
. — Cred că nu se va întîmplă nimic. Regele se grăbeşte, a început să-i fie frică. El a propus să avansăm cu trei zile acțiunea. Mîine la 9 seara guvernul său va fi arestat de către oamenii noştri. Nu ne rămîne decît să ocupăm instituțiile centrale şi vom avea totul în mînă.

Părea simplu ca într-un prost roman polițist, dar exista acel grăunte de imponderabil la care amîndoi refuzau să se gindească în momentul acesta.

— La revedere, zisese Dumitrana, şi îi maî întinse o dată mîna.
— Noroc !

Dumitrana o trimisese, cu o seară înainte, pe Tereza la restaurantul german cu biletul lui Mareş. Era mai lesnicio; aşa. Trebuia să presupună că Siguranța nu renunțase la supravegherea cîntăreței aceleia şi că apariția lui Niculescu, chiar in forma discretă în care ei o pregătiseră în mijlocul acestor ofițeri petrecăreți, va fi remarcată.

Bătrîna lor gazdă, tocmai în vederea acestei acțiuni, fusese plantată ca femeie de serviciu la garderoba restaurantului de

Latre un om al partidului care avea relații in toate locurile aude era necesară prezența cuiva. în vremuri ca acestea cind Bucureştii duceau lipsa de mînă de lucru apariția unei astfel ;le persoane nu intriga pe nimeni, aşa încît întîlnirea Martei cu Tereza au loc în condîțiile cele mai fireşti.

Din scurtele convorbiri ale celorlalte femei de servîciu şi din cunoscuta lor indiscreție, Tereza aflase cauza plictisului cîntăreței. destul de prost dispusă de la o vreme Avusese un iubit pe eare-1 întîlnise după multă vreme, îl revăzuse de cîteva ori şi după aceea, pe neaşteptate, el îşi pusese iar coada pe spinare şi nu se mai arătase. „Ale vieții valuri", făceau bucătăresele, cîntînd vorbele parcă cu satisfacție şi văzîndu-şi de treabă, dar mai erau picolițele, mai erau ajutoarele chelnerilor care nu mai tăceau : „Da ce credea că un om serios poate să rămînă toată viața cu ea ?" „De ce nu se mai uită în oglindă, nu mai e chiar o fată mareJ" şi aşa mai departe, toate aceste vorbe şi fraze stupide, răutăcioase, rele, ce le spun femeile unele despre celelalte.

Era într-una din acele seri fierbinți de august cînd Glaeser, insista să cheme fetele de aici, în frunte cu Marta, sa petreacă o seară la ei, în comandatură, unde aveau şi locuințe, pentru ca să nu fie văzuți de către ceilalți militari din garnizoană. Locul era retras, departe de Bucureşti. Nimeni nu dădea vreo importanță serviciului lor, aşa încît călcarea regulamentului militar nu avea să fie băgată în seamă. Zilele şi mai ales nopțile treceau şi ofițerul acela nu obținea consimțămintul femeii blonde, cîntăreața asta ostenită, consumată parcă de o mare decepție, care-i plăcea atît de mult. Se apropia întoarcerea şefului lor, von Horn şi atunci nu rămînea decît găsirea altui loc, a unui hotel în care însă ar fi atras tuturor atenția, fapt ce nu-i convenea de loc întrucît toată lumea ştia că în Germania avea o nevastă, copii şi oricît ar fi fost de elastică moralitatea germană pe vreme de război şi înainte de război, afişarea cu o artistă în locuri publice, chiar departe de patrie, nu-i convenea în nici un chip.

Marta abia scăpase şi în seara aceea de insistențele lui şi bea cu Ana Măria, o amîcă, şi ea cîntăreața, angajată de patronul restaurantului cu două luni în urmă. Era destul de țîr'ziu, celelalte femei plecaseră, se răcorea şi cerul parcă se hm-

pezise spre răsărit. în grădină bătea un vînt de dimineață. Luminile se stingeau. într-un boschet retras se mai auzeau cîntece nemțești și rîsete de femeie, o mașină ambreia afară, gata de plecare, chelnerii moțăiau pe carnetele de socoteli și mai gustau cu gesturi ostenite din coniacul adus de către picolițele de serviciu.

— Eu plec cu ăștia, spusese Ana Măria.

— Lasă-i dracului în pace.

— Nu te gîndi la nimic. Ajung mai repede acasă, sînt ruptă de oboseală...

— Mie nu mi-e somn de loc.

— Nu mai bea atît...

— Sînt obișnuită...

Fuma și arunca scrumul pe pietrișul grădinii.

— Ce mai vrea Glaeser ?

— Parcă tu nu știi... îmi spune că seamăn cu nevastă-sa...

— Și de dorul ei, ar sta cu tine...

— Bărbații !

— De la celălalt, nici o veste ?

— Nimic.

— Strașnic cavaler. îți spune că vine miercuri și se duce...

— Are treabă, sînt sigură, face ceva care-mi scapă, ceva primejdios...

— Nu te mai înfierbînta așa, toți mint că au treburi importante, cine știe cu care femeie stă acum și nu-i pasă de tine...

De afară se auzea un claxon insistent.

— Du-te, te cheamă, și fii cuminte...

Ana Măria rîse silnic.

— N-am ajuns încă atît de rău să mă culc cu nemții...'

Plecă fluturîndu-și lungile plete negre care-i acopereau' umerii. Nici nu o întrebase pe Marta ce are de gînd să facă. Probabil, ca în fiecare seară, o să apară și Romeo Iorgulescu, beat criță și o s-o suie în mașina lui decapotabilă, conducînd-o pînă acasă. Acest decavat simpatic și alcoolic era pavăza ei cea mai bună.

Marta făcuse semn unui chelner :

— încă un vermut, dacă vrei...

— Nu-i prea mult ?

Femeia zîmbise și-spuse cu o voce silnică :

— Lasă că știu cînd să mă opresc...

Chelnerul adusese un pahar, plin cu un lichid negru și parfumat în care plutea un bulgăre de gheață. Marta așteptase puțin și apucase piciorul transparent ridicîndu-l ia buze...

— Nu mai bea, domnișoară, spuse o voce de femeie din spate.

— Dar dumneata cine mai ești ? întrebase nedumerită cîntăreața privind chipul deschis ai Terezei care-i zîmbea cu o bunăvoință neascunsă.

— O prietenă a lui Matei...

— îl cunoști ? Știi unde se află acum ?

— Da.

— Nu mă minți ?

— Ai o scrisoare de la el. Te roagă ceva. Citește.

Tereza privise în jur. Nu mai era nimeni. Probabil că agentul pus s-o supravegheze pe femeie se îmbătase ca de obicei. Era unul Teică, un chelbos pe care cu ochiul sigur al celor ce fuseseră multă vreme urmăriți îl înregistrase numaidecît. Marta citea lacom rîndurile puține așternute în grabă de mecanic pe hîrtia ordinară a unui plic.

— E adevărat ? Se ascunde ?

- Da.

— Și vrea să-l ajut ?

— După cum vezi. Dă-mi scrisoarea.

I-o luă și o arse cu un chibrit.

— Și crezi că sînt și eu urmărită ?

— N-ai băgat de seamă ?

— Nu sînt obișnuită cu lucrurile astea.

— O să te obișnuiești. E unul mic, îndesat, cu chelie, stă mereu pe lîngă masa dumitale...

— Da, parcă-mi aduc aminte. Și ce vrea ?

— Vrea să știe ce vom face noi tocmai sub nasul lui... dacă dumneata primești...

— Primesc.

— Orice ?

— Orice.

— Nu va fi tocmai o glumă.

— Știu, am bănuit totdeauna. Nici la Piatra Olt n-a fost o glumă.

— Bine. Să-ți spun despre ce este vorba ?

— Da.
— Nu vrei sa mergem puțin pe jos r Te conduc pînă in apropierea casei, dar să n-o iei pe drumul dumitale obişnuit.
— De obicei mă conduce impresarul cu maşina.
— Atunci e bine. Haidem...
Nu zăriră pe nimeni. Tereza bănuia că agentul acela dormea cine ştie pe unde, prăbuşit în alcool. Mai rămînea postul iix de la locuința acestei femei, dar ea va termina ce avea de spus în cîteva minute şi o s-o lase singură, sfătuind-o să ia un taxi.
Străzile erau pustii, trecuse de mult de miezul nopții, se lumina.
— Trebuie să vorbesc cu dumneata deschis, spusese Tereza. Matei ar fi venit singur să te roage să-1 ajuți, dar nu vrea să pună in primejdie pe alții. Nici măcar pe dumneata... înțelegi r
— Da.
— Probabil că re întrebi ce trebuie să faci r
— Chiar aşa...
_ — Nu ştiu cum să-ți vorbesc. Sînt o femeie simplă, am suferit foarte mult, nu e timpul să-ți povestesc viața mea, poate o să ne împrietenim şi-atunci o să afli tot. Am avut un bărbat care a murit. Am rămas cu un copil pe care a trebuit să-1 cresc, Dumnezeu ştie cum. Dar asta nu e atît de greu. Mai greu e că a fost nevoie ca multă vreme să fac ceva foarte primejdios, cu riscul de a lăsa acest copil pe drumuri. Dar trebuie să înțelegi că în viața fiecăruia vine o vreme cînd e necesar să întreprindă ceva, ceva pentru toți ceilalți...

Martei îi plăceau cuvintele acestei femei necunoscute, presimțea că intră în ceva neprevăzut, că viața ei se putea schimba dintr-o dată, definitiv. Nu avusese niciodată dorința să-şi modifice modul de a trăi, dar zădărnicia acelei vieți o simțise de multe ori, în dimineți de iarnă cînd fusese părăsita în hoteluri de mîna a doua sau în gări pustii, pline de zăpadă, cînd mereu rătăcitul şi inofensivul ei impresar (care o iubea în felul lui) iar o abandona şi iar revenea, cu geloziile lui, cu mereu inutila şi neprobata sa dragoste. Poate acum, cu ajutorul acestei femei şi al lui Matei totul putea lua alt curs, deşi resemnarea îi stăpînea sufletul.
— E ceva periculos "r întrebase.

— Destul de periculos.
— Nu mi-e frică de moarte.
— Nici mie nu-mi este, dar noi nu-ți cerem să mori. ci să trăieşti. Şi dacă se poate altfel...
— **O,** şi dumneata îmi spui asta ? Abia m-ai cunoscut. N-am putut să aleg altă viață. De ce e atît de greu să pricepi că dacă m-ar fi ajutat cineva să aleg aş fi ales altce\a...
li venea să plîngă pentru că undeva, dincolo de cuvintele femeii aceleîa, simțea un dispreț abia ascuns, nu atît pentru ființa ei, cît pentru profesiunea aceea nenorocită de cîntăreața.
— Nu e vreme să lungim vorba acum. Mie trebuie să-mi spui numai atît, că primeşti.
— Am mai spus-o doar.
— Atunci sîntem înțelese. Dar n-o să-ți pară rău, nu ai <ă regreți ?
— Nu, nici o clipă.
— O faci pentru Matei ?
Marta surise trist. Lumina palidă a zorilor ii împrumuta Setei frumoase, puțin consumate, o iradiere ciudata.
— Nu, pentru mine o fac. încerc să scap de trecut. Nu ţtiu dacă am să reuşesc.
— Atunci iată despre ce este vorba...

3

Pentru Ciripoi, afacerea vieții lui luase un contur precis. Lin telefon primit la ora opt seara de la Teică, care nu era chiar atît de beat totdeauna cît lăsa să se vadă, îl scosese din amorțeală.
___Alo, făcea agentul cu o voce imposibilă, abia desluşită. Am noutăți.
— Zi-i, ce dracu mai aştepți ?
— Aseară domnişoara a ieşit cu o garderobieră, una bătrînă, angajată de curînd.
— Ei. şi ?

— **Pina** aici ar mai merge cum ar mai merge, dar asta **l-a** adus pe un chelner astă seară, unul care tare mai seamănă cu studentul nostru, omul din Buzeşti...

— Ce spui, Teică ? Ori te-ai îmbătat iar devreme ?

— Nu mai e mult, domn Ciripoi pînă să devin alcoolic, cad la beţie cronică dacă mai stau mult aici...

— Sosesc şi eu îndată.

Trîntise telefonul şi năvălise peste Mizdrache care tocmai se pregătea să iasă.

— Domnule inspector, astă seară se lasă cu bal la castel...

— Ce spui, mă ? se mirase acela cu indiferenţa lui care-l scotea din sărite.

— Am totul în labă. Acuş apare şi plătica cea mare..

— Optimist mai eşti, mă Ciripoi ?

De unde să ştie nenorocitul ce defetist devenise ! **îl** lăsă • **sa** vorbească.

— Au apărut iar băieţii aceia. Ce-î drept, nu Dumitrana, **nu** Mareş, dar celălalt, al treilea, Niculescu, studentul...

Era interesant. Inspectorul deveni atent.

—- Trebuie să fie şi ceilalţi pe aproape. Dumneavoastră **nu** vă spune nimic .faptul că au plasat-o pe cîntăreaţa chiar la nemţi ?

Era bine gîndit. Trebuia s-o lase dracului pe Dora, avea să-l aştepte **ea** pînă cînd va fi nevoie. Era devreme, opt şi cinci, pînă pe la zece o să se lămurească. Nu putea să-l scape din mînă pe Ciripoi, care, cu graba lui, o să facă cine ştie ce prostie.

— Merg c.**i** tine.

Maşina aştepta jos.

— Astă seară o umflam pe boarfă, cu toată banda ei de bolşevici, spunea încîntat de sine Ciripoi.

— Ce spui, mă Ciripoi ? Iar ? O **umflam,** o batem, o pu nem să spună. Nu mai ţine, mă, trebuie doxă, răbdare...

— Domnule inspector, făcu . celălalt, hotărît, cu răbdare cită am avut, am avut, acum o iau pe cont propriu, mie asta seară, mama să fie, nu-mi mai scapă nimeni...

.! — Ia te ,uită !, se. miră celălalt. N-avea informaţiile lui, **nu** ştia nimic, cazul acesta îl interesa mai mult ca pe un medic care **a** descoperit ceva neaşteptat după o cercetare interminabilă. Restaurantul era aproape, ajunseră curînd. **îi** întîmpină Teică slugos, numai lacrimi şi bunăvoinţă. Se ridicase de la masa lui şi nu mai isprăvea cu plecăciunile.

— Ce-i cu ăsta, Ciripoi ? întrebă indignat Mizdrache, n-ai terminat cu el ? Nu l-ai dat la Asigurările Sociale ?

— Are copii mari, domnule inspector, nu pot să-l nenorocesc...

— Stai jos, cretinule, că ne vede toată lumea, scrişni Mizdrache printre dinţi. Cine pastele mă-tii te-a angajat, mă pe tine în poliţie ?

— Statul, domn inspector, Statul...

— Să-l retrogradezi, Ciripoi, că nu ştie să fie discret, e ca o gîlmă de prost. Nici un ageamiu nu face în servîciu ce face ăsta... Na un pol şi du-te după ţigări, dar nu te mai întoarce tu cu ele, trimite o picoliţă şi ascunde-te cînd mă vezi...

Agentul se făcu nevăzut. Pe mica estradă de sticlă aoăruse orchestra şi îşi începuse programul.

— Unde-i domnişoara noastră ? întrebă inspectorul.

— Apare îndată şî ea, făcu Cîripoi, ca şi cînd i-ar fi pregătit el însuşi cu minuţiozitate spectacolul care avea să urmeze.

— Patronul ştie cine sînt ?

— Se poate ?

— Adu-l aici, pentru că vreau să schimb vreo două vorbe cu el...

Ciripoi se întoarse într-un minut cu un bărbat gras, asudat, îmbrăcat în smoking, care se aşeză pe un colţ de scaun.

— Ţi s-a spus cine sînt ?

— Da, să trăiţi !

— Nu vînd prescure la Mitropolie. Un cuvînt şi taraba dumitale zboară în aer şi te trezeşti şi-n puşcărie cît ai zice peşte. Surîzi puţin că se uită lumea la noi, aşa, să nu creadă clienţii dumitale că a venit bau-bau...

Patronul restaurantului surîdea ca şi cînd ar fi înghiţit un tacîm cu cuţit cu tot. Pe estradă îşi făcuse apariţia Marta înti-o îochie lungă, argintie, parcă de fosfor, sclipind in lumina puţină a nopţii.

— Eşti mulţumit de femeia asta ?

— Da. Cîntă şi în nemţeşte şi ofiţerii se omoară după ea.

Ai mai dezbrăcat-o, ai mai pus-o să şi arate ce are sub fustă *t*



— De, pare serioasă, nu se încurcă cu clienții.

— Ce învîrtește știi ?

— Nu știu, de unde să știu ? Domnul Ciripoi m-a pus s-o angajez, am crezut că e în serviciul dumneavoastră. Poliția obișnuiește lucruri din astea... A venit cu prăbușitul ăla care cîntă la pian, unu Romeo lorgulescu, şî el în slujba lui domn Ciripoi, care cică o iubește mult, dar ea nici nu se uită la el...

— Te cred și eu, miroase a mort, nu-1 vezi, mai are la un colț și se duce, veșnica lui pomenire...

— Cum vreți dumneavoastră, acceptă patronul, ștergîndu-și fruntea nădușită cu o batistă.

— Are haz, constată cu familiaritate Mizdrache în urechea lui Ciripoi, pe urmă i se adresă iar, nu autoritar, nu cu reproș, ci cu o curiozitate amicală pe care celălalt nu o băgă de seamă pentru că prea se înspăimîntă :

— Știai că Marta asta a dumitale e urmărită de Siguranța generală a Statului ?

— De unde să știu, nenorocitul de mine ? S-o concediez ?

— Atîta ar mai trebui ! Dimpotrivă. Ochii în patru, vreau să știu ce face, cu cine se întîlnește și dacă se poate și ce are încăpu! ăla frumos, s-a înțeles ?

— înțeles.

— Ești liber.

Patronul se ridică ușurat ş' părăsi scaunul. Marta tcimінase primul cintec. Mizdrache aplauda tare, spre mirarea lui Ciripoi.

— Cînd e gata, îl aducî și pe impresar aici.

Nu înțelegea ce vrea să facă inspectorul, dar trebuia sa aștepte. Pianistul tapa ușor și fals sfîșietorul *J'attendrai.* Vocea femeii avea o disperare aproape sinceră, franceza ei nu era proastă, sau în cel mai rău caz, bine memorată. Urmă o polcă nemțească și pe urmă *Torna picina mia.*

— Nu e rea, Ciripoi, zise în cele din urmă inspectorul sorbind din paharul cu șampanie pc caie subalternul îl umpluse de cîteva ori la rînd.

— O să-i stric eu muzicuța ! se lăudase Ciripoi, gtozâ\ vîndu-se.

— Fără crime împotriva umanității ! Unde sînt ceilalți despre care îmi vorbeaî ?

— La intrare, lîngă barul cel mic, vedeți de aici o femeie bătrînă care pune în cui mantourile femeilor ?...

— Da, o văd... Asta a apărut în fișele noastre cumva, îțî aduci aminte de ea ?

— Nu. Ea 1-a adus pe student aici. Uitați-1, cară o tavă la masa de colo.

Mizdrache privî. Lumina puțină nu lăsa să i se vadă prea bine fața.

— Tînăr băiat ! Cam stîngaci, se cunoaște că n-a făcut meseria asta, dar dacă are vreme o s-o învețe el...

— N-o să aibă, domnule inspector...

— Ciripoi, ăștia sînt oameni de mîna a doua, știi bine. Mie șeful lor îmi trebuie.

— Șeful trebuie să fie pe aproape.

\ — Asta cred și eu.

— Și-atunci ? Răbdare, răb-da-re ! scanda.

Marta terminase de cîntat. Ciripoi îi făcu un semn discret lui Teică. Impresarul apăru după un minut. Avea o față fără expresie, ochii săi melancolici păreau gata să verse lacrimi.

— Bună seara, spuse.

— Bună seara, ia loc, îl invită Mizdrache cu un gest firesc.

— Cîne sînteți și ce vreți de la mine ? întrebă noul venit, îi era frică, se vedea bine, nici măcar nu înțelegea să se ascundă.

— Domnule, spuse încet inspectorul. Ai idee ce face exact prietena dumitale ?

— Ce să facă ? Cintă...

— Numai atît ?

Impresarul căuta ceva în memoria lui pîerită în alcool

— A săvîrșit ceva împotriva legilor ?

Mai rău...

îl speriase de tot, fața lui albise, atît cît puteau ei să vida in lumina becurilor de iamufl<ij.

— Vă dau cuvîntul nieu ele onoare că nu ştiu nimic. V-aş **fi** spus, doar sînt înţeles cu domnul Ciripoi, clar nu am observat nimic suspect...

— Nici că are un prieten ?

— Ce prieten ?

— Un cunoscut de la Piatra Olt ?

— O, asta e o poveste veche..

— Nu chiar atît de veche. S-au întîlnit şi probabil că se vor mai întîlni şi aici, la Bucureşti...

Era limpede că celălalt nu ştia nimic. Trebuia numai adus la starea aceea de frică animalică atît de necesară incit să-1 facă să spună tot cînd va fi nevoie.

— Ştii cu ce se ocupă prietenul prietenei dumitale ?

— Nu ştiu, vă dau cuvîntul meu de onoare...

— Lasă fleacurile, ce cuvînt de onoare ? Nu face lux.

— Spuneţi-mi numai despre ce este vorba...

— Amica dumitale are legături cu comuniştii...

— în cazul ăsta, eu...

— în cazul ăsta trebuie să-ţi ţii gura şi să nu o alarmezi, pentru ca o sa ne faci mai mult rău decît o să ne ajuţi şi-atunci avem mijloace **mai** rele decît îţi închipui să te silim sa nu ne mai încurci din drumul nostru...

— Vă stau cu toate mijloacele mele la dispoziţie...

— Bea. Ce bei ? Ciripoi, dă-i ceva să bea. Şi nici un cuvînt, s-**a** înţeles ?

— Sfinx, domnule. Cu cine am onoarea ?

— Cu regele Ferdinand, ia te uită la el, bea şi cară-te la îocul dumitale şi n-o scăpa din ochi, cum atli ceva te înfiinţezi la noi. s-**a** înţeles ?

— înţeles, să trăiţi...

Inspectorul îşi scoase tabacherea din buzunar. Ciripoi îi aprinse ţigara cu bricheta lui, totdeauna gata st **'a** foc.

— Ţi-**a** plăcut ?

— Plăcut, dar nu am înţeles ele ce trebuia să-1 îngi o/iţi atît :

— O să înţelegi mai tîrziu.

Ar fi vrut să plece, găsea că treaba lui se terminase. Ciripoi putea să întîrzie cît voia în grădina restaurantului, el avea treabă cu Dora, subalternul o ,ᶜă-i comunice mai târziu ce se mai întîmplare, că doar ăştia de aici nu-şi aleseseră tocmai seara asta pentru activităţile k»r incă de neînţeles pentru el. Dar m momentul acela îl reţinu un incident care-1 hotărî să mai întîrzie. Marta se îndrepta spre estradă însoţita de aplauzele unor ofiţeri aflaţi la o masă învecinată. în clipa în care trecu pe lingă un maior între două vîrste (era Glaeser, el nu avea de unde să ştie) una dintre femeile care formau un sextet ce însoţea cîntecele ei îi puse piedică. Marta reuşi să-şi ţină echilibrul şi neturburată se opri lîngă grupul de femei care rîcleau încremenite, luă de pe masă un sifon şi începu să le stropească pe rochii, ca pe nişte paparude. Cîntăreţele strigau, vrură s-o oprească, dar presiunea sifonului ie ţinea la distanţă. Cînd termină aceasta operaţie meticuloasă, maiorul lasă paharul de şampanie din mînă şi îi sărută palma.

— Iată ce face o doamnă adevărată ! exclamă îneîntat Vermuth ? O ţigara ?

— Nu, trebuie să cînt, zise intr-o germană lejeră femeia.

— Atunci aştept...

Femeile celelalte alergau prin grădina în căutarea unor rochiî uscate.

Vocea răguşită puţin de tutun a Martei răsună curînd. Cînta un marş nemţesc la modă. acompaniată de toate glasurile bărbăteşti dimprejur.

— Asta joacă tare ! exclamă fără să vrea Mizdrache.

îi plăcea, ar fi vrut să stea de vorbă puţin cu ea, dar nu in localul sinistru al Siguranţei Statului. Nu e Anny Ondra (fusese idealul lui de femeie), dar merge ! Unde mai pui că nu seamănă cu Dora şi bărbaţilor ocupaţi le trebuie un gen nou totdeauna.

— Dacă nu mă lăsaţi pe mine, domnule inspector, să v-o jughinesc puţin, să scot totul din ea, cum iese la suprafaţă untdelemnul...

— Cum deschizi gura, cum îţi iese porumbelul, constată a cîta oara Mizdrache cu dispreţ. Mai bine mai toarnă puţină şampanie pentru că încep să mă distrez, Ciripoi...

Ceea ce subalternul său şi făcu, nu cu graba de altă dată, dar cel puţin mulţumit că inspectorul mai avea răbdare să întîrzie

4

Nu era tîrziu, abia noua fără un sfert. Programul Martei se^ alia la început, dar ea trebuia să-i hotărască pe nemţi să părăsească grădina şi să ajungă în Comandament şi încă nu singură. Bărbatul acela tînăr, tăcut, politicos, puţin miop, cu ochelarii lui de om studios, se mişca prin grădină carînd neostenit tăvile cu mâncăruri. Stîngăcia îi mai trecuse, dar unui ochi atent nu-i scăpa că nu mai servise niciodată în vreun restaurant sau o făcuse cu multă vreme înainte. Răsunau aplauze puternice, nu se putea spune că diseuza nu are succes la nemţoteii ei, pentru că ştia să-şi aleagă cîntecele. Terminase tocmai o melodie cîntată de Zarah Leander în ultimul film creat pentru propaganda germană şi ei o ovaţionau. Şampania curgea în valuri. Patronul se mişca de colo-colo, cu o o falsă absenţă a feţei.

Marta se îndreptă spre masa lui Glaeser, hotărîtă, fără să arate o grabă prea mare. Maiorul o aştepta în picioare. îi sărută iar mîna privindu-i cu pofta decolteul. Nu-1 văzuse niciodată beat, dar grizat da. Astă seară se grăbea, răbdarea lui era aproape de sfîrşit. O să-mi dea un ultimatum, gîndi cu ironie, în felul lor milităros, sentimental.

— Un Chesterfield ?

— De ce nu ? se miră Marta.

Era cald, încă nu se răcorise. Frunzişul boschetelor nu se mişca. „De n-ar suna alarma, să strice totul"!" gîndi femeia. Privi spre locul unde aştepta necunoscuta aceea bătrînă, apoi spre chelnerul cel tînăr. „Ăştia deci sînt comuniştii, ce curios, aveau mutre cumsecade !"

Glaeser o aspira cu nările lui fine. Parfumul nu era o grozăvie, dar la începutul unei nopţi de august, după o lungă insistenţă, se putea admite orice.

— Bună ţigară, zise femeia, aruncînd fumul verde în sus.

— Luăm ce-i bun şi chiar ce nu-i bun de la popoarele cu care ne batem...

— Frumoasă filozofie...

— Nu ?...

— Ce face comandantul dumneavoastră, tot plecat ?

— Peste trei zile soseşte şi încă nu ne-ai onorat. Ţi-aş fi arătat caii lui. Spuneai că-ţi plac caii...

Marta rîse şî ridică" paharul cu vermut lîngă obraz (ma iotul ştia că-i place vermutul şi comandase de la magazie un Martini veritabil).

— *Profit !* Ăsta-i momeala. Nu pentru ca să-mi arăţi caii mă chemi acolo.

îi pierise aerul disperat din alte seri, acum părea numai puţin melancolică.

— Ia-o cum vrei, dar invitaţia rămîne invitaţie...

Femeia sorbi uşor din pahar.

— Poate dacă mă îmbăt astă seară o să-i dau curs...

Ochii bărbatului se aprinseră în întuneric.

— Mi se pare **ca Dumnezeu** nu e atît de nemilos cu mine... Să-ţi mai torn ?

— încă nu.

îl privea atent, ca şi cînd ar fi vrut să se convingă cael merita ceea ce dorea atît de mult. Nu era urîţeniei bătrîn. Obrazul bine bărbierit, cu o cicatrice abia ascunsă, părea împietrit de dorinţă.

— Şi cu războiul vostru drăgălaş ce mai e ?

— în Franţa încă ne mai batem binişor, zise Glaeser. Abia acum o să am şi eu treabă mai multă. Stau în România aproape de doi ani şi vegetez. Cel puţin dacă începe retragerea o să pot să-mi fac meseria...

— Nu înţeleg...

— Nimic mai simplu.

Scoase cîteva fotografii din portvizitul de piele neagră. I le întinse şi le lumină cu lanterna care se găsea pe **fiecare** masă la îndemîna clienţilor cînd trebuiau să controleze nota de plată.

— Iată aici un cartier din Varşovia. Prima imagine : **cum** arăta înaintea punerii minelor şi în imaginea doi : cum arăta după aceea... E o operă, recunoaşte...

Femeia privi fotografiile. Pe primul carton era o fotografie aeriană a unui cartier din Varşovia, înainte de război, o îngrămădire de case mici despărţite de străzi înguste şi uliţe. După aceea, altcineva, probabil, fotografiase o grămadă de ruine, ca şi cînd peste cartierul acela ar fi trecut un mamut, uriaş, cu tălpi de fier.

— Ghetoul din Varşovia, spuse cu o precizie seacă Glaeser. O apăsare de buton şi totul a devenit ruină : sinagogi, şcoli, case...

— **Deci** nu **cu** avioanele s-au făcut toate astea?

Maiorul rîse cu o mindrie reţinută.

_— Da de unde ! Nu sînt pilot, doar ţi-am spus. Sînt inginer.

_ Marta nu avea sentimentul tragic al distrugerii. Războiul exista undeva, existase tot timpul, suportase bombardamentele din Bucureşti, văzuse trenuri întregi cie soldaţi, auzise uneori împuşcături, în gara aceea mica asistase la uriaşul incendiu al depoului german, dar nu avea imaginea exactă a războiului şi_ a primejdiei, cum nu o au niciodată femeile, în afara cazului că merg pe front, unde se comportă, curios, mult mai curajos decît bărbaţii.

— Şi după război ce-o să faci ? Cine o să mai aibă nevoie de dumneata şi de meseria dumitale ?

—„ Totdeauna trebuie dărîmat ceva în lumea asta. Iată un orăşel din Iugoslavia. Aici stătea ascunsă o divizie de partizani. N-a mai rămas nimic din el.

— Şi locuitorii ?

— Pe unii i-a împuşcat SS-ul şi pe alţii i-a deportat.

Marta bău cu sete din paharul cu vermut.

— Mai toarna-mi...

— *Prosit.*

— *Prosit !*

— Şi cum. dumneata vorbeşti cu linişte despre toate astea ?

Glaeser^ simţea beţia uşoară a şampaniei, acea euforie ce nu putea fi stâpînită, care te purta parcă într-o lume eterică, fără forme şi oprelişti.

— Femeile cred că războiul e o joacă. El este o ocupaţie bărbătească ca oricare alta şi are o vechime de mii de ani. Poporul nostru îl cultivă ca pe un sport care-l fereşte de îmbătrînire...

— Interesant...

•— Un ordin şi locul pe care stai sare în aer. Totul : restaurantul acesta, străzile, noi...

— Glumeşti...

— Nu glumesc de loc. Nu-ţi destăinui un secret militar dacă-ţi spun că dacă nu o să fiţi cuminţi, vine doctorul Glaeser cu trupa lui şi face ordine.

— Vorbeşte-mi mai bine despre caii comandantului. Te lauzi că eşti horticultor şi în loc să-mi povesteşti despre fior;, îmi arăţi ruine şi oraşe distruse...

— Am şi flori. La cantonament e foarte trumos.

— Mi-ai mai spus.

— Nu vrei să le vezi ?

— Noaptea florile se Aad destul de greu... ca şi caii...

— Noaptea trece foarte repede...

— Ai dreptate.

-- Şi-atunci ?

— Să mă mai gîndesc...

— Pentru cai, pentru flori !

Se ridicase în picioare şi bău cupa de şampanie cu acea solemnitate ridicolă a tuturor nemţilor în care se amesteca acum şi un pic de sentimentalism desuet.

— îmi aduc aminte de ferma mea de lîngă Bintz...

Uitase câ-i mai povestise lucrurile astea.

— Ştii unde-i Bintzul ?

— Undeva în nordul Germaniei, lîngă Marea Baltică...

— Uite că ştii ! se miră cu o drăgălăşenie beţivă şi ii mîngîie părul.

Bău iar, înflăcărat.

— E un loc ciudat, cu arbori şi lacuri. Plouă cam mult, dar mie îmi place. M-am cam îmbătat, ce zici ***i***

— Da de unde, te ţii bine.

— Nu vrei să mergem ?

— Unde să mergem ?

— La cantonament. Iau şi fetele astea, îmi strîng prietenii la o comandă. Sînt cel mai mare în grad.

Marta privi feţele lucioase şi vesele din jur ale celorlalţi. Femeile se întorseseră la masă în alte rochii. Se uită pe lunş la ceas. Era vremea sa primească.

— Şi cu programul ce fac ? Mă dă afară patronul daca dispar...

•— îl plătesc. Cît face ?

Scosese portvizitul şi căuta banii.

— Lasă asta. Dacă vorbeşti cu el **e** altceva. Deşi nu sînt obişnuită cu astfel de invitaţii...

— Ştiu, mi-ai mai spus. Pot să cred deci că ai primit ?

Se ridicase de la masă şi zbura spre stăpînul restaurantului. Marta privi spre garderoba prost luminată. **Femeia** era

acolo. Pe lîngă ea trecu bărbatul cel tînăr cu ochelari. Se privira o secundă şi femeia plecă uşor capul. Niculescu înţelese. Mai rămînea să spună ultimele cuvinte, aşa cum se înţelesese cu Tereza. Glaeser se întorcea triumfător.

— S-a făcut !

Sorbi un ultim pahar de şampanie şi comandă celorlalţi :

— Drepţi !

Ofiţerii înţepeniră în picioare.

— Urmaţi-mă !

Marta îşi strîngea lucrurile de pe masă.

— Ia şi o ladă de şampanie, spuse. Am chef să mă îmbăt în noaptea asta.

— O ladă ? Două !

Glaeser făcu un semn. Niculescu se apropie. Totul era bine pus la punct.

— Băiete, două lăzi de şampanie !

Se aflau lîngă poarta grădinii. Maşinile ambreiau, şoferii îi zăriseră. Ofiţerii cîntau în jurul femeilor. Două ţigănci îi urmau cu coşurile de flori, acum golite. Banii fură zvîrliţi peste umăr tot de Glaeser.

în poartă aştepta Niculescu cu lăzile de şampanie. Una într-o mînă, alta în cealaltă.

— Urcă şi dumneata şi nu uita tirbuşonul. M-am săturat să fiu servit de ordonanţe.

Niculescu urcă lăzile în portbagajul unui automobil şi îşi făcu loc lîngă şoferul lui Glaeser care-1 privea intrigat.

— Pornim ?

— Pornim, spuse şoferul şi apăsă pe accelerator.

Dumitrana găsise că planul iniţial de a pătrunde în postul de telecomandă de la Clinceni al nemţilor era cam primitiv.

— Prea contăm pe nişte lucruri probabile, îi spusese lui Tomulete.

Ca un om care făcuse războiul, ştia că acţiunile cele mai sigure sînt acelea care epuizează toate probabilităţile, aşa încît modificase planul iniţial de acţiune.

— Cunoşti vila ? întrebase pe aviator.

— Da, a aparţinut avocatului Costinescu, pînă au luat-o nemţii.

— Ştii pe unde se pătrunde înăuntru ?

— Locul e bine păzit. Tot teritoriul este înconjurat cu sîrmă prin care trece un curent de înaltă tensiune. Ca să nu bată la ochi au lăsat să se înţeleagă că au acolo o fermă hipo, pentru creşterea cailor de rasă destinaţi să fie trimişi în Germania...

Pe Dumitrana nu-1 interesa istoria acestui loc, ci modul în care s-ar putea pătrunde acolo, fără pierderi de vieţi omeneşti. Iniţial se gîndise să dea femeii aceleia pe care nu o cunoştea sau studentului cele două mine, dar asta ar fi însemnat 50°/» că le aruncă pe fereastră. Cîntăreaţa nu ştia să mînuiască astfel de mecanisme şi ca s-o instruieşti, urmărită fiind, era cel puţin o imprudenţă. Dacă le-ar fi încredinţat studentului exista riscul ca el să nu ajungă în Comandatură sau să fie prins. Cel mai sigur lucru era ca altcineva, la momentul potrivit, să pătrundă pe teritoriul postului de telecomandă şi acel altcineva nu putea fi decît Tomulete sau un om de-al lui, aflat pe aerodromul alăturat. Evident că lucrurile se complicau, dar erau cel puţin mai sigure.

îl întrebă pe sergentul-major dacă planul lui nu era prea complicat.

— Crezi că se poate face ceva ?

— Depinde de ce vrem.

— Adică ?

— Adică : dacă-i alarmăm sau nu de la început şi angajăm lupta, ceea ce nu-i chiar o joacă, ţinînd seama că sînt înarmaţi şi destui.

— Atunci ?

— Atunci să facem jumătate din ceea ce ar trebui...

Dumitrana îl privise insistent aşteptînd şi soluţia.

— îmi trebuie un scurt-circuit, pur şi simplu, trei ir nute de întuneric, timp în care curentul să nu funcţioneze în sîrmele acelea. Oricum eu voi încerca să strecor pe cineva, pe cineva care să pătrundă dincolo de gardul de sîrmă ghimpată...

— Vreau să ştiu un singur lucru, despre ce este vorba exact ! Tu trebuie să cunoşti cum arată aparatura postului...

— Ceva foarte simplu. Un tablou de comenzi electrice. Dacă se aplică mina, totul sare în aer şi postul e scos din circulaţie pe un timp mai îndelungat sau mai scurt, în funcţie de stricăciunile produse.

— Avem nevoie de cîteva ceasuri numai.

— E perfect.

— Atunci să-ţi dau ţie minele ?

— E cel mai sigur...

O dată stabdite toate acestea, lui Niculescu nu-i revenea decît să producă acel scurt-circuit de cîteva minute, o treabă poate simplă în aparenţă, dar imperios necesară. Dumitrana îi explică despre ce este vorba şi studentului, fiind un om care nu era străin de chestiunile tehnice, nu-i trebui mult ca să priceapă. Rămînea numai ca întîmplarea să-l ajute pe Niculescu să poată intra pe teritoriul comandamentului şi ea îl ajutase...

Plecarea studentului şi a cîntăreţei îi surprinsese pe Mizdrache şi pe Ciripoi.

— Ei, drăcie ! se bătuse peste frunte ultimul. Ce-i facem, şefule ? Se pare că ăştia joacă mai tare decît credeam noi...

Inspectorul era aproape excitat de cele ce se întîmplaseră. Simţea că se^ apropie de o afacere pe care o avusese de multă vreme în mînă, dar al cărei sfîrşit nu-l cunoştea. Dora lui putea să mai aştepte, putea să-i facă scene după aceea, ce mai contau toate astea ? Se ridică de la masă şi se îndreptă spre ieşirea grădinii. Şoferul Costea aştepta în Buickul lui negru.

— Gata ! pornim ! făcuse febril Mizdrache. Ia-te după automobilul ăla...

Nemţii încărcaseră trei limuzine, cu femei, cu chelneri, cu şleahta lor veselă, pornită pe chef.

— Să vezi distracţie, zisese Ciripoi, freeîndu-şi palmele.

— Ai luat măsuri ? întrebase inspectorul.

— Cum, nu ? Teică ce păzeşte ? A umplut telefonul de scuipat pînă acum. Toată lumea în alarmă !...

— Ştiu unde să vină ?

— Se poate, şefule ? Ce noi paştem gîştele ? Toată lumea bună la Clinceni. Cum ies copilele din treabă, cum le poftim

la interogatorîu, că în garnizoana nemţească nu avem dreptul să lucrăm... Ştiţi chestia cu extrateritorialitatea...

Mizdrache îl privi jumătate ironic, jumătate admirativ, nelăsînd să-i scape vreun zîmbet :

— Ce pronunţie !

___Face fiecare ce poate, domnule inspector ! subliniase Ciripoi cu o falsă modestie meritele sale, abia atunci observate.

— E departe ? mai întrebase celălalt, privindu-şi cadranul fosforescent al ceasului.

— 25 de minute...

Era destul de devreme. Nici nouă şi-un sfert.

— Ai grijă să nu se prindă nemţii că ne ţinem de coada lor, îi spuse şoferului.

Costea dădu din cap, mut, după obiceiul lui.

— Ce-ţi mai fac copiii ? mai întrebă amabil inspectorul.

— Bine, mulţumesc, cu vacanţa asta, i-am trimis la ţară cu maică-sa să scape de bombardamente...

Şoseaua lucea în lumina lunii. Motorul bîzîia plăcut. Cel puţin în noaptea asta o să aibă în sfîrşit şi el ce raporta lui Mastacan şi ministrului. Nu ştia pînă unde vor merge şi ce anume aveau de gînd oamenii pe care-i urmărea, dar puţină admiraţie pentru îndrăzneala lor tot ascundea în sufletul lui.

— Frumoasă noapte ! spuse Mizdrache.

— In loc să stăm undeva la umbră, unde se aşează orice om, se căina subalternul, noi, pe drumuri, domnule inspector !

— Datoria, Ciripoi, datoria !

Porumbul foşnea în întunericul albăstrui. Luna lăsa dîre în apa unui rîu anemic. Trecură un pod metalic. Maşinile nemţilor alergau înaintea lor.

— La drept vorbind ce caută ăştia în comandatura nemţilor ? întrebă iar inspectorul ca şi cînd ar fi vorbit cu el însuşi.

— Cine ştie, domnule inspector !

___Ai idee ce se ascunde acolo ?

— Păi după informaţiile mele, că m-am informat, cică aici ar fi un post de dirijare a trupelor de intervenţie.

— Ce spui ! exclamă Mizdrache.

Tăcu cîteva clipe, îngrijorat, cîntărind totul cu grijă.

— Ciripoi, e lată rău, Ciripoi, spuse în cele din urmă cu glas scăzut...

— De ce să fie lată, domnule inspector ? se miră celălalt. Ce mare scofală că nemţii ăştia au cărat cu ei nişte muieri în comandament. Nu moare nimeni dintr-asta !

— O să vezi tu !

— Ce să văd ?

Nu voia să-i spună, nu avea nici un rost să-i mărturisească ceea ce gîndea. Dacă bănuielile lui erau întemeiate, dacă zvonurile şi informaţiile pe care le deţinea de mai multă vreme erau adevărate, el ar fi trebuit de multă vreme să nu se mai afle aici, în Buickul său, lîngă prostul ăsta de Ciripoi, cî în coasta lui Mastacan şi a ministrului său. Dar curiozitatea îl învingea, poate se înşela, poate pînă atunci, după calculele lui făcute de atîtea ori, mai era vreme. Faptele nu erau încă destul de coapte, nu avuseseră cînd să se coacă. Exagera, frica îl făcea să-şi piardă minţile. Şi unde decît aici putea să-şi dea seama mai bine în ce stadiu se afla „afacerea" asta, a lui şi-a lui Ciripoi, şi-a Siguranţei generale, afacere ce se desfăşura peste capul lor, în necunoştinţa lor de cauză.

Ajunseseră.^ Se zăreau avioanele mici de vînătoare de pe aerodrom şi păduricea care înconjura fosta vilă a lui Costinescu. Pe o_ pajişte luminată de lună se mişcau zece sau cincisprezece cai. Era surpriza lui Glaeser care telefonase la comandatură să fie scoşi afară armăsarii lui von Horn din grajduri şi lăsaţi liberi.

— Unde oprim ? întrebase şoferul Costea.

— Cam aici. Avem privelişte,..

Se^ aflau la 300 de metri de spatele postului de telecomandă. Clădirea se distingea clar în bătaia lunii. Geamurile camuflate nu lăsau afară nici o rază de lumină. în colţurile imensei curţi, înconjurate cu sîrmă ghimpată, se zăreau gheretele sentinelelor.

— Trage mai la o parte, spuse Mizdrache,

Costea coborî de pe şosea în umbra unor copaci.

— Aşa e bine ?

— E bine.

Ciripoi îşi freca genunchii amorţiţi.

— Şi noi ce facem, domnule inspector ?

— Aşteptăm, Ciripoi, aşteptăm. O să vezi ce n-ai văzut...

— Credeţi ?

— Mă, tu ori eşti norocos, ori eşti prost. Habar n-ai in ce chestii ai intrat..

___Ce vorbiţi ! se miră celălalt, nu fără un respect neascuns faţă de importanţa sa proprie.

Sextetul „Melodia", cum le recomanda patronul restaurantului pe femeile acelea cu glasuri cam dure, făcea o gălăgie infernală în maşinile deschise. Sentinelele fură salutate cu braţele ridicate şi cînd un soldat mai încăpăţînat îl somă pe şoferul primei maşini să oprească, pentru control, o lungană, aprinsă, cu decolteul răvăşit de pe drum se ridică cu o sticlă în mînă şi-1 stropi cu prietenie :

— Neamţule, lasă-ne, neamţule-năuntru ; se ruga caraghios cu chipiul ofiţerului de lîngă ea pe frunte, salutînd ca la paradă.

Sentinela nu pricepu la început ce se întîmplă. Soldatul se priponi furios înaintea maşinii şi cel de la volan opri.

— Cine sînteţi ?

— Maiorul Glaeser cu suita, spuse cineva.

Şoferul parlamenta cu garda (mai apăruse o sentinelă). Se dădu jos un căpitan solemn, clătinîndu-se uşor pe picioare. Urmă un schimb violent de cuvinte în germană pe care Marta îl auzi de la locul ei :

— Aici nu-i bordel, e comandatură, am să raportez mîine.

— Maiorul Glaeser ne-a adus.

— Nu-i nimic. Am să raportez comandantului cînd se întoarce...

Glaeser se înfurie şi deschise portiera.

— Ce este ? întrebă furios.

Apăru un locotenent care salută rece, ţeapăn.

— Domnule maior, regulamentele nu permit...

— Regulamentele spun să asculţi de comandanţii dumitale. Stînga-împrejur !

Din maşina maiorului, Niculescu privea toate acestea, fără să clipească, cu o falsă lipsă de atenţie. Lîngă el rîdeau două femei înghesuite de un locotenent beat, atunci coborîte din maşina aflată în mijlocul micului convoi.

Bariera se ridică greoi, un lemn tărcat alb şi negru, la capătul căruia se afla un felinar orb. Mirosea a fîn cosit, se auzeau greierii de dincolo de oîmp.

— Şi-acolo, ce e ? întrebă Marta pe Glaeser care se întorsese enervat.

— Aerodromul Clinceni.

Nu erau despărțiți decît de un gard de sîrmă ghimpată bine împletită. Mașina trecu ușor peste glodurile drumului neasfaltat. Din față, sextetul despărțit din motive de strategie rutieră saluta glorios sentinelele :

— Bună, băieți ! Intrăm în Marele Reich !

— Salve, blondule, ce te sgîiești așa ?

Rîsetele deșuchiate ale femeilor răsunau sughițat în noaptea liniștită de august.

— *Nettes M'ădl!* exclamau între ei cei doi soldați de la bariera de intrare.

— *Hubsches Mâdl!*

— *Bisschen miide...*

— *Kannst mich gem haben !*

Marta surise în întuneric. Spera că nu era vorba despre ea, pe ea n-o zăriseră, stătea rezemată de canapeaua de piele a limuzinei și privea obrazul împietrit al lui Glaeser. încă nu-i era frică. Vedea spatele necunoscutului tînăr, recomandat de către Tereza, și i se părea că trăiește cea mai interesantă aventură a vieții ei. De cînd visase așa ceva ! Vermutul o amețise puțin, noaptea era parfumată, avea o otravă în ea, ceva misterios, nedeslușit.

— Ce s-a întîmplat ? De ce nu ne dă voie ? întrebă.

— Regulamentele, mereu regulamentele armatei germane !

Maiorul era necăjit. își scoase dintr-un buzunar mănușile de vară și le izbea de vipușca pantalonului.

— E rău că am venit aici ?

— Da de unde ! Dacă n-ar fi turnătorii ăștia care există pretutindeni, s-ar putea trăi mai liniștit...

Mașina stopa în fața unei clădiri albe, cu un singur etaj.

— Coborîm, spuse simplu Glaeser.

Femeile celelalte chicoteau înghiontite de ofițerii lor.

— O să vă ocupăm, nemțișorilor ! striga una dintre ele, cu o voce agresivă, groasă, de bărbat. Basul sextetului „Melodia".

— Năvăliți, fetelor. Avanti ! Pe ei și-acasă !

— Acuș. Șampania, șampania, unde-i șampania că mi s-a făcut sete !

Glasurile se amestecau, rîsetele acoperirii țîrîitul insistent al greierilor.

— Dumneata nu le semeni ! constată în germană cu glas ușor Glaeser, ești cu adevărat o doamna...

— Crezi ?

Marta se întoarse spre bărbatul între două vîrste care devenea sentimental ca un adolescent.

— Nu am dreptate ?

Femeia nu-i răspunse. Nu intrase înăuntru după ceilalți. Privea pajiștea luminată de lună.

— Ăștia sînt caii comandantului ?

Siluetele lor negre se mișcau ușor în lumina argintie.

— Sînt frumoși, foarte frumoși.

— O surpriză pentru dumneata...

— Ești foarte drăguț...

— Mă scuzi un moment, spuse bărbatul și dispăru în clădirea cu un etaj. După cîteva clipe îi auzi glasul de sus, printr-o fereastră deschisă, întrebînd pe cineva :

— Ceva nou ?

— Nimic.

— Nici Atena ?

— Nici.

— Situația în aer ?

— Nu s-a comunicat nimic. Foggia încă nu dă nici un semn. în spațiul iugoslav e liniște...

— Bine, dacă e ceva mă cauți, sînt jos...

Glaeser se întoarse.

— La dispoziția dumitale.

îi luă mîna și i-o sărută ușor cu vîrful buzelor.

— îți place ?

— E o noapte minunată...

— Ai dreptate. Ce liniște măreață...

— Comandantul dumitale o să te pedepsească dacă află că ai adus femei aici...

— E obișnuit.

— Vrei să spui că au mai venit și altele ?

Bărbatul nu-i răspunse numaidecît. Nu putea să mintă. N-avea nici un rost să facă pe supărata.

— Numai cînd e plecat, altfel regulamentele sînt foarte drastice. Nu vrei să ne plimbăm puțin ?

Din odăile în care nu intrase încă se auzeau strigătele și rîsetele femeilor. Pocniră cîteva dopuri.

— îţi place r o întrebă ei, luîndu-i cotul dezgolit cu palma mherbintata.

— Da.

— Vila a aparţinut unui bogătaş de-al dumneavoastră, care a pus-o la dispoziţia comandaturii. E un prieten al Germaniei. In Franţa, unui asemenea om, ceilalţi i-ar spune colaboraţionist...

— Care ceilalţi ?

— Eşti naivă sau chiar nu ştii nimic ?

— Nu mă ocup de politică. Cînt, atît...

Glaeser o privea insistent :

— Bine faci... Iată caii...

Animalele se mişcau uşor în iarba albastră.

— Sînt cai de rasă, de ce i-aţi lăsat liberi noaptea ?

— Ca să-i vezi dumneata...

— îţi mulţumesc.

— Ştii să călăreşti ?

— Am călărit în copilărie.

— Ţi-e frică de ei ? Nu vrei să aduc un soldat cu o şa ?

— Nu, mulţumesc...

— Păcat. Nu ştiu de ce, dar mi-ar fi plăcut să te văd pe un cal din ăsta...

Devenea iar sentimental. Probabil că seara asta îi amintea de Bintz, de ferma lui, de nevastă-sa şi voia să reconstituie ceva pierdut în trecut, ceva la care ţinea foarte mult.

— Şi florile ? întrebă Marta.

•— Urmează-mă.

îi luase mîna şi o conducea prin iarbă. Puţin mai departe era un gard de sîrmă. în lumina lunii văzu straturile horticole, bine aliniate, cu o meticulozitate cu adevărat nemţească.

— Acum pregătim florile de toamnă. încă nu se văd, stau în pămînt şi aşteaptă...

— Cum se împacă toate astea cu meseria dumitale ? întrebă femeia.

— Nu înţeleg ! se miră maiorul.

•— Cum poţi să priveşti florile şi caii şi să distrugi case şî oameni ?

— Războiul e un lucru deosebit, măreţ, spuse el încet.

Pînă atunci nu simţise nimic în legătură cu acest om, îi

era indiferent, nu ştia de unde venise şi ce ar putea să pretindă de la el, dar în clipa aceea un sentiment tulbure de ură se ivi undeva în fiinţa ei. Nu era revoltă, nu era nimic. Nu văzuse decît nişte fotografii, nu auzise decît nişte cuvinte. Omul era politicos, poate bine crescut, faptul că voia să se culce cu ea în seara aceea făcea parte din pornirile atît de obişnuite ale bărbaţilor singuri, gata să-şi dovedească lor şi mai ales femeilor că pot să cucerească, să aibă, să stăpînească. Dar ceva nu era în regulă, ceva era chinuitor să ştii : că oamenii aceştia pot să ucidă şi după aceea să vorbească despre soţia lor, despre copiii lor, despre caii lor, despre ferma lor de undeva din Germania, despre florile de toamnă care dormeau încă în pămînt.

— La ce te gîndeşti ? întrebă bărbatul.

Nu-i răspunse.

— Ne întoarcem ? Nu vrei să bem ceva ? Te-am indispus ?

întreba prea multe lucruri dintr-o dată. Era mai mult decît atent, ca orice curtezan ce voia să termine mai repede cu toată comedia cuceririi.

— Nu, nu m-ai indispus, să ne întoarcem...

Se apropie de un cal şi-i luă gîtul muschiulos cu braţul, lipindu-şi capul blond de coama lui.

— Nu ţi-e frică ?

— De ce să-mi fie frică î Caii sînt animalele cele mai deştepte pe care le-am cunoscut... Păcat că nu am o bucăţică de zahăr...

Prin ferestrele deschise se auzeau chicotele femeilor. Afară izbucneau cîteva raze de lumină.

— Şi cu camuflajul ce-i facem ?

— Nu-i nici o primejdie. Cînd va fi cazul vom fi înştiinţaţi. Avem un sistem de a afla totul încă înainte de a începe să iie periculos.

Maiorul era mîndru de cele ce spunea, ca orice militar german.

— într-adevăr ?

— într-adevăr, o asigură bărbatul. Nu vrei să stăm afară pe terasă ?

— Ba da...

— Unde-o fi chelnerul ?

Asta şi dorea Marta, să îl mai vadă pe prietenul lui Matei, să simtă că nu e singură. Nu i se spusese nimic pînă acum, nici

nu ştia în ce fel o să-l ajute pe tînărul cu ochelari, dar el va găsi desigur momentul să-i spună ce avea de făcut. Nu se puteau înțelege dinainte asupra unor lucruri ce abia acum începeau să capete o înfățișare concretă.

Glaeser îl strigă din uşă :

— Hei, domnule...

Niculescu se ivi repede în smokingul lui purtat cu stîngăcie.

— Şampanie ! porunci maiorul.

— Aici ?

Marta" înțelese că nu trebuia să mai întîrzie mult pe terasă. Niculescu o privea insistent.

— Da, aici...

Se întoarse după un minut, destupă o sticlă şi turnă în două cupe. Era stîngaci, poate emoționat. Glaeser îl observa amuzat.

— Nu s-ar zice că eşti vechi în meseria asta ! constată.

— Lucrez numai în timpul liber...

— Aha...

— Sînt student.

— Student ?

— Da, student în teologie...

— *Das ist interessant !* Ce spui, Marta ?

Femeia sorbi din paharul de şampanie şi dădu din umeri.

— Bărbații trebuie să facă toate meseriile, să studieze, să fie chelneri...

Glaeser bău cu sete şi-» mai făcu un semn :

— încă !

Niculescu îi turnă, privind-o pe Marta.

— Nu bei un pahar cu noi ?

— Sînt în serviciu, nu, mulțumesc. *Danke schbn...*

— Ia te uită, vorbeşti germana ! glumi maiorul.

— Nu prea, o rvp puțin... în schimb dumneavoastră vă descurcați foarte bine tomâneşte...

— Ce complimente, ce complimente... Mi-eşti simpatic. Nu-i simpatic ? o întrebă pe neaşteptate pe Marta.

— Ba, da, acceptă ea mecanic, contrariată de prietenia subită a lui Glaeser pentru Niculescu.

— Şi eu am fost student, mărturisi după ce bău şi al doilea pahar de şampanie. La Tubingen. Ai auzit de Tubingen ?

— Cum să nu ?

— Ce oraş ! Acum l-or fi făcut praf americanii cu bombele lor ! Mai toarnă-mi dacă vrei în pahar...

Studentul răsturnă ce mai rămăsese în sticla lunguiață.

— Bună şampanie, constată Glaeser. Numai în Franța se mai găseşte aşa ceva...

— Mi-este frig, s-a făcut răcoare ! zise încet Marta, frecîndu-şi cu palmele umerii dezgoliți.

— Să intrăm înăuntru. Tot nu mai e şampanie !

— Păcat, îmi plăcea aici, pajiştea asta, caii nemişcați în lumina lunii.

— Dumneata ar trebui să fi o femeie germană. Numai ele vcrbesc atît de frumos despre cai...

Marta rîse uşor şi se ridică. Dincolo de uşă, într-o încăpere salon de şase metri pe patru, petrecerea era în toi. Unul dintre ofițeri cînta la un pian mare, negru. Nu ardeau becurile de sus, ci trei sau patru lumînări găsite cine ştie unde. Interiorul avea o oarecare intimitate, deşi hainele şi şepcile militarilor, aruncate pretutindeni, o distrugeau. în pereți ardeau culorile unor tablouri de Petraşcu pe care nemții îl ignorau şi nici nu-l înțelegeau ca pictor, obişnuiți cu plastica lor monumentală, exactă, lipsită de gust. Covoarele roase de cizmele locatarilor obosiseră, dar tot mai aveau în desenele lor o descompunere subtilă, orientală. Lambriurile luceau stins, lustruite cu grijă. Sus, sub tavan, clincăia în bătaia curentului, abia auzit, o lampă de cristal de Murano cu cîteva cupe transparente de culoarea perei pergamute. O masă de stejar masiv, plînă de fructe şi resturi de mîncare, aducea imaginea brutală a unei sufragerii obişnuite în privirile noilor sosiți. Sticlele de şampanie arătau ca nişte popice argintii în reflexul lemnului acoperit cu un macat mînăstiresc. Femeile cu coapsele dezgolite îşi potriviră rochile, simulînd o decență pe care nu o mai aveau. Ofițerii îşi îndreptară hainele.

— Nu vă jenați, spuse moale Glaeser. Sîntem între noi... Ernst ! Ce dracu faci la pianul ăla ?

Se ridică un zdrahon blond, cu obrazul ca morcovul şi bătu din călcîie.

— Ce să cînt ?

— Ce vrei!

Sextetul „Melodia" începu din nou să chicotească, împărțindu-şi atențiile pe fotoliile din jur.

— Poftim, stai ! îi arătă maiorul un loc lîngă el.

Ridică sfeşnicul de argint în care mai ardea o lumînare arsă pe jumătate şi-I întinse o ţigară.

— Mulţumesc.

îi aprinse, îşi aprinse şi lui una şi ascultă pianul. Lumînările nu făceau fum, aerul era stricat numai de parfumul prost al femeilor acelora.

— Mi-ai făcut o mare plăcere că ai primit să vii aici, spuse Glaeser pe neaşteptate şi îi luă palma în mîna lui înfierbîntată.

„Cînd lumînarea se va stinge va deveni şi mai îndrăzneţ", se gîndi. Privi după tînărul chelner. „Dar pînă atunci cine ştie ce se mai poate întîmplă." încă nu-i era frică. încă nu se gîndea exact la ceea ce avea să urmeze. Şi în definitiv ce avea să urmeze ? Oamenii aceea o foloseau ca pe o nadă sau ce naiba voiau ? Şi ce căuta ea în toată afacerea asta, cînd ceea ce ar fi dorit cel mai mult era să fie lîngă Matei, lîngă bărbatul acela cu obrazul chinuit, cu ochii săi îngheţaţi, privind-o parcă de dincolo de o sticlă, care-i plăcuse în mod atît de neaşteptat.

Femeile de alături o fixau pe rînd cu neruşinare şi, între două rîsete şi chicoteli cu ofiţerii lor, o bîrfeau în gura mare :

— Uită-te mironosiţa ! La restaurant făcea pe sfînta. S-o vedem astă seară, că doar maiorul ăsta n-a adus-o să înveţe alfabetul...

— Ei îi sărută mîna, nouă nu ! De, ea e o doamnă ! Noi, nişte ştoalfe !

— Nu spui nimic ? o întrebă Glaeser din nou.

— Ce să spun ?

— Pari tristă, ai nu ştiu ce durere pe chip. Iubeşti pe cineva ? Să ştii că un om de onoare ştie să respecte toate astea...

— Prea mult vorbim de onoare şi n-o avem ! exclamă ea înfuriată fără motiv.

îl jignise. Glaeser îi lăsă mîna.

— Scuză-mă, n-am vrut să spun ceva neplăcut. Toarnă-mi un pahar, astă seară vreau să mă îmbăt !

Niculescu clipi mărunt din ochii lui ascunşi de lentilele ochelarilor.

„îmi cere să-l îmbăt, o să ţi-l îmbăt !" hotărî. Asta era treaba ei, pentru asta o chemaseră.

— Nu mă mai pipăiţi atît ! striga una din femei, homosexualii dracului !

Bine crescut, Glaeser se făcea că nu înţelegea ceea ce auzea. Marta goli paharul. Maiorul ceru şi el cu un gest mut. Niculescu îi umplu de două ori cupa.

— Ah, să se întoarcă von Horn acum, să vadă ce-a ajuns comandamentul lui ! zise după o scurtă tăcere, amuzîndu-se secret Glaeser.

— Ei şi ce se întîmplă, ce-i aşa o mare crimă că aţi adus femei aici ? întrebă Marta, toţi soldaţii, din lume fac la fel.

— Nu ştii unde te afli !

— Că n-o fi la Cartierul General al Fiihrerului !

— Ai haz ! constată maiorul.

— Abia acum ai băgat de seamă ? Unde zici că ne aflăm ?

— Un semnal şi Bucureştiul vostru ar fi făcut praf !

— Doar sîntem aliaţi !

— E adevărat, dar cine ştie ce se mai poate întîmplă...

Femeia arătă iar paharul său gol :

— Uite ce e, să nu-mi vorbeşti despre secretele dumitale militare că nu mă interesează... Ţi-am spus doar că astă seară vreau să mă îmbăt...

Glaeser se întrista văzînd cu ochii.

— Vrei să uiţi ceva ?

— Şi dacă ar fi aşa ?

— Un bărbat ?

— Un bărbat...

— O decepţie ?

— O decepţie !

Totul era mai adevărat decît credea el şi pe măsură ce bea o ciudă nestăvilită o cuprindea.

— Nepătruns rămîne sufletul femeii ! psalmodia maiorul frecîndu-i cotul cu palma lui feminină, delicată. Spune-mi, cum ai ajuns să cînţi ?

O mai întrebase la restaurant lucrul acesta, dar se vede treaba că fusese atît de beat încît uitase,

— Mă plictisea familia. Mi-a plăcut să umblu, să hoinăresc.

— *Was heisst* hoinăresc ?

— Lasă nu mai ştii atîtea !

— Mă rog... înţeleg. Tot tineretul Europei a visat să călătorească. Ai fost undeva în străinătate ?

— Nu, dar aş fi vrut. Sînt fiica unui militar scăpătat care nu avea bani pentru aşa ceva...

— Se mai poate repara, constată sigur bărbatul, depinde numai de dumneata...

— Crezi ? E cam tîrziu pentru mine.

— De ce ? Niciodată nu e prea tîrziu...

Bău iar cu sete şi-i făcu semn lui Niculescu care se ocupa acum de ceilalţi. Acesta se apropie. Părea mulţumit de ceea ce făcea femeia.

— Uite, îţi fac o propunere, zise Glaeser, încet, ca şi cînd i-ar fi fost teamă că va fi auzit şi de altcineva. Arăţi destul de bine. Dacă ai ştii franceza, germana o vorbeşti destul de bine...

„Acum îmi propune să mă fac spioană, glumi cu ea însăşi Marta. în ce chestie am intrat..."

— Dar asta se repară, nu-i aşa ? continuă maiorul.

— Cunosc puţin şi franceza !

— Cu atît mai bine !

în clipa aceea se ivi un subofiţer :

— Atena, domnule maior !

Glaeser se sculă, scuzîndu-se :

— Nu lipsesc mult.

Niculescu îi turna atent cu spatele la ceilalţi.

— Stai lîngă el, îi spuse. Să nu te sperii dacă se face întuneric. Linişteşte-1 şi dacă auzi o explozie, în zăpăceala care o să urmeze, caută să dispari spre poarta prin care am intrat. O să te aştepte cîneva să te scoată de aici. De rest am eu grijă. Ai înţeles ?

— înţeles.

— Şi dă-i să bea cît poate să ducă...

Se depărta şi Marta rămase singură. Luminările se stingeau pe rînd. Prin colţurile salonului se făcea întuneric. Doar pianistul nu-şi părăsea locul. Ernst cînta Bach.

Glaeser se întoarse. Uitase o uşă deschisă şi pe podelele acoperite cu covoare de Buhara rămăsese o dîră galbenă de lumină.

— Ce era ?

— Situaţia aeriană...

— Cum stăm ?

— Destul de bine. Drăguţii de americani ne lasă în pace astă seară.

— E încă devreme. Mai au timp...

— Ai dreptate. Să bem... Hei, studenţaşule, apropie-te...

în socotelile maiorului sosise momentul atacului. Goli paharul şi îi apucă umerii dezgoliţi.

— Nu o să ne plictisim astă seară ? întrebă.

— Cine ştie !

Era insistent. O sărută pe gît şi sub ureche după toate regulamentele asaltatorului ordinar.

— Nu pari prea fericită cu mine...

Avea un glas de actor ratat, credea că va suplini lipsa lui de farmec cu tragismul glasului.

— Ce-ar spune soţia dumitale dacă ar afla ce faci pe aici ?

— Nu poate să-mi pretindă să rămîn un sfînt atîta vreme. N-am văzut-o de doi ani. Nu e omenesc, nu ? România e plină de femei frumoase ca dumneata.

Erau singuri. Perechile celelalte dispăruseră. Nu se mai auzeau chicotelile femeilor, numai pianul acela cînta stingher în marea încăpere pustie. Lumînarea se stinsese şi doar dîra de lumină galbenă se tîra pe covoarele de culoarea sîngelui.

— Bach, spuse iar actorul ratat din maior. Ăsta era un german straşnic ! îţi place ?

— Da, seamănă bine cu ceva religios ce n-a murit încă în mine.

Lui Glaeser îi plăcură cuvintele femeii.

— Bach şi războiul ăsta ! Poţi să înţelegi ceva ? Unde va ajunge Germania noastră ? se întrebă el puţin tragic, puţin caraghios. Vom alege arta sau armele ? M-am cam îmbătat, nu găseşti ? Iartă-mă !

în clipa aceea lumina se stinse. Glaeser nu băgă de seamă, dar femeia simţi că se întîmplase ceea ce oamenii care o trimiseseră aici voiseră. Un sentiment uşor, euforic de mîndrie o cuprinse. Era pentru prima oară cînd simţea că a făcut ceva neobişnuit, ceva de care avea să-şi amintească cu plăcere toată viaţa. Pianul cînta în continuare, trist, marcat, ceva ce curgea grav şi umplea de tristeţe salonul vilei, parcă un marş funebru, profund, răsunînd de dincolo de timp. Trecură un minut, două sau trei... lungi minute în care simţi braţul lui Glaeser pe umeri şi pe urmă pecetea buzelor lui pe pielea gîtului, coborînd şovăitor, îi era pentru prima oară ruşine de ea, nu că ar fi fost cu adevărat altceva decît o nenorocită de femeie silită să primească uneori curtea bărbaţilor, ci pentru că era conştientă că

tiebuia să facă asta, cu orice preţ, cu oricîtă repulsie simţea faţă de streinul acela politicos totuşi pînă atunci,

în uşă se ivi un bărbat :

— Domnule maior, cineva a produs un scurt circuit şi nu mai avem lumină...

— Ce spui ? se miră Glaeser, ridicîndu-se. în încăpere era într-adevăr întuneric dacă nu ţineai seama de iţîrea lunii de afară care poleia ferestrele. Romantic, nu ? o întrebă pe femeia de lîngă el.

— Romantic, acceptă ea şi abia atunci i se făcu frică.

— De ce nu se repară ? întrebă maiorul, ce aşteptaţi ordine de la mine ?

Soldatul se întoarse grăbit, urmat de Glaeser care avea acum un mers şovăitor.

— Mă-ntorc imediat, mai spuse peste umăr, să mă aştepţi aici. Hei, Ernst, tu cîntă maî departe, Bach îi place domnişoarei noastre... Ce spui de asta ? Asemenea femei ne trebuie...

6

La ora 20,30 după cum conveniseră, inginerul Comşa se întîlni pentru ultima oară cu generalul Dănciulescu într-o mică cofetărie din strada Lipscani. înăuntru nu se afla nimeni, în afara unei vînzătoare care le aşeză pe masă două prăjituri rîncede şi două pahare cu apă care ar fi trebuit să fie rece şi nu era pentru că gheaţă şi răcitor şi frigider pe-o astfel de vreme de război la Bucureşti, adică într-un oraş evacuat pe jumătate, nu se găseau să fi dat cu tunul.

Se priviseră în tăcere cîtăva vreme, atît cît femeia îşi mai făcuse de lucru în jurul lor, pe urmă inginerul întrebase simplu :

— Totul merge aşa cum am stabilit ?

— Exact aşa.

Ofiţerul era îmbrăcat într-un costum uşor de vară. Alături, pe un scăunel, îşi lăsase pălăria de paie. Avea mîini îngrijite de femeie, o faţă senină de adolescent, nimic milităros. O batistă albă de olandă se revărsa deasupra buzunarului

A

de la piept. Parcă ar fi plecat la o petrecere. Mirosea uşor a lavandă.

— A rămas pentru ora 9 ?

— Exact ora 9.

— Şi băiatului nu-i e frică ?

„Băiatul" era regele.

— Nu, deocamdată nu...

— Cred că ar trebui să ai grijă de el.

— O să fiu mereu pe aproape. Operaţia e dificilă, dar r.u imposîbilă.

Inginerul îşi aduse aminte de soţia lui care părea autoritară, de casa aceea plină de cîini ce răspundeau la nume de generali iluştri şi de toată suîta lor de convorbîri. Dănciulescu avea o modestie care-l prindea, nu le făcuse niciodată dificultăţi. Mergea în această „operaţie dificilă", cum îi spunea el, ca un amator. Poate că ar fi trebuit să-i reamintească unele amănunte. Treaba nu era simplă decît în aparenţe. Dacă Mareşalul avea trupe credincioase încă ? Dacă ceva n-o să meargă cum trebuie ? Riscurile erau mari, dar nimeni nu se gîndea să dea înapoi.

La rîndul lui, generalul avea de întrebat ceva :

— Şi oamenii dumneavoastră ?

— Sînt peste drum. La restaurantul Cîna.

Comşa privise în jur. Femeia care-i servise se strecurase afară, la aer.

— Cum am stabilit, dacă ceva nu este în regula se va aprinde lumîna deasupra intrării principale, în camera aghiotantului.

— Bine.

Colonelul îşi privi ceasul.

— în cinci minute trebuie să fiu acolo. Suveranul mă aşteaptă.

— O maşină ?

— Nu e nevoie !

— Să nu aveţi absolut nici o grijă. Toată piaţa din faţa palatului este ocupată de oamenii noştri.

— La revedere, domnule.

— Noroc.

îşi strînseră mîinile şi Dănciulescu îşî luă din mers pălăria de paie. Era suplu, avea un mers tineresc, vechile lui exerciţii de echitaţie se simţeau încă.

„1 inc regim", gîndi fără să vrea celălalt, şi porni încet pe Lipscani in jos, privind în urma lui. Nu-l urmărea nimeni. După cinci minute se afla într-un lift care-l urcă într-o mica mansardă de pe strada Nicolae Golescu. Bătu convenţional in mica uşă şi-i deschise un bărbat negricios, nu înalt, nu scund, cu o musculatură potrivită care se dădea drept arhitect.

— Gata ?

— Gata.

— Ge tăcem ?

— Aşteptăm.

î ra simplu de tot. Celălalt încuie uşa şi privi telefonul, încă nu sunase nimeni. Lîngă o măsuţă se aflau două carabine. Inginerul Comşa luă binoclul pus la îndemînă şi privi peste casele care străjuiau imensa piaţă de asfalt. în dreapta se distingea silueta masivă a Atheneului. Cercetă cu atenţie ferestrele rotunde ale podului. Erau deschise. Prin deschizătura îngustă se zăreau chipurile palide ale celor din unitatea de comandă : doi sau trei. La etajul ultim al hotelului Athenee Pab.ce alte trei ierestre deschise. Obloanele trase pînă la jumătate. Inginerul ştia cine ocupa încă de două zile acele odăi cie lux. în stînga, arcul Bibliotecii Centrale era luminat palid de luna. Podul acestei clădiri era şi el ocupat încă din după masa zilei cie ieri. Pe trotuarele pustiî o echipă de gunoieri curăţa cu rîvnă trotuarele şi rigolele. Cîntau şi fluierau cu suflet. De la opt şi un sfert şi în braseria Atheneului se instalaseră ciţiva inşi obişnuiţi ai localului care cerură cafele, refuzînci vinul şi berea.

Inginerul (omşa îsi privi ceasul. Era nouă. Curtea palatului părea pustie. Garda patrula somnolent şi monoton pe dalele de piatră ale curţii. în palida lumină a nopţii se zăreau siluetele soldaţilor bătînd pasul inutil şi regulamentar, nişte zdrahonî din Mehedinţi, aleşi de rege pe sprinceană. Miniştrii soseau prin spate, în curtea interioară a palatului. Comşa nu avea cum să-i vadă, dar dintr-o clădire apropiată pîndeau alţi ochi. La nouă şi un minut telefonul ţîrîi scurt. Arhitectul ridică receptorul.

— Alo !

— Da...

— Poţi veni pe la noi ? A sosit primul musafir, dacă crezi că mai e cazul să întîrzii eu o să-ţi spun cînd trebuie să cobori.

— Bine, mulţumesc...

Închise.

Comşa fixa cu insistenţă geamul întunecat al odăii aghiotantului. Nu avea emoţii, dar nu i-ar fi tăcut plăcere să vadă "lumina aceea aprinzîndu-se. Aşteptă deci. Telefonul sună din nou. Erau cei de la Cina, chelnerii. O voce gîtuită, ascuţită, de femeie, spuse :

— Să vă trimit sus masa ? E 9, poate că vă e foame.

— Nu, mulţumesc, răspunse gazda. încă nu, cam peite un stert de ceas. Dacă vrei mai dă un telefon...

L'imară încă două apeluri de control, apoi se făcu linişte...

Regele ceruse urgent să aibă loc o şedinţă extraordinară a Consiliului de Miniştri pentru ora 9 seara. Convocarea fusese făcută de secretarul lui, ca totdeauna. Acesta nu lăsase să se înţeleagă nimic din intenţiile suveranului. Autoritatea Maiestăţii Sale era în creştere pe măsură ce situaţia frontului se înrăutăţea. Nu mai exista situaţia de la începutul războiului cînd Mareşalul şi guvernul lui îl tratau de sus şi în cele mai obişnuîte cazuri îl ignorau. Casa regală reintra tacit, lent, în drepturile sale. Singurul care îşi mai permitea să-şi arate în continuare dispreţul pentru suveran era Antonescu, _ aşa încît, fără să mai insiste, miniştrii acceptară convocarea şi începură să sosească la ora fixată. Primul fu şeful Jandarmeriei, generalul Piki Vasiliu, care urcă gîfîind scările acoperite cu un covor roşu. Fusese mirat de ora neobişnuită, dar cum ordinele nu se discutau se urcase la opt şi un sfert în automobilul lui şi plecase din vila de la Snagov, lăsîndu-şi prietenii să joace bridge în salonul cel mare, rugînd-o pe nevastă-sa să se ocupe singură de oaspeţi pînă se va întoarce. Nu ştia ce voia regele, dar ca de obicei el probabil ca va căuta să-şi impună o autoritate pierdută, lucru pe care ei l-ar fi acceptat cu toţii dacă şedinţele nu s-ar fi desfăşurat în prezenţa Mareşalului.

Mîcul cabinet în care intră era pustiu. Generalul privi masa lustruită şi scaunele aliniate. „Consiliul de taină", cum îi spuneau, era locul unde se luau cele mai însemnate hotărîri. ..Cine ştie ce dracu mai era pe front, ce propuneri au mai făcut anglo-americanii ăia." Recapitula situaţia exactă a zilei. Nu se întîmpl ise nimic de dimineaţă pînă acum. Rapoartele erau liniştitoare. Cu mîna lui de fier, cum îi plăcea să creadă.

reuşea să nu dea dureri de cap guvernului. Pe cine trebuia să închidă închisese, pe suspecţi Si avea în observare, degeaba îl invitau ceilalţi miniştri la vigilenţă, pe el nu-l puteau lua prin surprindere. în uşă se ivi silueta subţire a lui Mihai Antonescu. Era îmbrăcat după obiceiul său într-un costum închis, cu o cravată fină de mătase la gît, cu nelipsita batistă bine apretata, lingă rever.

— Bună seara, spusese simplu. Noi sîntem primii ?

— Ca de obicei.

•— Ce se mai aude ?

— Nimic important..,

— Cum nimic important, domnule, daca ne cheamă regele la ora asta trebuie să se fi întîmplat ceva...

îl stăpînea de mai multă vreme o panică abia ascunsă. Sc învîrti în jurul generalului, pipăi nervos lemnul lustruit care acoperea pereţi! cabinetului pînă la jumătate şi privi lămpile scumpe care aruncau o iradîere fierbinte în cabinet.

— Eu nu ştiu nimic, tăie scurt Piki Vasiliu, căruia nu-i plăceau civilii fricoşi, mai ales în clipe ca astea cînd militarii trebuiau să dea exemplu de fermitate.

Soseau pe rînd şi ceilalţi miniştri, parcă strecurîndu-se pe uşă, fără să se aşeze pe scaune ca să nu fie găsiţi astfel de Mareşal sau de rege şi să fie siliţî să se ridice în picioare ca nişte şcolari. îşi strîngeau mîinile în tăcere şi se uitau la ceasurile de la mînă. Se făcuse 9 şi un sfert şi nu sosiseră toţi. Vorbeau de-acum în şoapte ca şi cînd ar fi avut să-şi împărtăşească ultimele secrete. Un valet intrase şi le adusese băuturi reci, oranjade şi apă minerală, sifon şi apă cu gheaţă, pentru că mareşalul nu suporta alcoolul şi nici nu se cuvenea să se bea ceva înaintea unor astfel de reuniuni, deşi unii dintre ei. nemărturisit, ar fi preferat ceva tare care să-i desmorţească.

La era 9 şi 17 minute intră Mareşalul într-o uniformă simplă de vară, deschisă, privind în jur, nervos, rece, cu ochii lui care te îngheţau.

— Unde-i regele ? întrebase ca şi cînd ar fi fost vorba despre valetul care le adusese tava de argint plină cu sticle şi pahare.

— Nu a sosit încă...

— De ce întîrzie ? întrebă cu o autoritate poate puţin prea accentuată.

Nu se aşeză nici el ca să nu fie silit să se ridice la apariţia suveranului. Undeva bîzîia un ventilator, storurile erau trase, în mica încăpere nu era destul aer, dar atmosfera părea suportabilă. Mareşalul îi privi pe rînd, măsurîndu-i numai o secundă, ca pe nişte cai. Totdeauna făcea aşa, parcă ar fi vrut să citească pe chipurile lor dacă-i mai erau credincioşi sau nu. Ciudat, nu credea că vreunul dintre ei ar fi fost in stare să-1 trădeze şi chiar cu acela despre care ceilalţi ştiau că-i vinde. Ică Antonescu se purta, în mod curios, cu o atenţie precis-ă. „Ori ştie şi sînt mînă în mînă, ori e un idiot", cintărea generalul situaţia. în definitiv nu era un secret pentiu nimeni că se căuta şi încă de multă vreme o formulă de compromis. Mareşalul cît era de nebun nu ar fi dus lucrurile pînă la capăt într-un război pierdut de-acum, fără nici o şansă, era destul de inteligent şi de patriot, credea generalul, ca să facă loc altor oameni, cu o mînă mai puţin energică, unor oameni flexibili, diplomaţi, în stare să scoată ţara din foc. Poate pentru acest lucru îi convocase regele şi ei erau dispuşi să accepte orice, numai să-şi scape pielea. Ceva mai mult de atît nu intra în socotelile nici unuia. între ei nu discutau niciodată nimic în legătură cu o viitoare defecţiune pe cale ministerială, dar defecţiunea era aşteptată. Regele avea să găsească o echîpă de căcăcioşi parlamentari, cu legături tradiţionale în Franţa, Anglia sau America şi o să alcătuiască un guvern de tranziţie. Era o formulă convenabilă. Pe urmă lucrurile puteau să meargă mai uşor. Presa o să spumege cîteva luni, o să-i treacă prin foc şi sabie, o să-i numească pe toţî „oamenii nemţilor" şi după aceea ar fi trebuit să se deschidă cîteva procese terminate cu condamnări masive, în realitate cu retrageri discrete pe la moşii, moşii ce ar fi luat numele de „domiciliu forţat". O mînă spală pe alta, ştia el ce ştie. Toţi vor fi mulţumiţi că politica înţeleaptă de compromis o să meargă mai înainte, cu alţi oameni, nu cu ei, dar asta era o altă căciulă. într-o convorbire particulară împărtăşindu-î aceste idei lui Ică Antonescu, acesta îi amintise că-i ignoră pe ruşi. „Adică cum ? Crezi că ei nu vor conveni că e mai uşor să scape de un front, aici, în faţa Balcanilor, decît să ignore cîţiva miniştri compromişi ?". „Nu-i cunoşti", îi replicase primul ministru. Parcă el îi cunoştea ! Dar mai erau aliaţii, mai erau organizaţiile internaţionale, nu putea să fie lăsaţi de capul lor. în definitiv politica e politică. Ea

se face cu erorile, cu faptele sale reprobabile. Nu plătesc decît morţii, cei care dirijează trebuie numai să găsească temeiurile juridice ale acţiunilor lor. încă nu auzise, în afara unor rare excepţii, că cineva cu adevărat important în ducerea politicii unui guvern să plătească cu capul pentru că a gîndit acea politică.

— Unde-i Cristescu ? întrebase pe neaşteptate Mareşalul. El de ce nu a venit ?

Se priviră unul pe celălalt. Şeful Siguranţei Statului lipsea.

— Poate nu l-au găsit. Ăsta umblă, are treabă, nu ca noi, zise cineva sarcastic de lîngă general.

— Şi regele, de ce întîrzie regele ? se impacientă Mareşalul, dînd ocol mesei.

Uitase că şi el întîrziase şi că de sus, din camera lui care avea o fereastră ce dădea spre curtea interioară a Palatului, suveranul înregistrase ora sosirii lui Antonescu şi că acum i-o plătea.

Minutele treceau şi îngrijorarea începea să pună stăpînire pe feţele miniştrilor. în micul cabinet domnea acum o tăcere grea, apăsătoare, cîţiva goleau paharele cu oranjadă şi se priveau reciproc. Erau zece sau unsprezece bărbaţi, nervoşi, păstrînd o falsă nepăsare trădată tocmai de absenţa oricărei discuţii, voind fiecare să creadă despre sine că nu simte nimic în afara unei plictiseli inerente create de această întîrziere ce se prelungise peste limitele obişnuite.

în sfîrşit, uşa se deschise şi apăru regele. Era înalt, masiv, cu faţa lui de copil mofluz, cu ochii apătoşi, aproape frumos, în uniforma de vară. Părea calm, pe chip, Mihai Antonescu, cel mai inteligent dintre ei, nu citi nimic. Nu le dădu mîna, se aşeză numai în capul mesei, cu palmele aşternute ferm pe suprafaţa ei lucioasă.

— Domnilor, bună seara.

Nu răspunse nimeni. Aşteptau ca Majestatea Sa să se aşeze dar el nu făcu nici o mişcare. Ocupau fiecare un loc în dreptul scaunelor date de o parte.

— Domnilor, rosti regele cuvîntul acesta convenţional, fără nici un conţinut acum pentru el, domnul general Dănciulescu are să vă comunice un lucru foarte important...

La început crezură cu toţii ca nu aud bine. Care general Dănciulescu ? Nu există decît un om cu numele acesta şi el era de mult scos din cadrele armatei. Mareşalul păli, ochii lui

descinşi se întunecară. Pe uşă, fără nici o introducere, intră Dănciulescu, civil, cu un revolver în mînă.

— Domnilor, sînteţi arestaţi ! spuse simplu fără să ridice ionul, cîtuşi de puţin.

Era incredibil, era ceva ce nu se putea vedea decît pe o scenă de teatru, dar din păcate pentru ei, adevărat. îl urma un locotenent din garda palatului, şi el cu un revolver în mînă. Mareşalul se întoarse ferm, autoritar :

— Locotenent, am să te spînzur, am să te împuşc !

Acesta parcă nu auzi nimic. Spuse ca în faţa unui pluton :

—- La stînga !

Nu se mişcă decît generalul Piki Vasiliu dintr-un reflex vechi. Ceilalţi nu înţelegeau nimic.

— La stînga ! repetă ferm militarul, ridicînd revolverul.

— Majestate, protestez ! se auzi glasul piţigăiat al lui Mihai Antonescu.

— Asta e trădare de ţară ! strigă şi Mareşalul, lămurit în sfîrşit. O să plătiţi, la zid, o să plătiţi, mă auziţi!

Regele dispăruse.

— Şi tu ? se întoarse Antonescu spre Dănciulescu.

Celălalt nu răspunse. îi supraveghea de departe. în uşă apăruseră şi alţi ofiţeri înarmaţi. Locotenentul îi căuta în buzunare ca pe nişte borfaşi.

— Nu sîntem înarmaţi, făcea isteric Ică, protestez !

— Foarte rău că nu sînteţi înarmaţi ! glumi cineva din uşă. Haide, înainte marş !

Intrară pe un coridor şi locotenentul le arătă uşa înaltă a unei debara. Intrară pe rînd în mica încăpere luminată de un bec palid. Pe lături se aflau două bănci înguste şi de sus, agăţate de nişte cuiere, spînzurau peste treizeci de costume civile sau militare ale regelui. Mirosea a naftalină şi a levănţică. Se ridicase puţin praf şi generalul Vasiliu strănută.

— Noroc ! îi ură careva de afară şi încuie uşa în urma lor.

— Majestate, a fost mai simplu decît mă aşteptam, zise Dănciulescu o dată intrat în micul cabinet al regelui.

— Cred că de-acum începe primejdia.

Suveranul avea o faţă albă ca hîrtia. Nu-i fusese prea uşor. Subconştient se temea de Mareşal. Ani de zile acesta îl insultase cu insolenţa lui, cu hotărîrile de unul singur şi cu

acel absolutism ce şi l-ar fi dorit pentru el numai. Cînd Dănciulescu îi făcuse propunerea de a-l scăpa de Antonescu, în urmă cu cîteva luni, ceruse cîtva timp de gîndire. Se sfătuise cu oamenii lui şi amînase puţin operaţiunea. Voia să aibă certitudinea că nu va păţi nimic. Il ajuta şi situaţia generală a războiului, altfel nu s-ar fi încumetat să-l înfrunte deschis pe Mareşal care era un om hotărît, gata la orice. Regele îl întrebase pe ce forţă se bazează şi generalul îi raportase minuţios totul.

— Crezi că armata nu-l maî vrea pe Antonescu ?

— De mult. El a înlocuit pe cei mai buni militari. A scos din cadrele active pe Iacobici, pe generalul Şteflea, oameni de bază. Nimeni nu-l suferă. Pe urmă războiul acesta pe care l-a purtat dincolo de graniţele fireşti ale ţării l-a făcut cu totul nepopular. Nemţii s-au comportat în mod inadmisibil pe front. La toate astea adăugaţi simpatiile tradiţionale ale naţiunii. Vă asigur că totul se va desfăşura conform planurilor...

Lucrurile merseseră foarte bine pînă la un punct. Pe urmă regele ceruse accelerarea operaţiunii. Dănciulescu comunicase omului său de legătură hotărîrea şi cu toate că era destul de dificil să devansezi o asemenea desfăşurare de forţe, data cea nouă fu acceptată. Acum se aflau faţă în faţă, aşteptând unul de la celălalt să ia o hotărîre în privinţa prizonierilor. ^

— Sînt toţi ? întrebase Regele care nu avusese răbdare să-i privească pe rînd, adunaţi în faţa mesei de Consiliu.

— Mai puţin Şeful Siguranţei. Ăsta a mirosit ceva, dar el nu contează la ora asta

— Şi dacă dă alarma ?

— 6 să-l căutăm şi-o să-l găsim, n-aveţi nici o grijă.

— Cu miniştrii ce facem ?

— Trebuiesc transportaţi de aici. Nu e un loc sigur, iertaţi-mă. Şi dumneavoastră trebuie să părăsiţi palatul. Pot urma represiuni, nemţii nu vor primi bine vestea aceasta. Duceţi-vă undeva, la Săvîrşin, la Bran, în sfîrşit într-un loc sigur. Şi chiar acum. Lăsaţi totul în seama noastră...

— Ai oameni destui ?

— Altfel s-ar putea ?

— Bine, atunci ocupă-te dumneata de toate lucrurile. La revedere.

Regele îi strânse mîna cu un gest flasc şi dispăru în încăperile sale. Dănciulescu puse mîna pe telefon. Ştia că inginerul

aştepta un semnal. Se afla undeva peste drum, nu-şi dădea seama în ce casă. Făcu numărul învăţat pe dinafară şi auzi o voce streină :

— Alo, aici Dănciulescu, cu inginerul Comşa dacă se poate...

— Da, numaidecît...

Urmă o pauză scurtă, acoperită de fîşîitul firelor ce se întretăiaţi undeva în văzduh.

— Alo !

Era vocea lui. Părea emoţionat.

— Lucrarea e gata, poţi veni. Peste cît timp ?

—- Un sfert de ceas...

— Bine, te aştept...

Generalul se îndreptă spre fereastră. Conform ordinelor, un valet îi poftea acum pe şoferii miniştrilor undeva, în subsolul palatului, ca să le dea de mîncare. Nu trebuia să scape nici unul pentru că ar fi putut să ducă vorba cine ştie unde. Aceştia, nebănuind nimic, îl urmară pe rînd pe servitor ! Fură poftiţi în faţa unei mese pline şi li se spuse că pot să şi bea cîte ceva pentru că Consiliul de Miniştri avea să dureze probabil pînă în zori, aşa că să nu aibă nici o grijă. Nici unul dintre ei nu auzi cînd cheia fu răsucită de două orî în broască, în urma lor.

Era ora zece fără cinci şi telefonul aflat într-o mică încăpere a aerodromului Clinceni încă nu sunase. Tăcea înspăimîntător. Tomulete privea aparatul cu o îngrijorare care nu scăpa celorlalţi. Erau patru ofiţeri de aviaţie, adunaţi în jurul unei mese primitive, scrijelate şi pline de numere.

— Nimic ?

— Nimic ! dăduse Tomulete din umeri.

Priviră prin fereastra deschisă, dincolo de gardul înconjurat cu sîrmă ghimpată.

— Oamenii sînt la post!

— Cîţi ? întrebă sergentul major.

— 14.

— Ajung ?

— Da.

— Nemţii ce efectiv au ?

— 18 soldaţi şi patru subofiţeri. Restul, granguri.

— La luptă deschisă n-o să fie uşor, sînt mai mulţi.

— Contăm pe surpriză... Să sperăm că totul o să meargă uşor.
— Şi telefonul ăsta care nu mai sună o dată L. Ca să nu se mai gîndească la nimic, Tomulete mai întrebă :
— Băieţii voştri ce fac ?
— Aşteaptă lîngă gard.
— Au luat minele ?
— Luat...
— O să vedem cînd se face scurt-circuitul ?
— Da. Au lăsat ferestrele deschise.
— Bine, mormăi sergentul major,
în momentul acela sună telefonul.
— Alo ! făcu Tomulete gîfîit. Cine e ?
Auzi cifrele codului şi se întoarse spre ceilalţi, făcîndu-le semn cu ochiul : „în sfîrşit !".
— Cum e la voi ? întreba inginerul Comşa cu o voce venită de departe, stinsă, abia desluşită.
— Bine, bine, repetă Tomulete. La Bucureşti s-a încheiat afacerea ?
Celălalt nu auzise bine, îl rugă să repete întrebarea şi, cind pricepu despre ce e vorba, confirmă :
— Da, s-a încheiat. Terminaţi şi voi şi veniţi încoace. Să nu cumva să vă întoarceţi cu mîna goală.
Sergentul major ştia ce înseamnă asta.
— Nu ne întoarcem.
— Da-ţi telefon cînd s-a isprăvit, e important.
Ştia de ce e important. De ceea ce făceau ei^aici depindea darea semnalului prin radio şi începerea ocupării posturilor stabilite dinainte. Comşa închisese telefonul. Tomulete se ridică.
— Băieţi, nu ne rămîne decît să intrăm peste nemţi. De aici (arătă vila comandaturii germane) nu iese nimeni !

Niculescu crezu că sosise momentul să facă acel lucru pentru care fusese trimis aici. Ofiţerii erau cherchelitţi. Femeile se tăvăleau pe iarbă undeva cu prietenii lor, unii întreprin-

zători, nici nu erau aşa mulţi, urcaseră în locuinţele de sus, de la etaj, sub ochii sentinelelor ce se simţeau frustrate în drepturile lor bărbăteşti din cauza stupidei datorii ostăşeşti.
— Poftă bună ! spuneau camarazilor cu o invidie greu de ascuns.
— Bucăţica asta să mi-o recomanzi şi mie cînd ies în permisie, Hans.
— Să te ştergi pe bot, nu-i de nasul tău...
Vorbele se pierduseră în noapte şi nu se mai auzea acum decît pianul acela melancolic. Studentul intră în mica bucătărioară în care se strîngeau sticlele consumate şi resturile de conserve puse pe banchetele salonului de primire. Cărînd şampania şi aşezînd-o în lăzile cu gheaţă putuse să facă o mică recunoaştere. Sala postului de telecomandă se afla alături într-o încăpere separată. Un bec roşu, acoperit cu o pălărie de tablă, semnaliza că e interzis să intri acolo. O sentinelă înarmată păzea pragul. Din coridorul care se termina cu o uşă nu se putea ieşi decît prin mica bucătărie. Mai mult ca sigur uşa aceea era condamnată. Nu-i rămînea decît să găsească o priză prin apropiere, să introducă tirbuşonul pe care-1 avea în mînă şi să producă întreruperea curentului. întrebarea rămînea dacă nu cumva sîrmele de înaltă tensiune nu erau alimentate de la o altă sursă. Asta-i privea pe ceilalţi. El avea să vadă dacă becul cel roşu se va stinge sau nu. Atît. Dacă erau cu adevărat soldaţi, cum se lăudase Tomulete, nu aveau decît să se strecoare pe sub gardul acela sau să taie pur şi simplu sîrma. Şi mai sigur ar fi fost să-i fi lăsat şi lui o mină şi să încerce din două părţi să arunce în aer postul.
Nu mai era vreme. Scoase tirbuşonul de metal şi îl vîrî în priza cea mai apropiată. într-o secundă toată clădirea căzu într-un întuneric desăvîrşit. Aşa cum ar fi trebuit să bănuiască, fosta vilă a lui Costinescu era alimentată de o uzină proprie şi nu exista decît o singură sursă de alimentare cu electricitate.

Trebuia să fie calm, să nu-i alarmeze încă. După ce oamenii lui Tomulete vor ajunge lîngă postul de telecomandă şi-1 vor arunca în aer el putea să se retragă. Mai era şi femeia asta, nu putea s-o lase singură în harababura care urma. Trebuia să-i acopere retragerea. Mai simplu ar fi fost s-o sfătu-

iască să stea liniştită pentru că pe ea nu aveau de ce s-o bănuiască.

Ieşi din bucătărie şi îşi aduse aminte că şi-a uitat tirbuşonul în priză. Se întoarse, vru să tragă mînerul de lemn afară dar nu reuşi să-1 scoată. Se auzeau paşi bîjbîind. Cineva aprinse o lanternă şi căută tabloul de comandă unde se aflau capacele de email alb. înjura nemţeşte şi desfăcea meticulos pe rînd fiecare izolator în parte. în trei minute se făcu iar lumină. Niculescu nu se arătă. îl lăsă să plece şi pe urmă reintră în salon.

Glaeser vorbea ceva cu ofiţerul de serviciu şi acesta dispăru grăbit în clădire.

„Cu siguranţă că au început să bănuiască ceva şi caută !" îşi spuse Niculescu.

— Aici erai, studenţaşule ? îl întrebă, măsurîndu-1 pentru prima oară cu o curiozitate intensă.

— Un pahar de şampanie ? întrebă Niculescu mecanic.

— Mai este ?

— încă o ladă, intactă !

— Ad-o aici !

îi întoarse spatele şi-şi spuse că era momentul cel mai potrivit s-o şteargă. Şi cu femeia aceea ce era să facă ? S-o lase ? Se întoarse cu două sticle reci. Marta era palidă, stătea încremenită şi aştepta explozia. Glaeser putea să observe încordarea asta. Le turnă la amîndoi.

Şampania făcea spume albe, se revărsa peste buza paharelor.

— *Prosit*! spuse încet, drăgăstos, maiorul, convins că se afla mai aproape decît oricînd de împlinirea dorinţelor sale.

— *Prosit*! răspunse femeia şi bău şampania dintr-o răsuflare.

— Bravo ! Bravo ! aplaudă Glaeser.

Pe uşă intră ofiţerul de serviciu. Niculescu abia atunci îşi dădu seama că pianul nu mai cînta. Ernst dispăruse şi el undeva, în clădirea comandaturii. Numără în gînd. De la gardul înconjurat cu sîrmă ghimpată şi pînă la clădirea postului de telecomandă puteau fi 300 de metri. Făcuţi pe burtă, ca să nu fie văzuţi de sentinele, oamenii lui Tomulete trebuie să fi ajuns lîngă clădire. „Acum dezarmează garda!" calculă. Montarea minei şi declanşarea ei pentru un om care se pricepe nu

putea să-i ia mai mult de alte două minute. Retragerea şi adăpostirea încă două. Cam mult.

— Am găsit ceva, spuse ofiţerul de serviciu, locotenentul care făcuse controlul automobilelor la poartă.

Glaeser se ridică. Marta păli şi mai tare, privind spre cei doi. Salonul era luminat acum ca ziua. Ofiţerul de serviciu ridicase încă de la intrarea în această încăpere întrerupătoarele cu un singur deget, agresiv, interogator, cu o privire brutală, fixă, măsurîndu-i pe cei doi streini cu o bănuială deschisă.

— Un tirbuşon...

Glaeser privi lemnul rupt de culoare verde şi ridică privirile spre Niculescu.

— Studenţaşule, ia apropie-te !

Pe pian se mai afla o sticlă de şampanie încă nedesfăcută. O luă şi i-o întinse :

— Nu vrei să-mi deschizi ?

Marta se apropie de cei trei bărbaţi. Nu-i mai era frică.

— Ce s-a întîmplat ?

— Nimic, spuse Glaeser cu o voce îngheţată.

Maiorul dusese mîna la şold şi scosese revolverul.

Niculescu privi la cei doi nemţi şi se crezu pierdut. Nu se aflase niciodată într-o primejdie atît de adevărată, dacă nu punea la socoteală întoarcerea de la Brăila în noaptea aceea a bombardamentului.

Se prefăcu că scotoceşte în buzunarele smokingului.

— Să te ajut ? întrebă ironic Glaeser.

Se apropiase de el şi-1 scotocea în buzunare. Ofiţerul de serviciu scosese şi el revolverul. Niculescu se stăpîni cît putu. Nu-i rămînea decît să aştepte explozia. Strînse din umeri.

— Nu-i ăsta ?...

Glaeser i-1 vîrî sub ochi ca pe un obiect de valoare.

— Nu, nu cred, negă studentul.

Maiorul ridică revolverul.

— Cum ai pătruns aici ?

— Dumneavoastră m-aţi chemat...

Glaeser se gîndi puţin. Aşa era.

— De cînd eşti angajat la restaurantul german ? Nu te-am mai văzut, deşi vin foarte des pe acolo.. îl cunoşti ? o întrebă pe neaşteptate pe Marta.

— Da, spuse ea cu destulă convingere.

— Ai acte ?

— Da, zise simplu studentul.

Dădu sa le caute în buzunarul de la piept. Nu era înarmat, dar cîştiga timp. Bineînţeles că nu avea nici un fel de acte. Nu plecai în bîrlogul nemţilor cu acte la tine, chit că şi alea erau falsificate.

— Lasă, căutăm noi, ia vezi... i-l lăsase celuilalt.

Ofiţerul îl percheziţiona din nou meticulos.

— Nimic ! zise dezamăgit.

„Dece dracu nu se mai aude o dată mina aia explodind ':" gîndea febril studentul. încă un minut şi ăştia mă pun la zîd. Pe urmă tot el se contrazise : „Nu, or să mă schingiuiască, vor să afle ce caut aici !" Şi, deodată, înţelese că ceea ce va urma însemna de fapt confirmarea că el nu se afla întîmplător aici.

— Ei } zise din ce în ce mai iritat Glaeser, poţi să-mi spui de ce ai ars siguranţele }

Uitase de Marta. Nu o mai privea. Se enerva tot mai rău pentru că îşi dădea seama că la întoarcerea lui von Horn, locotenentul avea să raporteze toate întîmplările acestea şi lui nu-i mai rămînea decît o mutare onorabilă, dacă o mai putea obţine cu ajutorul relaţiilor mai vechi, şi ele ineficace la ora asta din cauza situaţiei militare dezastruoase a armatei germane. Putea fi o simplă întîmplare, dar lucrurile erau evidente. Cineva introdusese într-o priză tirbuşonul metalic şi se produsese un scurt-circuit. Ar fi dorit din toată inima să fie vorba de o glumă a vreunei femei bete, una dintre fiinţele acelea nesuferite care petreceau acum cu camarazii săi, dar îl întrebase pe locotenent unde găsise tirbuşonul şi el îi spusese că în priza de lîngă bucătărie. Nu era încă o probă, dar iată că băiatul ăsta cu ochelari, care îi fusese simpatic încă de la început, nu era în stare să se dezvinovăţească. Nu se gîndea să-l împuşte, dar trebuia ameninţat, trebuia să afle în ce scop se introdusese, ce-i drept fără să insiste, în Comandament şi mai ales ce urmărea.

— Ei ? întrebă iar, fără violenţă.

în momentul acela o explozie zgudui clădirea din temelii. Se prăbuşiră cu toţii pe podele. Slavă Domnului ! Ofiţerul de serviciu îşi apucase braţul şi urla de durere. Glaeser încerca să se ţină pe picioare. Marta, clătinîndu-se de parcă i-ar fi căzut tavanul pe cap, apucase braţul studentului şi tremura uşor.

— Nu-ţi fie frică, acum, după mine. Poţi să alergi ?

Un perete se prăbuşise lîngă ei pe podele. Undeva ardea. Fumul se tîra prin uşa deschisă. Se auzi sirena de alarmă şi se auziră primele împuşcături. Trecură pragul şi apucară^pe pajiştea pe care caii uitaţi ai comandantului tot mai stăteau neclintiţi în lumina lunii. în urma lor femeile care compuneau sextetul „Melodia" se tînguiau vulgar, strigîndu-se pe nume.

— Mai repede, mai repede ! grăbea Niculescu.

Marta alerga cit putea dar se împiedica de rochia lunga de seară pe care degeaba căuta s-o salte peste genunchi cu mîinile. Era croită pe corp şi părea un înveliş de plumb. Se auzeau gloanţele gărzii germane şuerînd încrucişat pe deasupra capetelor lor.

— Jos, lasă-te jos, mai apucă să-i spună, dar ea alerga înaintea lui fără să-l mai audă. Se îndrepta spre copacii de lîngă poarta de intrare.

— Jos, la pămînt ! mai strigă o dată studentul cît putu de tare, dar ea fugi încă pînă ceva o culcă la pămînt fulgerător şi precis.

Niculescu se tîrî cît putu de repede într-acolo. îl vînau şi pe el, dar asta nu mai avea nici o importanţă. îi părea rău că totul se încheia atît de prost. Mai bine ljar fi ucis pe el. Ce vină avea nenorocita asta şi mai ales ce căuta ea aici ? Totul era absurd, idiot, fără noimă. Femeia se prăbuşise cu faţa la cer. Era frumoasă, cu o faţă liniştită, fără vreo urmă de panică. Murise fără un cuvînt, fără să strige, rostogolindu-se uşor pe iarba bogată din jur. Nu o întoarse, o lăsă aşa, parcă dormind lîngă nucii bătrîni ai vilei. Or să vină după aceea s-o ridice, acum începuse lupta şi el trebuia să-i ajute pe ceilalţi. Privi în urmă. Un acoperiş ardea. Mica încăpere avea ferestrele smulse şi pe prag se zărea cadavrul unei sentinele. Oamenii lui Tomulete căutau ieşirea către aerodromul Clinceni, atacau dinspre clădire spre poartă, în mod curios. Trecură de poartă şi barară drumul lateral care ducea la şoseaua naţională. De aici, din această curte, nu mai putea ieşi nimeni viu. Se strecură tîrîş pînă lîngă şanţul înconjurător. Căută locul unde fusese tăiată sîrma ghimpată cu cleştele în timpul scurtcircuitului şi cînd îl găsi se strecură afară, fără să fie văzut de nimeni. în curte, garda postului de telecomandă abia se grupa. Jumătate din soldaţi fuseseră împuşcaţi. După un

sfert de ceas, neputînd să aprecieze ce se întîmplă de fapt, cei rămaşi în viaţă se predară în frunte cu maiorul Glaeser, rănit grav şi el.

La ora 10 şi cînci minute inginerul Comsa ridică receptorul

— Alo !

— Aici Clinceni. Operaţîa s-a terminat.

— Bine. Veniţi încoace ?

— în cel mai scurt timp posibil.

Vru să pună receptorul în furcă, dar îşi aduse aminte de ceva.

— Şi jucăriile ? mai întrebă.

— Distruse la sol, 14 aparate !

Tomulete călcase limbajul convenţional şi spusese totul. Cu un sfert de ceas înainte, cele 14 aparate de vînătoare ale corpului german de la Clinceni, făcut şi el prizonier, fuseseră incendiate cu benzină. Dacă ar fi avut destuî piloţi, sergentul major le-ar fi dus undeva, dar exista riscul ca ele să rămînă intacte, aşa încît folosise formula asta mai îndrăzneaţă.

— Bine, acceptă Comşa. Nu am ordine în privinţa lor, dar dacă le-ai scos din circulaţie, pagubă-n ciuperci !

închise şi în clipa aceea îşi dădu seama că nu întrebase dacă avuseseră pierderi. Acum insurecţia se declanşase. Privi oraşul liniştît aflat la picioarele lor. Nimeni nu bănuia încă nimic. Palatul regal zăcea în întuneric. Oamenii din podul Atheneului şi cei din hotel nu-şi părăsiseră încă posturile. Trebuia dat numai semnalul pentru provincie. Dumitrana se afla cu un grup într-o casă din preajma clădirii radiodifuziunii, aşteptînd telefonul lui. Făcu numărul.

— Alo, răspunse celălalt prompt.

— Gata ? Au venit oamenii ?

— Da.

— Ocupaţi clădirea şi într-un sfert de ceas daţi comunicatul. Nu uita semnalul convenţional. Militarii din provincie aşteaptă. Noroc !

Asta fusese totul. Se întoarse spre gazda lui.

— Domnule arhitect, reprezentaţia a luat sfîrşit!

— Cobor, dacă mai întreabă cineva de mîne îi spuî că am treabă astă seară. în marea mea grijă pentru Mareşalul-Conducător şi onoratul său guvern trebuie să umblu să găsesc o locuinţă pentru ei. Nu pot să-i las pe drumuri. De rest, ai grijă dumneata. Ştim fiecare ce avem de făcut. Şi mai ales nu uita, ţine radioul deschis...

8

Buickul negru al lui Mizdrache alerga nebuneşte spre Bucureşti, urmat de alte două automobile ale Siguranţei. Inspectorul se aşezase lîngă şofer şi-l silea să accelereze :

— Mai repede, Costeo, mai repede !

— Fac ce pot, zise acesta, maşina trage şi ea cît trage, ori vrei să ne răsturnăm ?

Ciripoi stătea prostit pe canapelele din spate.

— Auzi dumneata, în ce dîrdoră eram noi şî dormeam... Să intre peste nemţi, să le arunce vila în aer. Nu, că sînt nebuni. Şi militarii ăia erau cu ei. Păi dacă nici pe armata nu mai poţi conta, atunci ce ne mai rămîne ?

— Ştreangul, Ciripoi, ştreangul !

Simţea ca niciodată nevoia să vorbească altfel cu Ciripoi.

I se părea că maşina merge prea încet, că şoferul Costea, care se purtase totdeauna politicos şi atent cu el îl privea ironic. Era sigur, totul se terminase, nu mai exista nici o ieşire. Ceea ce credea că se va petrece abia peste două, trei luni, avusese loc în noaptea asta sau abia începea să aibă loc.

— Ce ne facem, Ciripoî ? îl întrebă peste umăr.

— Nu murim noi, domnule inspector, zise celălalt cufundat în gîndurile proprii. Mare e Dumnezeu !

— Pînă la Dumnezeu mai e, cum o să ne descurcăm cu ăştia care vin, să-mi spui tu...

— Domnule inspector, în ţara Românească, cunoaşteţi vorba : vin ai noştri, pleacă ai noştri. De poliţie, de specialişti va fi totdeauna nevoie. Ce credeţi dumneavoastră că, hai să zicem vin comuniştii, adică ei nu au nevoie de poliţie ! Ei lasă totul pe mîna oamenilor : faceţi fraţilor cum ştiţi, noi nu ne băgăm, nu ne amestecăm ! Ehei...

Bună filozofie avea Ciripoi ! Aşa trebuie gîndit. Dar puteai să gîndeşti ca acest inconştient ? Lui, ce-i păsa ? El era un subaltern oarecare. Executase şi atît. Dar în cazul său nu o să existe milă. Pe el şi pe Mastacan, pe ministrul lor nu aveau să-i ierte nimeni. Ei se identificaseră cu tot ce se făcuse rău în numele respectării legii.

Pe urmă se ivi iar o speranţă vagă, neprecisă : dar dacă tot ce văzuse nu fusese decît un fleac, un schimb de focuri între un grup de militari români şi cîţiva nemţi beţi ? Fapte dintr-astea se mai întîmplaseră, nu era exclus să fi asistat la un incident fără importanţă, poate la Bucureşti toate mergeau cum trebuie. Nu era exclus ca lucrurile să se întoarcă peste noapte, nici nemţii nu se puteau lăsa cu una cu două şi-atunci ?

Se apropiau de Bucureşti. Era 10 şi jumătate. Oraşul părea iluminat. îl lăsaseră sub o pătură de întuneric, o aşezare scufundată în marea besnă a nopţii şi-acum îl găseau iradiind de mii de lumini. Se apropiau de bariere. O lume neobişnuită împiedica drumul vehiculului.

— Opreşte, Costeo ! Ia opreşte puţin...

Şoferul încetini. Ciripoi scoase capul afară pe geam şi întrebă pe primul trecător :

— Ce s-a întîmplat ? Ce-i cu lumea asta ?

— R'omânia a ieşit din război ! S-a încheiat armistiţiu !

Grupuri de oameni se adunau şi se desfăceau cu repeziciune. Aparatele de radio aşezate pe pervazele ferestrelor caselor de mahala difuzau în continuare comunicatul citit abia cu zece minute mai înainte de vocea unui spicher emoţionat :

„Cetăţeni şi cetăţene !

începînd cu această zi România a ieşit din alianţa ei cu Germania ! Războiul cu Uniunea Sovietică, Regatul Unit al Angliei şi Statele Unite ale Americii a încetat."

— Mînă, Costeo ! porunci mahmur Mizdrache.

Ciripoi îl privi năucit pe inspector şi de-abia atunci i se făcu frică şi lui. Totul era adevărat. Ei nu asistaseră decît la primul act al acestui nou război dus împotriva lui Ilitler şi a forţelor Iui.

— Ei, îţi place ? întrebă inspectorul.

Prin geamurile deschise ale maşinii care înainta greu prin mulţimea dezlănţuită de bucurie se auzeau alte frînturi din comunicat.

Ciripoi amuţise şi el. Privea la oamenii necunoscuţi, suiţi pe acoperişuri sau dansînd în mijlocul pieţelor. Acum postul de radio transmitea o muzică săltăreaţă care-l enerva de moarte pe Mizdrache.

— Nu se poate merge mai repede ? întrebă inspectorul.

Şoferul dădu din umeri :

— Vreţi să ne linşeze ?

— Ai dreptate. Tine-o „ş„ atunci...

— De ce s-or bucura atîta că vin ruşii, bolşevicii peste ei. dracu o să-i îa ! se miră Cîripoi cu glasul lui de zile proaste.

Un sentiment de solidaritate cu şeful său creştea în sufletul său de subaltern.

— Şi dumneavoastră că e un ceas greu pentru ţară, şi pentru noi amîndoi, să mă iertaţi, domnule inspector. Am greşit,, v-am mai pîrît, v-am mai spionat, dar în fond tot cu dumneavoastră ţineam, că dumneavoastră m-aţi făcut om. Am lucrat atîta vreme împreună şi am lucrat frumos, nu pot să spun altfel... Treceţi peste micile mele greşeli...

— Lasă, mă, Ciripoi, făcu celălalt cu lehamite. Nu e cazul' să ne punem cenuşă în cap. îi era ruşine că-i aude şoferul, deşi acum nimic nu mai avea importanţă. Noi nu ne-am făcut decît datoria. Fiecare nu trebuie în viaţă decît să-şi facă datoria, înţelegi ?

Nu-i plăcea de loc genul lacrimogen, se credea un tip tare, acum ar fi vrut să spună şi el ceva de la inimă la inimă, dar merita să-l vadă ăştia doi, aşa, prăbuşit, dărîmat, o zdreanţă, nu altceva ? îşi reprimă slăbiciunea şi spuse, încercînd să glumească :

— Mai bine haide acasă să tragem un somn ca lumea şî mîine om vedea ce-om mai avea de făcut...

— Mîine ne mai prezentăm la serviciu ? se miră cu gura pînă la urechi Ciripoi.

— Dar, cum ?

Mizdrache nu credea nici nu cuvînt din cele ce spunea, dar nu putea decît să mintă. Ajunseseră în centrul oraşului. Bulevardele erau pline de o mulţime nebună care dansa şi se îmbrăţişa. Se făcuse unsprezece şî nimeni n-avea de gînd să se culce. Ardea de nerăbdare să urce în apartamentul său şi să deschidă aparatul de radio, să asculte ca lumea ştirile de pretutindeni, să se orienteze.

r

— Unde să te las, Ciripoi ?

— Păi acasă, domnule inspector, pentru că pe la prăvălia noastră nu e tocmai plăcut să treci. Dacă găsim niscai muşterii acolo î

— Niu-mi pasă. Eu mîine la 11 voi fi la birou. N-am cui să dau socoteală. Mi-am făcut datoria. .Şi tu să spui la fel, şi mai ales s-o crezi din toată inima.

Cuvintele astea îl îmbărbătară pe subaltern. Nici nu-i trecu prin cap că celălalt minţea. Costea ocolea străzile centrale si-i duse pe amindoi spre Parcul Domeniilor unde locuia ajutorul Jiu Mizdrache. Pe aici străzile erau ceva mai liniştite. Prin curţi ardeau becuri mari şi se auzeau patefoane.

..Aştia-s nebuni, dacă le vine nemţilor vreo idee, praf ne fac Bucureştii !"

Cînd ajunseră în faţa unei curţi umbrite de copaci mari, Costea opri. Ciripoi coborî urmat de inspector.

— La revedere, şi ţin-te tare, băiatule! îl bătu pe umeri cu o amiciţie ce nu o trădase niciodată. Şi nu uita ca noi doi am făcut servicii mari patriei, nu trebuie să ne fie ruşine de asta...

Ştia că nu o să-l mai vadă niciodată, nu avea nici un sentiment, dar se despărţea de un trecut plin de fapte murdare, poate, dar trecutul lui, oricum.

— Pe mîine, Ciripoi, zise cu lipsa lui obşnuită de afectivitate ca să nu dea celuilalt ceva de bănuit.

— Pe mîine, domnule inspector...

Mizdrache se urcă lîngă şofer.

— Unde mergem, domnule inspector ?

— Păi trecem o clipa pe-acasă pe la mine să luăm ceva şi pe urmă o întindem la Căciulaţi, la vilă, la domnul Mastacan Ştii unde este ?

— Cum, nu ?

— Ai benzină ?

— Iau.

— Nu eşti obosit ?

— Se poate?

— - Eşti om de isprava, ina Costco, totdeauna te-am ştiut aşa ! Om de ispravă. Nu laşi omul la nevoie. Dar, ia spune-mi, tu nu te bucuri că începe era voastră, or să vină comuniştii, eî or să vă dea şi-o să vă facă.w

— Eu nu fac politică, domnule inspector, zise moale Costea fără să-l privească. îmi văd de-ale mele...

— Foarte bine, băiatule, foarte bine. Să nu faci că n-ajungi nicăieri cu politica, uită-te la mine. Ce Jolos că m-am expus, că mi-am făcut datoria, acum trebuie să caut altceva, sa văd ce-mi mai rămîne. Poţi să înţelegi ?

Celălalt nu-i răspunse. Era atent la drum, claxona insistent, abia răzbătînd prin mulţimea veselă şi inconştientă care dansa pe caldarîmul plin de manifeste şi de ediţii ^speciak. Oraşul avea acum o rumoare particulară, noaptea ^călduroasă de vară exulta ea însăşi de o frenezie misterioasă. Dinspre lacuri venea un miros de nămol, posesiv, greu, incert.

Ajunseră.

— Mă aştepţi jos ?

— După un sfert de ceas. Iau benzină de laj.m depozit şi dau un telefon la un vecin să-i spună nevestii că mai întîrzii în noaptea asta şi mă întorc.

— Foarte bine. Atunci am şi eu timp să fac un duş. sâ^mă schimb, că au fiert hainele pe mine... Cît facem pînă la Căciulaţi ?

— O oră jumate dacă şoseaua nu e aglomerată.

— Atunci nu întîrzii ?

— Se poate ?

Maşina se urni uşor de lîngă trotuar. Rămase sub ferestrele blocului. Asfaltul încă era încins, radia o căldură prăfoasă, uscată. Prin ferestrele deschise lumina curgea neruşinat.

„Neonul mai lipseşte ! Că încolo sîntem lulea. Or să vadă ei pe dracul !".

Urcă cu liftul, vru să vîre cheia în broască, uşa era deschisă, îl întîmpină Dora, palidă, îmbrăcată, atunci sosită de cine ştie unde.

___Ai venit ? Mă speriasem, credeam că te-au arestat. Te-am aşteptat pînă acum o oră, pe urmă mi s-a făcut frică şi am fugit. Am alergat pe străzi şi m-am întors. Nu puteam să te las în astfel de împrejurări singur...

Asta-i mai lipsea ! O îmbrăţişa preocupat, simulînd o mare oboseală.

— Toată ziua am alergat, nu mai ştiu nici cum mă cheamă. Dora trebuie să dispari... Nu e bine să fii găsită la mine...

— Nu-mi pasă. Crezi că te caută *i*

— Nu ştiu încă nimic. Le-am făcut mult rău ăstora, din stradă, auzi-i cum petrec. Nu vor avea milă de mine...

— Ştiu, dar nu pot să te las !

îi venea^să-i dea cîteva palme. Ah, această milă a femeii care voia să arate^ ce devotată era ! Timpul trecea şi el nu avea nici o secundă de pierdut.

— P'aga mea, te rog să te duci unde vezi cu ochii şi să mă laşi.Mă voi descurca şi singur. Cînd o să cred eu că a trecut primejdia o să te caut. De ce te complici atît ?

Se lipise de el. îi simţea sînii puternici şi trupul acela încordat, numai muşchi şi pielea, incomparabila ei pîele, în care în fiecare milimetru făcea un sex, lacom, posesiv, dornic de explozie.

— înţelegi ce-ţi spun ?

— Nu pot.

O îndepărtă şi o privi ca pe un obiect curios :

—^ Nu, că eşti nebună ! Nebună de-adevăratelea...

îi închise uşa.

— Gata, fără scene. Valencia ! Te caut eu cînd o fi bine...

O sărută superficial pe^fruntea asudată şi-i făcu un vînt uşor cu palma pusă exact în acel loc dulce şi moale pe care adormise de multe ori după orele lor de dragoste.

Iemeia nu se urnea.

— Nu plec.

— De ce ?

— Pentru că ştiu că vrei să scapi de mine...

— Dora, nu e timp pentru nici o explicaţie...

Radioul era deschis, îl deschisese ea înainte de sosirea lui. Se repeta comunicatul şi inspectorul simţi că e apucat de o criză. îl închise furios, aproape rupîndu-i butonul.

începu să-şi strîngă puţinele lucruri din dulap, trîntindu-le mtr-un geamantan încăpător, două costume de vară, cîteva cămăşi, cravatele lui scumpe, ciorapi, batiste. Banii şi cele cîteva bijuterii strînse pentru zile negre stăteau ascunse într-un loc secret, nu putea umbla acolo, trebuia s-o dea afară şî pe urmă să deschidă.

— Asta seamănă cu o retragere definitivă, spuse Dora, privindu-1 cum împacheta.

— Da de unde ! Mă scufund două săptămîni, citesc ziarele, văd cum stăm şi reapar la momentul potrivit...

— Mă minţi !

— Nu te mint de loc.

O sărută iar din mers prefăcîndu-se că mai caută ceva : prosoapele aflate în baie. Intră dincolo şi îşi văzu obrazul nebărbierit. Nu putea pleca la drum în halul ăsta. Se dezbrăcă şi începu să se bărbierească tacticos, ca şi cînd ar fi avut timp pînă a doua zi. Dora îl privea din uşa lăcuită. Nu spunea nimic. în ochi i se aduna o ură feroce care creştea ca o apă. Bărbatul o cunoştea, ştia ce urmează. îşi spălă obrazul cu ;pirt şi pe urmă îşî schimbă cămaşa. Pentru un duş nu mai era timp.

— Chiar pleci ? mai întrebă odată femeia.

— Chiar plec.

— Şi nu mă iei cu tine ?

— Nu e bine, Dora, înţelege...

— De ce nu e bine ? Pentru că vrei să fugi peste graniţă ***as*** avionul lui Mastacan ? Crezi că nu ştiu...

Se lăudase ca un idiot la vreo beţie în doi, şi-acum ce mai putea să spună ?

— Nu e adevărat...

— Ba e adevărat, pleci şi mă laşi ! Laşule !

Se repezise la bricîul lui abia spălat de săpun şi vru să-1 inşface.

Bărbatul o cîrpi violent peste obraz de doua ori şi-i făcu vînt în cada goală. Putea să-şi spargă capul dar avu noroc. Scăpă briciul şi începu să plîngă agăţată de duşul mobil din care mai se scurgeau cîteva picături de apă. în afarabăii de faianţă albă rămăseseră spînzurînd splendidele ei picioare, încălţate în pantofi cu tocuri, lovind nervos metalul exterior.

încuie grăbit uşa şi-şi strînse geamantanul după ce cu o cheiţă descuie rapid sertarul secret în care se afla cutia cu banii şi bijuteriile puse deoparte.

Iemeia se ridicase din cadă şi lovea puternic în uşă.

— Am să te denunţ, te am la mînă, ştîu tot! Ies de aici şi spun tot.

Nu o mai ascultă. Trecuse sfertul de ceas. Numai de nu ai alarma vecinîi nebuna asta ! Pe urmă se linişti singur : nu mai avea nici o importanţă, nimic. Aici nu se mai întorcea niciodată şi pe Dora, de asemenea, nu avea s-o mai vadă. Cobori. Maşina îl aştepta. Un minut, în lift îi trecu prin minte că Costea n-o să se mai întoarcă şi c-o să-1 lase pe trotuar. Dar el era la volan, tăcut, placid, cu ochii aceia inteligenţi care-1

măsurau fără curiozitate. Cînd îl văzu, deschise portiera, îi luă valiza şi o puse în spate.

— Asta-i tot ? întrebă.

— Da, asta-i tot.

Mizdrache mai privi o dată clădirea cu mai multe etaje. De sus se mai auzea încă prin fereastra băii vocea disperată a femeii.

— Vă face scene, domnule inspector, zise Costea, vă iubeşte, ce vreţi!

— Dă-i drumul, că n-avem vreme.

Se urcă lîngă şofer şi rabdă iar mulţimea care umplea străzile.

— Nu mai au somn. Proştii, cred că l-au apucat pe Dumnezeu de picior...

După o jumătate de oră se aflau la drum întins, în afara Bucureştiului. Oraşul rămăsese în urmă. Mizdrache mai privi odată coroana lui de lumini. „Inconştienţii, îi căina. Mîine or să vină nemţii cu Stukasurile şi-or să-i facă praf, treaba lor !"

Tăcea crunt, fără să vadă nimic înaintea lui. Buickul sforăia egal.

— Ai telefonat la ai tăi, le-ai spus că mai întîrzii ?

— Da. L-am rugat pe vecinul meu, e un negustor mai pricopsit, să le spună că sosesc mai tîrziu...

— Te mai întorci în seara asta ?

— Da, e vreme...

Fericită natură şi omul ăsta ! Se gîndea cu groază că Mastacan auzise la radio vestea armistiţiului şi că plecase. Acum, noaptea ? se întreba de unul singur. Aeroportul său personal, aflat pe un mare islaz, nu avea pistă de decolare, nu avea faruri de iluminare, era imposibil să decolezi noaptea de pe un astfel de imaş, fără semnalizări, fără posibilităţi de orientare, cît era noaptea luminată de lună şi cît ar fi un aparat uşor de sport.

— Nu putem merge ceva mai repede ?

— Cum vreţi dumneavoastră dar mi-este frică să nu ne lase maşina în pană pe undeva...

— Riscăm...

Costea acceleră. Mizdrache abia acum îşi dădu seama cît de frică îi era. Ministrul lui avusese dreptate cîndva. Era un mare rahat, asta era ! Crezuse toată viaţa că va ajunge întruchiparea unei mari figuri a poliţiei secrete şi iată-l acum,

fugind, lăsînd totul în urmă, pe neaşteptate, luat prin surprindere. Avusese puţin talent, studiase dreptul, făcuse o carieră de funcţionar superior mulţumitoare, pe urmă intrase în politică şi pe neaşteptate, la izbucnirea războiului, cînd se ivise criză de oameni cu personalitate capabili de orice i se făcuse propunerea să intre în Siguranţa Statului. Primise. îl ispiteau banii şi viaţa cu mult mai interesantă decît aceea de pînă atunci. Lui Mastacan îi plăcuse de la început, fără rezerve. Se înţeleseseră perfect, se mai certau, era firesc într-o asemenea meserie. Avusese mici succese la început, dar adevărata lui afacere, afacerea vieţii, cum o numea Ciripoi, care fusese de fapt ? Oamenii aceia împotriva cărora luptase erau mai puternici decît ei. Ceea ce îl îngrozise pe parcursul anchetelor era faptul că simţea că ei nu sînt singuri. Ciripoi îi prinsese pe vînzătorul acela de ziare şi pe nenorocitul de tipograf, îi schingiuise şi ce scosese de la ei ? Nimic. Ce făceau ei acolo, la Siguranţă de fapt, contribuiau să preschimbe pe comunişti în nişte eroi, asta făceau, pentru că toată lumea îi simpatiza şi mergea cu ei- Şi la drept vorbind ce societate apărau ei de fapt ? O societate condusă de cîteva familii intolerante care nu înţelegeau să împartă cu nimeni puterea şi beneficiile lor. Lor, acestor oameni care le îndeplineau cele mai murdare servicii, ce le rămîneau decît nişte rămăşiţe ? Cîteva femei deşuchiate, cîteva şantaje, nişte salarii mai mari, poate puţină stimă la funcţionarii inferiori, dar asta ajungea ?

Nu era mai practic să se întoarcă la Bucureşti, să o caute pe Dora dacă va fi reuşit să iasă din baie şi să aştepte ce avea să se întîmple ? Poate mai există undeva o şansă şi el nu o cunoştea...

— Mai e mult ?

— 40 de km, răspunse Costea.

— Bine...

Maşina mergea egal, rulînd cu 80 de km la oră pe asfalt. Trecură printr-un fel de tîrg, luminat şi el ca în timp de pace. Toată ţara înnebunise. Nu-i era somn deşi oboseala îl măcina.

Ce şansă ? reluă raţionamentul mut. Nu mai exista nici o şansă decît aceasta de a fugi cu avionul lui Mastacan. Unde să fugă ? Cine ştie ? în Spania, în America de Sud... Dar cu

ce bani ? Caseta lui nu conținea mare lucru. Nu era sărac lipit pămîntului, dar nici o existență de nabab nu putea să ducă. Și pe urmă nu știa el ce-i exilul și schimbarea unei țări ? Nu știa el ce însemna să vii din altă țară, strein, metec... Speranța rămînea numai în geniul financiar al lui Mastacan, poate că el avusese grijă să depună ceva, pe undeva. O să-1 șantajeze, o să scoată untul din el, nu o să scape ușor, nenorocitul î Drum înapoi nu mai exista...

La unu și un sfert ajunseră la Căciulați. Costea cunoștea drumul. Mai fuseseră astă vară aici, tot el îl adusese, acum își amintea. înaintau pe un drum prost de țară. Ferma lui Mastacan era ascunsă după o perdea de salcîmi. Cînd se apropiară zăriră lumini. Nu dormea nimeni. însemna că aflaseră. Ce era îmbucurător era faptul că încă nu plecaseră așa cum bănuise. Costea claxona prelung, se apropie o femeie, le deschise și inspectorul întrebă nerăbdător:

— Conașul e acasă ?

— Da, a venit de ieri.

— Ce face ?

— Joacă table cu domnul Miroiu...

Miroiu era aviatorul. Vreasăzică nu păreau tulburați de veștile teribile de la radio sau nu le aflaseră încă ? Mașina opri în dreptul scărilor cerdacului. Mastacan, mare, gras, numai într-o cămașă albă, cu trabucul în gură le făcea semne de bun venit.

— Ce-i cu tine, Mizdrache, la ora asta ?

Idiotul, ca de obicei, dormea pe el, nu știa nimic. îl căutase de dimineață la birou, i se spusese că e plecat, știa că nu mai poate răbda căldura Bucureștilor, nu ceruse numărul de aici. Acum, inspectorul șef cobora cu brațele deschise.

— Bine ai venit'.

Era sastisit de prezența pilotului cu care juca la nesfîrșit table. în sfîrșit vedea un om care-i aducea vești importante.

— Domnule inspector șef n-ați auzit nimic ?

— Ce s-aud ?

N-aveți radîo aici ?

— Ba da, clar îl țin mai mult închis, mă plictisește...

— Ia deschideți-1 !

— Dar ce s-a întîmplat ?

— Deschideți-1, pentru Dumnezeu !

Mastacan rupse vîrful trabucului și-1 scuipă.

— Miroiule, deschide porcăria aia de radio ! Și-acum vorbește !

Mizdrache îi spuse pe nerăsuflate cele ce se întîmplaseră în seara aceea.

— Vorbești serios ? se sperie de-a binelea celălalt.

— Vorbesc foarte serios.

Urcară treptele de lemn ale cerdacului și-1 găsiră pe Miroiu căutînd postul. Aparatul pîrîia, în sfîrșit se auzi glasul spicherului repetînd emfatic comunicatul.

— „România a ieșit din război și a semnat armistițiul cu Națiunile Unite. în întreaga țară domnește liniștea. Cetățeni și cetățene, ascultați în continuare comunicatul Marelui Stat Major al Armatei..."

— E adevărat deci !

Mastacan se așeză pe scaun și uită să-și mai aprindă trabucul.

•— Și-acum ce facem ?

— Fugim...

— Cum ? se miră surprins inspectorul-șef.

— Cu Miroiu.

— Știai ?

— Da.

Mastacan se ridică în picioare și-1 luă de braț ducîndu-1 mai departe.

— Avionul nu are decît două locuri, așa că, mă înțelegi, frate să-mi fii...

Lucrurile se complicau. El nu știa să piloteze și fără șeful său era ca și mort. în alte împrejurări i-ar fi spus de la obraz că nu-1 interesează nimic : trebuia să plece, în noaptea asta sau cel mai tîrziu mîine în zori. Cele ce auzea îi răsturnau toate planurile. Poate că Mastacan, idiot cum era, habar nu avea de capacitatea avionului. îi întoarse spatele inspectorului-șef și se adresă direct pilotului :

— Miroiule, lasă radioul ăla și zi-mî cîți inși poți să iei în avionul tău ?

Pilotul privea cînd la șeful său, cînd la celălalt. Nu știa •e să răspundă

— Spune-i, făcu cu bunăvoinţă Mastacan, pe mine nu mă crede.
— Două persoane.
— Şi dacă mă sui şi cu ce-o să fie ?
— Nu se poate, ne prăbuşim. Aparatul e vechi, o rablă. Totul e să trecem graniţa, cît mai e vreme...
— Se poate să plecăm chiar acum ?
Miroiu părea sigur pe el.
— S-ar putea.
— Poţi să ridici aparatul în aer pe întuneric ?
— Da, am mai făcut-o.
— Şi cu orientarea cum stai...
— Bine. Dacă trecem peste Iugoslavia sîntem salvaţi. în Italia sînt ca acasă.
— Cît îţi trebuie ?
— Cîteva ceasuri bune.
— Ai benzină de rezervă ?
— De mult. Totul e pregătit.
— Şi zici că numai pentru două persoane e loc ?
— Da.
— Atunci, haîde !
Avea in mînă revolverul lui, un Colt. Lui Mastacan îi făcu semn să se aşeze. Pleca oricum. înapoi nu mai exista nimic.
— Nici o mişcare ! Haide, Miroîule...
Pilotul se ridică. Ţeava revolverului se ridîca ameninţător.
Uitase ce era mai important. îi ceru inspectorului-şef arma. Era in casă în haina lăsată pe spătarul unui scaun. îl chemă pe Costea care sta nemişcat în maşină.
— Costeo ! Ia arma domnului Mastacan şi nu-1 scăpa din vedere pînă plecăm...
Şoferul urcă scările. Nu se grăbea, părea că ascultă orbeşte de Mizdrache.
— Vă distrug pe amîndoî, zicea cu voce răguşită şi neconvinsă inspectorul-şef. O să vedeţi voi pe dracu !
Celălalt se întoarse. Aducea haina cu totul.
— Pune-o în maşină şi ţine-1 la respect pînă auzi motorul.

— Cum, plecaţi ? se miră Costea. Şi eu ce să fac aici ?
— Tu te întorci la Bucureşti cînd vrei, noaptea asta, cum ai spus. Nu ai telefonat vecinului că vii înapoi ?
— Aşa e !
Mizdrache era încîntat de memoria lui. Totul părea să se aranjeze cum nu se putea mai bine.
Miroiu ezita încă.
— Şi-acum, gata, unde e hangarul ?
•— Urmaţi-mă, zise pilotul.
— Ai grijă de el, Costeo ! mai spuse Mizdrache peste umăr. N-o să te uit... La revedere, mă, şi să ştii că am să mă gindesc la tine ca la un frate...
Hangarul, o magazie de cereale părăsită, adăpostea un mic avion cu două aripi, tip 1936, marcă franceză, altă dată aparat de performanţă, acum numai un tip învechit de aeroplan de curse interne. Pilotul aprinsese lumîna şi scotea prelata. Totul părea pregătit cu grijă de multă vreme, omul se mişca cu îndemînare.
— încotro e locul de decolare ?
Miroiu arătă izlazul bătut de lună din vecinătate.
— O să reuşim ?
— De ce nu ? După douăzeci de metri ne ridîcăm de la pămînt. Lăsaţi drăcia aia de revolver şi urcaţi-vă !
Maî era ceva. Mizdrache îşi uitase geamantanul cu lucruri.
— Un moment, mă întorc. Am uitat esenţialul.
Se gîndea cu groază că n-o să-1 mai găsească la întoarcere, că pilotul o să decoleze singur. Urîtă treabă ! Făcu cîţiva paşi de-a-ndăratelea şi strigă la Costea :
— Costeo, adu geamantanul ăla din maşină...
— Un moment... spuse şoferul.
Mizdrache îl supraveghea pe pilot. Acesta învîrtea cu energie elicea care începu să se rotească.
— Vă aştept, spuse ironic pilotul.
Costea sosea din spate cu geamantanul.
— L-ai adus ? întrebă Mizdrache.
— E la picioarele dumneavoastră.
Inspectorul se întoarse. Costea ţinea revolverul lui Mastacan în mînă :
— Nici o mişcare, inspectore. Jos arma !

Mizdrache vru să tragă piedica, dar celălalt fu mai repede. Era aproape de cl, mai aproape decît ar fi bănuit. îl lovi scurt în încheietura dreptei şi aşeză pictorul peste Coltul căzut.

— Ce-ai înnebunit ?

— Miroiule, gata, vino încoace ! zise şoferul fără să ridice tonul. Ai grijă de Mastacan să nu facă vreo prostie.

Pilotul avea şi cl un pistol în mînă. Inspectorul-şef nu mai înţelegea nimic. Paralizase pe cerdac, privind la camenii de jos. „

— Ce-i comedia asta ? întreba prostit.

— Nu-i nici o comedie, domnule Mastacan. Vă rog să vă urcaţi în maşină, nu înainte de a-mi da mîinile să vi le leg...

— Dar cum îţi permiţi ? Cine sînteţi voi, mă ? se răsti el deznădăjduit, cu o ultimă energie. Cine sînteţi, mă ?

Pilotul îl legase fedeleş pe Mizdrache şi-l împinsese pe pernele Buickului, la spate. Pe Mastacan îl imobilizase dibaci într-o secundă.

— Pe ăsta, că-i mai gloabă, lasă-1 în faţă, zise Costea, n-o să mişte.

— L-am ambalat ca pe un colet, pînă la Bucureşti nici nu tuşeşte. Pornim ?

— Pornim, pînă nu se alarmează slugile...

— Şi cu avionul ce facem ?

— Vin băieţii după el, într-un ceas sînt aici...

Costea încălzea motorul. Mizdrache îşi revenise Cu cinismul lui obişnuit îi întrebă pe cei doi :

— Comunişti ?

— Din 1936, spuse şoferul.

— în serviciul Siguranţei...

— în serviciul Partidului...

Acum începea să înţeleagă. Mutul ăsta aflase totul de ia ei. Aşa putuse să evadeze Dumitrana de sub focul plutonului de execuţie, aşa aflaseră adresa lui Focşa. Doamne, ce simplu era totul ! Nu putea decît să-i admire ! Maşina pornise.

— Să mergem mai repede sau nu vă mai grăbiţi ? întrebă Costea.

— Cum vrei dumneata, mi-este indiferent, şi după aceea simţi că-1 învinge un somn căruia nu putea să i se împotrivească...

T

9

La ora trei dimineaţa inginerul Comşa tot mai telefona din postul său de comandă instalat în fostul palat al Lupeascăi de pe Aleea Alexandru, pînă acum cîteva ceasuri locuinţa personală a baronului von Killinger. Cadavrele fostului ambasador al Germaniei şi cel al secretarei sale, învelite în două cearşafuri de olandă albă fuseseră scoase în grădină şi de-acolo un camion militar le duseseră într-un loc necunoscut. O echipă a gărzilor muncitoreşti evacua arhiva personală a înaltului personaj, de la hîrtiile mototolite în coşul de gunoaie şi pînă la dosarele rînduite meticulos în rafturi. Trei sudori se sileau să spargă casa de bani, seiful secret al fostului ambasador. Tereza în fruntea unei echipe de femei curăţa cu apă fiartă podelele de sîngele scurs prin covoare. Prin ferestrele deschise intra aerul acelei dimineţi ce nu sosise încă, dar se anunţa la fel de călduroasă ca ziua precedentă.

— De ce s-o fi împuşcat, dragă ? făcea o femeie tînără, cam cumătră, pusă pe vorbă lungă.

— O fi avut şi el necazuri ! glumi o alta, năduşită, grasă, îmbrăcată într-o rochie de stambă, numai flori.

— Ăsta-i sînge spurcat, spunea cu obidă o muncitoare de la S.T.B., nedormită, mofluză, pornită, frecînd parchetul ca şi cînd ar fi bătut pe cineva.

Tereza tăcea şi-şi vedea de treabă. Scotociseră toate odăile, şi nu erau puţine. Lucrurile rămăseseră intacte. într-un cămin se găsise un maldăr de cenuşă. Killinger nu apucase să ardă totul, dar lucrurile mai importante se pare că da. Nu mai era nimic de făcut, trebuiau să se mulţumească cu ce se găsise.

în curte domnea o vraişte nemaipomenită. Aleea Alexandru era plină de camioane militare, de motociclete şi de curieri. Sus, la etaj, inginerul făcea verificarea posturilor fixe.

— Alo, Radiodifuziunea, la telefon Comşa, cu cine vorbesc ?

Se dădea codul şi pe urmă el întreba iar :

— Cum e la voi ? Linişte ? Bine.

Pe urmă făcea alt număr :

— Alo ! Poşta, la telefon Comşa, care e situaţia ? Buna ? Nimic ele semnalat ? Bine...

— Alo ! Telefoanele ? Aici Comşa, e bine ? Întăriţi gărzile şi schimbaţi-le din trei în trei ore... Vă trimît încă un grup, aşteptaţi...

— Alo ! C.F.R.-ul, C.F.R.-ul ? Ce faceţi, fraţilor, dormiţi pe voi ? Care e situaţia ? Nimic de semnalat ? Aţi pregătit grupurile de antiaeriană ? Nuuu ? Dar ce mai aşteptaţi ? Credeţi că o să fie moale ? Ori bănuiţi că s-a terminat războiul ? N-aţi auzit de cuvîntul armistiţiu ? Armistiţiul e ceva care nu durează, să ştiţi de la mine !

Cînd termină şi cu celelalte centre se întoarse spre Dănciulescu. Acesta studia tăcut o hartă mare a Bucureştiului, plină de cruciuliţe şi cerculeţe roşii.

— Cum stăm ?

— Ce se vede, spuse generalul de-acum în uniformă mîlitară.

Inginerul Comşa maî puse cîteva întrebări şi în concluzie îl întrebă pe omul din faţa lui :

— Credeţi că o să ne descurcăm ?

— Sînt toate şansele. Dacă lichidăm punctele astea, Capitala e curăţată de nemţi. Ne putem aştepta la un atac din exterior numai.

— Şi regimentele din provincie ?

— Au plecat spre Bucureşti de aseară, de la lansarea semnalului.

— Unităţile din Capitală ?

— Nu s-a înregistrat nici o defecţiune. Am trimis la Băneasa şcolile de subofiţeri de jandarmi.

Inginerul deschise aparatul de radio. Era încă devreme. Nu se auzeau decît cîntece îndepărtate, frînte de paraziţii din atmosferă.

— Unii petrec, spuse cu un glas neutru. Buletinele de ştiri o să le auzim abia mai tîrzîu.

— S-au întors cei de la Clinceni ?

— încă nu. Pe drum au angajat o luptă cu o mică grupă de nemţi. Am trimis întăriri.

— Au lucrat foarte frumos acolo. Ca militar pot să ţi-o spun cu inima deschisă.

Dănciulescu îl privea pe inginer cu atenţie. Acesta nu spunea nimîc.

— Să-i feliciţi pe băieţi cînd s-or întoarce _

— Bineînţeles.

— Cine-i cu ei ?

— Un subofiţer de aviaţie, Tomulete.

— Dezgheţat băiat! Nemţii din Bucureşti abia acum au aflat ce se întîmplă. Pe cei din Vatra Luminoasă, soldaţii mei i-au luat în pijamale. Dacă n-ar fi grupul ăsta de lîngă Casa de Depuneri, am fi mult mai liniştiţi.

— Sînt mulţi ?

— Destui şi hotărîţi. Dumneata îi cunoşti ca şi mine. Ferească Dumnezeu să-i apuce cheful s-o facă pe eroii, că-i ţine !

Tăcură. Se auzeau apelurile telefonice din celelalte camere. Telefoniştii răspundeau din ce în ce mai enervaţi. Unii cereau informaţii, alţii aşteptau comenzile, dar totul trebuia coordonat, nu era timp de pălăvrăgeală. Acum ieşea la suprafaţă fiinţa infantîlă a oamenilor abia angrenaţi într-o astfel de acţiune de anvergură.

Faţa adevărată a războiului nu se arătase încă şi ei, cei mai în vîrstă, cei deprinşi cu asemenea lucruri, nu se lăsau înşelaţi de aparenţe, dar ce să le faci acelor copii mari care ardeau să tragă cu puşca ? Răbdarea nu era un sfătuitor bun pentru ei.

Apăru într-o motocicletă cu ataş Dumitrana cu Ina. Veneau de la Radiodifuziune. Femeia era istovită de nesomn, abia se mai ţinea pe picioare.

— Ce-i cu voi ? întrebă inginerul.

— Gata, am lăsat gărzile acolo, ce-am de făcut ?

— Poate ar trebui să dormi puţin.

— Nu e vreme. Ina, ţie ţi-e somn ?

— Da de unde ! minţi ea.

Şi să fi vrut să dormi nu puteai în harababura asta, în zgomotele repetate de puşti izbite de caldarîm, de apeluri radio şi telefonice, în huruitul frînelor maşinilor şi motocicletelor. Tereza o văzuse şi se apropiase de ea :

— De ce nu te întinzi puţin ? Dincolo e un pat foarte bun. A dormit, ce-i drept, o putoare în el, amanta ăstuia, a Iui Killinger, dar cred că n-o să te supere...

Dispărură amîndouă pentru un sfert de ceas. Mai tîrziu apăru şi Mareş, îmbrăcat într-o scurtă de piele, plin de praf, zguduit şi el pînă atunci de mersul pe o motocicletă. Fusese trimis încă de la miezul nopţii să facă controlul barierelor.

în Bucureşti nu intra şi nu ieşea de la ora aceea nimeni fără o autorizaţie specială. Drumurile erau supravegheate de armată şi de gărzile muncitoreşti. Nu se semnalase decît un scurt schimb de focuri la intrarea dinspre Giurgiu unde o mică unitate de antiaeriană germană încercase să forţeze drumul. Scurta bătălie se soldase cu cîţiva morţi şi nemţii fuseseră respinşi. Mecanicul îi dădu pe scurt raportul lui Dumitrana care la rîndul lui îl informă pe inginer. Cercul era complet, Capitala se găsea ferm în mîna armatei şi a forţelor insurecţionale. Nu se semnalau opoziţii serioase, practic nu mai rămăseseră de lichidat decît grupurile germane de la Şcoala de Război, de sus, din Cotroceni, şi cel instalat în clădirea de lîngă Operă, unde se părea că se organizase o rezistenţă mai serioasă.

Cînd terminase să spună ce avea de spus, Mareş îl întrebase pe Dumitrana :

— Şi ceilalţi unde sînt ?

— Tomulete cu Niculescu vin încoace dinspre Clinceni. încă se mai bat pe şosea cu un grup german.

— Nu ştiu ce mai e cu nenea ***Dobre-nunţi-botezuri.***

Dumitrana îl căutase în beciurile Siguranţei încă în urmă cu două ceasuri, dar nu-l găsise. încăperile sinistre erau evacuate de mult. în clădirea cu patru etaje nu găsiseră decît patru gardieni care fuseseră luaţi pe sus, interogaţi, dar de la care nu reuşiseră să scoată mai nimic, întrucît de toate afacecerile instituţiei lor se ocupau „alţii, mai îmbrăcaţi", cum se exprimaseră ei cu destul umor. Dumitrana se întreba unde puteau ei să dea de bătrîn ? Nici lui şi nici lui Mareş nu le trecu măcar o dată prin minte că tipograful fusese eliberat cu totul întîmplător, în urmă cu un ceas numai, din beciurile Prefecturii de către o giupă de muncitori.

10

Lucrurile se petrecuseră pe la orele trei. Zarva în beciurile puturoase ale casei lui Gavrilă Marinescu, cum i se mai zicea încă, începuse pe la unsprezece cînd un gardian coborîse scările şi le strigase tuturor :

— Gata, frăţioare, scăpaţi şi voi, că vă dă drumul ! A căzut guvernul !

Lală tocmai ***făcea un cap*** şi cînd auzise vestea rămăsese cu briciul în aer.

— Nu se poate !

— S-a zis cu Mareşalul, l-au dat cu cracii-n sus !

— Ce spui, domne ?

Borfaşii se buluciseră la gratii :

— Gata, coconilor, gata prepeliţelor, vine amnistia şi scăpăm ! Nu se poate să nu ne dea drumul...

— Şi cine-a venit ? întrebau alţii mai curioşi.

— Cine să vină ? Comuniştii, liberalii, ţărăniştii, cine mai îi ştie !

— Ăştia ne fac oameni !

— Asta s-o crezi tu, nu au ei nevoie de manglitori, aici putrezim !

Apăruseră biştarii, gardianul îşi înfundase buzunarele cu sute şi abia pridideа să ţină seama de la cine ia.

— Uite, scrisoarea asta.

— Mie mi-aduci un ziar !

— îl chemi pe domnul Lichiardopol de la Finanţe, cu el am treabă. Să mă puie pe listă...

Lală părea cel mai nenorocit dintre ei. Se duceau muşteriii lui, se golea puşcăria şi el pe cine mai tundea *f*

Pungaşii se buluceau spre gratiile ce îi despărţeau de locul gardienilor. De afară nu mai sosea nimeni. De sus se auzeau zgomotele oraşului în sărbătoare. Nimic nu era mai trist decît să stai aici, închis, în căldura asta, în păduchii ăştia şi să auzi cum dincolo, deasupra, pe trotuare o lume liberă, veselă umbla de colo pînă colo.

— Vrem libertate ! începură să strige cîţiva, la început în bătaie de joc, pentru că nu credeau în ceea ce spuneau, pe urmă din ce în ce mai convinşi că vor fi auziţi de către cineva de sus şi că vor fi scoşi de aici.

Urletele se înmulţiră, era o isterie colectivă, de neoprit. Aproape cincizeci de inşi, cîţi încăpeau în beciul sordid, strigau cît îi ţineau puterile. Paza coborî în goană sa facă ordine. Fuseseră aduse furtunurile cu apă de incendiu şi gardienii începură să-i stropească. Era greu însă să-i potoleşti.

— Li-ber-ta-tc ! Li-ber-ta-te ! strigau în cor, uzi pînă la piele, cu zdrenţele lor murdare, lipite pe corpurile slăbănoage.

— Mă, aveţi răbdare ! se rugau de ei gardienii. Acuşi se semnează amnistia. Noi fără ordine nu putem să vă dăm drumul.

Borfaşii erau întărîrăţi, se îndemnau unii pe alţii, fără răgaz :

— Nu vă lăsaţi, fraţilor, dacă facem caterincă nu ne rabdă ei. aud ăi de sus, aude poporul şi ne eliberează !

— Li-ber-ta-te ! Li-ber-ta-te ! strigau ca apucaţii.

Prefectura părea că ia foc de atîta vuiet. Coborîră şi funcţionarii, parlamentară cu ei, nu era chip să-i facă să înţeleagă ceva.

în mulţimea aceasta tulburentă un singur om aştepta cu resemnare. Era tipograful. Stătea cu Lală, rezemaţi de zidul umed al beciului şî priveau la ceilalţi.

— Dumneata nu vrei să ieşî de aici ? îl întrebase Dobre pe nebun.

— De ce să ies ? Pe cine mai tund ?

— Te angajezi undeva, îţi deschizi un atelier...

— Nu am bani de chîrie, nu am scule, mîna îmi tremură, s-a dus Lală. Aici e binele meu.

Pe tipograf îl cuprinse o milă imensă de omul de lîngă el. Zarva celorlalţi nu se potoli decît după miezul nopţii cind borfaşii îşi dădură seama că nu era nimic de făcut. Adormiră pe rînd şi-i lăsară în pace.

— Şi dumneata ce-o să faci cînd o să ieşi de aici ? întrebă Lală la rîndul său într-un tîrziu.

Tipograful nu ştiu ce să-i răspundă. încă nu avea sentimentul eliberării. Mai îl dureau rănile căpătate la interogatoriu, se găsea într-o apatie periculoasă, nu mai rezista la vîrsta lui nici bucuriilor. „Mă duc la atelier şi dorm o săptămână", îşi promisese. De fapt abia aştepta să-i vadă pe ceilalţi, să afle ce se mai întîmplase ***afară*** de cînd îl prinseseră, dar pînă nu se vedea în stradă, nu putea să fie sigur pe nimic. Pe la unu aţipi şi nu se trezi decît la zgomotul unor bocanci apă, saţi care coborau treptele. Dincolo de gratii apăru gardianul-

şef însoţit de patru muncitori, cu banderole pe braţul _sting. Aceştia aveau feţele ostenite de nesomn şi priveau la fiecare cu atenţie.

— Ai vreun politic pe aici ? întrebă unul.

Gardianul-şef dădu din umeri.

— De unde dracu, numai marlă a întîia ! Marditori, hoţi de buzunare...

Borfaşii se treziră.

— A venit cu liberarea ! strigă unul tare şi toţi se ridicară în capul oaselor.

— Care eşti, domnule ? Care eşti ?

Se buluciră lîngă gratii, rugîndu-se în cor :

— Scoteţi-ne de aici, fraţilor, n-am făcut nimic, justiţia e de vină !

Dobre-nunţi-botezuri îşi făcu loc printre ei :

— Cine sînteţi ? întrebă cînd ajunse în faţa celorlalţi.

— Un grup de la Herdan.

— Ce căutaţi ?

— Politici...

— Eu sînt politic.

Hoţii începură să rîdă în hohote.

— Ia te uite la boşorogul ăsta. Dacă tu eşti politic, atunci noi ce sîntem ?

— Şi mă rog ce-ai făcut ? L-ai băgat în mă-sa pe Mussollini sau te-ai luat de soacra lui Mihăiţă ?

— Politicii stau la Malmaison, la lux, aici e păduchernița națională !

— Te-ai uitat azi dimineaţă în oglindă să te vezi dacă ai mutră de politic ?

— Ce, vrei să scapi de otelul nostru, clasa a întîia, cu confort, apă curentă şi păduchi cît lintea ?

— Gurrrra ! strigă unul din grupul de la Herdan.

Se făcu tăcere ca într-o biserică.

— Cum te cheamă ?

— Dobre. Sînt tipograf.

— Şi cum ai ajuns aîci ?

— M-au trimis de la Siguranţă, nu ştiu de ce...

— O să vedem noi, deschide-i !

Gardianul-şef luă cheile şi deszăvorî. Borfaşii se bulucira dînd să iasă.

— Nu mişcă nimeni ! ameninţă şeful grupului arătînd armele celor din spatele său. Cînd v-o veni rîndul, că n-o să umplem Bucureştii cu pungaşi !

Dobre ieşi afară.

— Complimente Mareşalului de la noi ! strigau hoţii din spate.

— Să aibă grijă de el să n-ajungă ca noi !

— Huo ! Huo !

— Li-ber-ta-te ! Li-ber-ta-te !

Erau nişte copii mari, asta erau. Tipograful urcă cu liftul pînă sus, oamenii care-1 însoţeau găsiră registrul în care fusese notată intrarea lui şi data, precum şi locul de unde venea. Nu minţise. îi strînseră mîna.

— Vrei să te ducem undeva ? întrebase şeful lor, muncitorul acela negricios, cu o faţă lată, bine bărbierită, deşi era atît de devreme.

— Nu, mă descurc şi singur. Mai avem un tovarăş. Cel care m-a trimis aici spunea că o să-1 aducă încoace.

— Să cercetăm.

Gardianul aduse din nou registrul.

— Cum îl cheamă ?

— Gică-hau-hau...

Muncitorii de la Herdan îl cunoşteau.

— Nebunul de vindea ***Signal*** la gară ? L-au prins şi pe el ?

— Da, l-au bătut de', l-au smintita

Gardianul şef căută în toate hîrţoagele. Nu-1 găsi. Cine ştie prin ce beci zăcea nenorocitul ! Era vremea să plece. Ajuns în curtea prefecturii, ***Dobre-nunţi-botezuri*** respiră adînc. Era într-adevăr liber, toate se încheiaseră cu bine în ce-l privea. Dar ceilalţi ? Unde erau ceilalţi ? Trebuia să-i găsească cît se putea de repede. Ieşi şi văzu strada plină de afişe şi resturi de ziare : foile ediţiilor speciale de seară. Citi proclamaţia noului guvern de coaliţie, atent, nelăsînd să scape nici un cuvînt. Se luminase bine de ziuă. Apăruseră măturătorii cu tîrnurile lor. îşi vedeau de treabă ca şi cînd nimic nu s-ar fi întîmplat. Tipografia „Coresi" nu era departe. Douăzeci de minute de mers pe jos. Trecu o stropitoare care udă asfaltul încă rece. Bătrînul se opri o clipă locului. Oasele încă îl mai dureau, dar asta nu mai avea nici o importanţă acum...

11

La cinci dimineaţa grupul lui Tomulete ajunsese la bariera Bucureştilor. Mai pierduseră cinci oameni, dar reuşiseră să se desprindă de încercuirea neaşteptată a nemţilor, o companie rătăcită pe şoseaua Alexandriei, care, alarmată de evenimentele nopţii se angajase într-o luptă oarbă şi fără şansă. După un schimb de focuri care durase mai mult de o oră, camioanele militare ale grupului aviatic Clinceni se desprinseseră şi porniseră spre Capitală. Sergentul-major înjura de mama focului pentru că se aştepta la orice, mai puţin la încrucişarea asta neaşteptată de amabilităţi. La linia ferată din faţa barierei armata ocupase poziţii de luptă, se săpaseră tranşee şi se zăreau de departe piramidele de saci de nisip. Apărură căştile verzi de război şi începu controlul. Un post telefonic mobil care ţinea legătura cu Comandamentul general al Capitalei întreba de zor :

— Alo, Cocorule ! Alo, Cocorule ! Aici Tulnicul, Tulnicul n-auzi, ce dracu ! Avem nişte camioane cu militari venind dinspre Alexandria. Ce facem, că n-au acte ?

— Păi de unde să aibă acte ? întrebă o voce iritată. Vedeţi şi voi ce e cu ei...

— Nu ne luăm răspunderea !

— Pe dracu ! Sînt români sau nu ?

— Sînt.

— Militari ?

— Militari.

— Atunci lăsaţi-i să treacă. I-ai numărat ?

— Da.

— Cifra.

— Şase. Plus cinci morţi între care şi o femeie.

— Cu cine s-au bătut ?

— Cu un grup german care se refugia spre Alexandria.

— Atunci de ce-i mai ţii pe loc ?

— Lmde să vină ?

— La comandament, în Aleea Alexandru.

— Bine, să trăiţi !

Le dăduseră drumul. Tomulete tot mai înjura, nu se ştie pe cinei

i

— Aşa-i la război, camarade ! făcuse filozofic cel ce comanda pilcul de ostaşi de la barieră.

— Ce război, mă, ce război ? se răţoi la el un aviator, o să vedeţi voi numaidecît ce-i ăla război...

Pe platforma unui camion stătea cu o mutră prostită Niculescu. Lepădase de mult haina smokingului. Păstrase numai pantalonii negri cu lampasuri, făcuţi ferfeniţă acum. Cămaşa albă, fără plastron, era mînjită de iarbă, verde toată, ruptă în coate şi sub subsuori. Scăpase şi de data asta şi amuţise privind trupurile învelite în foi de cort ale celor pe care-i ştiuse vii pînă acum cîteva ceasuri. Să nu fi fost trupul femeii parcă s-ar mai fi împăcat cu cele ce se întîmplaseră sub ochii lui, dar aşa se simţea responsabil de moartea Martei, nu ştia nici el bine de ce. O disperare ce nu putea fi înfrîntă îl stăpinea. Nu auzise nici cearta lui Tomulete cu cei de la barieră, nici înjurăturile aviatorilor, se trezise pur şi simplu în curtea Comandamentului, în mijlocul unei mulţimi agitate de civili şi militari care dădeau sau primeau comenzi. Totul urla aici, prin ferestre se auzea ţăcănitul maşinilor de scris, telefoanele sunau încontinuu, voci bărbăteşti se răsteau cuiva din eter, se insultau oameni necunoscuţi, li se spunea cu ură că sînt idioţi, nătângi, că vor răspunde cu capul, pe urmă vocile se domoleau, deveneau rugătoare :

— Pricepe, domnule, tovarăşe, cum dracu vrei să-ţi spun, că nu e timp de pierdut şi că trebuie să faci cum îţi dăm noi ordin.

Niculescu coborî. Ii amorţiseră genunchii. Ceilalţi îl păra.r siseră. Tomulete dădea raportul cuiva sus, într-o odaie plină de militari şi de civili, între care se aflau inginerul Comşa şi Dumitrana. Povestise totul fără multe cuvinte, sec, ostenit, regretînd că dintr-o întâmplare nenorocită mai pierduse cinci oameni în afara celor lăsaţi la aerodrom. Era uşor rănit la braţ, Tereza şi cu Ina îl pansau, după ce-i smulseseră cu forţa mîneca hainei militare şi mai apoi cămaşa kaki, năclăită de sînge.

— Auzi dumneata să mi se întîmple mie una ca asta ! se căina la infinit, acum după ce nu-l mai asculta nimeni.

Jos, în curte, Mareş tocmai ieşea pe uşa masivă a clădirii. Se pregătea să încalece pe un BMW masiv, rablagit, rechiziţionat cine ştie de unde, cînd îl zări pe student cu mutra lui aiurită ce nu putea fi confundată cu a nimănui.

— Hei, făcu mecanicul, ce-i cu tine, studentule ! Te-a hipnotizat careva ?

— Mareş!

Se îmbrăţişară.

Vru să mai spună ceva, dar deodată îşi dădu seama că pe targa pe care cîţiva muncitori coborau cadavrele celor din autocamion se afla trupul Martei. Păli, îi luă repede braţul şi vm să-l îndepărteze. Celălalt simţi că ceva nu e în regulă şi se opri :

— Ce-i cu dumneata ?

— Nimic, dă-mi o ţigară...

în curte apărură şi Ina cu Tereza. Aveau fiecare în mînă cîte o lădiţă de tablă cu cîte o cruce roşie pe ea.

— V-aţi găsit în sfîrşit ? întrebă Ina, roşind uşor, aşa cum păţea de cîte ori se reîntîlnea cu Mareş.

— După cum vezi...

Niculescu binecuvînta venirea femeilor acestora. Din spate se auzi o voce neplăcută :

— Faceţi loc să ducem targa asta !

De sub foaia de cort se iviseră cîteva şuviţe de păr blond, atît de artificiale, atît de fără viaţă că-ţi venea să urli.

— O femeie ? Moartă ? întrebă Tereza.

O recunoscuse fără să ridice învelişul aspru. Strînse pumnii ca să nu spună ceva, dar era prea tîrziu- Mareş o văzuse şi el pe Marta.

împietrise la doi metri de targa care trecea pe lîngă el ducînd acel trup îngheţat pentru totdeauna. Ina privi şi ea chipul acum dezvelit al femeii moarte. O clipă numai, o secundă ucigătoare, lungă, ghicind totul fără să întrebe ceva. Tereza izbucni fără să mai poată să se oprească în plîns. O apucară de umeri şi studentul şi Ina.

— Taci, pentru Dumnezeu, taci !

Bătrîna nu putea să se oprească. Rupea cu unghiile cămaşa studentului.

— Eu sînt vinovată ! Nu trebuia, nu trebuia ?

îl uitaseră pe mecanic care nu se mişca din loc. Targa *fu*< sese urcată într-un autobuz galben, alături de altele, şi ele purtind cîte un cadavru.

— Unde-i duc ? întrebă acesta încet, abîa auzit.

— Cine ştie ? dădu din umeri un sanitar.

Mareş auzi atunci sughiţurile Terezei şi îi văzu faţa scăldată în lacrimi. Ina nu îndrăznea să se uite la el. Plîngea şi ea, în tăcere. Gura i se strînsese într-un rictus dureros.

Furios, orb de mînie, se întoarse spre ele şi urlă cît putu de tare :

— Să tăceţi ! Să nu vă mai aud ! Cine plînge aici ? Şi de ce plînge ?

Nu-i răspunse nimeni.

I

— Radio Donau da mai departe situaţia atmosferică pentru Balcani. Dorm, săracii...

Se întorseseră iar in casa studentului din Buzeşti pînă la noi ordine.

Niculescu îl privi pe Mareş. Acesta moţăia uşor.

— M-auzi ?

— **Te**-aud.

— Londra salută ieşirea noastră din război şi ne dă sfaturi medicale. Au umor. Moscova o s-o auzim peste jumătate de ceas...

Caută puţin pe scala aparatului de radio, ascultă cîteva posturi, prinse frînturi de marşuri, vreo cîteva valsuri şi lăsă deschis la întîmplare, undeva, la Sofia sau la Bratislava, unde se auzea un pian cîntînd ritmic.

— Ora de gimnastică, rîse amar studentul. Ce spui ? Oamenii mai fac şi acum gimnastică după muzică. Era şi timpul! Hei, Mareş, trezeşte-te...

Mecanicul tresări. Se ridică în picioare. Era frînt de oboseala, dar nu asta îl făcea atît de posomorit. Niculescu trăncănea într-una ca să-1 scoată din apatie :

— Crezi că nemţii n-or s-o şteargă cu coada între picioare *i*

Mareş se apropie de fereastră şi respiră aerul rece al dimineţii.

— Tot naiv ai rămas ! în locul lor, ai da Balcanii, aşa, pe tavă ?

•— Bineînțeles că nu !
—- Atunci ?
— O să ne batem. Ue-abia aştept. Am de mult treaba cu tipii ăştia !
Mecanicul îl privi.
— Cu instrucția militară pe care o ai, bătălia e ca şi pierdută. Vezi mai bine ce spune la radio...
Niculescu se trînti pe pat, protestînd zgomotos :
— Ba, te rog, te rog. Dacă vrei să afli : cei mai buni militari au fost tot civilii. Şi la urma urmei, ce tot te lauzi atît ? Doar n-ai avut cînd să-ți însuşeşti frumoasa meserie a armelor...
— Destul cu vorba, o să sculăm toată casa. Vezi mai bine ce se mai aude.
— Nu se aude nimic, omule. Mapamondul abia face ochi. Bună dimineața, doamnelor şi domnilor ! Postul nostru de radio vă doreşte o zi fericită şi spor la lucru. Comunicatele Marelor State Majore : pe frontul de est: nimic nou, unde eşti Eric Măria Remarque ?... Ba, nu, pardon : România, doamnelor şi domnilor, a încheiat armistițiu cu Națiunile Unite, bravo, bravo, bravo...
Celălalt nu-l asculta. Studentul simți cît de falsă îi era veselia.
Mareş căuta un post. Limba aparatului de radio se plimba în gol.
_— Degeaba. Nu te uiți la ceas ? E devreme. Chiar în război se doarme.
— Ai noştri cînd deschid emisiunea ?
— Peste cinci minute.
Mecanicul renunță.
— Ce spui ce dimineață frumoasă ? Toată viața m-am sculat devreme, numai astăzi, nu ştiu ce am, aş tot dormi...
Niculescu se ridică într-un cot.
— Să-ți dau nişte Pervitin. îți trece somnul cum ți l-aş lua eu cu mîna.
— Nu-i nevoiej
îşi privi ceasul de la mîna.
— Dumitrana va fi aici numaidecât cu radiotelegrafistul. N-a dormit nici el toată noaptea.
— Tu mi-aî spus ce-ai făcut noaptea asta ?
— Am controlat barierele, am căutat-o pe maică-mea...
— Şi ?

— Trăieşte. A scăpat de bombardamente. Pe urma am umblat pe străzi, am privit mulțimea care petrecea. M-am oprit în Piața Palatului, am jucat cu nişte oameni necunoscuți, aş fi vrut să le spun tuturor că sînt comunist, că mă bucur că pot să le-o mărturisesc fără frică...
— Dar n-ai făcut-o, nu-i aşa ?
— Aveam treabă. Pe urmă m-am întors în Aleea Alexandru. Asta-i tot.
Mareş se apropiase de fereastră şî privea strada veche şi cunoscută acum.
— Cît timp a trecut de cînd am fugit de aici ?
— Nu e atît de mult. Nici douăzeci de zile.
— Aşa e ! nu vrei să mai încerci la radioul ăsta ?
Studentul se ridică şi căută postul Donau. Vorbeau. îi făcu semn cu ochiul celuilalt :
— Ăştia dorm mai departe : auzi. în spațiul aerian al Balcanilor este linişte, nu se semnalează incursiuni inamice. Te cred şi eu ! Bravo, mă tată, țineți-o tot aşa ! Spune-mi, şefule, crezi că o dată cu chestia asta s-a dus dracului tot frontul ?
Mareş căută ziarele din ultimele zile.
— Stai să vedem care-i situația exactă...
Desfăcu cele două pagini ale unei gazete de dimineață şi citi toate titlurile. Aşa, va să zică ; sinuciderea din strada Blănari. Juventus a achiziționat un centru înaintaş tînăr de la o echipă din provincie, falimentele nu ne interesează... Situația pe frontul de est : calm, calm, aşa scrie. încolo, ce mai vrei ? Retragere pe pozițiuni „dinainte stabilite". Nimic. Nimic despre mişcările de rezistență...
— Cred că o vor şterge şi din Grecîa. Au un singur avantaj, îşi scurtează fronturile. Spune-mi, Mareş, crezi că noi o să stăm cu mîinîle în sîn ?
Mecanicul dădu hotărît din cap :
— Ar fi de necrezut, tu ai putea să rabzi să nu te bați puțin ?
— Păi nu ți-am mai spus că am o socoteală cu ei...
Rîse silnic şi căută Bucureştiul după ce-şi privi ceasul. Spicherul tocmai se adresa ascultătorilor :
— Doamnelor şi domnilor, dragi tovarăşi, bună dimineața...

— Asta e pentru noi, zise Mareş. E prima oară cînd în România se spune la radio cuvîntul tovarăş. Studentule, nu crezi că s-a întîmplat ceva care a dat toate lucrurile peste cap ?

Fu repetat comunicatul din seara trecută şi se citiră telegramele comandanţilor de unităţi din provincie.

— Merge bine. Armata n-a suferit nici o defecţiune. Va fi mai uşor decît mă aşteptam. Iată ce înseamnă să duci o politică împotriva tuturor. Mareşalul a crezut că ordinele lui sînt suficiente pentru ca să dobindeşti şi credinţa oamenilor.

Jos claxona o maşină. Mareş privi afară. Un Jeep verde cu capo-a des urată se oprise chiar în faţa gangului. Din el cobo-rî'-ă Ina. Tomulete şi Dumitrana. După câteva clipe le auziră paşii pe -cări. Niculescu deschise larg uşa şi-i primi cu chiote, îmbrâ; şindu-i pe rînd.

Dumitrana se apropie de Mareş şi-1 strînse în braţe :

— lată-ne iar laolaltă ! La comandament n-am avut timp să fac asia î Ina, ce spui ce noroc am avut cu toţii ?

Femeia se apropie de Mareş şi-1 privi puţin, o clipă, cu puţină durere şi prietenie şi după aceea îşi lipi buzele de obrazul lui neras.

— Ce face maică-ta, a scăpat ?

Mecanicul nu-i răspunse numaidecît.

— A scăpat, zise încet, după c vreme.

Odaia se umplu de zgomot de voci amestecate de rîsete şi de strigătele studentului. Tomulete scoase un pachet de ţigări si le întinse pe rînd fiecăruia. Vorbeau, toţi deodată, aproape iară să se asculte unui pe altul. Ina se aşeză lîngă Dumitrana şi îl chemă şi pe Mareş. alături :

— Stai aici. lîngă mine. Ah, ce bine este să trăieşti, să ştii că s-a terminat cu toate porcăriile...

Mecanicul rămase în picioare lîngă fereastră.

— Ce credeţi că era sa păţească bărbatul meu, spuse femeia precipitat.

Povesti ceva fără cap şi coadă, repede, cum nu vorbea niciodată. Mecanicul îşi dădea seama că voia să-1 scoată din gindurile lui negre.

Niculescu o întrerupse după o vreme :

— Spuneţi-mi mai bine care e situaţia la ora asta ?

— Să vă spună Dumitrana. El vine de la C C .

Toţi îl priviră.

— S-au limpezit toate lucrurile, copii... Sigur e faptul că guvernul e arestat.

— Cum, cu Mareşal cu tot ?

— Toată şleahta.

— Şi armata ? întrebă Mareş.

— Armata abia aşteaptă să le tragă o chellaneală nemţilor. Peste două ceasuri voi şti totul.

Niculescu îşi lovi fruntea cu palma :

— Deci dumneata lucrai pe linie de C C , halal să-ţi fie. Niculescule, se certă singur, cu toate astea mai vorbeşti ca şi and ai avea zdrenţe la gură. Scuzaţi tovarăşe !

Dumitrana îl potoli cu un gest :

— Lasă prostiile şi spune-mi : poţi să ajuţi la instalarea unui post de radio ?

— Oarecum...

— Ce-i aia, oarecum ? Ne trebuie urgent un post de radio pentru coordonare...

— Se tace, se face. Doar ştii ce meserie am. Dar unde ţi-e omul ?

— Vine numaidecît. I-am lăsat adresa.

— Cu toare celea...

-— Cu toate celea. Acum să te văd, lăudărosule care luai bani proştilor ca să le repari cutiile ior de conserve...

— Ei, mare-i Dumnezeu !

— Trebuie să împărţim armele, spunea Dumitrana. Depozitele noastre sînt. deschise de azi-noapte. S-a tipărit apelul Frontului Patriotic în vederea creării gărzilor cetăţeneşti. Unde credeţi că am putea instala un sediu ?

Studentul îl privi mirat.

— Cum, o să dam oricui bunătate de pistoale, luate numai eu ştiu cum ?

— Nu oricui, îl potoli Dumitrana.

Sergentul-major Tomulete se căuta cu mina validă în buzunarele uniformei şi scoase un ziar proaspăt tipărit cu cerneală neuscată :

— Poftiţi !

Era un exemplar al ziarului România Liberă, o foaie de hîrtie, acoperita cu litere negre pe o iată şi pe cealaltă. Citiră pe rînd cu înfrigurare textul apelului Frontului Patriotic.

•— Pe nenea Dobre l-ați găsit ? întrebă Mareş pe Ina.

— Da. S-a întors la tipografia lui acum o jumătate de oră. L-am lăsat să doarmă.

Dumitrana se ridică.

— Iată cîteva delegații pentru voi. Deocamdată avem Jeep-ul ăsta. Puteți rechiziționa orice maşină, în afară de autocamioanele armatei. S-a înțeles ? Vi-1 las aici pe Tomulete care se va ocupa de instruirea celor care vor să intre în gărzile patriotice. în momentul acesta, oamenii lipesc pe garduri apelul. Pînă diseară trebuie să înarmăm pe toți cei ce se vor prezenta. Nemții au trupe în jurul Bucureştiului şi se bănuie că ne vor ataca...

De jos se auzeau vocile primilor trecători.

— Cîte arme avem ? întrebă Mareş.

— Nu prea multe, dar cred că vom obține şi cîteva depozite militare. Pînă atunci, unde se poate face un centru de distribuire ?

— Aici, zise Niculescu repede. îl evacuăm pe dentist. Jos e liber pentru că madama aia care ghicea e plecată, dispersată. Va sa zică : sus, la cucurigu rămîne biroul de coordonare, la etajul I, la Weiner, instalăm Marele nostru Stat Major şi jos: magazia de armament...

Dumitrana îl privi pe Tomulete :

— Ce spui ?

— Nu cred să fie loc. Ne trebuie ceva mai mare, o casă cu o curte, pentru instruire, să ne putem mişca...

— Altceva ?

— Cine o să se ocupe cu cazarea şî cu hrana gărzilor ?

— Ce faaace ? sări ars studentul. Ce hrană ?

Sergentul major îi făcu semn să tacă.

— Ne trebuie un dormitor comun şi o bucătărie. Vor fi oameni destui. Din momentul acesta devin soldați şi trebuie să duca o viață de soldați. E nevoie de o clădire încăpătoare. Şi cît am văzut eu venind încoace, pe aici au cam tras domnii americani cu bombe.

Niculescu se gîndi puțin şi spuse :

— Stați că ştiu eu ceva... în spate, a rămas neatinsă Baia Comunală. Ar fi foarte bună pentru dormitoare. Unde mai pui ca are şi duşuri şi o curte foarte largă. Aşa, pe Grivița se mai găseşte şi clădirea unui regiment, dar cit am înțeles nu trebuie să ne amestecăm în treburile armatei. Soldații au fost evacuați după primele bombardamente, dar poate au mai lăsat ceva în magaziile lor. Mă gîndesc la cîteva mitraliere...

Dumitrana îl întrerupse :

— Ce mitraliere, tunuri antitanc ne trebuie, dar de afacerea asta are cine să se ocupe ; e vorba unde se află baia...

— Nici trei sute de metri de aici...

— E-n regulă ! Acolo ne aşezăm. De altfel o să mai primim cîțiva instructori...

De jos se auzi claxonul.

— Pe noi ne cheamă, spuse Ina.

Mareş părea absent la toate acestea»

Dumitrana se apropie de uşă.

— Trebuie adunai totul la un loc, oameni, arme. Tomulete, ştii ce ai de făcut. Mergi cu el — îl arătă pe Niculescu — pui imediat plantoane şi aştepți ordinele mele. Mareş, răspunzi de tot. Sergentul se va ocupa de instruire. Tu eşti, ca să zic aşa, primul comisar roşu. îți convine ?

— Ce-i aia să-mi convină ? Aştept ordinele.

— Atunci rămîi aici pînă vine omul cu aparatura şi după aceea mergeți acolo, care-i adresa ?

— Grivița 345, imediat după colț, în fața unei biserici, o să găsească şoferul...

— Noroc...

Dumitrana ieşi, urmat de Ina. Peste două secunde se auzi de jos motorul Jeep-ului.

— Ce-o să fie pe dentist cînd o auzi pe cine a avut deasupra capului ! se bucură Niculescu.

îl pofti pe Tomulete să stea pe pat :

— Ia loc. Nu vrei să dormi puțin ? Oi fi obosit... întrebă după aceea.

— Acum nu, mi-a trecut somnul.

— Totuşi, stai colea întins. Noi o să ne mai distrăm puțin cu aparatul ăsta de radio. Somn uşor...

După cîteva minute numai, Tomulete sforăîa.

— Ostenit, săracul, zise studentul privindu-1 cu atenție pe mecanic. Dacă-ai ştii ce ne-am distrat azi-noapte cu toții...

— Lasă asta, protestă Mareş, ca şi cînd l-ar fi lovit drept in faţă cu ceva. Caută radio Donau şi vezi dacă au aflat.

— Aş ! Deocamdată surpriza e generală. Europa doarme şi noi...

•— \ ezi ce spune Moscova...

— închide... ptiu, Dumnezeu' mamii ei de afacere ! Am uitat că sîntem liberi ! Ce spui ? Cum se formează deprinderile ! Deschide iereastra, să se audă adevărul afară. Am să sparg toate geamurile !

Se auzi semnalul cunoscut al Moscovei şi în curînd vocea crainicului de la emisiunea în limba română. Studentul vorbea singur :

— Ah, batiuşca, de cîte ori te-am ascultat cu sufletul la gură ! Hai, zi-i mai repede, aşa, felicită-ne pentru ce-am făcut, spune-ne : Bravo !

— Vreau să-l aud pe el, nu pe tine, îl opri Mareş;

— Ce, eu nu vorbesc frumos ?

— Ba da, dar taci pentru numele lui Dumnezeu o dată...

Comandamentul sovietic anunţa ruperea frontului de la Iaşi şi deruta generală a trupelor germane. Se dădeau lupte locale în vest şi aveau loc bombardamente intense în Germania.

— Deocamdată e proaspăt totul ! Stai să mai auzi ! Aşa, frăţiorilor ! Maî repede, încoa, să scăpăm de ciuma brună, aşa : Focşani, Iaşi, Iţcani, Valea Largă...

— Merge, merge straşnic, băieţi.

' Jos claxona un automobil. Mareş se duse la fereastră şi spuse :

— Mi se pare că a sosit omul cu postul de radio. Să mai urce ?

— Nu, cobor eu imedîat, fă-i semn să aştepte. Tu ce faci ?

—• Stau aici pînă te întorci. Ia un ordin de rechiziţie cu tine. Dacă te întreabă cineva cine eşti, spune-i că se află în faţa generalului Niculescu, comandantul forţelor patriotice din sectorul Griviţa. Ai o armă ?

— Am avut. Am uitat-o azi noapte pe undeva.

Studentul deschise uşa dinspre balcon şi se întoarse după cîtevi secunde cu un Parabellum şi cu trei încărcătoare pline de cartuşe.

— Ţine-le ! Mi le-a adus barza azi de dimineaţă.

Mecanicul îl privi :

— Bravo comunist ilegalist ! Du-l pe omul nostru şi întoarce-te !

— Şi cu el ce facem ?

îl arătă pe Tomulete.

— îl sculăm. Nu-i timp de dormit.

— Atunci am şters-o.

— Să nu uiţi să-i dai salutări din partea mea administratorului !

— Cred că nu găsesc pe nimeni. Au fugit toţi ca şoarecii de pe Griviţa noastră. Numai aici, doi eroi...

— Haide, cara-te, vorbă lungă...

Se însera. Oamenii erau obosiţi şi cîte unul aţipea cu capul pe masă. în cui tea pătrată, înconjurată de ziduri, se stingea lumina soarelui. Pe pietrele pavajului, ştirbite la bombardamente, alergau cîţiva necunoscuţi. Tomulete, ajutat de doi plutonieri, arăta într-un colţ cum se face o piramidă de puşti, în faţă, la intrare, alţi doi instructori, cu capele soldăţeşti pe cap, comandau unei grupe de zece inşi :

— La dreap-ta ! La stîn-ga ! Nu e bine, camarade ! Mai vioi, mai vioi, haide încă o dată...

Sub un zid, un sublocotenent spunea tare unui bărbat în vîrstă, cu părul alb :

— Nu aşa, ţine bine grenada că sări în aer cu ea. Nu mai sîntem în războiul cu turcii. Ce crezî dumneata că ai în mînă un buchet de flori ?

De deasupra, de la etajul al doilea se auzea ţăcănitul unei maşini de scris. Ecoul curţii înconjurate de clădiri amplifica zgomotul metalic. Mareş turna şi căuta să-şi alunge toropeala care-l cuprinsese. Mişcarea continuă a grupurilor de oameni din jur îi alunga puţin oboseala. Se auzeau gîfîituri, unii dintre voluntari se mişcau greoi, dar pe chipul lor se citea veselia.

în faţa intrării fîlfîiau două drapele. Unul roşu ca sîngele, pe care cineva cususe o seceră şi un ciocan din hîrtie şi un drapel tricolor nou, din pînză. Peste drum, în biserica din faţa gangului, se aprinseseră lumînări şi se auzeau, în răstimpuri, glasul unui preot. Pe treptele încă fierbinţi de soarele de peste zi stăteau vreo zece băieţaşi ce se jucaseră pînă atunci de-a

soldaţii, trăgind cu ochiul la cele ce se petreceau in curtea fostei băi comunale. Băieţii aveau pe cap coifuri de ziare şi săbii de lemn, la brîu. Ciţiva strînseseră bolovani şi construiau o baricadă. Un şofer coborî dintr-un camion încărcat cu arme şi ii certă, vreme de cinci minute, pentru că baraseră drumul. Căpetenia copiilor, un puşti cu ochi albaştri, pistruiat, dădu ordin să se desfacă parapetul de piatră.

Clădirea avea un telefon instalat în capătul cel mai îndepărtat de stradă, un telefon care suna în gol. Ca să ajungi la el trebuia să străbaţi un coridor. Mareş încercase de cîteva ori să răspundă, dar se plictisise în cele din urmă. Glasuri necunoscute întrebau de administrator sau dacă baia mai funcţiona. Cel mai bun lucru pe care îl avea de făcut era să-1 smulgă din locul lui şi să-i taie firul, dar nu o făcu. Aşa că aşteptă enervat pînă cînd apelul se termină. Deasupra ferestrei se vedea cerul palid în lumina aurie a amurgului. De jos răsunau în continuare comenzile. Mecanicul privea la Niculescu. Acesta scria febril într-un regîstru, aşteptînd să audă ce-i spun oamenîi din faţa mesei la care lucra, vreo zece necunoscuţi, stînd în rînd cîte unul. Studentul — cu obrazul ceva mai palid ca de obicei — ridică ochii de cîteva ori şi-i făcu un semn vag cu mîna.

în odaia largă, numai cu o bancă mare pe care mai rămăseseră cîţiva bărbaţi nebărbieriţi, se aprinsese un bec cu o pălărie albă de email. Sub eî se auzeau duşurile. Nu funcţionau prea bine. Apa zbucnea ca şi cînd cineva ar fi strănutat, se oprea din cînd în cînd şi urmau înjurături bărbăteşti. Prin uşa deschisă din spatele lui Niculescu se auzeau piuiturile postului de radio, Duşumelele jucau sub paşii grăbiţi ai curierilor care intrau şi ieşeau. Mareş se apropie de masă :

— N-ai obosit ?

— Da' de unde ! Stai niţel că am treabă. Care eşti Ia rînd, frăţioare ?

Bărbaţii din faţa studentului făcură loc unui om gras, nădușit de tot.

— Cum te numeşti ?

— Pirsucă Ştefan...

— Ce meserie ai ?

— Măcelar...

Niculescu se uită bine la el. Era îmbrăcat într-o cămaşă albă, udă ia subsuori şi cu nişte pantaloni lustruiţi.

— Ce te-a găsit să vii la noi să-ţi dam o puşcă ?

Omul se posomori şi întrebă greoi :

— De ce mă mai întrebaţi <

— Nu-i chiar aşa, omule. Ce, crezi, că te ducem la vreun botez ?

Cei din spate începură să rida, dîndu-şi coate.

— Păi dacă n-aveţi nevoie de mine, plec şi singur, zise şi vru sa se depărteze.

— Stai, măi frate.

Niculescu îi arata rastelul improvizat de lîngă perete :

— Ia ţi o puşca, poftim, sa nu zici că sîntem băieţi răi. f 1-0 şi coboară în curte, aşteaptă să se adune încă nouă inşi şi, cind sînteţi o grupă, prezentaţi-vă la instructor...

Măcelarul se depărta de masă şi stătu cîteva minute în faţa şirului de arme, înainte de a alege.

— Cine e la rind ? întrebă studentul, repede că n-avem timp.

Urma un tînăr buzat şi blond cu părul creţ, îmbrăcat numai într-un pulover.

— Cum te cheamă ? îl întrebă Mareş.

— Marinache Gheorghe.

— De meserie ?

— Dulgher.

— Cîţi ani ai ?

— Douăzecişicinci.

— Ai fost pe front ?

— Am fost.

— Şi de ce vrei să te baţi cu nemţii ?

Tinărul tăcu, prîvi la cei din jur şi dădu din umeri.

— Aşa...

— Ei, aşa ! crezi că sîntem la cinematograf ? O să se tragă cu gloanţe adevărate...

— Ştiu...

— De ce nu te-au mai luat pe front ?

— Am fost rănit. Abia am ieşit din spîtal.

— Şi nu vrei un concediu ?

— O să mai am eu concediu...

— Ia o puşcă. Altul... strigă Nîculescu.

Mareş îl lăsă. Se apropie de fereastră. Se întunecase bine. Curtea era plină de oameni. Copiii din stradă reluaseră bătălia lor. Se auzeau glasuri subţiri : Buum ! Buum ! Te-am omorît,

Ionele, cazi, cazi, n-auzi, pa-pac, pac... Din cînd în cînd, atunci cînd se făcea o secundă de linişte, răzbătea vocea preotului din biserică. Uşile erau deschise şi prin deschizătura neagră acum a gangului se vedeau luminile mici ale luminărilor aprinse. Mirosea a tămîie şi ceară topită. Se stîrnise puţin vînt. Afară, pe trotuarul sfîrtecat, cădeau frunze uscate demult din crengile atinse la bombardamente de schije. Piuiturile postului de radio acopereau după aceea şi vocile copiilor şi glasul preotului. Pe caldarîmul curţii băteau pantofii şi ghetele voluntarilor.

— Ţine arma bine, camarade, comanda sublocotenentul, aşa, că nu muşcă. Asta nu-i mătură, e puşcă !

Aveau şi militarii umorul lor. Mecanicului nu-i ardea de nimic, nici de dormit n-ar fi putut să doarmă.

într-un colţ al curţii, cîteva femei pregăteau masa de seară în trei cazane, deasupra cărora se ridica un abur alb. Pe pietre fusese aprins focul. Jos, la parter, nişte tîmplari băteau cu ciocanele. Se ridicau paturi suprapuse. Sosi un camion cu pături. Doi muncitori de la Malaxa, cu care Tomulete lucra de dimineaţă, descărcau şi-l întrebau pe acesta :

— Ne dai un bon, tovarăşe ?

Sergentul se supărase :

— Aici merge pe încredere, că n-o să le vindem. Aduceţi mai bine nişte cearşafuri...

Stătuse vîntul. Pînza drapelelor de la intrare abia se mai mişca. Mecanicul ar fi stat pe un scaun, dar îi fu ruşine. îl aştepta pe Dumitrana şi el nu mai venea. Radiofonistul comunica de jos telegramele : Braşovul, bine. Garnizoana Făgăraş, bine. Nemţii „se adună undeva în zona Ploieşti. Comunică mai departe. Alo, telegrafule, telegrafule, nu dormi acolo, trimite mai departe. Da, da, Ploieşti...

Niculescu striga la cineva.

— Nu te-nghesui, că nu-i pomană.

— Merge şi fără instrucţie, zise omul pirpiriu din faţa lui, un bărbat uscat, cu şalele căzute, parcă ar fi fost tăiat de la mijloc.

— Cum îţi zice, curajosule ?

•— Stan Gîdea, să trăiţi !

- Fără să trăiţi. Zi-mi tovarăşe...

— Dacă vrei dumneata...

— Ce meserie ai ?

— Şofer.

— Ai venit cu maşina ?

— Nu, să trăiţi !

— Lasă dracului pe să trăiţi ! Unde ţi-e maşina ?

— Rechiziţionată.

— Aha. Şi ce cauţi ?

— Păi poate v-ajut cu ceva.

— Să-ţi dăm o puşcă ?

— Ce să fac cu ea ?

— De ce-ai venit omule aici ?

— Păi să v-ajut. în război e nevoie şi de şoferi...

— Are dreptate, spuse Mareş de la fereastră. Stai pe bancă pînă vine-o maşină. Altul. Cine urmează ?

Niculescu se uită la cel din faţa lui. Bărbatul nu mai aşteaptă să fie întrebat cum îl cheamă.

— Ionescu Petre.

— Eşti cam trecut.

Omul, îmbrăcat într-o haină de doc, pătată la rever, avea o privire deschisă, aproape copilărească, deşi părul îi era albit pe la tîmple. Dădu din umeri :

— Nu-i nimic !

— Bine, alege puşca !... Cîţi mai sînt la rînd ?

— încă vreo zece, spuse cineva.

— Ai obosit ? îl întrebă Mareş pe student. Mai lasă-mă şi pe mine.

— Da de unde ! protestă acesta. Românu' are şapte vieţi în pieptu-i de aramă !

De pe scări se auzi un glas, strigînd pe nas :

— Speciala, speciala, au intrat nemţii-n Berlin !

Niculescu ciuli urechile şi cînd se încredinţa că se înşelase îi spuse mecanicului ;

— Aş fi jurat că-i Gică-hau-hau, dar el săracul a făcut aripioare. Nu stie nimeni pe unde se află. Cine e la rînd ?

— Eu.

— Cum te cheamă ?

— Gută Grigore. Daţi-mi şi mie un Zî-Bî...

— Ce meserie ai ?

— Cazangiu.

— Pe front ai fost ?

— în primul război. Acum am fost mobilizat pe loc.

Mareş îi privi mîinile muncite, negre şi late. Omul avea o figura întunecată, cu o gura obosita şi priviri şterse.

— Ia o puşcă. Altul la rînd.

Glasul de adineauri care striga Speciala se auzi ioarte aproape. Pe scări urcau cîţiva oameni.

— Spune-i să tacă, hei dumneata de Ungă uşă !

— Speciala, au intrat nemţii-n Berlin !

Pe uşă năvăliră patru tineri, numai în cămăşi. Tăcură deodată văzînd chipul întunecat al lui Niculescu.

— Dumneavoastră ? întrebă Mareş.

•— Am venit să ne daţi arme...

Mecanicul îi privi. Erau muncitori, se vedea bine.

— De unde sînteţi ?

— De la Herdan...

Studentul uită de ceilalţi şi se ridică în picioare :

— La timp aţi sosit. Tot n-aveam noi pîine. Ia ascultă. Care-i mai mare între voi ?

Se înghesui un şchiop mai în faţă, cu o gură roşie de fată, cărnoasă şi mare.

— Eu.

— Te numesc comandantul aprovizionării. Armata ai făcut-o ?

— Nu.

— Nu-i nimic, o faci din mers. Ascultă comanda la mine : pînă la noapte te duci cu grupa ta (ii arătă pe ceilalţi) şi îmi coaceţi patru sute de pîmi, dacă nu mai multe...

— Şi patronul ? Ce-o să zică ? Cine-i plăteşte făina ?

— Gura ! Uite ordin de rechiziţie aici. Cum te cheamă ?

— Pîrlea Dumitru...

— Aşa... spui patronului că moara se află la dispoziţia forţelor patriotice. S-a înţeles ?

— înţeles...

Tînărul era dezamăgit.

— Păi noi venisem să...

— Lasă tu chestiile astea. Or să se bată alţii mai ai dracului. Voi misiunea asta o aveţi : să ne faceţi pîine...

— Dacă nu ne dă făină, jupînul ?

— Asta i-ar mai trebui. Unde-i moara ? în spatele Regiei nu-i aşa ?

— Chiar aşa.

=— într-un ceas sînt acolo.

Mareş ii întrerupse.

— Nici un ceas, plec eu cu ei chiar acum. Băieţi, după mine !

Tinerii se uitară unul la altul şi-l urmară, fără un cuvînt. în curte mecanicul îl întrebă pe Tomulete dacă nu care cumva un camion pornea spre oraş.

— în trei minute mă duc cu ăştia de la Malaxa. Ei or să vă ducă unde vreţi...

— Bine, aşteptăm.

Brutarii se uitau la instructorii care tot mai strigau :

— La dreap-ta ! La stîn-ga ! Mai repede, camarade, mai repede, hai că acum se dă stingerea şi vă culcaţi...

Mareş ieşi în stradă. Era întuneric. Uşile bisericii fuseseră închise. Nu se mai vedeau micile luminări arzînd. Pe treptele de piatră, copiii îşi uitaseră coifurile de hîrtie. Pietrele baricadei stăteau risipite alături. Mecanicul se apropie de un camion cu prelată şi întrebă pe un tînăr :

— Voi plecaţi acum ?

— Da, răspunse acesta, convins. Să vină şoferul.

— O să ne duceţi şi pe noi pînă la Herdan...

Făcu semn brutarilor să se urce prin spate în autocamion.

Tineni nu mai păreau atît de veseli. Mecanicul îşi aduse aminte că nu lăsase vorbă lui Niculescu să-i spună lui Dumitrana sa-l aştepte. Dar îşi dădu seama că nici el nu avea timp prea mult.

Se întoarse spre brutari şi-i întrebă :

— Aţi fi vrut să faceţi instrucţie ?

Şchiopul zîmbi :

— De, cum ziceţi dumneavoastră, dar parcă ne-am săturat de fabrică...

Se auzi claxonul şi din gang îeşi un om in pas alergător.

— Sus, îi spuse acesta mecanicului. Dumneata eşti comandantul ?

— Eu.

— Unde mergem ?

— la Herdan, în dosul Regiei.

— S-a făcut.

Se auzi motorul şi o uşă metalică trîntindu-se. Pe urmă vocea şoferului. După aceea, maşina porni cu un zvîcnet scurt.

De aici, de la etajul IV al clădirii care adăpostise o societate pe acţiuni : „Creditul Imobiliar", o societate care se ocupase pînă la război cu vînzări şi cumpărări de case, oraşul părea mort, ca după un incendiu sau după o inundaţie. Mareş privea cheiul de piatră al Dîmboviţei şi apa nemişcată între malurile de pămînt, fără iarbă. Noaptea trecută, pînă aproape de zori se trăsese cu artificii din Piaţa Palatului şi lumea întîrziase pe la porţi. Acum o îngrijorare surdă luase locul veseliei orelor următoare anunţării armistiţiului. Se ştia că armata întorsese armele şi era de aşteptat un atac asupra Bucureştiului. Trupele germane în retragere se grupau undeva în marginile oraşului. Forţele patriotice trimiseseră cîteva unităţi de soldaţi şi şcoala de ofiţeri de rezervă de infanterie bară drumul spre Ploieşti. Nemţii stăpîneau două aerodroame ; şi aici, în apropiere, îşi menţineau, într-o clădire blocată acum şi apărată cu guri de mitraliere, comandamentul grupului aerian. Situaţia era foarte încordată. Se aştepta ca din clipă în clipă izbucnirea ostilităţilor amînată atîta vreme să aibă loc.

Mareş privea drumul de asfalt de sub cele patru balcoane, nişte balcoane de ciment, cu pavaj alb şi negru, în pătrăţele, ca ale unor table de şah, aşezate una sub alta, cu borduri de flori, apărate de rigle metalice, lucitoare. Treceau în goană vehiculele armatei, în patrulare, cu soldaţi deasupra cabinelor, înarmaţi cu pistoale automate. Jos, la un etaj apropiat, fuseseră uitate cîteva scaune de paie şi un sifon albastru care strălucea în lumina soarelui ca un geam de caleidoscop. Alături, un şezlong tărcat, părăsit, cu pînza umflată de bătaia vîntului,_te chema să te întinzi, să stai ceasuri întregi şi să asculţi fîşîitul pomilor bulevardului din apropiere.

Geamul din spatele lui era deschis. Se auzea apelul postului de radio, instalat în apropiere încă de dimineaţă. Aerul era mai puţin fierbinte ca jos, la parter, unde se încurcau plantoanele şi curierii. Peste Bucureşti cădea amurgul. Deasupra şoselelor periferice se adunau nori de praf. Camioanele militare transportau în continuare trupe în afara oraşului. Soarele se afla acum după o perdea de plopi verzi-negri, aflaţi undeva spre Uzina de apă sau spre podul Grozăveşti. La cîte o adiere, vîntul aducea în odaia goală, ce răsuna ca o vioară, mirosul vechilor incendii care mistuiseră unele cartiere ale Capitalei, un miros greţos şi acru, ca de oţet. Geamurile birourilor, deschise toate ca nişte guri flămînde spre cer, erau murdare. Pe ele se scurseseră ploile în şuvoaie făcînd contururi ciudate. Pe pardoseala murdară şi ea, o suprafaţă de parchet aproape cenuşie, fără luciu, cu un strat gros de amestec de moloz, cărat cu picioarele, erau întinse sîrme numeroase, o reţea colorată de fire ca un păienjeniş.

Dumitrana tot nu ridicase capul din hîrtiile pe care le avea în faţă, aşezat la un birou vechi, acoperit de un cristal spart şi privea o hartă primitivă, desenată cu creion chimic. Lîngă zidurile goale se aflau cîteva scaune pe care nu stătea nimeni şi o veche casă de bani, încuiată. într-un colţ, un clasor metalic, cu oblonul căzut în care se umblase de curînd. Era curent. Uşile date de perete. Dumitrana nu se mai uita demult la linia nesigură de creion a hărţii. Căuta obosit la capacul de lemn de sub geamul bine lustruit, urmărind, reţeaua vagă de zgîrieturi, nişte incizii fine ale timpului. Ofiţerul nădușit, de lîngă el, îmbrăcat într-un veston decolorat, cu o diagonală deasupra pieptului, cu cizme prăfuite şi pantaloni pe pulpe, desena ceva suplimentar, ajutîndu-se de un teu. Cu el trasă străzile din jurul clădirii, încercînd, fără să ţină seama de vreun element topografic, să înfăţişeze pe hîrtie, cu aproximaţie, ceea ce lipsea iniţial hărţii. Ofiţerul, un bărbat roşcovan, gras, cu obrazul nebărbierit, tuşea din cînd în cînd. îşi scosese şapca şi o lăsase pe un colţ al biroului aşezîndu-se în cele din urmă pe unul din scaunele de lîngă pereţi, fără să bage de seamă că e plin de var. Ochii şireţi, căprii ca frunza de tutun, clipiră de cîteva ori. îi închidea din cînd în cînd ca să-şi aducă aminte, să confrunte dacă ceea ce desena corespundea realităţii. Pe fruntea asudată avea picături mari de apă pe care le întindea cu palma, cu un gest inconştient, privind cîteodată vîrful creionului chimic din mînă.

— Aici este o altă încrucişare, spunea. Cîteva curţi, o stradelă înclinată şi chiar o ieşire îngustă între două imobile.

Mareş nu-1 asculta. în odaie se aflau încă cinci oameni care stăteau în picioare, fără să scoată un cuvînt. Ţineau între picioare armele lor negre, aşteptînd cu o răbdare ciudată să se isprăvească explicaţiile ofiţerului. Niculescu întorsese un coş

de hîrtii cu fundul în sus şi se aşezase pe el, fumînd nepăsător. Se ridicase pînă atunci de cîteva ori şi umblase la un aparat de radio, aflat pe parchetul nelustruit, sărind peste sîrmele subțiri, aruncate peste pervazul ferestrelor, destinate să prindă clin eter veştile cele mai noi. Ultima oară, cu vreun ceas în urmă adică, Dumitrana întrebase fără să ia seama la pîrîiturile şi trosnetele paraziților, amplificați de ecourile încăperii fără mobilă.

— E ceva nou ?

— Da. Au aflat şi cei de la radio Donau şi ne înjură.

— Să fie sănătoşi. Ce-i în oraş ? Ce spune CC.-ui ?

Mareş trecuse în încăperea alăturată şi privise la omul care asculta. îşi făcuseră semn pe muteşte : urmează ordine. Dar mecanicul ştia că lui Dumitrana nu-i place de loc această tăcere. Nu se trădase cu nimic însă. Sub ochi i se întipărise oboseala nopților nedormite. Obrazul îi era vînăt. Tresărea din cînd în cînd, speriat la gîndul că ar putea ațipi de fată cu ceilalți. Mormăise tot de atîtea ori — rabdaseră de trei ori buletinul de ştiri al postului de radio german :

— Bine, bine, înjurați-ne, mama voastră ! şi—şi văzuse mai departe de treabă.

Pe urmă sosise ofițerul şi acum asculta fără răbdare, dar ascunzîndu-şi enervarea, explicațiile acestuia. Desenul sectorului oraşului unde se aflau se închega greu. Omul era meticulos şi se părea că încearcă să dea în mod complicat viață acestei fîşii de oraş, cu străzi şi grădini, cu poziții cheie şi noduri strategice, o adevărată ştiință militară care nu-1 prea interesa pe Dumitrana. Totuşi era important de ştiut la ce te puteai aştepta, pentru că bucata asta de sector avea să fie în curînd scena unor lupte a căror intensitate nimeni n-o putea cunoaşte de pe acum. Niculescu întrebase mai devreme, cu puțină speranță în glas :

— Crezi că nu vor da înapoi ?

— Cum îi cunosc eu, nu, răspunse ofițerul. Sînt încăpățînați şi tot mai speră să le vină ajutoare de la Braşov şi Ploieşti. Dacă nu se barează şoselele, Bucureştiul poate fi izolat. Trebuie lichidat cît mai grabnic comandamentul.

— Bine, bine, spuse Dumitrana, obosit.

Prîmele patrule se întorseseră acum o jumătate de ceas şi raportaseră că în clădirea aflată dincolo de Dîmbovița, pe malul ei drept, cum veneai dinspre Uzina ele apă, nu se vedeau

mişcări suspecte. Fusese semnalată numai o grupă de soldați germani la podul Mihai Vodă. Pînă la ora asta, circulația nu •e întrerupsese în această parte a oraşului. Dumitrana tusese informat că trupele nemțeşti din Bucureşti se aflau în stare de alarmă şi că nu aşteptau decît un ordin ca să treacă la acțiune. Deocamdată situația noului front creat părea nesigură şi liniile de luptă, necunoscute. O ciocnire în oraş nu era de dorit şi trebuia acționat repede, hotarît, fără ezitări, ceea ce comandamentul forțelor patriotice ceruse armatei.

Numai că timpul trecea încet şi o nelinişte greu de stăpînit îi cuprinsese pe oamenii din această clădire cu mai multe etaje, aflată undeva în preajma podului Izvor. în odaia plină de praf şi de fum de țigări se făcuse tăcere. Nu se auzea decît alunecarea creionului pe hîrtia de desen şi oftatul uşor al ofițerului aplecat peste biroul lui Dumitrana. Teul lucitor sclipea din cînd în cînd în lumina scăzută a amurgului.

Mareş simțea că se înăbuşe şi se apropie de fereastră. Aerul era fierbinte, uscat. Ar fi băut o căldare de apă şi nu s-ar fi săturat. Nu mai avea răbdare să stea pe loc. îl privea pe Niculescu. Studentul fuma enervat, aruneînd țigările arse pînă la jumătate şi ridieîndu-se de pe coşul lui de hîrtii. Ştia ce-l doare ; şi pe el îl aşteptau oamenii lăsați în seama lui Tomulete şi ofițerul le spusese că deocamdată nu e nevoie de nici un ajutor pentru că pe nemți îi vor scoate soldații din clădirea de pe malul Dîmboviței. Dar timpul trecea şi nu se întîmplă nimic. Fuseseră chemați de dimineață, ajutaseră la evacuarea acestei clădiri, instalaseră aici postul de radio şi aşteptau dispozițiile.

Cu un sfert de ceas mai devreme, Niculescu îi spusese iritat lui Dumitrana :

— De ce mă țineți aici ? Ori ne apucăm să facem ceva, ori dă-mi drumul să mă plimb. Am douăzeci şi trei de oameni în grijă şi Tomulete nu le poate face față singur. Nu uita că e vorba de nişte civili...

— Şi ce dacă-s civili ? se mirase celalalt. Au venit nesiliți de nimeni.

— Da, dar se vor plictisi curînd clacă stau acolo...

Dumitrana rîsese, aruneîndu-şi mîinile lui mari pe sticla spartă care acoperea biroul.

— Ştii că-i bună ! Şi dacă se plictisesc ? Războiul nu-i operetă ! Ce interes avem să luptăm, cînd putem să-i scoatem pe nemți din oraş fără un foc de puşcă...

Nu credea ce spunea, dar deocamdată trebuia să-şi coordoneze acţiunile in funcţie de mişcările armatei. Nici lui nu-i plăcea aşteptarea şi meticulozitatea oliţerului îl scotea dm sărite, dar se stâpmise. Studentul văzuse că nu-1 poate convinge şi se Întoarse la locul lui. aruncindu-i lui Mareş :

— Poftim, la el ! Parcă eu vreau sa mă bat cu orice preț, dar ei au neveste. Au dormit o noapte la Baia comunala, daca nu se mtîmpia nimic pmâ mîine, nu-i mai ținem încazarmaţi... parca nu-i cunosc ?

Pe urmă tăcuse fumind cîteva ţigări una după alta. Noroc că între timp picară trei curieri, trei necunoscuţi nebărbieţi şi nedormiţi, cu ochii arşi de tebră, numai în cămăşi, cu cartuşiere pe pintece, purtînd în mînă nişte puşti cum ai ţine nişte ciomege. Erau trei muncitori de la Lemaître, cu bocancii prăfuiţi in picioare, veniţi pe jos, de la capătul celălalt al oraşului. Nu găsiseră nici o maşină.

— De unde sînteţi, neică ? îi întrebase Mareş.

— Grupul IV, răspunsese unul cu faţa posomorită.

— Şi cum e la voi ?

— Linişte.

Dumitrana le arătase scaunele de lîngă zid, dar ei nu se aşezaseră. Aduseseră un plic pe care îl desfăcu repede citind hîrtiiie dinăuntru. Cînd termină, ridică privirile şi rosti simplu :

— Spuneţi că nu e nevoie de nici un efectiv. Aici lucrează armata cu grupul VI. Puteţi pleca.

— N-aveţi nici o maşină ? Am făcut un ceas şi jumătate pe jos.

Dumitrana se întorsese spre mecanic :

•— Du-te M ueş cu ei şi dă-le taxiul !

Mecanicul i; chemă. Coborîră pînă în holul blocului unde era o înghesuială cumplită. Pe trotuar aşteptau soldaţi în repaos, cu armele făcute piramide. Mareş căută din ochi cele trei maşini de piaţă pe care le rechiziţionase în dimineaţa aceea. Şoferii dormeau : il sculă pe unul şi-i împinse pe cei trei înăuntru.

— Drum bun. Dumneata te întorci numaidecît, îî spuse şofe rului.

Cmd reveni il găsi pe student lîngă fereastră, privind cheiul Dîmboviţei peste care cădea inserarea. Aerul se umezise puţin şi la unele geamuri se aprindeau luminile.

— Te-ai plictisit ? îl Întrebase mecanicul.

— Ba bine că nu ! Aş vrea să ies o data în stradă-

— Crezi că putem inerte orbeşte *t*

— Se pierde vreme multă...

Ofiţerul acela roşcovan nu mai termina cu detaliile. După Mareş treaba era simpla. Trebuia un asalt scurt şi hotărit, fără multă -vorbărie. O dată lichidată garda nemţească, comandamentul nu mai avea ce să facă. Ştia însă cit de pacăuwă este lupta de stradă şi cîte primejdii se ascundeau dincolo de ferestrele cenuşii ale clădirii pe care o vedea de aici. Cu douăzeci şi patru de ore mai devreme, poate, ofiţerii dinlăuntru nu s-ar mai fi opus, dar o dată cu trecerea timpului nu se putea să nu fi luat măsuri de apărare.

Privi strada de sub el. De jos se auzeau vocile soldaţilor şi răpăiala bocancilor. Banda lucioasă de asfalt, cu găuri mici, ici şi colo îşi pierdea strălucirea. Peste oraş cădea o ceaţa uşoară, albăstruie. Se vedeau piramidele, trei puşti strinse una într-aita, ca nişte căpiţe de lemn. în dreapta intrării aşteptau două taxiuri şi puţin mai departe se zăreau autocamioanele armaţii cu cabine kaki şi mitraliere Maxim pe fundul ele lemn aşezat deasupra caroseriei. Soldaţii cîntau încet, murmurau, vocile lor aveau o oboseală dulce şi şăgalnică. Unii citeau în lumini tot mai scăzută ultima ediţie a *României libere,* tipărită cu litere groase. Trecătorii se grăbeau cînd ajungeau în iaţa comandamentului forţelor patriotice, privind cu curiozitate îngrămădirea de oameni de pe scările blocului.

Ofiţerul terminase. îşi şterse fruntea umedă de naduşeală şi privi mulţumit planşa de desen.

— Cam asta e, spuse cu satisfacţie. Poate au rămas mici inexactităţi, dar...

— Cum stăm cu armamentul ? îl întrerupse Mareş. Pe ce putem conta ?

Ofiţerul, obosit, căută cu privirile un scaun pe care să se reaşeze. Niculescu, ca să nu facă o mişcare mai mult, ii împinse cu piciorul coşul de hîrtii pe care stătuse :

— Poftim.

Roşcovanul mulţumi şi se aşeză oftind, cautînd cu grijă în jos, ca nu cumva să se sfarîme împletitura de mueie şi să se facă de rîs.

— Avem patru mitraliere Maxim, un tun antitanc, ba, nu, — două şi puşti.

— Soldaţi *i* Cîţi ? întrebă Dumitrana.

— Cam trei companii.
— N-au rost cerute in alta parte ?
— încă nu.
— Cartuşe ai ?
— Destule.
— Dar un tun de cîmp ?
— Nu.

Dumitrana îşi strinse gura şi căută cu ochii la harta proaspăt desenată ca şi cind ar ii vrut să-şi dea seama dacă va fi într-adevăr nevoie de un tun.

— Dacă nu e, nu e, zise cu puţină ciudă şî luă creionul chimic de pe hîrtia de calc.

— O să putem folosi tunurile antitanc, spuse Mareş. Au o tragere razantă, de precizie. De altfel cred că nici n-au tancuri în oraş şi chiar dacă ar avea, ar fi greu de manevrat pe stra zile astea înguste...

— Crezi ? se miră Niculescu de la fereastră.

Ofiţerul surise cu puţină superioritate, abia observată de ceilalţi.

— într-o stradă îngustă, un tanc se mîşcă cum se mişcă un şoarece într-o cursa...

— Bine, încheie Dumitrana. Dumneata coboară şi blochează străzile din jur. începînd din clipa asta circulaţia este interzisă.

Ofiţerul avu o ezitare. îşi căută şapca bîjbîind puţin, neobişnuit să primească ordine de la civili. Cînd o găsi, şi-o aşeză pe cap, îşi strînse cureaua diagonalei de care atirna un pistol şi bătu din călciie :

— Am plecat, tovarăşe...

Nu găsea cuvîntul următor, se roşi, asuda iar, dintr-o dată, şi vru să facă stingă împrejur.

— Dumitrana mă cheamă, domnule locotenent. Dumitrana, spuse. Şi după aceea rise scurt, aruncînd creionul pe masă.

— în cît timp crezi că te-ntorci ?
— O jumătate de oră.
— O să mai fie nevoie de oameni ?
— Nu, nu cred. Un pluton o să blocheze străzile. Celelalte două vor merge cu mine. Dincolo, în faţa Operei, e tot armata. Trebuie să facem numai joncţiunea.
— Ai curieri ?
— Am.
— Ce se întîmplă la ei ?

— Au închis piaţa. Grupul V ţine Caîea Victoriei. Noî trebuie să acoperim cît mai repede spatele, pentru a împiedica evacuarea pe străzile laterale.

— N-ai un subaltern care să se ocupe de blocarea străzilor ?

— Am, dar răspund personal de operaţie in faţa colonelului.

Dumitrana lăsase creionul şi spusese dezamăgit :

— Nu ma amestec în treburile dumneavoastră. De altfel, raporturile dintre noi sînt de colaborare, nu de subordonare, aşa că pot oricind să ascult de sfaturile dumitale. Numai că ar trebui acţionat mai repede. Aştept din minut în minut ordinele CC.-ului.

Ofiţerul bătuse încă o dată din călciie.

— Mă voi întoarce imediat ce termin...
— Nu mai tîrziu de o jumătate de oră.
— S-a înţeles.

Locotenentul salută şi ieşi. îl auziră coborînd scările grăbit. Dumitrana privi la oamenii necunoscuţi din faţa biroului care aşteptară pînă atunci. Erau cinci muncitori de la Vulcan, în salopete lustruite, veniţi direct din uzina. Aveau pistoale la brîu şi cîte o cartuşieră ca şi cei trei curieri. Unul, înalt, cu o mustaţă galbenă, tunsă, cu ochi galeşi de femeie, stătea mai in faţă, cu un picior înainte, în poziţie de repaos. Nu se aşezaseră nici ei şi nu scoseseră nici un cuvînt, ca să nu-l tulbure pe comandant.

— V-am uitat, bată-vă Dumnezeu să vă bată, spuse Dumitrana zârindu-i. Ce-i cu voi ?

— Păi am venit aici, să vedem ce-i ele făcut ? mormăi omul din faţă, cel cu ochii muiereşti.

— Cine v-a trimis ?

— Sîntem dîn sectorul de Negru, se amestecă unul din spatele lui, un ciocănar îndesat, cu braţe scurte şi musculoase. Au zis să venim şi să stăm la ordinele dumneavoastră.

Mareş îi privi. Erau bărbaţi în vîrstă care tăcuseră probabil războiul sau cel puţin instrucţia militară.

Niculescu mormăia nemulţumit ceva în spatele lui.

— Ce-i ? i se adresă Dumitrana, auzindu-l.
— Poftim, toată lumea e prezenta si ai noştri stau şi dorm...
— Lasă fleacurile. Cum vă cheamă tovarăşi ?

Oamenii se înghesuiră mai în faţă şi îşi spuseră numele pe rînd :

— Purcară Ion.

— Vasilică Ion.

— Anastase Tudor.

— Marinache Marin.

— Ionete Gheorghe...

Purcară, cel cu mustaţa galbenă ca şofranul, avea sfoară la limbă :

— Nu-ncepe o dată ? Că mi s-o făcut dor de drăgălaşii iştia de nemţi, să mi-i înţep niţel.

— E careva comunist ? întrebă Mareş.

Oamenii se priviră.

— Da, toţi, răspunse ciocănarul.

De dincolo, din camera unde era instalat postul de radio, se auziră semnale repetate.

— Alo, Triunghiul ? Triunghiul ? întreba operatorul. Da, aici. T. 4 T. 4, s-aude ?

Urmă un ţăcănit şi apelul unui telefon. Apelul se întrerupse şi operatorul apăru în uşă :

— Comitetul Central, tovarăşe Dumitrana...

Niculescu îşi aprinsese a cincizecea ţigară în ziua aceea. Mareş vorbea cu muncitorii de la Vulcan.

— Cum a fost la voi ?

— Numa' cu carcere ne-o ţinut Mareşalul. Numa' că n-am dormit. Am făcut o gardă sub nasul lor. Şi-i povesti în cîteva cuvinte cum se antrenaseră în adăpostul antiaerian al uzinei — fără să-i ştie nimeni, făcînd pe pompierii. Cînd termină adăugă : Şi cum om auzit că s-o răsturnat cu zgaibaracile în sus, guvernul, gata ne-om prezentat la sediu, la Apărare.

De dincolo se auzea vocea lui Dumitrana :

— Bine,^ bine, s-a înţeles, tovarăşe. într-un sfert de ceas plecăm. Pînă în zori vom curăţa locul...

Operatorul bătea din nou semnalul:

— Da, se vorbeşte, se vorbeşte. Aşteaptă...

Dumitrana se întoarse, îşi privi ceasul şi le spuse :

— E gata. Nemţii nu vor să capituleze. în seara asta o să ne batem.

— în sfîrşit! oftă Niculescu.

— Şi voi ? îi întrebă Mareş pe cei de la Vulcan

— Păi, de vreme ce-am venit aici, mergem unde ne-oţi duce...

— Luaţi deocamdată cîte un scaun, că am să vă arăt cîte ceva. Nu vreau să vă trimit în stradă obosiţi.

Scaunele fură aduse în jurul biroului pe care stătea întinsă hirtia de calc cu schiţa locotenentului. Dumitrana le arătă un pătrat:

— Ăsta-i sectorul din care trebuie să-i scoatem pe nemţi. Are cineva un creion roşu la el ?

Se căutară cu toţii în buzunare. Unul dintre muncitorii de la Vulcan găsi un ciot cu vîrful albastru.

— E bun ?

— Bun, rîse Dumitrana, privindu-i capătul mîncat. Numai la grădiniţa de copii găseşti unul la fel. Trase după aceea cu vîrful colorat nişte linii groase. Cunoaşte careva foarte bine cartierul ?

— Eu, răspunse numaidecît Mareş.

— A, da, uitasem că am lucrat amîndoi într-o vreme la Arsenal, pe timpul grevei. Atunci iei comanda grupei care va ataca clădirea din spate. îţi convine oamenii pe care-i ai aici ? O să-ţi mai dăm şi cîţiva soldaţi.

Mecanicul îi privi pe rînd.

— Da, spuse.

— Bine atunci. Iată cele două poduri din piatră care duc spre străzile din spate...

Mareş privi desenul.

— Ştiu, nu e nevoie de hartă.

— Voi trebuie să împiedicaţi evacuarea arhivei, dacă există o arhivă şi cred că există. Cine vrea să scape, trebuie curăţat. Am prefera oameni vii, dar...

— S-a înţeles, şefule.

•— O să aveţi de furcă cu ei. Cirezi că-ţi ajunge o grupă ?

Mecanicul făcu o socoteală scurtă.

— O să fim şaptesprezece oameni,

îl pusese şi pe Niculescu.

— Destui.

— Bine. Eu cu ceilalţi vom atara din faţă. Clădirea se află dincolo de chei. Trebuie forţat unul din poduri sau să se treacă direct prin apă.

Niculescu care tăcuse pînă atunci ı»e ridică de pe coşul lui de hârtie, întors cu fundul în sus.

— Sint mai mulți olițerî. Or să se bată ca niște ciini. Dar cu două plutoane de soldați... și după spusele locotenentului mai trebuie luați în seamă și ceilalți, plutoanele colonelului care au blocat piața și Calea Victoriei...

Dumitrana se apropie de fereastră. Ceilalți făcură la fel. Era aproape întuneric. Dîmbovița lucea stins sub cerul negru.

— Podurile trebuiesc luate cu orice preț, zise. Cred că le-au blocat și sînt sub snopul lor de foc.

— Dacă au armament greu ? întrebă Mareș.

— Nu cred. Doar cîteva mitraliere, cel mult. Comandamentul nu era o unitate operativa. A, sa fi știut ei din timp...

— Vor încerca să iasă oricum, sa ajungă la o cale de acces.

Dumitrana îl privi pe mecanic.

— Cunoști bine străzile, nu-i așa ? Trebuîe să faci un ocol mare și, prin spatele Operei, să ajungi în apropierea clădirii. Dacă ai căile laterale de acces în mînă, n-au pe unde să scape. Un toc concentrat și nici musca nu mai trece.

Niculescu dădea nemulțumit din cap.

— Dar dacă au șters-o ?

— Nici nu le trece prin cap. De aici controlează orașul. E de ajuns o singură breșă și au Bucureștiul în palmă...

Studentul înțelese că situația nu era atît de ușoară.

— Uiți aerodroamcle ? Aviația lor stă gata să decoleze. Nu au prea multe avioane, dar ar putea să trimită de undeva... Trebuie o operație scurtă, așa încît să creadă că au de-a face cu forțe mari. Ceva rapid și hotărît. Să aibă impresia că vor fi sufocați între două focuri.

Dumitrana se întoarse la birou și ceilalți se așezară iar pe scaune.

— îți ajunge pîstolul tău automat ?

— Cred că da, spuse Mareș.

— Ne-ar trebui niște grenade, dar de unde să le luăm ?

— O să găsim și grenade.

— Cine nu știe să mînuiască armele ? întrebă iar Dumitrana.

— Cu pușca asta îi ca și cu muierea : trebuie să știi s-o gîdili, zise Purcară cu haz.

— Cum se întoarce ofițerul, îl întrerupse Dumitrana, adresîndu-se mecanicului, pleci cu oamenii tăi și răspunzi de

spatele clădirii. Am să țin tot timpul legătura cu voi printr-un curier.

Se mai uită la schița locotenentului și făcu două cruciulițe în dreptul podurilor.

— Dacă punem mîna pe ele, nu mai au ce face. O dată ce ajungem în fața Operei și ne întîlnim cu ceilalți, kaput ! O să fie o noapte grea, dar cred că asta nu vă sperie...

Niculescu era furios pe el însuși. Uitase să ia numărul de teleton al Băii. Dacă l-ar fi avut, ar fi putut să-1 cheme pe Tomulete cu cîțiva oameni aici, deși Dumitrana credea că nu va ti nevoie pentru că înăuntrul comandamentului nu erau prea mulți nemți ! Ca să-i treacă nervii, deschise iar aparatul de radio, fără să mai ceară voie. De altfel, Dumitrana terminase de dat instrucțiuni și-i spunea lui Mareș rîzînd :

— Iată-mă și strateg... Băieți, se adresă și celor de la Vulcan, să nu mă faceți cumva de rîs.

lonete — chip smochinit de forjar obișnuit cu focuri mari, cu riduri mărunte sub ochi, cu doi ochi cenușii de iepure — dădu din gură pentru toți ;

— Nici o grijă, tovarășe. Numai să înceapă petrecerea asta o dată că m-așteaptă copiii acasă...

— Care copii ? întrebă Vasilică Ion, un vagonetar slab, cu vorba îngînată, hîtru și el, moale și cam leneș, sprijinit în pușcă cum te-ai sprijini într-un ciomag : Ăi de i-ai făcut prin mahalale...

Mareș aprinse un bec și studentul tot maî umbla la aparatul de radio care hîrîia și scotea un zgomot enervant de paraziți. Se auziră crîmpeie de melodii, cîteva voci frînte de femei și Niculescu îl rugă pe lonete să lege sîrma antenei de calorifer. Vocile crainicilor se deslușiră mai tare, dar încă neclar.

— Maica lui Dumnezeu, aia din cer ! înjură Niculescu ascultînd lîngă dîfuzorul acoperit cu pînză, dau buletinul meteorologic. De asta ne arde nouă acum ?

Ceilalți nu spuseră nimic. Trăgeau cu urechea scoțînd ți gările din buzunare. Un vals, o voce iritată, apoi acordurile unei simfonii, iar cîteva voci amestecate, un bărbat care ținea un discurs cu mari pauze între cuvinte, ca și cînd le-ar fi căutat cu grijă atunci și un gol de emisie, o liniște nefirească, pe urmă iar un cîntec, un marș dur, nemțesc, sacadat, cu tobe și trimbiți pînă cînd Dumitrana spuse tare :

— Lasâ-i dracului ! Vom afla în curînd totul. Operatorul ţine legătura cu C.C.-ul.

Niculescu avea chef să spună un cuvînt mare, să-î facă pe ceilalţi să înţeleagă la ce acţiune importantă vor porni.

— Habar n-aveţi ce-a însemnat ieşirea României din război. Cu Balcanii e ca şi cînd nemţii le-ar fi zis : adio ! Frontul de răsărit seamănă acum cu un şvaiţer.

Dumitrana îşi privi ceasul.

— Ce dracu face locotenentul de nu maî vine ?

Se ridică de la birou, trecu peste sîrmele întinse in tot lungul camerei şi se apropie de fereastră privind afară.

— în seara asta n-o să se mai tragă cu artificii, spuse uşor, ca pentru el. Vă daţi seama ce-ar însemna să pierdem Bucureştiul ?

— Cum să-l pierdem, tovarăşe ? se miră Ionete. Păi noi de ce sîntem aici ? Uite, dacă vreţi să ştiţi, toţi stau gata să sară. Oamenii n-au arme, dar dacă o fi groasă, ieşim cu muieri, cu copii. Cu apă fiartă şi tot ne batem... Abia a răsuflat omenirea că am scăpat de nemţi şi noi, adică, sa-i lăsăm să ne facă terci ?

— Să coborîm, zise Dumitrana, prîvindu-şi încă o dată ceasul. Ofiţerul mai are cinci minute. Să nu mai pierdem vremea. E cineva obosit ?

Coborîră. Birourile clădirii, cu toate luminile aprinse, erau pustii. Mai jos, la etajele inferioare, prin uşile date de perete se zăreau vechi rafturi aruncate pe parchet şi pe pereţi rămăseseră pătrate mai albe, pe locurile unde altădată atîrnau tablouri, cărate cine ştie unde. Prin colţuri stăteau grămezi de hîrtie, făcute ghem, acte probabil, controlate în grabă şi lepădate, într-o odaîe de la etajul al doilea văzură o casă de bani cu uşile căscate. Vîntul arunca praful de colo pînă colo. Becurile ardeau aici în permanenţă pentru ca uzina electrică să controleze dacă instalaţiile funcţionează. Cum camuflajul se ridicase fără ordin, din entuziasmul general, deasupra oraşului sclipeau primele luminiţe ale nopţii.

Jos, în holul spaţios, se loviră de mulţimea soldaţilor, într-un fotoliu spintecat de o baionetă stătea un caporal care citea un ziar. Dumitrana îl întrebă dacă nu s-a îmors comandantul. Subofiţerul se ridică şi bătu călcîiele, recunoscîndu-l.

— Acuşi trebuie să pice, domnule... tovarăşe...

Soldaţii se aşezaseră pe ciment şi vorbeau cu glas tare. Fumul de tutun făcuse aerul de nerespirat. Nu deschiseseră uşile şi ventilaţia se făcea greu, printr-un geam mic.

— Plecăm ? întrebă unul.

— Cînd ?

— Unde ?

Vorbele se încrucişau. Oamenii îşi aruncau pachete de ţigări. Afară era aproape întuneric şi nu se vedeau decît chipurile plantoanelor care păzeau. Era mai răcoare. Pe trotuarele ciupite de schije trecură cîteva femei. Granitul pietrelor străzii luci mort încă puţin timp. Peste drum era un scuar, înconjurat de un gard mic de ciment. Pe iarba bătătorită se jucau două fetiţe cu o minge mare, albastră în lumina unei terestre deschise. Sfera de cauciuc era aruncată de la una la alta cu o traiectorie foarte înaltă, cînd conturul i se pierdea din pricina culorii, o secundă numai, în cupola întunecată a nopţii. Cîteodată mingea cădea în gol. Probabil că fetiţele n-o mai vedeau bine şi atunci se auzea un zgomot sec, căderea ei pe pămintul uscat, acoperit cu iarbă rară. Fetele exclamau tare, se certau cîteva clipe, pe urmă iar se făcea tăcere şi deodată toate clădirile din jur pierdură ultima lumină a zilei şi o umbră violetă se aşeză pe faţadele imobilelor. Mai sus, la etajele unui bloc din apropiere, se trăgeau perdelele negre de camuflaj. Prin ferestrele deschise se auzeau voci de femei şi bărbaţi.

Mareş privi stelele îndepărtate, palide şi tremurătoare mutîndu-se în cer după o mişcare fără timp, cu precizie, pe traiectorii vechi, după o matematică misterioasă. îşi aminti o clipă de Marta, de chipul ei împietrit pe targa de pînză şi refuză să se gîndească la ceva.

Se apropie o maşină cu farurile mici. Probabil că locotenentul îşi terminase treaba. Se auzi frîna şi fîşîitul uşor al cauciucurilor. Scuarul era pustiu. Cele două fetiţe plecaseră. Mecanicul privi locul părăsit. Lîngă nişte tufe retezate de liliac erau două bănci goale. în faţă, o fîntînă arteziană din care nu mai curgea de multă vreme nici un fir de apă. Locul bătătorit, fără iarbă, din mijloc era singurul lucru care se mai distingea în lumina neclară. Dumitrana vorbea cu ofiţerul. Mareş nu auzea nimic. Voia să stea numai puţin pe banca aceea, să nu mai simtă oboseala care-l cuprinsese.

Felinarele străzii se aprinseseră pe neaşteptate. Nu toate, cîteva, pentru că unele dintre globuri erau sparte şi nu mai aveau becuri de mult, dar lumina lor fu cu totul neaşteptată. Soldaţii dădură buzna afară, mirîndu-se cu glas tare.

— Ăştia au uitat că nu s-a terminat războiul...

— Ba s-a terminat, camarade, zise cineva din întuneric, bine au făcut că au aprins luminile.

— Şi dacă ne bombardează nemţii la noapte ?

— Le stinge cineva...

Se auziră comenzi scurte. Locotenentul raportase ca străzile fuseseră blocate şi acum plotoanele se refăceau afara pe trotuar. Armele pocneau în palmele aspre ale soldaţilor.

— Mai repede, mai repede ! zise cineva gîtuit. Acum plecăm... începe distracţia...

— Mareş ! strigă Dumitrana.

— Aici, răspunse mecanicul.

— Ia-ţi plotonul în primire. Niculescule, mergi cu e! ! O să aveţi un caporal de ajutor. Şi voi, se adresă celor de la Vulcan, hai, lîngă ei, eu rămîn cu ceilalţi.

Zece soldaţi se apropiară în şir indian. Comandantul grupei îi inspecta cu o privire iute şi le dădu repaos.

Mareş veni în faţa lor, îl trimise pe caporal în rînd, făcu şi civililor un semn să se alinieze şi spuse scurt :

— Grupă, ascultă comanda la mine. Drepţi !

Muncitorii de la Vulcan lipiră călcîiele cu întîrziere, dar acum nu mai era tîmp pentru instrucţia individuală.

Dumitrana ii privi pe rînd. Locotenentul aştepta alături. Era mulţumit, dar şi puţin îngrijorat.

— Tovarăşi, prieteni, se adresă Dumitrana soldaţilor. Partidul Comunist Român vă cere să luptaţi pentru apărarea Bucureştilor. N-o să vă spun prea multe. Nu e nici timp şi nicî nu trebuie... voi vă daţi seama...

Comandanţii de plotoane adunau în stradă celelalte grupe. Cuvintele lui Dumitrana fură acoperite de tropăitul bocancilor soldăţeşti. Terminase scurtul său discurs şi caporalul nu ştiu dacă trebuie să comande pentru el un „să trăiţi !" Pină se hotărî, Dumitrana se întoarse spre locotenent.

Strada pustie, luminată de felinarele rare, lua ochii tuturor. Lumina bogată, cu care nu mai erau obişnuiţi, le dădea o veselie ciudată. Niculescu care umbla cu un pistol automat

la şold şi-l aşeză mai bine, mîngîindu-i încărcătorul metalic şi intrebă jumătate în glumă, jumătate în serios ;

— Pot să sting becurile astea cu o rafală, că e prea multă lumină pentru seara asta...

Mecanicul mai numără o dată oamenii. Erau şaptesprezece cu el. Zece soldaţi şi şapte civili. Se hotărî să-i împartă în două grupe şi să dea comanda uneia din ele studentului.

— Alege-ţi încă opt oameni, îi spuse. Eu rămîn cu restul. Facem două patrule. Punct de întîlnire : spatele Operei. Cunoşti locurile ?

— Cum să nu !

— Atunci la staţia de benzină.

— Bine.

— Porneşti primul. Cine merge în grupa tovarăşului Niculescu ?

lonete şi cu Anastase Tudor se apropiară de student. Restul pînă la nouă fu completat cu soldaţi, între care şi caporalul.

— Cartuşe aveţi ? întrebă Mareş.

— Avem, răspunseră cîţiva.

Mecanicul îşi verifică arma automată de pe şold. în buzunarele pantalonilor avea şase încărcătoare. Niculescu îşi cercetă închizătorul.

— Merge ?

— Merge.

Dumitrana se apropie de ei.

— Gata, băieţi ?

— Gata, şefule, răspunse studentul.

— Vezi să nu te scapi în pantaloni. Acuşi să te văd că numai gura era de tine... Noroc ! Eu plec cu locotenentul şi cu celelalte plotoane, după voi...

Le strînse mîna repede şi se întoarse spre soldaţii care aşteptau alături în umbra clădirii, aliniaţi, lovindu-şi uşor armele cu palmele.

Niculescu, urmat de oamenii săi, porni repede. Trebuia străbătută o porţiune scurtă, acoperită, şi de acolo începea cheiul Dîmboviţei, ascuns în întuneric. Cînd încheietorul, caporalul, dispăru din vedere, Mareş făcu semn celor de lîngă el :

— Gata, după mine, marş...

în clădirea comandamentului rămăseseră cîteva plantoane pe care locotenentul le muştruluia cu glas scăzut. Pe trotuare nu mai trecea nimeni. Nu se auzea nici măcar cunoscutul zgo-



mot de vehicule. Soldații așteptară în liniște, grupați pe plotoane. Dumitrana și locotenentul ciuliră urechile. Strada era pustie. își priviră ceasornicele. Cu cît schimbul de focuri avea să înceapă mai devreme, cu atît însemna ca sînt nemții mai aproape de punctul acesta.

Trecură zece minute, apoi încă două...

Cheiul eja neluminat. Cele două maluri ale apei anemice șMeneșe stăteau cufundate într-un întuneric dens. Fațadele clădirilor dej>e stînga Dîmboviței aveau o sticlite translucidă. Aici_ căzuseră în aprilie bombe și spărseseră plafoanele unor clădiri cu mai multe etaje. La cîte o răbufnire de vînt se auzea scurgerea molozului prin grinzile incendiate numai pe jumătate. alergau ușor, cu armele pe șold, gata să tragă din mers. Gîfîiau și încetineau ritmul din cînd în cînd. Mareș își aminti că lipise cu ani in urmă niște afișe pe zidurile unei cazărmi, in apropierea podului Mihai Vodă. Era cu Ina într-o noapte plină de ceață, primăvara, cînd un ger întîrziat, pe la miezul nopț'i le înghețase mîinile în care țineau bidineaua și cutia cu clei. Către dimineață, în zori, frigul nu le mai înțepa mîinile. Deasupra străzilor se lăsase o perdea albicioasă, tîrîndu-se peste Dîmbovița, _ spre podul Grozăvești. Nu se mai vedea decît la doi pași și pe o astfel de vreme puteai să lipești un manifest și pe poarta raiului, parcă așa spusese Ina. Era îmbrăcată intr-o rochie de stofă, închisă la gît și peste umeri își așezase o broboadă. Avea părul umezit și o gură frumoasă, cu dinți strălucitori. De sub planșeul Dîmboviței ieșeau vagabonzii rebegiți, scuturîndu-și spinările ca să se încălzească. Cînd terminaseră treaba, se opriseră în fața unei brutării și cumpăraseră o piine neagră, caldă, cu un miros neînchipuit de plăcut de grîu copt și mîncaseră cu lăcomie. Se luminase bine și trebuiau să zvirle bidineaua și cutia cu clei. Ina îl sfătui s-o ascundă undeva, dar n-aveau timp. O aruncaseră pur și simplu peste digul de fier ruginit și priviseră cum se rostogolește pînă în apă. Deasupra orașului plutea un nor de pîclă. Copacii aveau un înveliș argintiu de sticlă, parcă i-ar fi ambalat cineva în staniol pentru o sărbătoare apropiată. Urmase apoi o dimineață turbure, incertă, cu cerul nehotărît, cu vînt și cu praf mult pe străzi. Umbiaseră pînă la 11, fără să simtă oboseala nopții pierdute și cînd se despărțiră ea îl sărutase scurt pe obraz...

Mareș se opri dintr-o dată, părîndu-i-se că aude pași pe caldarîmul pustiu. Privi trotuarul întunecat din fața lui. Ceilalți nu mai respirară o secundă. în față era un zid ascuns de beznă. Se vedeau golurile ferestrelor smulse, cu mici dreptunghiuri albe de zid interior. Nu mișca nimeni. Pe un gard foșnea un frunziș de iederă. Porni mai departe, căutînd dincolo de dira albicioasă a Dîmboviței care-i despărțea de malul celălalt, în curțile mari, cu pomi numeroși, se mișcau valuri somnoroase de frunze negre la vîntul de noapte, niște talazuri grele, obosite de vară. Lîngă apă, pe trotuarul de granit, era mai lumină, dar nu voia să intre în bătaia patrulelor nemțești, dacă ele s-ar fi aflat prin apropiere. Din spate, deasupra orașului se auzea fîlfiirea fumului ieșit din coșul imens al Uzinei_ electrice. Dincolo de bariera orașului și mai departe, către periferii, o sirenă stinsă, răgușită, pufăi scurt. Dîmbovița unsuroasă avea cîte un sclipăt albăstrui, cum s-ar întoarce un pește în somn, plutind pe o apă moale. Dinspre Calea Victoriei, pe o stradelă înclinată, cobora o trăsură încărcată cu cheflii. Se auziră copitele cailor bocănind pe pietre și cîntecul nerușinat al unei femei bete. Cînd echipajul trecu, unul dintre muncitorii de la Vulcan scuipă cu dezgust :

— Mama voastră ! La plug o să vă punem !

— Se bucură și ei că au scăpat de război, îl potoli Marinache Marin.

Se apropiau de piațeta din fața hotelului Princiar. Aici, mecanicul se aștepta să vadă cîteva taxiuri, lîngă stația de benzină, dar nu se zărea nimic în afară de pompa ca un contur de manechin metalic, cu un cadran alb, lucind ușor. Dughenele anticarilor stăteau închise_ de mult (aceștia^ le încuiați cum se însera). Liniștea desăvîrșită nu-i plăcu. Se întrebă uncie o fi ajuns Niculescu cu grupa lui și în aceeași clipă auzi prima rafală venită dinspre Vama Poștei : tra-tra-tratatata-tratatata...

Oamenii se strînseră ciorchine lingă el.

— Ei, cum vă place ? îi întrebă Mareș, oprindu-i cu un gest scurt. Aveți copii care v-așteaptă ?

— Dar cum crezi ? rîse ușor, cu puțină spaimă, Marinache Marin.

— Care vrei acasă, poți să te-ntorci, glumi cu glas aspru mecanicul si se uită înaintea lui.

Se făcuse linişte. Grupa lui Niculescu nu răspunsese încă focului. Ce dracu se întîmplă ? se întrebă Mareş. Se aflau sub gardul de cărămidă al unei curţi. Dincolo de zidul înalt nu se auzea nimic. Sus, la o clădire din apropiere, cineva închidea repede nişte obloane. Priviră. Mai rămăsese un geam luminat şi în încăpere, în faţa unei perdele mişcate de vînt, se zărea silueta unei femei. în mod normal, gîndi mecanicul, dacă nemţii ar fi vrut să apere podul, ar fi trebuit să instaleze o mitralieră chiar aici, în locul în care se afla cu oamenii lui, pentru că numai aşa puteau să ţină între două focuri trecerea îngustă peste rîu. Poate nu avuseseră timp să o facă. Aproape că-i părea rău că-1 lăsase pe Niculescu să plece înaintea lui. Cum îl ştia zăpăcit... Noroc că-1 avea pe încheietor cu el.

Tot linişte. Nici o mişcare. O clipă, două, trei. Apoi paşi de oameni alergînd spre tipografiile din spatele magazinului Lafayette. Mareş îşi scoase pistolul automat atîrnat cu o curea de gît. în spatele lui se auziră închizătoarele celorlalte arme.

Tăcere, numai tăcere. Tăcere şi pîndă. Pietrele piaţetei luceau uşor în lumina stelelor de vară. Ceasul pompei de benzină părea un cerc de ţintă la tir. Se vedeau cifrele fosforescente şi acul cu vîrf galben şi cei doi cilindri de sticlă în care nu maî urca de mult benzîna. Jos, în locul unde opreau altădată maşinile, era o porţiune mai unsuroasă, de la vechile pete de ulei. în stînga, fereastra deschisă, luminată spre noapte şî femeia care se pieptăna nepăsător. Uite-i umbra uşoară, cenuşie, mişcînd braţele de aer, ca într-un joc chinezesc. Auzise în anii aceştia atîtea împuşcături încît n-o mai tulbura nimic.

Tăcere şi pîndă. Vîntul de noapte bătea uşor. Dincolo de gheretele anticarilor foşneau nişte pomi cu coroane bogate, umeziţî puţin. Peste cheiul de piatră plutea un nor de praf, o aură roşcată-albicioasă, deasupra limbii de apă fără strălucire. Rar se declanşa un clipocit. Puţin mai departe, sub cel de-al doilea pod, se afla un grătar care se ridica şi se lăsa. Pe acolo ar fi trebuit să urce după aceea Dumitrana cu oamenii lui dacă voiau să ia clădirea prin surprindere, să cadă în unghiul mort al mitralierelor nemţeşti...

Dîmboviţa bolborosea. Vremea trecea încet, ca şi cînd timpul s-ar fi împotmolit undeva.

Podul de piatră se vedea bine acum. Noaptea căpătase o strălucire ciudată, neobişnuită. Undeva, dincolo de cupolele oraşului, luna se ridica uşor. Deocamdată cerul căpătase transparenţa apei, era albăstrui ca o bluză de iemeie, o bluză de primăvară, străvezie, uşoară...

— Ta-tata-ttaaa-ta...

Clănţănea o mitralieră aproape. O salvă scurtă şi imediat se auziră şipcile retezate într-un gard, o cădere uşoară pe iarbă, undeva într-o curte. Piaţeta era traversata de trei bărbaţi care fugeau disperaţî spre intrarea hotelului părăsit, ţmîndu-şi pălăriile în mîini. Aceştia o nimeriseră prost. Unul se împiedică şi ţipă fără motiv. Se ridică şi iar fugi. Nu trase nimeni. Nici măcar nu-1 atinseseră. Frica... După aceea, altă trăsură trecu moale pe asfalt. Ecoul străzii între ziduri înalte şi liniştea plină de primejdie.

— Ce facem, tovarăşe ? întrebă din spate Purcară.

— Ai răbdare şi vorbeşte mai puţin.

încă trei sau patru minute. Mecanicul simţea primejdia undeva în apropiere şi nu ştia ce-1 făcea să ezite să traverseze primul piaţeta. Totdeauna avea senzaţia aceasta înaintea unui lucru neplăcut. Poate era şi puţină teamă. Unde era Niculescu, pe unde trecuse ?

— Răriţi rîndurile ! spuse în şoaptă, hotărît.

Oamenii se depărtară unii de alţii. Cei trei muncitori de la Vulcan aveau pe şold cîte un sac de pînză în care se aflau încărcătoarele de schimb. La mişcările lor scurte, trădînd încordare şi enervare, cutiile de metal scoaseră un zgomot de fier frecat.

— Cînd o sa treceţi, plecaţi-vă bine şi tiţî atenţi la pod, mai zise Mareş. Porniţi cîte unul, din două în două minute. Cînd ajungeţi dincolo de jumătatea drumului, culcaţi-vă cu faţa la pod în poziţie de tragere.

Iar se auziră cîteva rafale scurte de pistol automat, de data aceasta de pe cheiul pe care se aflau. Sunetul era aproape asurzitor, sporit de ecourile pieţeî goale. Urmă un răspuns :

— Tac-taca-tata-taaa...

Şi alături clinchetul gloanţelor înfipte în asfalt sau în piatră, în orice caz într-o suprafaţă dură, cum s-ar izbi nişte bondari orbi de o bucată de marmură.

„L-au văzut pe Niculescu", îşi spuse Mareş.

— Care treci primul ? întrebă după aceea.

Un soldat se apropie.

— Noi o să-ţi acoperim trecerea.

— Dincolo de pod sînt patrule.

— Mergi repede, fără să-ţi fie frică.

— Nu mi-e frică, spuse soldatul cu o veselie mirată, şi pomi dintr-o dată, aplecat ca o broască alergînd caraghios.

Străbătu vreo patruzeci de metri şi ajunse la gheretele anticarilor. Nemţii nu trăseseră. Soldatul stătu cîteva clipe în picioare şi răsuflă. Apoase culcă lîngă un copac aflat pe îngustul trotuar de asfalt de lîngă cheiul de piatră. La jumătatea drumului, cînd încetase să mai alerge cu aceeaşi repeziciune de la început, de foarte aproape se auzi o salvă scurtă. Peste pod se aprinseră cîteva luminiţe roşii, acoperite repede de un nor verzui. Omul se aruncă cu un reflex la pămînt şi începu să se tîrască de-a buşilea.

— Foarte bine, zise Mareş încet. Merg foarte bine.

într-o clipă îndreptă pistolul său automat spre direcţia focurilor şi începu să tragă, spunîndu-le şi celorlalţi să facă la fel :

— Tir apăsat la stînga, fără să vă opriţi.

Muncitorii de la Vulcan nu ridicară armele. Aşteptară liniştiţi,

— Acum schimbaţi poziţiile, le spuse, şi se tîrîră cu toţii pe sub zidul de piatră la cîţiva metri maî în sus.

Al doilea soldat ajunsese sub copacul de lîngă chei.

— Aşteptaţi puţin...

Se gîndi şi-i spuse celui de-al treilea, lui lonete :

— Mergi in zig-zag, mai pe lîngă zid. E mai sigur.

De fapt nu ştia unde se află grupa lui Niculescu şi îşi dădu seama că nu mai aveau timp de pierdut. Altfel, ar fi ocolit pe o stradelă care începea de la capătul zidului, dacă nu cumva era blocată de nemţi.

Plecă şi lonete. Alerga cu paşi mari, aplecat înainte. Nu trosni nici un foc. Sus, la geamul casei alăturate, tot mai ardea lumina. Mecanicul se uita peste apă, căutînd să distingă siluetele patrulei nemţeşti. Nu se vedeau decît faţadele întunecate ale clădirilor părăsite la bombardament şi ferestrele comandamentului, bine închise, dincolo de care pîndeau cu siguranţă ofiţerii. Dîmboviţa se albise puţin la lumina crescîndă a nopţii cu lună. Peste zid atîrnau cîteva crengi firave, mişcate de vînt. Asta îi lăcea pe cei rămaşi să ridice mereu ochii pînditori în sus.

Dincolo de Casa de Depuneri se auziră iar focuri de armă.

— Acum trecem toţi deodată, spuse Mareş, la intervale mici. Nu mai e timp de pierdut. Haide, cît mai departe de mijlocul pieţei, în marginea ei.

Porni un soldat, apoi Purcară şi celălalt muncitor de la Vulcan, după aceeea iar soldaţi. Se auziră gloanţele, aproape. Piuitul lor straniu aducea cu ciupirea coardei unui violoncel. în zid se striviră cîţiva plumbi, cum ai strivi nişte muşte de metal. Urmă un rap-rap venit de dincolo şi răspunsul celor de sub copac. în întuneric păru că se aprind brusc artificii : mici lumini galbene-roşcate. Tăcere scurtă, iar clănţănitul unei mitraliere : rap-rap-rap... şi apoi pocnete înfundate ca nişte dopuri scoase. Patrula germană avea cel puţîn şase oameni. Asta se simţea după frecvenţa loviturilor. Servanţii mitralierei nu intraseră în socotelile mecanicului.

Oamenii trecură locul deschis, unul după altul, rapid. Mareş rămase singur. Nu căzuse nimeni. în faţa lui se afla braţul pompei de benzină şi scara de piatră a unui w.c, care cobora în pămînt. Dacă ar fi ajuns pînă acolo, restul drumului era mai uşor.

Se ridică şi porni repede. De sub copac, grupa trăgea neostenit peste podul de piatră, ţinîndu-i pe nemţi sub un foc intens. Direcţia tiruluî acestora se schimbă şi putu să ajungă nestingherit la jumătatea drumului. Se tîrî la rampa de metal a scării w.c.-ului şi aşteptă cîteva secunde. Din spate nu se mai auzea nimic. Traversară şi soldaţii. Nici dinspre Casa de Depuneri nu se desluşeau rafalele altor pistoale automate.

Urmară iar cinci secunde de linişte, apoi se auzi ridicarea scurtă a unui oblon de fier, undeva pe o stradă vecină. Dacă nemţii îl văzuseră, îşi spuse mecanicul, îl vor vîna cînd va încerca să treacă strada lată de cinci sau şase metri, pe porţiunea unde n-avea nici o acoperire. Deocamdată îl aşteptau fără să tragă vreun foc.

Acum ar trebui să înceapă ai lui. Nu le strigă nimic ca să nn-şi trădeze locul. Şuieră numai scurt. Se auzi o salvă. Cel puţin acum ştiau că este acolo şi că nu e rănit.

Luna se ridicase deasupra unei clădiri de dincolo de malurile de lut şi piaţeta se văzu clar, un trapez de piatră, deasupra căruia se tîrau hîrtii şi frunze moarte. Nu se auzea decît foşnetul apei de jos, din closetul public, scurgerea ei precipitată în pisoare. Se repezi cu'privirile înainte. Trecu de pri-

mele dughene ale anticarilor ; un cilindru de zid, cu ferestre înguste în varul căruia lucea lumina nopţii. Se auzi iar o salvă. Gloanţele şuierau foarte aproape şi se înfipseră cu un zgomot sec în obloanele de lemn. Mecanicul se aruncă la pămînt. De undeva din spate simţi un miros de hîrtie veche, sforogită. Se ridică şi iar se culcă pentru că de dincolo de apă sosi un nou stol de gloanţe.

,,A fost foarte aproape, în faţă ! Mă caută moartea cu luminarea. Şi asta din cauza lunii care a ieşit tocmai acum."

De sub copacul de lîngă chei răspunseră cîteva salve prelungite. Mecanicul se ridică din nou şi fugi cît putu de repede în apropierea unui gard de fier de care erau ancorate dulapurile anticarilor. în spate foşniră cîteva gîze de plumb într-un zbor bezmetic. Apoi nu se mai auzi nimic. îi găsi pe ceilalţi şi răsuflă uşurat.

— Ne-o făcuşi, spuse Purcară.

— Bine, băieţi. Deocamdată am trecut. Cred că cei din spate ne-ati auzit şi ştiu ce-i aşteaptă.

— Mai stăm ? întrebă un soldat.

— Ar trebui să aşteptăm aici plotoanele.

Priviră cheiul pustiu. Departe se vedea umbra unui autocamion care înainta încet, cu prudenţă. Maşina se opri cam la o sută de metri de piaţă şi se auziră bocancii soldaţilor sărind pe pietre. în urmă zăriră taxiul în care se afla locotenentul, probabil cu Dumitrana. Soldaţii se culcară pe caldarîm, acoperiţi de bordura de granit şi începură să tragă peste parapetul podului.

— Au sosit, zise Mareş, noi mergem mai departe. Cei din faţă au nevoie de întăriri.

Porniră de-a lungul cheiului acoperiţi de umbra copacilor. De dincolo, de peste apă nu se mai auzi nici un foc.

— S-au retras, spuse cineva.

— Nu cred. Sînt prea puţini şi aşteaptă întăriri. Deocamdată noi trebuie să ajungem pe cei din faţă.

Lăsaseră în urmă tarabele anticarilor. într-un loc deschis, unde copacii iuseseră retezaţi de schije, se apropiata de gard. Deasupra trotuarului rămăseseră scheletele de metal ruginit ale felinarelor fără geamuri. între braţele de fier mai stăteau şi acum fitilele albe şi găunoase, uscate şi măcinate.

Pe dreapta, înainte : clădirea prefecturii de Ilfov care adăpostea comandamentul german. în faţa ei aşteptau cîteva

autocamioane din care coborau soldaţi cu căşti. De aici se auzeau împuşcăturile şi nu dinspre Calea Victoriei, cum bănuiseră din pricina ecoului.

Ajunseseră în spatele grupei lui Nicuhscu. Acesta era culcat pe caldarîm, cu faţa spre Dîmboviţa, sc*utînd cheiul paralel.

— Cum e ? întrebă Mareş.

— Trebuie să trecem dincolo pentru că au adus soldaţi şi or să aibă ceilalţi de furcă cu ei.

— Ai vreun rănit ?

— Unul, tu ?

— Nici unul.

— Ce-i cu camioanele ?

— Au adus saci de nisip. îi aşează la ferestre. Se pregătesc să reziste.

Mareş privi dincolo de apa gălbuie acum în lumina lunii ciobite. Mai mult de douăzeci de oameni descărcau saci din autocamioane.

— Ce zici ? întrebă studentul.

— Ar trebui să tragem, să-i mai împuţinăm, să-i obligăm la un schimb de focuri pînă vin soldaţii...

— Eu sînt gata cu grupa mea.

Mecanicul se răzgîndi numaidecît.

— Cred că nu-i treaba noastră. Haide să trecem mai departe, să ajungem în spatele Operei.

Se auziră focuri în urmă. Cheiul Dîmboviţei hăuia sinistru.

— Mare bal, mare ! glumi Niculescu. Haideţi, fraţilor, să-i lăsăm în grija celorlalţi.

— Aţi vrut să treceţi ? îl întrebă mecanicul pe student.

— Da.

— Şi ?

— Trag încoace. Le-am răspuns. Lăsam aici cîţiva oameni şi noi mergem mai departe. Tactică genială...

Mareş vru să-i aleagă pe cei ce trebuiau să Ie acopere^ înaintarea, dar în clipa aceea se auzi un claxon şi se treziră lîngă ei cu taxiul în care se afla Dumitrana. Comandantul scoase capul afară pe geamul îngust şi întrebă cu mînie :

— Ce dracii mai aşteptaţi ? Daţi-i drumul, soldaţii vor sosi numaidecît.

Niculescu îşi strînse oamenii :

— Gata, ridicaţi-vă, porniţi !

Plecară unul după altul, la mari intervale, folosind umbra gardurilor. în urmă se auziră automatele şi răspunsul liotărît al nemţilor, ascunşi dincolo de sacii de nisip răsturnaţi lîngă chei.

Pavajul din faţa Operei era plin de cioburi de sticlă şi în spatele pietrelor scoase cu baioneta din caldarîm, aşteptau alţi soldaţi. Făcuseră legătura cu grupul IV şi trecuseră mai departe după o scurtă convorbire. Acum aşteptau într-un pasaj pustiu să pornească din nou. _ în faţă, acoperişul Casei de Depuneri, imensă paraşută de sticlă verde cu nervuri de metal, reflecta lumina galbenă, bolnavă a lunii. Aerul începea să se răcească. Zăpuşeala de peste^ zi, un strat de praf şi de aburi încinşi, fuseseră luate de vînt şi duse undeva departe, deasupra cîmpiilor din jurul Bucureştiului. Calea de asfalt care cobora pînă la parapetul podului din faţa Operei era pustie. Pe balcoanele blocurilor clin apropiere se ghiceau umbrele unor curioşi care urmăreau bătălia al cărei zgomot îndepărtat îi alarmase.

— Gata, plecarea ! zise Mareş, întorcindu-se.

Străbătură pasajul şi intrară în monom pe o stradelă întunecată din spatele Azilului de Noapte. Mecanicul cunoştea locurile. Aici era o încrucişare care trebuia blocată. Lăsă grupa lui Niculescu în grija încheietorului şi-1 chemă pe student cu el. împreună cu oamenii săi, mecanicul plecă de-a lungul unui trotuar pustiu care urca uşor. Era singurul loc pe unde nemţii aflaţi în ^clădirea triunghiulară a comandamentului puteau să se retragă. Curţile păreau liniştite. Nu se auzea nimic în afară de împuşcăturile înfundate de dincolo de Dîmboviţa. Se apropiară unul cîte unul, strecurîndu-se în umbra zidurilor. Dincolo de gardurile joase, care înconjurau imobilele stricate de bombardament, cu ziduri jupuite, fără ferestre, totul era necunoscut ca o mare acoperită cu mine magnetice. îşi împrăştie oamenii şi făcu o cercetare sumară. Nu se afla nimeni prin apropiere. Trimise doi soldaţi în recunoaştere. Totul părea părăsit.

Misiunea lor era îndeplinită. Trebuia numai să aştepte ordinele lui Dumitrana. Dacă ar fi fost după el, Mareş ar fi atacat clădirea chiar atunci. Ieşirea dosnică a comandamentului sesfîrşea într-un gang al cărui capăt se termina în srrada asta liniştită. Dincolo de dreptunghiul de întuneric, nici o mişcare. Numai fîlfîitul vîntului în grădinile din apropiere. Se auzeau bufniturile puştilor şi rafalele de mitraliere.

— Ce facem ? întrebă Niculescu.

— Stăm pînă vine curierul cu ordine.

— Pe mine mă mănînca palmele. Aş lua o de unul singur.

— Rămîi liniştit aici cu mine.

Niculescu scoase o ţigară şi o aprinse, ascunzând flacăra chibritului.

— începe să fie cam rece. \ ine toamna...

Trase un fum şi privi chipurile celor din spatele lui, soldaţi şi muncitori de la Vulcan.

— Care vrei sa fumezi, se poate, le spuse, dar mai la întuneric...

împuşcăturile încetaseră.

— Pauză, mai zise studentul, trag aer în piept. Ce dracu nu s-or preda, sînt nebuni, ţicniţi ?

Patrula se întoarse. Nu era nimic de semnalat.

— Am putea să intrăm în clădire ca la noi acasă, zise Mareş. Uite cum stăm pe loc...

— Nu-i aşa ? se amestecă lonete.

Trecu un ceas sau două. Era aproape de miezul nopţii. în sfîrşit venea cineva, un soldat, înalt, năduşit tot.

— Cine-i tovarăşul Mareş ? întrebă.

— Eu...

— Comandantul a spus să aşteptaţi semnalul său. O rachetă albă...

— Bine. Poţi să te duci.

Soldatul salută, se întoarse, şi începu să fugă înapoi.

Ceilalţi se aşezară pe marginea trotuarului şi aşteptau fumînd în tăcere. Luna căzuse dincolo de podul Izvor. Lumina scăzuse. Mecanicului îi era frig. Nu avea pe el decît o cămaşă cu mîneci scurte. Se ridica în picioare şi se plimbă de colo-colo. Armata înconjura tot cartierul, făcînd o largă mişcare circulară. După încă o jumătate de oră se auziră împuşcături. Se trăgea cu violenţă de amîndouă părţile. Undeva într-o curte cădeau cioburile unui geam atins de un glonţ rătăcit. Pe strada pustie fugeau pisici speriate. Niculescu se uita la cer.

Nimic. Alt schimb de focuri, parcă mai aproape. Lupta ţinu pînă în zori, cu întreruperi. Probabil că se apropiau prin faţă

de clădire, poate trecuseră rîul, gîndi Mareş. Oricum era de neînţeles de ce amînau să-i ţină pe nemţi între două focuri.

Cerul se albea. Era şi mai firg. Deodată, deasupra străzii se ridică racheta, cu un fîşîit, plesni, se desfăcu, păru o clipă o sferă argintie şi începu să cadă, cu o dîră de fum peste copaci.

— Gata, adunarea ! porunci Mareş.

îşi pregătiră armele şi se îndreptară desfăşuraţi spre intrarea gangului. Trecu unul, trecură doi, apoi ceilalţi. Nu era nimeni. Mareş o luă înainte. Făcu zece metri şi nu auzi nimic, în faţă : o curte. Trebuia sărit un gard. Dădu de o altă curte de piatră. Oamenii îl urmară repede, înfriguraţi. Se luminase bine. Se auziră voci de soldaţi şi cînd studentul fu înaintea lui Mareş pe acoperişul unei magazii, văzură ferestrele clădirii acoperite pînă la jumătate de saci de nisip. Bineînţeles, nemţii se aşteptau să fie atacaţi şi prin spate. în dreapta şi în stînga se aflau alte acoperişuri. Soldaţii şi muncitorii de la Vulcan se împrăştiară. Săreau ca pisicile, folosind coşurile de cărămidă. De la ferestre porniră primele focuri.

— Acum vor şti c-am atacat, spuse Mareş. Fereşte capul!

Trecu un glonţ. Niculescu se lungise pe suprafaţa de carton a magaziei pe care se afla.

— Nu-i bine aici. Trebuie să ne căţărăm undeva mai sus, altfel trag in noi ca in iepuri...

Mecanicul privi în jur. Se afla lîngă gura unui pod, lipit de un perete, într-un unghi mort. O creangă veche de pom, uscată şi neagră spînzura deasupra capului. Privi. Dacă s-ar fi urcat pe ea fără să fie atins, ar fi ajuns în stînga clădirii. îi veni o idee mai bună. Se apropie de uşa podului. Aceasta era încuiată cu un lacăt mare, negru. împinse cu umărul şi se uită înăuntru. Văzu un luminator cu geamurile crăpate. în podul casei necunoscute era praf şi pînze de păianjen. Gura acoperişului : prea sus. Trebuia să se urce pe ceva. Afară se trăgea repetat. Se auzi un strigăt. Cineva fusese rănit. Un corp se rostogoli pe un acoperiş şi căzu cu un zgomot înfundat în curte. După poziţie, e de-ai noştri, gîndi Mareş. Trebuia să ajungă repede deasupra acoperişului să-şi dea seama de situaţie. Dacă oamenii nu-l vedeau, s-ar fi putut să creadă că îi e frică şi că se ascunde. Sări şi se agăţă de gura luminatorului. Pistolul automat îl încurca, înjură tare şi se ridică în mîini. Era foafte greu, dar reuşi să scoată un braţ afară simţind răceala tablei pe piele. Urcă prudent. Fruntea, apoi un ochi. îl acoperea frunzişul unui castan.

Sări afară şi ajunse în marginea acoperişului, lîngă un coş înalt de cărămidă. îi văzu pe ceilalţi : Niculescu, mai jos, într-un genunchi ochea şi trăgea rar. De nemţi îi despărţeau douăzeci de paşi : o curte de piatră, goală. Pe zidul clădirii comandamentului stătea lipită o scară de incendiu foarte înaltă. Acolo să fi ajuns şi să fi urcat deasupra ferestrelor de la care trăgeau cei dinăuntru ! Ah şi cîteva grenade sa fi avut. Strigă unui soldat;

— Are cineva nişte Kisere ?

Aveau toţi în sacii de pînză. Le scoaseră şi începură sa arunce, rar. Primele două se izbiră de cercevea, mai sus şi mai jos. Erau mici şi uşoare, cît nişte cutii de conserve. Plutiră peste curtea întunecată şi căzură jos, pe pietre. Explodară cu zgomot mare şi rupseră pereţii. Soldaţii, Niculescu şi Mareş se lipiră de acoperiş. Schijele nu ajungeau pînă aici. Studentul privi, văzu unde se află mecanicul şi ceru un sac de grenade unui soldat culcat lîngă el. După aceea făcu o nebunie. Se aruncă înainte, străbătînd acoperişul în goană, cu sacul pe şold. Se trase o rafală, ceva mai jos, ceva mai sus şi Mareş îl auzi în pod gîfîind.

Cînd ajunse pe acoperiş îl certă supărat:

— Ţi s-a urît cu binele !

— Ia colea nişte găluşti din astea... Ştii cum se mînuiesc, că eu habar n-am !

Fuseseră reperaţi şi pe lîngă ei treceau gloanţe numeroase. Unele loveau cărămizile şi se turteau, sărind în sus, ca nişte stropi de noroi.

— Uite cum, îi arătă mecanicul. E simplu. Au o cheie, se răsuceşte, se aşteaptă, nu se grăbeşte. Numeri în gînd pînă la cinci şi o arunci.

Ţinti o fereastră şi aruncă. Grenada se izbi de un sac de nisip şi căzu în curte.

— Zbîrci! Ai greşit. Dă-mi şi mie una.

— Vezi, nu te juca. Nu-i de glumit. Ne arunci în aer.

Niculescu privi prudent dincolo de marginea coşului de cărămidă :

— Ia să vezi...

Urmă o rafală. îşi ascunse capul şi după aceea azvîrli. Nu nimeri nici el.

— în felul ăsta le prăpădim degeaba, zise cu necaz.

— Cîte avem ?

— Şapte încă, numără Niculescu.

— Pentru patru ferestre e de-ajuns. Mai sînt şi ceilalţi.

Un soldat se ridică în picioare şi zvîrli Kiserul. Fu culcat cu un foc, dar o fereastră sări în aer, se auzi un strigăt îngrozitor şi cînd se uitară, în locul ei văzură o gaură neagră, afumată.

— Una la mînă. Mai încerc o dată, exclamă Niculescu nerăbdător.

— Ai grija să nu te atingă ei pe tine...

Urmă o explozie scurtă şi ecourile curţii. Iar nu nimerise.

— Au baftă !

Atunci zări scara de incendiu şi îşi dădu seama că de sus i-ar fi avut în mînă pe nemţi. Se uită la adîncimea de sub el şi căută un loc pe unde să coboare. Un burlan de tablă ajungea jos. Fără să se mai gîndească, înşfacă sacul cu grenade. Mareş abia mai avu timp să tragă o rafală ca să-1 acopere.

Studentul coborî pe burlan în două secunde, cum ţi-ai da drumul pe o frînghie. Soldaţii ţineau sub tir ferestrele. Sacii de nisip fuseseră găuriţi şi din ei se scurgea un şuvoi auriu care picura pe pietrele curţii. Niculescu ajunsese jos. Auzi lîngă el un plescăit, se întoarse şi se feri. Cineva trăgea cu pistolul. Mareş îl văzu. Era un subofiţer german, ascuns după colţul clădirii. Ochi, trase şi neamţul căzu. Studentul ajunsese la capătul scării de incendiu. De sus, de la ferestre era greu sa fie ţintit pentru că nemţii stăteau acoperiţi, ferindu-se de focul celor de pe acoperişuri. Mecanicul privi curtea pustie, gata să tragă dacă s-ar fi ivit vreo primejdie. Unul dintre soldaţi mai aruncă o grenadă care explodă în cerceveaua ferestrei. Căzură doi saci sparţi, se auzi un clinchet şi cînd se uită în sus, Mareş îl văzu pe student deasupra unui burlan înnegrit, încălecînd acoperişul. Jos, pe pietre, se auziră paşi. Trei nemţi ieşeau pe uşă, căutînd în sus. Ochi, trase. Unul căzu, îngenunchind. Ceilalţi doi se uitară în sus. Un soldat aruncă o grenadă. Un nor de pulbere şi pietre şi în curte mai rămase o uniformă zdrenţuită. Niculescu se tîra pe acoperiş, trăgînd după el sacul cu grenade. De nu şi-ar rupe vreo mînă, de nu s-ar grăbi să le desfacă ! Pe urmă, mecanicul zîmbi uşor. E dat dracului, ştie să umble cu ele. Face pe prostul. îşi aduse aminte cu ce siguranţă desfăcuse cheia de metal uşor a Kiserului. Nemţii nu mai traseră cîteva secunde. Muncitorii de la Vulcan se uitară spre el. Trebuiau să coboare în curte. Le făcu semn acolo, jos !... Ionete ieşi din spatele coşului care-1 acoperea. Urmă o rafală scurtă. Piu-piu-piu. Omul se prăbuşi, îl atinseseră în umăr. Se rostogoli puţin pe acoperiş şi se prinse de un jgheab. îşi pierduse arma. Gemu uşor. Nu aveau timp să-1 îngrijească. Bine că se mai putea ţine acolo. îl urmă un soldat. Ceilalţi mai aruncară o grenadă. Nici aceasta nu nimeri. De sus văzură braţul studentului şi în clipa următoare Niculescu zvîrli cutia uşoară de metal drept în deschizătura neagră a unei ferestre, cum ar fi aruncat un jucător de baschet o minge la coş. Se auzi o explozie. Fereastra a doua se lumină ca şi cînd cineva ar fi aprins un bec puternic înăuntru. Soldaţii coborîră scurt pe burlanul metalic. în cîteva minute se aflau la adăpostul zidurilor, căutînd să vadă dacă nu mai cobora cineva pe scara interioară a clădirii.

Se luminase bine. Pereţii albi, înalţi, căpătaseră relief. Soarele arunca reflexe vii în tabla acoperişurilor. Mareş rămase pe loc, trăgînd din cînd în cînd spre cele două ferestre dincolo de care mai rămăseseră soldaţi cu căşti. Se auzeau comenzi scurte şi cum nu ştia limba germană, nu desluşi ce spuneau ofiţerii. Niculescu se tîra pe acoperiş spre a treia deschizătură. Cînd ajunse deasupra, de sub el se ridică o mînă cu un pistol. Mareş ochi alături. Pocni un foc mic. Studentul lăsa capul în jos. Scăpase. în mişcarea următoare aruncă iar grenada, de data asta alături, în zid. Cutia metalică se rostogoli ia picioarele soldaţilor. Urmă o clipă de spaimă, apoi unul dintre muncitori, o ridică, atît cît mai fu timp pînă la explozie şi o aruncă prin uşa intrării. Ea bufni imediat, departe, in interiorul clădirii. Soldaţii asudaseră într-o clipă şi îşi ştergeau frunţile umezite. Niculescu înjura tare. Aruncă iar o grenadă. Altă explozie, alt ţipăt şi printre cercevelele celei de-a treia ferestre ieşi un fum negru.

Nu se mai auzi nimic. Mareş cobori. Niculescu se ridicase în picioare şi întrebă :

— Au fugit ?

•— Da, stai acolo, îi strigă mecanicul. Şi voi, forţaţi intrarea...

Soldaţii porniră spre uşa îngustă, unul în spatele celuilalt, trăgînd în golul întunecat. Nu se auzea decît un zgomot înfundat de tencuială căzută. Ascultară. Dincolo de Dîmboviţa focurile încetaseră. Mareş coborî, făcîndu-i semn lui Niculescu :

— Gata, s-a terminat cu ei...

Peste un ceas aşteptau încă în clădirea incendiată. în birourile răvăşite, uşile erau sparte şi lovite şi, pe parchet, în coşurile de hîrtie, în casele de bani cu uşile date de perete, ardeau acte. Soldaţii căutaseră să stingă incendiile dar pe ici, pe colo mai răbufneau flăcări, iute înăbuşite de bocanci sau de pături găsite la subsol, unde fusese instalat dormitorul gărzii germane. Jos, în curtea interioară, colonelul, care conducea trupele de soldaţi, vorbea nemţeşte cu un general de aviaţie german, dezarmat, numai într-o haină scurtă, descheiată la gît, fără arme, cu cizmele bine lustruite şi cu o cămaşă necrezut de albă. Dumitrana făcea apelul şi strîngea nişte hîrtii într-un geamantan de piele. Răniţii, vreo zece sau unsprezece oameni, stăteau întinşi pe caldarîmul curţii, gemînd. Apăruse un sanitar care scotocea în trusa lui, pansînd pe rînd pe fiecare. Se instituiseră plantoane şi la fiecare etaj aştepta cîte un caporal cu pistolul în mînă.

Niculescu şi Mareş coborîră după ce inspectaseră clădirea cu atenţie. Salvaseră cîteva teancuri de hîrtii, gata-gata să fie prăpădite de foc şi le aduseseră lui Dumitrana. Soldaţii cărau o ladă mare de campanie, prinsă cu două curele de cînepă şi o aşezară în mijlocul pătratului de piatră.

— Ce-i mai facem, şefule ? întreba din cinci în cinci minute studentul.

— După ce strîngem documentele, plecăm cu un autocamion în Parcul Filipescu, la comandament. Cine vrea poate să se odihnească.

Erau obosiţi amîndoi şi se aşezară lîngă un zid, pe o bancă primitivă de lemn. Din oraş se auzeau sosind maşinile pompierilor sunînd din clopote. Se încălzise şi soarele lumina ferestrele incendiate. Prizonierii, aproape două sute de ofiţeri şi subofiţeri dezarmaţi, cu privire obosită şi nesigură; se aşezaseră pe pietrele curţii şi vorbeau încet. Erau nebărbieriţi, cu feţe palide şi cu o disperare vădită pe chip. Soldaţii înarmaţi cu puşti lungi, demodate, glumeau, scuipau din cînd în cînd şi fumau.

Studentul aţipi cîteva clipe şi cînd se trezi se uită la Mareş care îşi privea pantofii vechi şi prăfuiţi.

— Cum e, frăţioare ? îl întrebă mecanicul.

— Trebuie să mai şi doarmă omul...

— Şi eu tot aşa cred... Las' că sună ea şi demobilizarea.

Rîse puţin, privindu-şi cămaşa zdrenţuită, ruptă în spate. Era plin de praf pe chip şi pe şold tot mai ţinea sacul de pînză în care se mai aflau două Kisere.

— O să sări cu ele în aer, glumi Mareş.

— N-avea grijă, m-am învăţat. Ce spui de prietenii ăştia ? îi arătă pe ofiţerii germani.

— N-arată prea veseli...

— Te cred şi eu ! Şi colonelul care-i face conversaţie generalului...

Dumitrana auzi şi se întoarse spre el. Nu-i spuse nimic. Studentul îşi înghiţi cuvintele. Comandantul primea raportul ofiţerului, după ce asculta cele auzite de la neamţ.

După un sfert de ceas, în stradă sunară claxoane. Trebuiau să plece. Rămăseseră soldaţii. Muncitorii de la Vulcan, fără Icnete şi fără Marinache Marin, se urcară într-un autocamion. Unul murise, altul era rănit. Lăzile cu hîrtii (găsiseră între timp mai multe), teancuri de dosare şi acte carbonizate pe jumătate fură încărcate în maşină şi cînd şoferul ambreie motorul, Dumitrana le făcu semn că se poate pleca. Mareş mai privi o dată clădirea fostei prefecturi, cu faţa mîncată de gloanţe şi apa liniştită care curgea pe sub podurile de piatră. Ceasurile trecuseră repede, aproape pe neştiute. Era cald, zăpuşeală. Se simţi pornirea uşoară a autocamionului. Printr-o fereastră de sus mai ieşea un fuior de fum albicios. Un soldat le făcu semn cu mîna. Trecură pe sub nişte copaci, aplecîndu-se să nu le zgîrie crengile feţele asudate. Mirosea uşor a sevă vegetală, a frunză zdrobită. Cerul era albastru, cu cîţiva nori albicioşi, plutind, călătorind cine ştie unde. Curentul le răcorea obrajii. Dumitrana îi privi pe rînd.

— Buni băieţi, zise, voind să glumească, pe urmă se răzgîndi. V-ar trebui cîteva ore de somn, dar nu ştiu dacă o să avem timp, nemţii se strîng la barierele Bucureştiului. Este un ceas hotărîtor. Ori noi, ori ei...

Purcară, lovit uşor la un umăr, ţinînd între picioare pistolul automat, spuse cu lenevie :

— Că n-or fi ei mai ai dracului decît noi... Aţi văzut cum i-om podidit, di nu mai ştiu pi ci lume îs...

Niculescu îl trase de mînă pe Mareş :

— Ţi-e somn ?

— Nu. Ţie ?

— Tocmai acum să-mi fie somn ?
— Dar adineaori ?
— Mai greşeşte omul ! Cum ţi s-a părut, ca să zic aşa, Wehrmachtul ?
— Sînt încăpăţînaţi şi asta o să ne coste multe vieţi...
— Ce-or face oamenii mei ?
— Ţi-i aduce Dumitrana ! n-avea grijă.
Purcară se uită la grămezile de dosare şi la lăzile încuiate cu lacăte. Dumitrana, aşezat pe una din ele, fuma nepăsător...
— Ci faceţi cu documentele istea ?
— Or fi ele bune la ceva. Dacă nu...
Şi adăugă ceva grosolan ce nu se poate reproduce, lucru care arăta de fapt cîtă ură avea în suflet.
Mareş privea trecătorii de pe străzi. Unii ridicau mîinile în aer şi-i salutau :
— Partizani ? Partizani ?
Cei din maşină nu răspundeau. Fluturau numai din cînd în cînd şi ei mîinile obosite şi pătate de unsoarea armelor.

Dimineaţa fusese înăbuşitoare. Dinspre lacuri venea o boare răcoroasă şi umedă. în aer se auzea bîzîitul subţire,al ţînţarilor. Oamenii fumau tăcuţi, aşezaţi în şanţul din marginea şoselei. Stăteau pe iarba pălită, cu spatele rezemat de talazul de pămînt, strîngînd între picioare pistoalele automate, în aşteptarea ordinelor. Autocamioanele care-i aduseseră plecaseră, şi acum numai cîteva femei, nişte ţărănci zdravene din împrejurimi, întrebau :
— Care mai vrei apă ?
— Cine doreşte puţină pîine ?
Mirosea a grîu copt, a lapte abia muls. în apa lacului din apropiere săreau peşti ca nişte cuţite. Umbrele sălciilor din margini erau mutate de colo-colo de vîntul uşor. Lacul lucea sticlos. Se răcorise. Nori vineţi, ameninţători, se buluceau dinspre nord.
— Plouă, lele ? întrebă un muncitor de la Vulcan.

— Nu plouă. Cînd vine norul din partea aialalta, atuncia plouă. Acum numai se izmeneşte...
— Mai dă din laptele ăla puţin...
— Ia...
Glasurile se amestecau. Era în jur o forfota care nu-i plăcea comandantului pentru că la război era mai bine să nu aduci muieri. Mai departe, dincolo de şosea, strigau nişte ţărani. Unul aruncă pălăria de pămînt, spunînd tare :
— Duceţi-mă pe mine şi daţi-mi o furcă s-o spintec !
— Ce s-o întîmplat ? întreba Purcară.
— în Otopeni nemţii au fost duşi cu huideo pînă la şosea, zicea cineva.
— Şi s-a găsit o putoare care a tras cu puşca în ai noştri, o tîrfă de-a lor, de-a trăit bine anii ăştia şi s-a îngrăşat...
Pe asta voia ţăranul s-o ia în furcă. Oamenii rîdeau amar şi spuneau că ar jupui-o de vie. Vorbele se amestecau iar, se pierdeau în murmurul general.
Mareş o privea pe Ina din cînd în cînd. Femeia stătea rezemată de taluz, cu ochii la cer. Pe piept îi atîrna arma grea de oţel cu încărcătorul ca un penar mic, strălucitor. „Dacă scap, n-am să-i mai văd niciodată pe nici unul. Nici pe ea, nici pe el."
Pe şosea sosea un biciclist cu ordinele comandamentuluL Dumitrana îl opri şi îi luă hîrtiile ascunse într-un porthart. Omul care le adusese era îmbrăcat într-o cămaşă decolorată şi avea pe cap o şapcă din stofă cadrilată. Năduşise şi gîfîia.
— Zice că să plecaţi numaidecît... adăugase.
Mareş auzi cîteva frînturi de cuvinte.
— Bine, bine.
Ţăranii tot mai înjurau muierea de la Otopeni. Femeile îşi adunau garniţele în care căraseră lapte pentru soldaţi. Niculescu îi dădu un cot mecanicului, observînd că acesta o privea pe Ina.
— Ce zici de ăştia, parcă au venit aici la pomană. Aşa război ca la mama acasă...
— îţi pare rău, de ce n-ai cerut şi tu ?
— Nu-mi place să mă bat cu burta plină...
Mecanicul întoarse ochii spre Ina care stătea lungită cu faţa în sus pe iarbă, lîngă Tereza.
— Hei, Ina, aţi adormit ? întrebă pe neaşteptate studentul pe femei.

— Nu, viteazule...
— Atunci ce faceți aici ?
— Ne uităm la cer...
— Şi tu ce tot întrebi ? se amestecă Tereza.
Studentul se părea că o uitase.
— Voiam numai să ştiu cum o duceți... Mareş, dă-te aproape, cît mai ai timp, să stăm de vorbă cu fetele astea.
Pe şoseaua alăturată tropăiau curierii către companiile soldaților, cantonate cam la 200 de metri mai încolo.
Ina îi făcu loc mecanicului alături de ea.
— Ce-i cu tine ?
— Nimic, nimic, spuse Mareş, încet. Cine are o țigară că eu le-am terminat pe ale mele.
Tereza îi aruncă un pachet de Naționale.
— Luați, tot țăranii ni le-au dat. Ce spui ! Şi-au lăsat treburile şi-au venit cu lapte şi pîine...
Ina îl privea. Fruntea umedă, cu şuvițe negre de păr, îi strălucea în soare.
— Ne văzurăm şi soldați, spuse. Bănuiai asta vreodată ?
— Bănuiam, deşi nu-mi place...
— Cum stați cu instrucția, dragostele mele ? întrebă studentul.
— Bine, cum să stăm ? Tomulete ne-a învățat cum se demontează şi cum se trage, dacă vrei, facem şi un concurs...
— De ce nu v-au mai lăsat la serviciul auxiliar ?
— Era nevoie de oameni aici. Acolo au rămas numai cei care stau rău cu sănătatea... Ori n-avem voie ?
Ina rîse şi-l trase de mînă pe Mareş :
— Tu ce spui ?
— Nimic, ce să spun !
Studentul o luă de mînă pe Tereza şi o tîrî mai departe :
— Haide cu mine să vedem ce face comandantul, cît mai stăm aici...
Tereza nu înțelese, dar îl urmă, dezmorțindu-şi picioarele. Cei doi rămaseră singuri în mulțimea care trecea nepăsătoare pe lîngă ei: amestec de soldați şi civili, cu arme, echipați pestriț, gălăgioşi, glumind cu țărăncile care îşi strîngeau albiturile în care aduseseră pîinile proaspete şi oalele cu lapte.
— Ce-i cu tine ? îl întrebă femeia.
— Nu ştiu.
Ina îl privi cu puțină înduioşare.

— Cum a murit ?
— Cine ştie ?
— Niculescu nu ți-a povestit ?
— Nu l-am întrebat.
Mareş smulse un fir de iarbă şi îl supse puțin, simțindu-i gustul sălciu.
Femeia trase închizătorul pistolului automat şi se uită pe țeava armei.
Pe şosea se apropiau alte două camioane cu soldați. Se auziră comenzi scurte şi trap-trapul plotoanelor care fugeau în pas alergător spre un loc de adunare.
— Şi-acum ce ai de gînd ? întrebă femeia.
— Pentru mine totul e simplu...
— Ce înțelegi prin simplu ?
— După ce totul o să se termine o să caut ceva de lucru, dar o treabă serioasă, grea, care să nu-mi dea de loc răgaz.
— Haide că ne cheamă... spuse încet femeia.
Dumitrana strigă tare :
— Adunareeea...
Cei din şanțul şoselei se ridicară şi îşi stinseră țigările. Mareş îi întinse mîna s-o ajute.
Aceeaşi mişcare de altădată. Era îmbrăcată în nişte pantaloni cenuşii pătați de ulei şi într-o bluză bărbătească deschisă la gît.
— Pe cine ai dezbrăcat ? întrebase Niculescu mai devreme.
Salopeta o căpătase la comandament, ca şi Tereza.
— Ce face guvernul ? întrebase Mareş ca să schimbe vorba,, în timp ce se îndreptau spre locul de adunare.
— I-am lăsat in paza unor tovarăşi.
— Unde?
— într-o casă din Vatra Luminoasă.
— I-ai văzut ?
— Da.

— Sînt jalnici. Plîng şi cer să fie eliberați. Cred că nici n-au visat că o să punem mîna pe ei ca pe nişte pui de găină...
— Şi voi ce-ați făcut acolo ?
— Tereza le gătea. Eu am ajutat la dereticat.
Din autocamioanele sosite coborîră soldați. Căştile metalice luceau în soare şi se auzea frecarea centurilor de piele de

postavul aspru ai hainalor. Mirosea a sudoare bărbătească şi ţintele bocăneau pe asfalt ca o grindină. Dincolo de şosea, apa lacului părea o tablă de cositor, licărind uşor. Peştii săreau rar in sus. Suprafaţa albăstruie se tulbura şi cercurile mici, repetate, se pierdeau încet, încet. Apoi totul se liniştea. Un ohţer poruncea regruparea şi se auziră baionetele soldăţeşti zăngănind, lovindu-se de gamele. Dumitrana îi aştepta, pri vindu-i fără curiozitate.

— Gata ?

— Gata.

Ina îl privea de parcă atunci l-ar fi văzut pentru prima oară. Nu mai erau bărbat şi nevastă. Numai comandant şi soldat. Ţăranii se dădeau la o parte şi spuneau cuiva din rînciurile companiilor :

— Pa căţeaua aia s-o prindeţi şi s-o aduceţi în sat s-o săturam noi de nemţi...

Trecu un ofiţer. Se auzi un „drepţi" scurt şi se făcu o clipă de linişte.

— Plecam, gata ! zicea cineva.

Tereza intră în rînduri. Era şi ea îmbrăcată într-o salopeta largă, cîrpită şi îşi strînsese mijlocul cu o cartuşieră ce-i atirna pe şolduri.

Ţăranii îşi dădeau coate :

— Aştia-s comunişti, spunea unul. Se zice c-or să ne dea pămînt şi c-or să-i belească pe boieri...

— Crezi, doar...

Aveau o vorbă orăşenească, strîmbă şi chinuită.

— Ca in Rusia, parcă acolo cum a fost ? Le-a luat averile şi le-au dat la săraci.

— Atunci de ce dracu ne-a mai trimis Mareşalul pînă la Stalingrad ? Zicea că să luptăm pentru cruce. Eu, uite că am auzit că ruşii au şi ei biserici...

Mareş îi privi şi surîse.

— Ia spune, tovarăşe, cum e ? mai întrebase unul, că voi, de, ştiţi, că cu ei ţineţi...

Mecanicul nu mai avu timp să le răspundă. Flutură o mînă şi se alătura nudului. Niculescu care auzise totul le strigă peste umăr :

— Da' pămînt tot vă dăm, lăptarilor, numai ălora care nu au oameni cu ziua, s-aude ?

— Bine ar fi, na !

Muierile rămaseră cu gurile căscate.

— I-auzi, lele !

— Auzi-i !

— Să mai ia de la trintori că destul ne-au sluţit copiii ca să le apărăm lor moşiile ! Acuşica să-i văd, că uite ăştia cu puştile ca surcelele or să-i strîngâ de la spate şi-or să-i întrebe...

Mareş aştepta. Dumitrana vorbea cu doi ofiţeri. Unul dintre ei ii arăta o hîrtie mică.

Trecură încă vreo cîteva minute, apoi necunoscuţii salutară cu mîna la chipiu şi se îndepărtară.

Ţăranii tot mai aşteptau în faţa rîndurilor. Purcara glumea cu o femeie :

— Di ci nu vi şi matale cu noî, să-ţi dăm o puşculiţă, colea...

Dumitrana îl chemă pe mecanic :

— Mareş, mergi spre aerodrom. Vom fi şi noi foarte curînd acolo. Trebuie luat cu orice chip. Voi aveţi deocamdată numai o misiune de recunoaştere. Nu vă angajaţi decît atunci cînd vin toţi. Armata a ocupat liziera pădurii. Se face o mişcare largă. îţi voi comunica restul.

Tăcu puţin şi întrebă milîtăreşte :

— S-a înţeles ?

— înţeles.

Mecanicul vru să ştie ce face cu cele două temei dar se răzgîndi. El le-ar fi lăsat să păzească şoseaua, să nu intre în foc.

— Poţi pleca.

Mareş salută şi se întoarse la oamenii săi. Se auzi iar zgomotul unui motor şi pe şosea se zări un nor de praf. Venea un autocamion.

— Gata, tovarăşi, plecam. Nicuîescule, treci încheietor.

Deasupra Iacului pluteau aburi albi, înyalătucindu-se. Suprafaţa apei părea nemişcată acum. Autocamionul se opri la o sută de metri mai încolo şi din el coborî Tomulete cu oamenii lui. Ceilalţi urmau să sosească în cîteva minute. Se făcu iar larmă. Mai întîrziară puţin pînă cînd sergentul major raportă lui Dumitrana ce se întîmplă la C C , de unde veneau ei. După zece minute se dădu iar ordin de plecare. Nu era prea mult-i disciplină. Soldaţii executau cu încetineală comenzile.

Un ofițer gras și nădușit, un locotenent cu haina umezită în spate striga unui caporal palid, pistruiat:

— Să nu crezi că ești civil! Cine nu ascultă, pac ! E război, nu bal mascat! Marș în front!

Mareș privi fața caporalului. Acesta tremura puțin și avea buzele palide.

— Are dreptate, zise Niculescu.

— Da, dar fără marș ! îi reteză Ina vorba.

Tomulete le făcu un semn scurt cu mîna.

— Stați că mergem cu voi.

Sergentul-major se întorsese spre oamenii lui și le comandă să se așeze în formație de marș. Măcelarul, omul acela solid, cu spate de bivol, alerga în fruntea celor zece civili pe care-i comanda, privindu-i fioros. Era de mirare în ce scurt timp își însușise disciplina și cît îi plăcea să comande. Păreau toți cam nedormiți,^ cu ochii cîrpiți, dar mișcîndu-se cu iuțeală. Țineau puștile în cumpănire, cam stîngaci; se împiedicau de sacii de merinde și își pipăiau din cînd în cînd cu cîte un gest reflex, centurile cu cartușiere.

în cele din urmă plecară. Mareș înainte, urmat de cele două femei, de muncitorii de la Vulcan și de încă cinci sau șase tineri galbeni de emoție, cu privirea fixă și mîndră, oameni aduși^ de la sediul comandamentului. Trecură de o barieră, aplecîndu-se cu greutate pe sub brațele ei de lemn tărcat și cînd ajunseră în dreptul cantonierilor, doi ceferiști, cu fețele nebărbierite, cu cîte un drapel roșu în mînă, îi auziră vorbind :

— lo-te, partizanii.

— Stîng, stîng ! comandă unul caraghios.

Nu-i băga nimeni în seamă. Cerul se întuneca. Norii sosiseră deasupra, acoperind soarele. O clipa fața lacului se învineți și se văzu sclipirea solzilor argintii ai peștilor care săreau la suprafață.

în urmă striga Tomulete.

— Ce zice ? întrebă Tereza.

— Cică să mergem mai încet ca să se țină și ei de noi... îi răspunse studentul.

— N-avem timp. Treaba lor ! Haideți, pasul mare...

Șoseaua cobora. în urma rămăsese podul de piatră de la Herăstrău, reflectat acum în apa lacului : 0 umbră albă, tremurătoare și linia ferată, mai înaltă, cu un taluz de pietriș pestriț, cu resturi de petrol, lepădate ici și colo.

Se făcuse liniște. Marșul îi amuțise pe oameni. Drumul era pustiu. îl părăsiră curînd, apucînd pe o potecă îngustă de pămînt. Iarba de alături, opărită și culcată, foșnea ușor la vînt. în stînga se zărea un gard de sîrmă împletită și un gît de apă, cu cîteva bărci albastre și galbene, ancorate lîngă un mal scund de lut. în fața unei cabane de lemn cătrănit, cu șipcile îmbucate una într-alta pescuiau cîțiva oameni.

Niculescu fluieră a pagubă :

— Ia te uită la ei ! E război, fraților, lăsați bibanul în pace !

Vorbele i se pierdură în liniștea începutului de amiază. Deasupra detună de cîteva ori. Femeile priviră hainele pestrițe ale pescarilor. Oamenii stăteau pe niște scaune joase, cu picioarele încrucișate și nu ridicau ochii de la undițele subțiri. în pînza unei bărci răbufni vîntul, umflînd-o și făcînd-o să se smucească de la locul ei, ca și cînd ar fi vrut să plece singură.

— O să plouă ! zise Ina privind cerul întunecat.

— Da de unde, o țărancă spunea că nu plouă dacă vine norul de unde-a venit...

— Și de unde a venit ?

Mareș nu-i mai ascultă. Sus, pe taluz, trecea o locomotivă. Fochistul aruncă cu o lopată cărbuni în gura cuptorului.

Nu se mai auzea decît frecarea sacilor cu încărcătoare cărate de muncitorii de la Vulcan, mahmuri, încălziți, privind cu speranță cerul întunecat de unde așteptau o ploaie care să-i răcorească. Ajunseră iar la drumul neasfaltat, cu pietre mari, aruncate vraiște și priviră ferestrele celor cîteva case cu geamurile deschise. Latră un cîine, se auzi un lanț frecat de un inel de fier și animalul se repezi spre un gard. Era un cîine ciobănesc, flocos, alb și negru, cu un bot retezat, arătîndu-și colții. Ieși o femeie, apoi altele, vreo trei și rămaseră dincolo de uluci, privind curioase. Curțile se însuflețiră, se iviră niște copii care strigau în gura mare :

— Soldații, soldații...

Cînd văzură că aveau numai arme și nu uniforme, tăcură dezamăgiți, uitîndu-și degetele în gură. Trecea o căruță. Caii nădușiți fură opriți cu un ptrrr ! lung și țăranul, un tînăr oacheș, cu mustața subțire, ca trasă cu creionul, întrebă tare :

— încotro ?
— La mama acasă, glumi Purcară, cam acru.
— Tovarăşi ?
— Tovarăşi ! spuse Niculescu.
— Partizani, partizani ?

Nu mai răspunse nimeni nimic. Căruţa porni mai departe, în urmă rămăseseră casele cu ulucile căzute şi cu clinele care tot mai lătra. Mareş privi în urmă. Oamenii lui Tomulete se apropiau în şir indian cărind mitraliere desfăcute pe umeri. Drumul mergea spre pădure. Dumitrana îi explicase pe unde s-o apuce. De altfel cunoştea locurile de multă vreme, aşa încît mergea sigur, cu ochii înainte, căutînd să-şi dea seama cît mai aveau pînă la marginea aerodromului. Trecură prin spatele unei uscătorii de stuf. Curtea era plină de piramide galbene. Mirosea a baltă şi a mîl. Mai sus, peste vreo două suta de metri, linia ferată se bifurca. Locomotiva trecuse. Rămăsese un abur albicios care le umezea feţele şi o dîră de miros greu de cărbune. O şină îngustă o apuca spre lizieră şi mecanicul într-acolo se îndrepta.

L'rcă malul de lut şi văzu iarba crescută sălbatic între lemnele terasamentului. Lăsară în urmă un canton, un om îi privi curios din uşă, salutîndu-i cu mîna la şapcă.

Aerodromul se afla undeva la dreapta, ascuns dincolo de o linie verzuie de pomi scunzi. Se auzi iar bubuitul tunetului şi se întunecă şi mai mult. Norii coborîseră. Totul deveni cenuşiu în jur. Se răcori şi începu să bată mai tare vîntul. Trecură un pod de tier, vopsit de mult, cu carcasa albăstruie. Ajunseră în marginea pădurii. Mirosea a frunză uscată şi sub copaci era aproape întuneric. Coroanele unor stejari pitici scoteau un clinchet trist. Lui Mareş nu-i plăcea tăcerea oamenilor din spatele lui.

— Aţi ostenit ? întrebă peste umăr.
— Nuuu ! răspunseră tinerii în cor.

în asemenea ocazie, un comandant cere oamenilor săi sa ciute. întrebă :

— Ştie cineva să cînte ?
— Da.
— Ia să-ncepem fraţilor, spuse Niculescu. înţelegînd dintr-o dată intenţia lui Mareş. Care-1 ştii pe ăla : *Vrei să ne-ti-i'ihiim sbnbătă seară într-o circiimioară la şosea...*

T

Mecanicul ar fi preferat ;m marş. în cîteva clipe se stîrni o veselie generală şi femeile îşi amestecară glasurile cu cele ale muncitorilor de la Vulcan care strigau tare şi fals.

— O să speriaţi ploaia dacă mai cîntaţi aşa ! strigă Niculescu, exasperat de lipsa de acord a glasurilor. Nu-1 mai asculta însă nimeni.

După aceea se grăbi şi il ajunse pe Mareş.

— La ce te gîndeşti ? îl întrebă.
— Nu ştiu nici eu prea bine. Sînt niţel cam obosit, dar o jă-mi treacă.
— La război e ca la vînătoare, numai ceva mai greu. rîse celălalt. Uită-te la Tomulete, a scos aburi dintr-ai lui ca să ne-ajunga.

Drumul urca iar în pantă lină. Norii de deasupra începeau să se risipească.

— Ploaia a trecut... spuse din spate Ina, peste larma celorlalţi.
— Noroc că a dus-o vintul ca tot n-aveam fulgarinul la mine...

Pe urmă se făcu linişte. Oamenii mergeau tăcuţi.

— Iar o să fie cald, spuse cu ciudă mecanicul.

Deasupra pădurii cerul se lumina. Se ivi un petic foarte albastru, adînc şi limpede, numai o spărtura rotundă ca o gaură de fîntînă. Se auzeau sacii cu încărcătoare, frecîndu-se de şoldurile celor care mărşăluiau.

— De fapt, spuse Niculescu pe neaşteptate, mă simt foarte bine în mijlocul neinstruiţilor ăstora. Cînd o s-avem timp o să-ţi dau să citeşti *Istoria Revoluţiei Franceze.* Ah, să vezi acolo, tipi ! Tot aşa unii ca noi au ţinut Parisul cu piepturile lor. Nimic nu-mi inspiră mai multă încredere decît o grămadă de oameni pe care-i strînge la un loc ura.

Mareş ştia ce or să-i audă urechile : iar evocarea Iui Saint-Just, şi a lui Robespierre, şi a lui Danton. pe care o auzise de atîtea ori în zilele cînd stătuseră împreună. Dar ei, comuniştii. Trăiau în anul 1944 şi toate fleacurile rămase in mintea studentului după lecturile făcute, toată această tactică romantică a revoluţiei franceze, îl lăsau rece. Niculescu visase undeva în vreun colţ al minţii lui să vadă *strada* cum ii spunea adineauri mulţimii, devastînd şi arzînd totul in jur, şi de ce nu ? Bari-

cade pe străzile Bucureştiului sau cel puţin o *guerilla* durînd pînă în iarna viitoare.

Ajunseră în faţa unui canton, o mică magazie de lemn stropită cu catran, cu acoperişul cuprins de o vîlvătaie verde, iedera urcînd pe pereţii nu prea înalţi ; un fel de chioşc mic, răcoros şi pustiu. Ina strigă tare ca să fie auzită :

— Hei, nu-i nimeni aici ?

Nu primi nici un răspuns.

Trecură, privind prin uşa deschisă. în interiorul odăiţei văzură lucrurile ceferistului împrăştiate pe podele. Douăzeci de metri mai departe, patru oameni dezbrăcaţi pînă la brîu, asudaţi, arşi de soare, cu pălării soioase pe cap, descărcau lemne dintr-un vagon de marfă. Cantonierul, un bărbat pirpiriu, îmbrăcat într-o haină scurtă şi peticită în coate, îi salută :

— încotro^ e aerodromul ? întrebă unul dintre tineri.

— Drept înainte. Ajungeţi la şosea, treceţi de ea şi o să-l vedeţi.

Intrară iar sub umbra verde a copacilor. Lumina soarelui exploda în coroanele joase ale arţarilor. Pe alocuri rămăseseră straturi de frunze de anul trecut, o îngrămădire moale, putrezită. Pădurea : numai coloane de lemn, cu scoarţe negre, cu un acoperiş vegetal, pălit uşor, foşnea din cînd în cînd la unison. Ecourile ei repercutate în depărtarea senină se întorceau tîrziu, numai nişte şoapte şi lumina lor se întuneca acolo unde intrau mai înăuntrul acestei îngrămădiri de trunchiuri de arbori.

Grupul de oameni îşi încetini mersul, privind instinctiv înainte. Patrulele nemţeşti puteau fi undeva în apropiere, dar era atîta linişte încît orice primejdie părea îndepărtată.

Ieşiră din pădure. Calea ferată rămăsese în urmă. în dreapta se zărea linia de asfalt a Şoselei Nordului, licărind în soare, cu carapacea ei cenuşiu-violetă de smoală, radiind aburi albi. Mareş văzu pompa galbenă de benzină a lui Gaie, cu braţul ruginit şi cu limba manometrului înţepenită. Pe cîmpul alăturat săreau cîţiva cai împiedicaţi, scuturînd capetele, îi urma un copil care-i lovea cu o biciuşca. Dinspre comunele învecinate soseau căruţe, grăbind spre bariera oraşului. Goana lor avea ceva dezolant, ceva care aducea cu panica. Erau poate

primii evacuaţi din faţa trupelor germane în marş către Bucureşti. Se auzea zdroncănitul roţilor pe suprafaţa tare şi chiotele îndepărtate ale cărăuşilor, ridicaţi în picioare şi lovind animalele în goană, cu furie.

Mecanicul înţelese că repaosul pe care avea de gînd să-l dea grupei cum ajungeau în marginea aerodromului se dusese dracului. Se vedea aşa-numita linie de centură, un parapet de pămînt, deasupra căreia se afla linia ferată^ cu luciul ei mort, două linii înguste, pierzîndu-se sub cerul fără culoare. în urmă, oraşul : coşurile fabricilor abia fumegau. Aerul avea o vibraţie îndepărtată, stinsă. Panorama policromă a Bucureştiului se ştergea treptat la încălzirea continuă a aerului, rămînînd numai un desen vag, fără contururi.

Mareş îşi închipui într-o clipă toată forfota Capitalei, echipele de motociclişti şi biciclişti care duceau de la o extremitate la alta a oraşului ordinele comandamentului forţelor patriotice : nişte oameni plini de praf, osteniţi de atîta nesomn, gata-gata să se prăbuşească din şeile vehiculelor, învingîndu-şi cu stăruinţă osteneala ce-i dobora, pornind mai departe, controlîndu-şi armele, pregătiţi în orice clipă să intre în şanţurile de apărare. Mulţi nu prea petreceau de la aflarea veştii armistiţiului. Poate se ascundeau acum în oraş sau fugeau departe de el, cu maşinile şi trenurile găsite. Mecanicul era ostenit, dar ceva mai puternic decît slăbiciunea lui fizică îl ţinea treaz de atîtea zile. Victoria era aproape şi totdeauna sentimentul că învingi, că ai ajuns la un ţel la care-ai gîndit de ani de zile, pentru care ai luptat în fiecare clipă a vieţii tale, te face puternic, îţi întăreşte slaba condiţie omenească.

Se gîndea şi cu puţină spaimă că nemţii ar putea pătrunde în oraş, că frontul nevăzut avea poate fisuri sau puncte slabe. Grupul lor era numai o verigă, un segment al lanţului de fier, aruncat înaintea armatei germane, încolţite acum, înspăimîntate şi deci mai fioroase. Cu un grup de paraşutişti şi cu escadrilele lor de Stukasur!, nemţii puteau distruge oraşul. Din cerul acesta limpede, aurit parcă de soare, putea veni moartea şi greaza. Aceeaşi aviaţie a fasciştilor distrusese cîteva capitale europene şi acest lucru trebuia împiedicat cu orice chip.

Tomulete îi ajunse. Oamenii lui se vedeau aproape. Erau asudaţi, plini de praf. Măcelarul abia se mai tîra în urma ce-

lorlalţL Nu sc văita, deşi marşul forţat îl obosise. Armele erau ţinute cu o uşoară abandonare. Sergentul-major avea sentimentul unei întreceri sportive, voia să ajungă înaintea lui. Mareş se hotărî să-1 lase în pace. Mergeau paralel cu drumul de asfalt, pe lîngă nişte lanuri de porumb, căutînci cu privirile marginea aerodromului, gardul de sîrmă ghimpată. îi acoperea însă un pîlc de pomi foarte tineri, cu trunchiurile albicioase, mişeîndu-se în vîntul uşor cu un foşnet adormitor şi leneş. Căruţele refugiaţilor nu se mai zăreau. Şoseaua rămase pustie. Pe linia de asfalt se aşezau din cînd în cînd stoluri de vrăbii, în faţa lor era un şanţ şi dincolo de el malul de lut al unui rîu leneş. Cîţiva copii, păzind caii liniştiţi ce păşteau iarba rară din jur, se alergau de-a lungul apei, sărind din cînd în cînd în oglinda ei strălucitoare. Mai la stînga, dincolo de o mirişte galbena şi ţepoasă, văzură in sfîrşit aerodromul : un cîmp albastru, neted, cu marginile pierdute sub linia orizontului.

Mareş se uită la cele două femei. Erau obosite, dar nu spuneau nimic. Le făcu tuturor semn să se oprească. Se culcară unul lîngă celălalt în şanţul şoselei. Mecanicului i-ar fi trebuit un binoclu. Privi încordat înainte. Dincolo de gardul de sîrmă ghimpată se zăreau clădirile cu acoperiş rotund ale hangarelor. Deasupra, vîntul umfla sacul meteorologic de pînză albă, ca o guşă de şarpe. Drumul era pustiu. Toate barierele fuseseră închise încă de dimineaţă. în afară de refugiaţii din comunele apropiate nu se mai zări nimeni. Comandamentul forţelor patriotice ordonase ca nici un autovehicul să nu mai treacă spre şi dinspre Bucureşti. Patrulele armatei şi gărzile cetăţeneşti înarmate păzeau căile de acces spre Capitală.

— Ce-i facem, şefule ? întrebă Niculescu pe neaşteptate săturîndu-se să stea culcat în şanţul şoselei.

— Ai răbdare să vedem dacă e cazul să ne ridicăm...

Gheretele santinelelor din marginea aerodromului păreau părăsite. Se dăduse probabil alarma şi soldaţii îşi sâpaseră mici tranşee de-a lungul gardului de sîrmă ghimpată.

Tomulete, cu grupa lui numeroasă, aştepta culcat în şanţ, cu faţa spre clădirile cenuşii. Se numărau încărcătoarele şi oamenii îşi verificau armele.

Studentul, neastîmpărat ca totdeauna, îi întrebă pe tinerii de lingă el :

— Cum e, bobocilor ? Dacă v-ar vedea mamele voastre, v-ar plînge de milă.

— De ce să ne plingâ de milă ? se miră cu o mîndiie obraznică unul dintre ei, cîrn şi blond.

— Nu vă e frică ': întreba şi Tereza.

— Nu cred.

Mareş ascultase scurta convorbire, fără să se mai amestece. Către uşile hangarelor alergau cîţiva soldaţi.

— Ce fac acolo ? o întreba studentul pe Ina care nu vedea prea bine.

— Scot avioanele din hangar.

Muncitorii de la Vulcan verificară închizătoarele Mauserelor.

— Şi-i lăsăm, tovarăşi ?

— Trebuie să aşteptăm ordinele lui Dumitrana, zise Mareş de la locul lui.

Tomulete se uita atent la hangarele cu acoperiş vopsit în verde şi galben şi la sacul meteorologic de pînză mutat de vînt, cînd într-o parte, cînd în alta, ca un zmeu chinezesc. Aprecie distanţa de la balizele din marginea cea mai apropiată şi pînă la pista de aterizare. Locul era deschis şi întins.

Mareş îi strigă :

— Nu crezi c-ar fi bine să ne apropiem ?

— Ba da.

— ITaideţi, băieţi, spuse mecanicul în clipa următoare. Pe şanţ, cîte unul...

Fu urmat de ceilalţi. După vreo 200 de metri se opriră. Acum se vedeau bine gheretele santinelelor : nişte dreptunghiuri negre, tăiate de cîte o lamă de lumină, ceea ce însemna că nici acum nu erau ocupate de vreun soldat, pentru că altfel s-ar fi zărit siluetele. Uşile hangarelor : date de perete. Din deschizăturile lor întunecate se iviră trei sau patru avioane argintii. Cîţiva mecanici în salopete împingeau butoaie de benzină spre locul de alimentare. Trecu un automobil în goană pe o şosea interioară, ridicînd în urma lui un nor de praf. Cîtva timp Mareş cercetă încordat baza de pămînt a gardului, în cele din urmă zări garda germană : cam zece căşti verzui (numără de două ori ca să nu se înşele) îngropate în pămînt, în spatele unor movilite negre. O clipă soarele sclipi, dincolo de gardul de sîrmă ghimpată, în lentilele unui binoclu.

— Atenţie, spuse mecanicul, nu pleacă nimeni de lingă mine fără ordin...

Se auzi distinct zgomotul unui motor de avion ce abia se încălzise. După cinci minute, un aparat rapid plană deasupra cîmpului pustiu, ridicîndu-se după decolare.

— încotro ? întrebă Ina cu ochii ridicaţi spre soare.

— La Bucureşti, spuse Tereza cu glasul sugrumat.

— Or să bombardeze ?

— Cine ştie ?

în clipa aceea se întîmplă un lucru de necrezut. Pe şoseaua de asfalt, venind dinspre barieră, îşi făcu apariţia un biciclist.

— Ăsta cine dracu mai este r întrebă tare Tomulete de la locul său.

— O fi Tudose, campion de fond, rîse Niculescu, atent totuşi la goana necunoscutului. Uite la el se sprint are !

— Un curier, zise Mareş.

— Şi alt drum nu şi-a găsit ? Or să-î curețe nemţii !

Biciclistul înainta destul de repede, privind cu capul întors marginea aerodromului. Nu-1 mai despărţea nici o mie de metri de locul unde se afla Mareş cu ceilalţi. Omul se aplecase şi mai mult asupra ghidonului, ca un jocheu la cursele de cai. încă cinci secunde, şase. Spiţele roţilor sclipeau. Din pricina vitezei imprimate de forţa ciclistului, păreau două discuri de aluminiu. Pirîi prima salvă a gărzii nemţeşti. Cinci sau şase focuri scurte, repetate.

— Nu l-au lovit, strigă cineva de lîngă mecanic.

Unul dintre tineri aşeză în bătaie puşca mitralieră pe care **o** avea, cu ţeava îndreptată spre marginea aerodromului.

— Nu trage ! ii porunci Mareş. Vrei sa ne descoperim poliţia ?

Biciclistul gonea tot mai tare, aplecat foarte mult deasupra ghidonului pentru a oferi o ţintă cît mai mică. începuse să alerge în zig-zag ca şi cînd s-ar fi jucat sau ar fi fost beat. De dinaolo de gardul de sîrmă ghimpată se auziră lovituri repetate. L'rmă un clinchet scurt, metalic, cum ar li aruncat un lanţ greu pe o suprafaţă tare şi ciclistul căzu înainte, tîrîndu-se pe şosea, către şanţul din margine. Gloanţele unui pistol automat se înşirară în faţa lui, smulgînd din asfalt schije mici şi aruncindu-le în sus.

Tomulete se ridicase in coate.

— Mă duc să-1 ajut ! striga cineva din spatele Iui.

— Nu-i nevoie ! il opri Mareş, n-a fost rănit, n-au făcut decît să-i strice bicicleta. Uite-1 acum vine spre noi pe şanţ...

Necunoscutul alerga in patru labe, acoperit de dimbul de pămînt. Nu se oprise nici o secundă. îşi pierduse şapca şi avea faţa congestionată, lucioasă de sudoare. Se auzi a treia salvă şi aerul fu străbătut de un stol metalic de plumbi, trecînd puţin deasupra şanţului. Ciclistul se lipi instinctiv cu burta de pămînt, văzu evantaliile de ţarină de deasupra şi, inţelegînd ca nu e primejdie, îşi continuă goana în patru labe.

Acuma garda aerodromului trăgea la întimplare, la înălţimea şoselei. Din asfalt săreau bucăţi de smoală cenuşie.

Ciclistul ajunsese lîngă ei. Era un bărbat cam de 30 de ani, îmbrăcat într-un tricou alb, murdărit, leoarcă de sudoare. Pe braţ purta o bandă tricoloră, îngustă, răsucită acum din pricina goanei, semnul gărzilor patriotice.

— De unde vii, tovarăşe ? il întrebă Mareş.

— Grupul I...

— Ai păţit ceva r

— Nimic.

Avea o faţă palidă, trasa, cu umbră cenuşie de barbă nerasă ele cîteva zile, o umbra parcă metalică. Tremura puţin de oboseală şi vorbea cu greutate. Goana în patru labe îl istovise, îi întinse mecanicului un ordin scurt, scris pe o foaie transparentă de hîrtie. Mareş citi. Trebuiau sa mai aştepte pînă soseau şi celelalte grupuri pentru a înconjura aerodromul.

— Bine, spuse. Ramîi cu noi ?

— Da.

— Citi sînt în urma clumitale ?

— Două autocamioane pline...

în clipa aceea se auziră nişte explozii îndepărtate. Avionul care plecase cu cîteva minute înainte bombarda Bucureştiul. Mareş îşi privi oamenii. Făcu o socoteală scurta. Nu-şi da seama de numărul celor care apărau aerodromul, dar nici să mai aştepte nu mai putea. Curierul lui Dumitrana nu sosise. Exploziile îndepărtate îi smulgeau parcă bucăţi din creier. Ceea ce bănuise că se va întîmplă, se adeverea. Nemţii nu cruţau Capitala. Ei trebuiau încolţiţi, hărţuiţi, cu orice chip...

Din depărtare auziră iar bombele. Nu, nu era numai un avion care le lăsa. Se ridicaseră şi de pe alt aerodrom din marginea Bucureştiului şi semănau moartea peste oraşul fără apărare. Unde-o fi vînătoarea ? se întrebă privind cerul curat şi limpede. Pămîntul vibra surd. Din pricina soarelui nu văzură decît norii îndepărtaţi de fum, ridicîndu-se deasupra caselor, nişte baloane negre, sinistre, amestec de llăcări şi bucăţi de acoperişuri, paraşute ciudate, recăzînd lent. Se auziră şi sirenele, tardiv, tînguitor.

— Mama lor, scrîşni Niculescu cu ură. Ce mai stăm aici ? Haide să-i scoatem cît mai e timp...

Mecanicul îl potoli :

— Aşteaptă ! Nu au numai aerodromul ăsta. Aici ar trebui puţină aviaţie şi de unde naiba s-o luăm ? Zece aparate de vînătoare i-ar pune pe goană.

Priveau cu toţii spre oraş. Pastelul moale îşi schimbă conturile. Deasupra îngrămădirii de turle sclipitoare, lucind într-o ceaţă de fum : coşuri roşii de fabrici, numai cît nişte creioane şi siluete cenuşii de clădiri vechi, se ridicau balonaşe albe de fum. Se auzi decolarea altor aparate pe aerodrom. Piloţii se grăbeau. Mareş numără repede. Nu erau nici şapte. După aceea ascultă să audă răspunsurile tunurilor de jos, ale antiaerienei. „Ce fac ăştia ?" şi înjură cumplit în gînd. Se făcu tăcere, o tăcere ciudată, asurzitoare pentru că sirenele nu mai sunau. Puteai asculta lăstunii deasupra miriştilor galbene. Aerul se încălzise şi mai tare. Totul se vedea ca printr-o perdea tremurătoare de apă.

Obosiseră. Fiecare simţea nevoia de a-şi aşeza capul pe pămîntul răcoros, să doarmă un minut, greu, intens şi pe urmă să se trezească. Umbra cenuşie a unui avion trecu pe deasupra. ,,Dacă ne văd, ne mitraliază..." gîndi Mareş.

— Băieţi, spuse cu glas tare tinerilor care aşezaseră puşca mitraliera în bătaie. Voi rămîneţi aici şi trageţi la baza gardului de sîrmă ghimpată. Ceilalţi, după mine ! Trecem unul cîte unu! şoseaua.

în clipa aceea îşi aduse aminte că nu-l întrebase pe curier dacă era înarmat. îl privi. Acesta îşi scosese dintr-un buzunar pistolul, un pistol vechi, cam ruginit, ii veni să rîdă.

— Toţi aveţi astfel de arme ? (se gîndea la curieri) întrebă cu seriozitate, abia ascunzîndu-şi zîmbetul.

— Nu chiar toţi. Ceilalţi **A** in cu ZB-uri.

— Dumneata rămii aici, cu fleacul ăla nu poţi ochi decît la zece metri...

— Rămîn, repetă curierul.

Acum ridică ochii deasupra şoselei. Locul era deschis şi înalt. Se gîndi o clipă la Ina. La ce naiba aduseseră şi femeile aici ? Se tîrî cîţiva metri şi sări primul din şanţ, traversînd în goană şoseaua. Se auzî pîrîitul unei puşti mitraliere.

Focurile trecură mult deasupra asfaltului, rupînd crengile firave ale unui pom.

— Zbîrci ! se auzi glasul lui Niculescu, salutînd această salvă trasă aiurea.

Mecanicul fu urmat de Purcară. Muncitorul de la Vulcan alerga caraghios, bălâbănindu-se încurcat de pistolul de pe şold. în faţă îi săriră bucăţi de smoală : o perdea sonoră, făcînd zgomot ca o maşină de cusut. în secunda următoare fu lingă Mareş în celălalt şanţ al şoselei. Se săltară amîndoi deasupra, pînă în spatele unor grămezi de pămînt afînat, moale şi negru. Ţărîna mirosea frumos a vară plină, a vară bogată.

— Ce dracu faceţi de nu trageţi ? le strigă celor din spate.

Unul dintre tineri se uita la arma pusă în bătaie.

— S-a blocat un închizător !

Mai trecu cineva. îl auziră gîfîind.

— Trageţi o dată ! zbieră scos din sărite mecanicul. Aveţi două puşti mitraliere şi vă uitaţi la ele ca la nişte oale de noapte, haide o dată...

îi veni să rîdă... „Uite cu cine vrea Dumitrana al meu să ia aerodromul !" gîndi, apoi îi scuză cu dragoste, o dragoste fierbinte a inimii : „Ce vrei sa le faci, abia au terminat premilitara..."

Se auziră în sfîrşit puştile mitraliere, trăgînd îngînat în acelaşi timp. Tirul nu era rău. La baza gardului, pe o lungime de 50 de metri se ridicau norişori de pămînt spulberat.

— Capul la cutie, Friţilor ! le strigă Niculescu, aşteptîndu-şi rindul.

Nu sperau să omoare pe cineva, dar cel puţin îi obligau să tragă prost, la întîmplare.

Trecură şi cele două femei, una după alta, la un interval scurt. Mareş urmări cu inima îngheţată salturile lor repetate. Ar fi trebuit să tragă şi el, dar bătaia pistoalelor automate era

mai scurtă şi n-avea rost să strice gloanţele. Urma un schimb de focuri intens. Vreo zece minute nu mai traversă nimeni şoseaua. Pe urmă, pe măsură ce se înmulţeau, se apropiară pe rînd de gardul de sirmă ghimpată, tîrîndu-se pe burtă, lolosind grămezile de pămînt moale în care gloanţele se opreau foşnind ca nişte viermi. Deasupra cîmpului albastru, mirosind din depărtare a muşeţel încins se ridicau pe rînd avioanele. Acum vedeau bine hangarele şi şoseaua interioară. Erau destui. Primul aparat se întorcea dinspre Bucureşti să ia altă încărcătură de bombe. Mareş scrîşni din dinţi. Putea să-i zică ce i-o zice Dumitrana, el se va angaja aici cu ăştia, va trage în ei pînă o sa obosească, pînă cînd ţevile armelor se vor înroşi. Urmări aterizarea. Aparatul se lăsă uşor pe pistă şi frînă lung, învîrtindu-se în loc la capătul ei. Şase siluete se apropiau în goană, împingînd cărucioarele cu bombe. Nu mai era timp de pierdut. Aviatorii ăştia îşi vor face toată ziua de cap. Privi în urmă. Tinerii trăgeau rar, cu adresă, acoperind salturile grupei lui Tomulete care pusese şi el în bătaie cîteva automate. Sosi şi Niculescu în cele din urmă.

— Nu le e moale, spuse optimist.

Avea obrazul plin de pămînt şi dincolo de ochelari îi sclipeau privirile vesele. Mareş ii făcu cu ochiul.

— Mai stăm ?

— Să treacă toţi, mai e Ia un colţ şi şo pe ei...

Dinţii mărunţi îi sclipeau în soare. îi văzu obrazul nebărbierit şi gîtul slab.

— Parcă era mai bine acasă, pe Griviţa...

•— Şi aici e bine.

Ina veni tîrîş.

— De ce nu trageţi ?

— Mai e vreme...

— Cum e, fetelor ? întreba studentul.

Tereza tăcu, privi în dreapta la linia de asfalt. Şoseaua pustie strălucea ca o panglică de metal. Deasupra rămăseseră resturile bicicletei sfărîmate.

— Ce ai de gînd ? îl întrebă Ina pe Mareş.

— Trebuie să-i scoatem pe nemţi din şanţurile lor şi să-i silim să se retragă spre hangare.

Ştia, trebuiau însă cîteva mitraliere. Şi soldaţii ăia ce dracu făceau ? Mişcarea lor de manevră dura prea mult. Se întoarse spre Tomulete.

— Mergem ?

•— încă un salt scurt, spuse acesta apreciind din ochi distanţa.

Făcu un semn cu mîna şi cei de dincolo de şosea traseră iar. Se auzi răspunsul nemţilor şi se ridicară în acelaşi timp în picioare, răspîndiţi în trăgători. Alergau cinci sau şase paşi şi se culcau în spatele grămezilor de pămînt tare. Era foarte cald şi îşi auzeau respiraţiile. Se ridicară de cîteva ori în bătaia gloanţelor trase grupat de dincolo de gardul de sîrmă. Se vedeau bine căştile verzi-brune ale gărzii nemţeşti şi focul mic al gurilor de arme.

Grupa sergentului-major ajunsese cam la o sută de metri de gheretele santinelelor. Din urmă veneau acum şi cei de la Vulcan, tîrînd puştile mitraliere. Se culcau ca nişte automate, la comanda unuia. Primul fu lovit. Ceilalţi tresăriră în acelaşi timp. Cineva luă pe lîngă el arma şi îşi continuă goana înainte. Se făcu o scurtă tăcere. Se auzeau gemete. Măcelarul venit cu grupa lui Tomulete zăcea întîns cu faţa în sus, zvîrcolindu-se uşor. îl loviseră în stomac şi rostea vorbe fără şir. Aici trebuiau sanitari şi ei nu veneau decît o dată cu trupele.

Se opriseră într-o mirişte acoperită cu mici grămezi de pămînt. Urmară comenzile grăbite ale subofiţerilor germani, ascunşi în şanţul de apărare. Deasupra aerodromului se ridicau din cînd în cînd Stukasuri. Umbrele lor mişcătoare măturau locul fără iarbă şi dispăreau în depărtare. Se auzeau exploziile îndepărtate şi deasupra oraşului norii incendiilor întunecau soarele.

Mareş îşi dădu seama că de aici înainte nu mai putea înainta fără risc. Strigă tinerilor să pună în bătaie puştile mitraliere, şi privi rîndurile oamenilor săi. Se trezi cu curierul lîngă el. Venise după ceilalţi.

— Uite-i, spuse, arătîndu-i spre şosea.

— Cine ?

— Soldaţii...

Dinspre barierele Bucureştiului se apropiau două autocamioane verzui, pline de oameni. Apoi, mai departe, spre liziera pădurii sclipiră carapaeele unor tanchete uşoare şi rapide.

Se auzeau şenilele. Pămîntul vibra surd. Soldaţii de dincolo de gardul de sîrmă ghimpată trăgeau intens. Cercul din jurul aerodromului se strîngea. Mareş înţelese că nu mai era nevoie să aştepte ordinele lui Dumitrana. Ciclistul, de entuziasm, se ridică în picioare, făcînd semn cu mîna spre autocamioane. Niculescu îl trase de picior şi curierul căzu nedumerit cu faţa în jos.

— Vrei să te sinucizi ? îl întrebă. Las-o mai încolo...

Mareş răsuflă uşurat. Pădurea din spatele lor se umplu de ecouri. Şenilele scrîşneau pe o potecă de pietriş. Se auzi un trosnet de crengi sfărîmate ca şi cînd ar fi fost călcate de o turmă de mistreţi şi în secunda următoare văzură ţeava unui tun mic montat pe o turelă. Dinspre barieră se auzi un claxonat. Soldaţii coborîră din autocamioane şi se răspîndiră în trăgători. înaintau grăbiţi peste mirişte şi se pierdură apoi într-un lan de porumb. Cînd ajunseră la marginea lui se auziră primele strigăte de atac. înaintau grăbiţi spre gardul de sîrmă ghimpată, trăgînd din mers. La lizieră se iviră tanchetele ca nişte mici broaşte de oţel.

Mareş se întoarse către oamenii săi :

— După mine, salt înainte !

în acelaşi timp, în spate şî în dreapta se auzi începutul unui schimb violent de focuri.

4

Deasupra unui hangar mai ardea un foc şovăitor care lumina cîmpul de aterizaj şi pista spartă pe alocuri. Deasupra : un cer fără stele, cu nori nevăzuţi, joşi, strîngînd fierbinţeala de peste zi, ca pe o pătură înăbuşitoare de aer. Mirosea a benzină arsă şi a pulbere de puşcă, a iarbă pîrjolită şi a praf. Dinspre pădurea din apropiere bătea aripa dimineţii, cu puţină umezeală proaspătă. Toată noaptea ascultaseră bombardamentul Stukasurilor, sinistrul lor picaj deasupra acoperişurilor.

Veneau veşti prin curieri, nemţii dărîmaseră centrul oraşului. Teatrul Naţîonal căzuse sub bombe, era acum numai o grămadă de ruine arzînd. De la Otopeni se ridicau încă avioane şi vînatoarea românească nu se putea opune valului de fier aruncat de aviaţia germană deasupra Bucureştîului.

Cerul negru era măturat de fasciculele de lumină ale reflectoarelor antiaeriene. Vîntul răbufni către 4 dimineaţa. Sta să plouă parcă.

Ziua torîdă de sfîrşit de august începu cu o căldură insuportabilă. Trecuse şi noaptea aceasta fără aer, o noapte de spaimă şi revoltă. Pe la 3, ultima bază aviatîcă a germanilor din jurul Capitalei căzu şi bombardamentul încetă. Urmaseră cîteva ceasuri de linişte şi venîse dimineaţa, o dimineaţă sură, fără culoare. Şedeau în spatele lacului Herăstrău, pe o linie dreaptă de şosea, în şanţurile ei. Erau maî mult de 200 de oamenî, înşiraţi într-un front de peste doi kilometri, cu armele în mîini, osteniţi, zdrobiţi de nesomn, în starea aceea de maximă enervare cînd pînă şi fîlfîitul unei aripi de pasăre te scoate din sărite, cînd ai vrea să cazi măcar cinci minute cu capul pe braţ, într-o uitare ce ţi se pare după aceea lungă cît o zi întreagă. Nimeni însă nu putea să doarmă. Toţi priveau cîmpia tăcută din faţa lor ; o suprafaţă stearpă de pămînt, cu buruieni şi gropi, dincolo de care se vedea o mahala de lut, cu case jalnice, îngropate în pămînt. Aşteptau să fie atacaţi şi erau hotărîţi să facă tot ceea ce se putea face pentru a nu pierde bucata asta de şosea. Se bătuseră două zile fără odihnă, căzuseră destui şi aveau să mai cadă. Unîi fuseseră răniţî şi nişte maşini hodorogite îi căraseră la spitalele din oraş.

Era foarte de dimineaţă. în spate lumina zilei sclipi în suprafaţa moartă a lacului. Se aflau între două poduri de piatră, apărînd un stăvilar şi două căi de acces spre inima Capitalei. La cîţiva kilometri de aici, armata se lupta cu îndîrjire, încă din noaptea care trecuse, cu rămăşiţele înverşunate ale regimentelor germane care apăraseră aerodromurile. Se ştia că în pădurea Băneasa se concentrau forţele inamiculuî, întărit cu unităţi motorizate venite de pe front şi din Ardeal. Armata germană căuta acum să ocupe Capitala ţării pentru a zdrobi mişcarea insurecţională.

Grupul lui Dumitrana avea misiunea de a ține sub foc liziera pădurii din apropiere, de unde se bănuia că se va încerca o mişcare de ocolire. Unități de ostaşi cantonate încă în Bucureşti fuseseră aduse în fața aeroportului Băneasa pentru a stăvili atacul aşteptat al mecanizatelor germane.

Orice pătrundere spre periferii ar fi fost fatală.

Dumitrana îşi privi oamenii. Unii fumau aşezați pe marginea şanțului, cu arma între pîcioare, într-un gest vechi soldățesc. Aripa stîngă a frontului era comandată de Tomulete. în dreapta, stătea Mareş cu grupa lui. Aici, în spate, conducînd infirmierii trimişi de armată, cele două femei. Abia avuseseră cîteva ore de odihnă în care vreo zece instructori le aduseseră sticle de benzină împotriva tancurilor învățîndu-i să le mînuiască. Erau nişte sticluțe unsuroase, ciocnite la capete, acolo unde aveau un capac de ebonit sau pur şi simplu o legătură de cîrpă. Le țineau deasupra şanțului ca pe nişte măsuri de rachiu pentru ca să poată fuma în linişte, să nu le dea foc şi din cînd în cînd se uitau la ele ca la nişte obiecte ciudate. Dumitrana cunoştea puterea lor, deşi pe frontul din Spania sticluțele de benzină nu incendiaseră totdeauna tancurile. Oricum îi inspirau mai multă încredere cele două tunuri aşezate la capătul fiecărui pod, inspectate încă de cu seară de un ofițer şi care erau mînuite de nişte sergenți (doi şi doi) plus cîte un ajutor. Privise şi el bombele mici, cît nişte cutii de sardele şi de fapt era foarte curios cum vor putea soldații aceia să oprească înaintarea coloşilor de fier.

Oamenii se luptau cu somnul dinaintea zorilor. Femeile ajutau unui bucătar să fiarbă mai repede ceaiul dintr-un cazan sub care fuseseră puse crengile unui copac tînăr, tăiat cu o baionetă de un soldat.

— Să avem o undiță, am da la peşte, spuse Niculescu mîngîind încet patul lustruit de lemn al pistolului automat.

— Parcă o grenadă n-ar fi bună ? adăugă cineva de lîngă el, un bărbat uscat, cu ochii vîrîțî sub frunte.

Cîțiva se uitară la sacii de pînză în care se aflau grenadele. Nu se ridică nimeni. Priveau din cînd în cînd în spate, suprafața moartă a lacului pe care se prelingea stăruitor lumina cenuşie a începutului de zi. între şanțul şoselei şi malul de pămînt care oprea apele erau vreo sută de metri de iarbă. într-o parte se zăreau ferestrele bătute în cuie ale unei cabane care folosea vara pentru adăpostirea hainelor celor veniți aici să înoate sau să se plimbe cu bărcile cu pînze. Prin gardul de sîrmă vopsită de mult, ruginită acum, se vedea un carusel de copii, o roată scîrțîitoare de metal mişcată de vînt din cînd în cînd. în nisipul spulberat la rafale scurte, copiii uitaseră bărcuțe de hîrtie şi o lopățică albastră de tablă. Spre lacul cenuşiu cu mici valuri argintii erau purtate bucăți de hîrtie. Pe malul celălalt, vîntul scutura pînzele strînse ale unor yole, ancorate lîngă un podium de lemn, umezit de revărsările sporadice ale apei. Soarele sclipi puțin printr-o spărtură de nori şi toată apa luci ca şi cînd s-a fi turnat în ea cositor fierbinte, apoi lumina se murdări. Nori! albicioşi plutiră foarte aproape, acoperind coroanele copacilor de pe mal.

Era o vreme moale cînd simți apropierea toamnei, cînd vîntul îțî aduce de undeva, din timp, sunetele triste ale plecării verii cu frunze obosite, cu crengi moarte, tîrîte pe pămînt şi cu primele picături ale unei ploi care nu mai e caldă...

Oamenii aşteptau. Se împărți ceaiul. Femeile şi infirmierii îl turnau în nişte căni de tablă şi aburii albi şi şovăitori se ridicau din şanțuri. Pe şosea zburau frunze şi în coroana înaltă a unor mesteceni, aflați cam la o sută de metri înaintea şanțului, sclipiră frunze argintii.

Niculescu privea pomii cu trunchiuri albe şi drepte şi podoaba lor ca un abur. La pomii aceştia se uitau şi Mareş şi Dumitrana, sorbind din ceaiul fierbinte şi muşcînd cu lăcomîe din bucățile de pîine neagră, cu un gust bun.

„Sînt ca nişte păpuşi înalte, cu părul de frunze", gîndea Niculescu.

Dumitrana nu vedea copacii. Lui un pom nu-i spunea prea multe lucruri pentru că nu avusese timp să se uite la pomi. îşi răsucea o țigară puturoasă, din foiță galbenă de tutun clasa a III-a şi privea oamenii de sub comandă, primînd ceaiul din mîinile celor două femei. Cei obişnuiți cu primejdia nu se gîn-

dese niciodată la ea, aşa încît, după ce sorbi porţia lui de lichid fierbinte şi înfulecă bucata de pîine neagră bine coaptă, îşi mai inspecta o dată cu privirile grupa. „Bravi băieţi !" Dacă vor scăpa mai repede, nu putea să nu le spună cîteva cuvinte bine simţite, deşi nu-i plăceau discursurile. Vorbise adesea la mitinguri şi ştia să stăpînească atenţia mulţimii, dar aici nu era un loc potrivit pentru asta. Nu erau cavaleri spanioli să strige de entuziasm la fiecare foc de puşcă bine ţintit. Luaseră aerodromul cu pierderi foarte puţine, ceea ce pentru unul care se mai bătuse însemna un motiv de mîndrie. îl îngrijora tăcerea din jur. Nici dincolo, la cîţiva kilometri, lîngă aeroportul Băneasa nu se auzea nimic. Ce aşteptau ? Pe urmă după ce trase un fum de ţigară îşi spuse că îşi făcea grijă degeaba pentru că din moment ce se aflau aici, tot trebuiau să se bată cu nemţii, mai devreme sau mai tîrziu...

Pînă atunci ar fi trebuit să întrebe dacă în oraş se ştia cîţi sînt şi dacă le vor trimite destulă mîncare la prînz. Uite, asta era caraghios ; şi în război eşti legat de slăbiciunile omeneşti : masă, somn... La urma urmei nu poţi cere oamenilor să stea zile întregi nemîncaţi... După părerea lui, comandantul îi ţinea degeaba aici pentru că bătălia principală avea s-o dea armata în pădure şi n-ar fi stricat ca oamenii lui să ajute puţin. Cu un grup de patrule, şoseaua putea să fie apărată foarte bine. Crezi ? se întrebase mai pe urmă, privind cîmpul. Dar dacă ies pe la coada pădurii ăleia şi vin într-aici şi te trezeşti cu ei pe Calea Victoriei ? Cum îţi place ? Militarii ăştia ştiu ei ceva, n-o mai face pe deşteptul, atît !

Aruncă mucul ţigării şi se ridică în picioare. Amorţise. Privi lacul liniştit şi cerul de deasupra. Nici nu ploua, nici răcoare nu era. Aerul nu se mişca, parcă ar fi încremenit. Văzu yolele şi se gîndi că poate vreodată o să aibă timp să se plimbe cu mîinile la spate privind cerul şi iarba pe aici.

Aerul vibra dintr-o dată, înfundat. Oamenii din şanţ priviră în sus în acelaşi timp. Puseră mîinile pe arme şi ascultară încordat.

— Adăpostit ! strigă Tomulete de la capătul celălalt şi comanda se repetă din om în om.

Dumitrana căută un pom. Zgomotul crescu.

— Americanii ! spuse Niculescu tare.

Trecură trei sau patru minute şi se auziră primele bombe căzînd deasupra pădurii Băneasa.

— Trag în nemţi ! strigă cineva.

— Şi-ai noştri ?

Nu ştia nimeni nimic. Valul de bombardiere fu aproape, undeva deasupra plafonului de nori. Se auzi „covorul" bubuind repetat şi văzură din depărtare norii exploziilor. Zgomotul deveni asurzitor. Se trăgea şi de pe şosea, din apropierea aeroportului. Cerul se umplea de fum. Un cot de pădure ardea cu un fum gros. Se auzi un duduit înfundat şi Dumitrana îşi dădu seama că pe şoseaua ce ducea spre Bucureşti se buluceau tancurile grele nemţeşti surprinse de bombardament. Ardeau rezervoarele de benzină şi asta se vedea după fumul gros şi negru şi se auzeau loviturile tunurilor antitanc.

Urmă o jumătate de oră de incertitudine. Curierii nu sosiră decît puţin mai tîrziu. Trecură trei valuri de avioane aruncînd încărcătura lor înspăimîntătoare. Bombele cădeau parcă pe metru pătrat. Pămîntul se scutura şi deasupra lacului se întinseră perdele de fum. Se auzeau claxoane turbate şi loviturile tot mai dese ale tunurilor.

— Dacă rezistă zece minute, zob îi face !

— Cine să reziste ?

— Ai noştri, armata...

— Rezistă, nici o grijă !

— Şi dacă vin încoace ?

— Să poftească !

— Crezi că-i oprim cu sticlele astea de benzină ?

— Ba bine că nu !

Vocile se amestecau. Dumitrana porunci să nu se mişte nimeni şi să nu-şi ia ochii de la liziera pădurii. Se întunecase parcă. Incendiile apropiate aduceau căldura lor nesuferită. Veniră primii curieri. Comandamentul cerea să-şi păstreze fiecare postul lui pentru că nemţii încercau să spargă blocada. Deocamdată armata lupta bine. Bombardamentul îi dizlocase pe germani din pădure şi-i scosese la şosea unde se luptau cu re-

i

gimentele noastre. Din pricina lipsei de vizibilitate, fuseseră bombardate şi unităţi româneşti. Erau destui morţi şi răniţi. Se cerea ca în caz de retragere să nu se piardă contactul cu inamicul cu nici un chip. Dumitrana citise instrucţiunile primite şi dăduse din umeri : „Ia te uită la ăştia se şi gîndesc la retragere !"

Pe urmă se făcu linişte. Cam un sfert de ceas. Nu o linişte desăvîrşită. Ici, colo, răsunau focuri răzleţe de puşcă. Se dădeau lupte în pădure între grupuri izolate şi cam pe la prînz, cînd credeau că situaţia se stabilizase, se auziră iar tunurile anticar. „Acum vor să forţeze şoseaua", gîndi Mareş care cunoştea bine locurile. „Se bat undeva lîngă aeroport". Ascultau toţi cu urechile ciulite. Se auzeau focurile puştilor mitraliere şi iar loviturile tunurilor antitanc. Dumitrana merse în goană spre podul Băneasa, chemînd o grupă mai mare în jurul primului tun. Un sergent-major scruta drumul cu binoclul. Nu se vedea mai nimic. Totul era învăluit într-un nor de fum des şi negru.

— Se retrag ? întrebă cineva.

•— Nu. Rezistă acolo.

Izbucni un foc mare care se întinse, apoi se auziră minele germane în pădure. Deasupra zidului de frunziş săreau bucăţi de trupuri rupte şi frunze spulberate de explozii, ca la o vînătoare de fazani. Lupta dură încă un ceas sau două şi spre prînz trei plutoane germane încercară să-şi facă loc spre Şoseaua Nordului.

Cerul se limpezise puţin. Tomulete semnală la lizieră două tancuri care înaintau în viteză spre linia de asfalt. Erau două matahale mari de oţel, cu şenilele sclipind stins în lumina incertă._ Pe turelă stăteau doi tanchişti cu binoclul la ochi. Cînd îşi dădură seama că drumul e apărat, lăsară capacul metajic şi începură să tragă de departe. Tunurile antitanc fură împinse mai aproape, făcînd front spre linia mestecenilor.

Trecu un sfert de ceas. Tancurile se scufundaseră undeva în gropile^ din faţa cîmpului. Urcau acum probabil cu prudenţă pînă la linia ferată. Rambleul, aşezat mai sus, le ascundea deocamdată siluetele. Nu mai trăgea nimeni. Niculescu se uită la ceilalţi. Spuse tinerilor că era timpul să lase puşca mitralieră şi să apuce sticlele cu benzină pentru că un tanc

nu se vînează ca mistreţii, cu glonţ. Băieţii rîseră tare şi Mareş se uită mirat într-acolo. Infirmierii şi femeile se retraseră spre clădirea ştrandului din apropiere. Fu o clipă de linişte. Se auzeau numai scîrţîitul caruselului metalic şi clipocitul apei în malul de lut.

Un minut, două, trei...

Primul tanc urcă rambleul şi începu să tragă. Oamenii se lăsară în şanţ şi priviră conurile de ţarină ridicate din pămînt. Tirul era imprecis. Bubui un tun. Proiectilul trecu pe alături şi smulse frunzişul unuia din mesteceni, retezîndu-l la jumătate.

— Păcat ! înjură Niculescu, a stricat frumuseţea asta de pom !

Urmă altă lovitura, tot alături.

Se ivise şi al doilea tanc. în spate, abia atunci văzură, se mişcau soldaţi germani. Căştile verzi licăreau uşor şi parcă oamenii dansau caraghios cu puştile în cumpănire.

— E groasă, spuse tare Mareş. Dacă nu ochim bine, ăştia vin pînă aici.

Dumitrana se afla lîngă servanţii primului tun şi comanda tirul. Urmară două lovituri una după alta şi un proiectil lovi într-o şenilă. Maşina se optinti dintr-o dată, se răsuci ca un titirez şi roatele înşirate pe un lanţ se răsuciră în gol.

— Unul la mînă ! strigă Niculescu.

Turela tancului se deschise şi afară săriră cei dinăuntru. Se auzi o rafală scurtă. Cei de la Vulcan traseră o salvă de puşcă mitralieră. Un soldat căzu. Se aruncă şi al doilea şi fu vînat şi el ca o potîrniche. Tunurile fură îndreptate spre cea de-a doua maşină. Focurile se încrucişară. Gardul de sîrmă din spatele lor plesni. Un proiectil căzu cu un plescăit moale în lac, ridicînd o perdea de apă.

— Trageţi ca orbii, înjura tare studentul, şi-l apucă cheful să iasă din şanţ şi să arunce o sticla de benzină sub al doilea tanc care se apropia, urmat de soldaţi germani. Le vedea bine feţele asudate şi cînd auzi primele bubuituri ale grenadelor strigă cuiva :

— Nu-i mai lăsaţi ! Acum, pe ei !

Mareş îl opri :

— Stai, nu e timpul ! Mai lasă-i să se apropie.

Trecură iar cîteva secunde. Tunurile trăgeau încrucişat. Fu lovit blindajul în cîteva locuri, dar maşina nu se opri. Cei dinăuntru trăgeau înverşunat. Şanţul fu răscolit şi cîţiva din oamenii lui Dumitrana ucişi. Se auzeau vaiete, dar nimeni nu mai ţinea seama de asta. Linia de trăgători din spatele tancurilor se apropia. Tunurile trebuiau să-şi schimbe des poziţia din cauza vitezei cu care înainta maşina şi, în curînd, aşa cum înţelese studentul, se aflau prea aproape pentru a mai putea fi ochite cu precizie. Fără să asculte de strigătele lui Dumitrana se ridică din şanţ şi cu o sticlă de benzină în mînă se apropie de tanc. îl urmă unul dintre tineri, alergînd dezordonat şi ferîndu-se de focurile mitralierei de bord..

Pe Niculescu îl despărţeau cincizeci de metri de maşina care se oprise parcă puţin, ca şi cînd ar fi căutat o direcţie nouă. Era uşor ca după o baie. îi venea să rîdă de ceea ce face. „Uite, să vedem, care-i mai al dracului ! Eu sau javra asta de tanc, mare cît un magazin de coloniale ? Există un punct mort unde îl ai în mînă. Care dracu e ăla ? Totul e să mergi drept în bătaia tunului, să fii cît mai aproape de el. Dar de ce n-au găsit pînă acum secretul mişcării de rotaţie a mitralierei de bord care să nu mai permită nici un punct mort ? Drace, trag pe lîngă urechile mele. în mînă simt sticla aproape fierbinte care trebuie aruncată dedesubt sau deasupra, prin turelă. Na, că am uitat..."

Gîfîia. Iar îi ţiuiau pe la urechi nişte muşte de metal fierbinte. „Şi ăsta s-a luat după mine. Aleargă la fel de bine. Unul din doi tot o să ajungă lîngă drăgălaşul de hambar pe roate şi o să-l dea gata. Poate o să mă rănească puţin, ei şi ? O să stau la spital. Ce-i eroismul ? Poate puţină inconştienţă, poate puţină beţie, poate toate astea la un loc. Ba nu, eroismul e altceva, ce dracu e ? Fereşte capul ! Aşa, acum sari la dreapta. Uite, aici începe unghiul mort. Gloanţele treceau pe deasupra. Ah, am demult o treabă cu ei, cu boşii ăştia ! Şi în faţă, dincolo de maşina greoaie, uite mestecenii ! Unul a fost retezat. Ce simte un mesteacăn cînd este ucis ?"

Simţi o durere în braţ, o smucitură şî sticla de benzină gata să cadă. Nu încă ! „Ce spuneam eu ? Am să stau niţel la spital şi am să mă odihnesc. Uite, în spate nu mai e nimeni. A căzut şi băiatul ăla, l-au ucis, poate că l-au curăţat.

Nu mai trage nici tunul antitanc. Le e frică să nu m-atingă pe mine. Ce prostie am făcut ! Am rămas numai cu el, faţă în faţă. Acum, sus, la turelă !"

în jur : un roi de gloanţe din amîndouă părţile. Capacul greu de metal se deschise. Un braţ, cu un revolver. „Crede c-am să-l las să tragă, na ! Aruncă sticla. Deocamdată nimic, numai linişte. Ar trebui o flacără. Dacă în sticlă nu era benzină ? Trebuie să fie. Este ! Iată explozia". Un zgomot care-i sparse timpanele. Se rostogoli şi căzu pe spate. în piept simţi nişte schije fierbinţi care-l rupeau. Cineva urla tare :

— L-au lovit! L-au lovit !...

Şi înţepeni, încet, fără să mai poată spune nimic, privind cerul plin de aburi, cu fum deasupra şi copacii : nişte mesteceni, din care unul retezat pe jumătate. Pe urmă, beznă, nemişcare şi adînca tăcere...

5

Camioanele cu răniţi plecaseră de mult. Se însera şi ploua mărunt ca în prima zi de toamnă. Se însera. De undeva dinspre şoseaua spre Ploieşti se mai auzeau lovituri de tun antitanc. Trupele germane se retrăgeau în derută.

Aici se dăduse ultima bătălie. Ea se terminase de cîteva ceasuri. Şoseaua Nordului fusese apărată de grupul acesta de oameni împuţinat, care aştepta acum ordinele comandamentului, în cîmpul pustiu şi umed rămăseseră cele două tancuri arzînd. Fumul întuneca şi mai mult cerul zilei de august, posomorite şi triste. Treceau prizonierii nemţi care erau duşi la camioanele armatei. Se auzea un marş. Cîteva unităţi se întorceau în oraş. Pe limba de asfalt rămăseseră arme şi lăzi. Cineva striga tare :

— Sus, tovarăşi, mai repede, populaţia Capitaleî vă aşteaptă !

— S-a terminat ? mai întrebă cineva.

— S-a terminat.

Mareş auzi un cintec cie armonică de gură. Cînta unul dintre cei veniţi cu sergentul-maior Tomulete. Privi la Dumitrana. Avea braţul prins cu o eşarfă. O schijă mică de grenadă îi retezase un deget. Nu simţea decît o durere surdă şi strîngea din cînd in cind din dinţi. Privea mulţimea care se înghesuia la obloanele autocamionului.

_ — Asta a iost tot, spuse mulţumit cînd ultimul din grupa lui Tomulete urcă în maşină.

Mareş tot mai tăcea posomorit, fără să simtă ploaia care-i curgea pe obraz.

Dumitrana nu întrebă nimic. Rămaseră singuri. Femeile plecaseră cu răniţii în oraş. Pe ci'mp ardea cu zgomot tancul scos din luptă de Niculescu. Se gindeau amîndoi la aceleaşi lucruri, dar tăceau mai departe privind suprafaţa întunecată a lacului pe care cădea ploaia măruntă şi nesfîrşită. Mirosea sfîşietor a pămînt umezit. Camioanele plecau. Se auzeau motoarele. Cineva întrebă :

— Nu veniţi ?

— Ba da, să aştepte puţin ! răspunse Dumitrana.

Mai rămăsese un camion şi şoferul sta pe scară. Cîţiva soldaţi strîngeau armele de pe drum şi le aruncau sus, oamenilor care le prindeau cu îndemînare.

Acum era linişte. Cîţiva îşi aprindeau ţigări, ferind focurile chibriturilor în căuşul palmelor. Găsiseră cîteva foi de cort cu care se acoperiră. Fumau şi tăceau. Ploua mărunt. Pe acoperişul cabinei şoferului zuruia apa.

— Pe cine dracu mai aşteptăm ? întrebă acesta, exasperat.

Nu-i răspunse nimeni. Se uită pe fereastră şi dădu drumul ştergătoarelor de cauciuc care-i curăţară geamul de aburul ploii.

Mareş se întoarse spre Dumitrana. Nu plînsese prea de multe ori. Credea că nici acum nu fusese observat pentru că picăturile de apă de pe obraz îi ascundeau lacrimile. îi era frică să vorbească pentru că glasul l-ar fi trădat.

— A fost nebun, spuse în cele din urmă Dumitrana şi lasă braţul zdravăn în jos.

— Nu-1 nedreptăţi. I-a plăcut să se bată. Voia să se bată.

Celalalt tăcu puţin. Şi-ar fi aprins o ţigară, dar avea un braţ lovit şi îi era ruşine să-i ceară mecanicului să-1 ajute.

•— Poate că ai dreptate. Era mai tînăr decît noi şi înţelegea altfel eroismul. în definitiv, cineva trebuia să facă asta...

Priviră amîndoi tancul incendiat, acum numai o grămadă de fier scurs, încins de căldura focului, cu două trupuri carbonizate înăuntru.

— Haide ! zise hotărît Dumitrana. Ne-aşteaptă oamenii, n-o să bocim aici toată noaptea !

Mareş îl urmă. Se urcară pe la spatele autocamionului şi cineva bătu cu pumnul în cabina şoferului.

— Gata !

Se auzi motorul şi porniră. Ploua mărunt şi norii erau foarte aproape.

— Ce bine e ! gîfîi Dumitrana primind cu tot obrazul bătaia măruntă a picăturilor de apă.

Celălalt tăcu.

Oamenii din camion cîntau şi vorbeau tare. Dumitrana îl întrebă pe neaşteptate :

— La ce te gîndeşti ?

— La nimic. Sau ştiu eu la ce ?...

— Eşti mai posomorit ca ziua asta şi doar e ziua victoriei noastre...

— E adevărat, dar pot să mă bucur cît trebuie cinci unul dintre ai noştri a murit ?

Dumitrana ceru o ţigară cuiva, aşezat la picioarele lui, un muncitor cu faţa trasă ca pergamentul. Acesta îi văzu braţul legat şi se ridică în picioare punîndu-i o Naţională între buze, aprinzîndu-i-o cu un chibrit.

— Să creşti mare ! rîse încet Dumitrana şi trase aclînc fumul în piept.

Apucase ţigara cu mîna zdravănă şi o ţinea între degete, cu focul mic sub căuşul palmei. Cămaşa iui murdărită de praf era umeda la spate şi pe piept îi juca uşor pistolul automat, licărind negru în lumina tulbure a serii.

Se auzeau numai eşapamentul autocamionului şi fîşîitul cauciucurilor. Tăcuseră şi oamenii din jur, osteniţi. Fumau cu gesturi rare, aşezaţi pe băncile maşinii şi priveau în sus la ploaia FÎcîitoare.

— Unde să oprim ? întreba şoferul, scoţind capul pe fereastra cabinei.

J

— La Comitetul Central...

Trecură pe podul de la Fierăstrău şi mai priviră o dată Şoseaua Nordului, rămasă în urmă : o linie lucioasă de asfalt, sparta pe alocuri de proiectile. Se întunecase bine şi pe cîmpui alăturat mai fumega un foc mărunt. Ploua mai tare. Oamenii îşi ştergeaţi din cînd in cînd faţa cu palmele umezite. în faţa se profila din ce în ce mai aproape Arcul de Triumf, cu silueta lui mare, cenuşie.

Intrară pe un bulevard plîn de lume. Se auzeau strigăte şi urale. în faţa clădirilor rămase în picioare fluturau drapele umede.

Priviră feţele luminate de becurile aprinse în geamuri şi braţele ridicate, ascultînd rîsetele şi saluturile necunoscuţilor.

Dumitrana aşeză braţul zdravăn pe umerii mecanicului.

Pe urmă se întoarse spre cei din maşină şi-i întrebă :

— Ştiţi *Internaţionala f*

— Cum sa nu ! răspunseră cîteva glasuri.

— Atunci după mine : *Hai la lupta cea mar?.,.*

Redactor responsabil : CONST. POPESCU
Tehnoredactor : TRAI AN ARGETOIANU

Dat ta *cules 01.09.1967. Bun de tipar 30.11.1967. Apărut im. Tiraj 45 ISO cx. Broşate 30 OSO ex. Legate ' , 15 090 rx. Hîrtie tipar înalt tip B de 63 gra". Format Sioxm'*ie. *Coli ed.* J/56. coli *tipar 19. A.* nr. *13 9S3 19S7. C.Z. pentru bibliotecile mari SR. C.Z. pentru bibliotecile mici SR—31.*

Tiparul executat sub comanda r.r. 70 579 la Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii". Piata Scînteii *r.r.* 1 Bucureşti — Republica Socialista România